

"Cărțile sunt ... felul oamenilor de a avea Aripi"
- Andrei Pleşu -

6

TRACIA MAGAZIN

410 ani

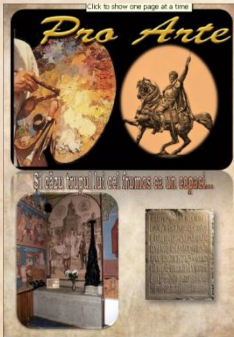
Şi căzu trupul lui cel frumos ca un copaci...

Foileton

VIRTUAL PROJECT
ROMÂNIA 2011

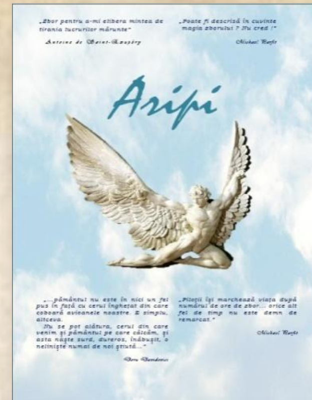
numărul 6 - August 2011





410 ani
Letopiseţ
*****
In Memoriam
*****
Florin Horvath
O lacrimă pentru Măria Sa
-fragment-

Poezia



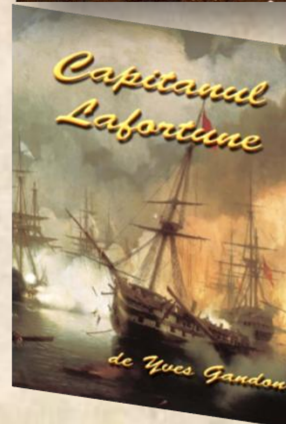
Aripi
Cornel Marandiuc
Inimi cît să cuprindă
cerul Patriei
-fragmente-



Expediţii şi Exploratori
Thor Heyerdahl
Expediţiile RA
Capitolul 5



Dave Wolverton
Renaşterea Forţei
Capitolul 8



Yves Gandon
Căpitanul Lafortune
Capitolele 10-12



Horia Aramă
Verde Aixa
Episodul 4



din Epoca de Aur

Mircea Popescu
Secretul Elizei Dornescu
Capitolul II

Foileton Tracia Magazin

410 Letopiseț

„Şi căzu trupul lui cel frumos ca un copaci, pentru că nu ştiuse, nici să împrilejise sabia lui cea iute în mîna lui cea vitează. Şi-i rămase trupul gol în pulbere aruncat, că aşa au lucrat pizma încă din'ceputul lumii. Că pizma au pierdut pe mulți bărbați fără vină, ca şi acesta. [...] Şi rămaseră creştinii şi mai strîns Țara Românească săraci de dînsul".

„...Şi învrăjbiră pre Başta cu Mihai-vodă. Atunce să veseliră toți ardelénii, iar lui Mihai-vodă îi sosea pieire, că nu ştiia nemic de acéstea. Însă oarecine spuse lui Mihai-vodă de toate cîte i să făcea şi ce i să rădica asupră. Şi întîi nu crezu, iar apoi adeverind, degrab trimise de-şi strînse oştile, fiind Başta Giurgiu pînatuncea tot cu el, şi grăbi de să loviră cu oştile ungureşti la un loc ce să chiamă Mirăslău. Şi fu izbînda lui Mihai-vodă, septembrie 8 dni, 7108.

De acolo să rădicară şi veniră în luncile Turdii şi déte mulțumită lui Dumnezeu. Şi mérse Mihai-vodă la Başta Giurgiu de i să rugă să-i dea cîtăva oaste ajutor ca să să ducă la Făgăraş, să scoață de acolo pre doamnă-sa şi pre fie-său Neculai-vodă, că era acolo închişi de unguri de cîtăva vréme. Iar Başta Giurgiu, fiind amestecat cu ardelénii cu multe sfaturi réle şi ficléne spre Mihai-vodă ca să-l omoare, ci din gură i să făgădui să-i dea némți ajutor.

Iar Başta făcînd meşteşug hiclean, că zise lui Mihai-vodă ca să-şi trimiță toate oştile înainte la Făgăraş, numai să rămîie el cu curtea lui şi, trecînd cîteva zile, îi va da ajutor. Şi după cuvîntul lui cel hiclean făcu aşa. Oh, bun prilej îşi făcu Başta spre piiarderea bunului şi viteazului Mihai-vodă!

Iar cînd fu într-o dimineață, văzu Mihai-vodă oastea nemțească viind cătră cortul lui, unii călări, alții pedestri, şi socoti Mihai-vodă că acestea sunt ajutor lui, şi nimica dedînşii nu se temea. Iar ei, procleții, nu au fost ajutor, ci vrăjmaşi. Şi deacă văzu că sosesc, ieşi Mihai-vodă din cortu-său înaintea lor vesel şi le zise: "Bine-ați venit voinicilor, vitejilor". Iar ei să repeziră asupra lui ca nişte dihănii sălbatice, cu săbiile scoase. Ci unul déte cu sulița şi-l lovi drept în inimă, iar altul degrab îi tăie capul.



Şi căzu trupul lui cel frumos ca un copaci, pentru că nu ştiuse, nici să împrilejise sabiia lui cea iute în mîna lui cea vitează. Şi-i rămase trupul gol în pulbere

aruncat, că aşa au lucrat pizma încă din 'ceputul lumii. Că pizma au pierdut pre mulți bărbați făr' de vină, ca şi acesta.

Căci era ajutor creştinilor şi sta tare ca un viteaz bun pentru ei, cît făcuse pre turci de tremura de frica lui. Iar diavolul, cel ce nu va binele neamului creştinesc nu l-au lăsat, ci iată că cu meşterşugurile lui au intrat prin inima celor hicléni, pîn-îl déderă şi morții. Şi rămaseră creştinii şi mai vîrtos Țara Rumânească, săraci de dînsul. Pentru aceasta, dar, cade-să să blestemăm... pre Başta Giurgiu, căci au ascultat pre domnii ungureşti, de au ucis pre Mihai-vodă făr' de nici o vină.

Unii ca aceia să fie anathema! Adevăr, acel Başta însă ş-au luat plata de la împăratul Rodoful, că l-au belit de viu la foale, precum scrie, că cine sapă groapa altuia, el cade într-însa.

Pîn-aici s-au sfîrşit toată jitiia răposatului Mihai-vodă. Şi au domnit Mihai-vodă ani zéce."

** Fragment din Letopisețul Cantacuzinesc-jumătatea sec al XVII-lea **

"...se zice că Românul (Mihai Viteazul - n.n.) este foarte tare şi că planurile lui cresc potrivit cu izbînzile.."

** Henric al IV-lea, rege al Frantei (1593-1616) **

"... un bărbat vestit şi ales prin naştere, cît şi prin statura lui mîndră. De asemenea era vrednic de lauda cea mai mare prin virtuțile cele mai alese, prin marea sa evlavie către Dumnezeu, prin iubirea de țară, prin bunăvoința față de cei deopotrivă cu el, în sfîrşit față de toți, prin dreptate, adevăr, statornicie, mărinimie şi deprinderea altor virtuți de acest fel. Pe lîngă acestea, era drag tuturor celor buni pentru darurile înalte ale sufletului lui nobil cu adevărat, pornit chiar prin fire să săvîrşească isprăvi grele, ca şi prin cuvîntul său, care, de cîte ori era nevoie şi chiar fără pregătire dinainte, îi ieşea din gură blînd şi înțelept."

** Baltazar Walter Silezianul, "Scurta şi adevărata descriere a faptelor săvîrşite de Io Mihai, Domnul Țării Româneşti", apărută la Gorlitz, 1599 **

"Este un lucru demn de cea mai mare considerație şi de glorie eternă, întrucît ceea ce nu au putut realiza atît de mulți împărați, regi şi principi a izbutit un Mihai, cel mai neînsemnat şi mai sărac dintre duci, anume să învingă oştile marelui Sultan."

** Edward Barton, agent englez la Istanbul, 7 noiembrie 1595 **

"Nu pot sa nu vă comunic că din zi în zi creşte teama atît în pieptul cît şi în sufletul fiecăruia, din cauza marii valori pe care o demonstrează în aceste părți ale Europei, acest nou Alexandru (cel Mare), căruia îi spune Mihai Voievodu."

** Misionarul franciscan la Constantinopol, Eustachio Fantena, 17 octombrie 1958 **



FRAGMENTE DIN CORESPONDENŢA POLITICĂ A LUI MIHAI VITEAZUL

Scrisoarea lui Mihai Viteazul către Hatmanul polon Stanislav Zolkiawski, castelan de Liov, referitoare la bătalia de la Calugăreni (12 septembrie 1595)

"Ioan Mihai din mila lui Dumnezeu, palatin ereditar al Ţării Româneşti.

Strălucite şi mărite hatman de cîmp, prieten al nostru sincer iubit.

Ne-a scris Domnia voastră, ca să vă înştiintam mai sigur despre oştile turcilor. Deci să stiți că ne-am bătut cu turcul, înainte de vreo trei săptămîni în țara noastră la Călugăreni, în care bătălie bunul Dumnezeu ne-a ajutat nouă creştinilor într-un chip minunat. Au fost tăiați mai întîi trei paşi şi mai mulți ceauşi, dintre care vreo cîțiva au fost prinşi chiar vii. Am înțeles apoi de la prizonierii mai proaspeți că în lupta aceea au căzut 7000 de turci, iar ceilalti îngroziți pînă în suflet, printre care însuşi Sinan Pasa, se pregăteau să-şi întoarcă paşii spre Dunare. Adevărat că noi înşine i-am lăsat lui calea slobodă în țara noastră, şi asta din pricină că în vremea aceea oştirea noastră se împuținase peste socoteli.

Cînd au cunoscut turcii acest lucru, au întins-o spre Bucureşti. Şi trupele lor sînt acum astfel împărțite: cu Mehmed Paşa la Bucureşti sunt 10000 ocupați cu construirea acolo a unei fortărețe. Iar cu Sinan Paşa şi Hasan Paşa sunt în jur de 30000 care în ziua aceasta au plecat spre Tîrgovişte. Întreaga oştire nu trece de 40000. Luptători abia sunt douăsprezece mii, căci ştim sigur că ieniceri abia de sunt o mie două sute, numărîndu-i şi pe recruții agemoglani. De bună seamă că au fost adunați la noi înainte ca turcii să ajungă la Tîrgoviste patru prizonieri, printre care unul era başceauş. Acestia, punîndu-i la chinuri au fost întrebați: cum se face şi de ce s-a ridicat Sinan Pasa şi ceilalți împotriva ținuturilor noastre cu trupe militare aşa puține? Fiecare dintre ei dădea răspuns asemenător: fără îndoială de aceea sînt aşa puține trupe, pentru că se nădăjduia pe curînd pe ajutorul Hanului tătarilor, asa cum i-a fost trimisă poruncă aspră de la Împaratul turcilor. Însă acesta lipseste pînă acum. Care lucruri îi dau multă grijă lui Sinan Pasa. Adeseori a cerut ajutoare de la Marele Împarat, însă nimic nu i s-a trimis. Căci oastea cea mare a trebuit să fie trimisă împotriva persanilor, care îi dau de furcă zdravan. Apoi o altă oaste mai mică, împotriva francilor, care tot aşa îi macină cumplit forțele pe mare.

Acestea pe care le socotim sigure vi le înştiintăm Domniei Voastre şi cît mai stăruitor vă rugam ca pe acestea să le cîntăriți în inima voastră şi să ne trimiteți cît mai curînd ajutoare, nouă creştinilor, căci niciodată nu va fi mai uşor decît de astă dată să putem să-l zdrobim pe vicleanul duşman pînă la capăt, numai dacă ați voi să ne sprijiniți cu trupe auxiliare. Eu fireşte, cu toate că doresc peste măsură să mă năpustesc iarăşi asupra duşmanului, socotesc totuşi că trebuie aşteptat ajutorul altor creştini. Iarăşi şi iarăşi vă rugăm stăruitor să vă îndurați de treburile creştineşti şi să stingeți focul care arde păretele vecinului, înainte ca el să vă ajungă pe voi. Asta într-

adevar vă rugăm, înainte de toate, că dacă ați hotărît să ne aduceți ajutoare, ca să fim asigurați de asta cît mai tare şi să fie limpede pentru noi voința Domniilor Voastre.

Dat în lagărul de la Dîmbovița la 12 septembrie 1959."

Mihai Viteazul vesteste comisarilor imperiali şi împăratului Rudolf al II-lea despre victoria de la Selimbar (4 noiembrie 1599, Bălgrad - Alba Iulia)

"Şi-a răzbunat, în sfîrşit, odată Măria Ta jignirile de atîtea ori aduse, nu ştiu de ardeleni sau de craii lor, Măriei Tale şi întregii Case de Austria, prin mine, la 28 ale lunii trecute, cu fierul, căci cardinarul Bathory mi-a ieşit înainte în pădurile Sibiului în cîmp cu toate rîndurile tării, mai ales cu oaste de strînsură şi tărănească, neavînd oaste cu plată. Şi, pentru că, după ce prea-luminatul domn nunțiu al papei a stăruit îndeajuns, şi de prisos, pentru pace între cele două tabere acum gata de luptă, el n-a vrut cu nici un chip să plece din țară, deşi era prinț intrat fară drept, şi să se dea în lături înaintea dreptului Măriei Tale, ci se laudă că va cerca norocul cu armele. Ci eu, cu credință în Dumnezeu, cel mai mare răzbunător al călcării de jurămînt, şi răzimat pe dreptatea Măriei Tale, m-am luat la luptă cu el.

Şi acela, despoiat de toată tabăra lui, a fost pus pe fugă de mine, cu toată oastea lui, nu fară mare durere a sufletului meu pentru risipa sîngelui vărsat de cîteva mii de creştini, căzuți de amîndouă părțile. Astfel la 1-iu noiemvrie, în ziua Tuturor Sfinților, am luat în stăpînire ca biruitor Bălgradul, Scaunul Crailor Ardealului. Acestea am voit să le dau de ştire Măriei Tale prin chiar ştafeta mea; celelalte le voi face cunoscut Măriei Tale mai pe larg cu supunere în curînd, prin nişte fruntaşi ai Ardealului şi Țării Româneşti. Dumnezeu să te ție mulți ani pe Măria Ta biruitor în fericire.

În Bălgrad, 4 noiemvrie, anul Domnului 1599.
Al Măriei Tale şerb,
Mihail Voevod"

Mihai Viteazul anuntă comisarii imperiali privind alungarea lui Ieremia Movila de pe tronul Moldovei şi motivele acestei acțiuni (20 mai 1600, Hotin)

"Gonind din Scaun pe Ieremia-Vodă şi luînd țara în stăpînire, am crezut că trebuie să iau şi rămăşitele razboiului, şi l-am urmărit pe Ieremia acela cu armele pînă la hotarul Podoliei. Şi, prinzîndu-l din cale în fuga lui, am bătut oştile cu omor mare. El însuşi şi-a căutat mîntuire în fugă, împreună cu Sigismund Bathory, trecînd apa Nistrului. Acuma, deci îndeplinind aceste lucruri cu noroc, cu ajutorul lui Dumnezeu, şi savîrşind cu ostenelile mele ce trebuia pentru mîntuirea Creştinătății, avem țara aceasta toată supt puterea Măriei Sale. Acuma numai de atîta ne ținem ca, împărțind pretutindeni oştile noastre să silim pe locuitori la supunere. Şi nu vom mai zăbovi aici multă vreme, ci ne vom întoarce îndată în Ardeal pentru a pune la cale celelalte lucruri, şi ne şi găsim pe drum. De aceea am voit să vă aduc la cunoştintă acestea Domniilor Voastre, ca să înțelegeți că nu lăsăm la o parte nimic din ce priveşte mîntuirea şi

înaintarea foloaselor Creştinătății. Altfel dorim a fiți Domniile Voastre sănătoşi.

Din lagărul nostru la hotarele Moldovei, lîngă cetatea Hotinului,
pe apa Nistrului, 20 mai 1600".

Din memoriul lui Mihai Viteazul adresat ducelui Toscanei la 3 februarie 1601

“...Acum oricine poate vedea cîtă muncă şi osteneală am îndurat şapte ani de-a rîndul şi cîtă slujbă am făcut creştinătății, căci am luat de la turci 100 de tunuri şi am ocîrmuit trei țări: Țara Româneasca, Transilvania şi Moldova; şi am adus Măriei Sale Împaratului 200 de mii de oameni de luptă, pedestraşi şi călări, cu care am fost totdeauna gata să slujesc Măriei Sale. Acum am ajuns la acest sfîrşit, pierzînd tot ce cîştigasem din zilele tinereții pînă la bătrînețe, şi țări, şi averi, şi soție şi copii, dacă le-aş fi pierdut din cauza duşmanilor sau dacă mi-ar fi fost luate de duşman, nu m-ar durea atît cît mă doare, fiindcă au fost făptuite de aceia de la care aşteptam rezim şi ajutor. Dar Dumnezeu le vede. În vremea aceasta, oricine poate vedea că n-am cruțat nici cheltuieli, nici osteneala, nici sînge, nici propria-mi viată, ci am purtat războiul foarte mult timp, cu sabia în mînă însumi, fară să am nici fortărețe, nici castele, nici oraşe, nici cel puțin o casă de piatră unde să mă retrag, ci, abia una singură pentru locuință. Nu am pregetat să mă alătur cu puterile mele şi cu cheltuieli uriaşe pentru creştinătate, nefiind cunoscute de nimeni, şi nici nu le-am făcut silit de cineva, ci ca să am şi eu un loc şi un nume.”





In memoriam

Paşa Hassan

-George Coşbuc-

Pe vodă-l zăreşte călare trecînd
Prin şiruri, cu fulgeru-n mînă.
În lături s-azvîrle mulţimea păgînă.
Căci vodă o-mparte, cărare făcînd,
Şi-n urmă-i se-ndeasă, cu vuiet curgînd,
Oştirea română.

Cu tropote roibii de spaimă pe mal
Rup frîiele-n zbucium şi saltă;
Turcimea-nvrăjbită se rupe deolaltă
Şi cade-n mocirlă, un val după val,
Iar fulgerul Sinan, izbit de pe cal,
Se-nchină prin baltă.

Hassan de sub poala pădurii acum
Lui Mihnea-i trimite-o poruncă:
În spatele-oştirii muntene s-aruncă
Urlînd ianicerii, prin flinte şi fum,
Dar paşa rămîne alături de drum
Departe pe luncă.

Mihai îi zăreşte şi-alege vro doi,
Se-ntoarce şi pleacă spre gloată,
Ca volbura toamnei se-nvîrte el roată
Şi intră-n urdie ca lupu-ntre oi,
Şi-o frînge degrabă şi-o bate-napoi
Şi-o vîntură toată.

Hassan, de mirare, e negru-pămînt;
Nu ştie de-i vis, ori aieve-i.
El vede cum zboară flăcăii Sucevei,
El vede ghiaurul că-i suflet de vînt
Şi-n faţă-i puterile turcilor sînt
Tăriile plevei.

Dar iată-l! E vodă, ghiaurul Mihai;
Aleargă năvală nebună.
Împrăştie singur pe cîţi îi adună,
Cutreieră cîmpul, tăind de pe cai -
El vine spre paşă: e groază şi vai,
Că vine furtună.

— „Stai, paşă, o vorbă de-aproape să-ţi spun
Că nu te-am găsit nicăierea” -
Dar paşa-şi pierduse şi capul şi firea!
Cu frîul pe coamă el fuge nebun,
Că-n gheară de fiară şi-n gură de tun
Mai dulce-i pierirea.

Sălbaticul vodă e-n zale şi-n fier
Şi zalele-i zuruie crunte,
Gigantică poart-o cupolă pe frunte,
Şi vorba-i e tunet, răsufletul ger,
Iar barba din stînga-i ajunge la cer,
Şi vodă-i un munte.

— „Stăi, paşă! Să piară azi unul din noi.”
Dar paşa mai tare zoreşte;
Cu scările-n coapse fugaru-şi loveşte
Şi gîtul i-l bate cu pumnii-amîndoi;
Cu ochii de sînge, cu barba vîlvoi
El zboară şoimeşte.

Turbanul îi cade şi-l lasă căzut;
Îşi rupe cu mîna vestmîntul
Că-n largile-i haine se-mpiedică vîntul
Şi lui i se pare că-n loc e ţinut;
Aleargă de groaza pieririi bătut,
Mănîncă pămîntul.

Şi-i dîrdîie dinţii şi-i galben-pierit!
Dar Alah din ceruri e mare!
Şi-Alah îi scurtează grozava-i cărare
Căci paşa-i de taberi aproape sosit!
Spahiii din corturi se-ndeasă grăbit,
Să-i deie scăpare.

Şi-n ceasul acela Hassan a jurat
Să zacă de spaimă o lună,
Văzut-au şi beii că fuga e bună
Şi bietului paşă dreptate i-au dat,
Căci vodă ghiaurul în toţi a băgat
O groază nebună.

Cea de pe urmă noapte a lui Mihai Viteazul

-Dimitrie Bolintineanu-

Ca un glob de aur luna strălucea
Şi pe-o vale verde oştile dormea;
Dar pe-un vîrf de munte stă Mihai la masă
Şi pe dalba-i mînă fruntea lui se lasă.
Stă în capul mesei, între căpitani
Şi recheamă dulce tinerii săi ani.
Viața noastră trece ca suava rouă
Cînd speranța dulce ne surîde nouă.
Astfel astă dată viața lor cura;
Cugetele triste nu-i mai turbura;
Luna varsă raze dulci şi argintoase;
Austrul le suflă coamele pletoase;
Căpitanii toarnă prin pahare vin
Şi în sănătatea lui Mihai închin.
Dar Mihai se scoală şi le mulțumeşte
Şi luînd paharul astfel le vorbeşte
— „Nu vă urez viață, căpitanii mei!
Dimpotrivă, moarte, iată ce vă cei!
Ce e viața noastră în sclavie oare?
Noapte fără stele, ziuă fără soare.
Cei ce rabdă jugul ş-a trăi mai vor,
Merită să-l poarte spre ruşinea lor!
Sufletul lor nu e mai presus de fierul
Ce le-ncinge brațul, iau de martur cerul!
Dar românul nu va cîmpuri fără flori,
Zile lungi şi triste fără sărbători.
Astfel e vulturul ce pe piscuri zboară
Aripile taie-i, că ar vrea să moară!
Astfel e românul şi român sînt eu
Şi sub jugul barbar nu plec capul meu.”

Întoarcerea lui Mihai

-Dimitrie Bolintineanu-

De la lungi războaie, Mihai cu mărire
Intră-n capitală cu a lui oştire.
El se urcă-n tronu-i mîndru ocolit.
Cei ce au puterea astfel i-au vorbit:
— „Doamne! Focul arde în această țară.
Încă ieri cu ură mulți se răsculară.
Dar răzvrătitorii s-au întemnițat
Şi prin zelul nostru țara a scăpat.”
— „Voi zdrobi răscoala ce țara urăşte;
Dar voi sparge încă, pricina ce-o naşte:
Dacă astă țară umblă-a se scula,
Este semn că n-aveți simpatia sa.
Lui Rodolf voi scris-ați că e răzvrătire,
Că ai noştri cată cu a lui unire.
Dacă cel ce-o cere e răsculător,
Țara mea, eu însumi sînt răzvrătitor...
Am învins păgînii, i-am gonit afară;
Dar a lor sămînță o găsesc în țară.
Ea-nconjoară tronul pentru a-l răci
De inima țării, apoi a-l lovi.
Neputînd acuma tronul să lovească,
Ea îi urcă scara ca să îl mînjească.
Tronului nu-i pasă de loviri străine
Ca d-acea trădare ce s-ascunde-n sine.
Planta nu se teme de cei ce-o jignesc,
Ca de viermi ce-n sînu-i nasc ş-o veştejesc.
De aş şti că sceptrul se robeşte vouă
Şi oricui să fie, eu l-aş rupe-n două!
Jugul celor barbari oare l-am spart eu,
Ca sub jugul vostru să-mi plec capul meu?
Prinşii fie liberi! Au cuvîntu-mi dat.
Voi intrați în noaptea d-unde v-am luat!”



Capul de la Torda

-Adrian Paunescu-

Capul lui Mihai Viteazul
De la Torda se ridică
Şi întreabă de ce țara
A rămas aşa de mică
Şi Cîmpia Tordei triste
Îi răspunde lui cu jale :
Fiindcă astăzi ducem lipsa
Capului Măriei Tale...

Nu mai acuzați străinii
Că ne taie Domnitorii
Că intimidează țara
Cu guverne provizorii
Eu atît-aş vrea să aflu
Arătîndu-ne obrazul
Totuşi unde-au fost Românii
Cînd a fost tăiat Viteazul ?

Nu voi consuma otrava
Pentru niciun fel de Basta
Totuşi unde-au fost ai noştri
Şi atunci şi-n vremea asta
Cum se-ajunge pîn' la gîtul
Voievodului de Țară
Dacă nu-s trădări acasă
Lîngă ura de afară?

Nu mai acuzați străinii
Că ne taie Domnitorii
Că intimidează țara
Cu guverne provizorii
Eu atît-aş vrea să aflu
Arătîndu-ne obrazul
Totuşi unde-au fost Românii
Cînd a fost tăiat Viteazul ?

Capul lui Mihai Viteazul
Ne-a lăsat numai cu trupul
Nu contează că străinii
Nu aveau nici pic de scrupul
Eu de-o singură-ntrebare
Mă scîrbesc şi mă mai mînii
Totuşi unde-au fost Românii?
Totuşi unde sînt Românii?



Pro Arte

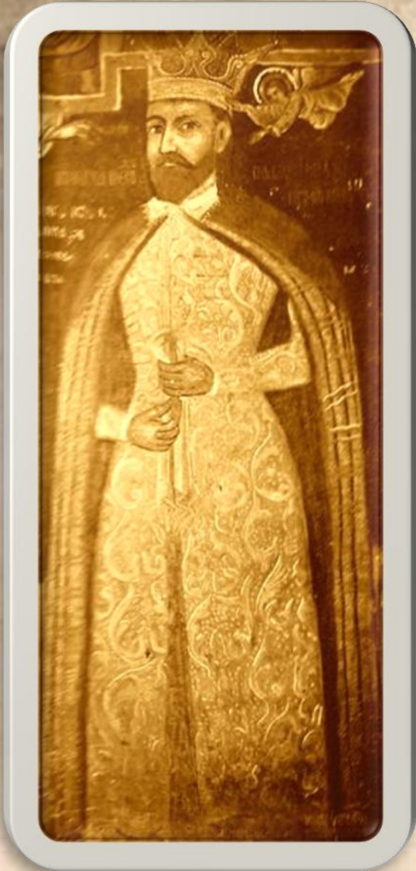




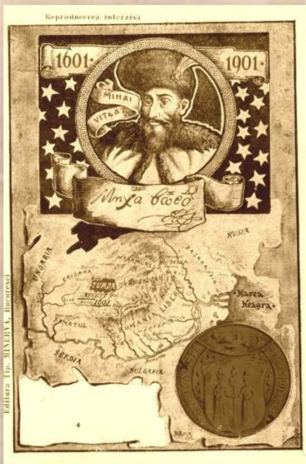
Şi căzu trupul lui cel frumos ca un copaci...











Reproducerea interzisa
1601
1901
MIHAI
RUSIA
UNGARIA
TURDA
1601
BANATUL
Marea Neagra
ȘERBIA
BULGARIA
Editura Tip. MINERVA, Bucuresci







MICHAEL WAIVODA WALACHIÆ TRANSALPINÆ. VTRAQVE FORTVNA INSIGNIS ET IN VTRAQ. EADEM VIRTVTE. AT. XLIII
cum priul. S.Cæ.M









O lacrimă pentru Măria Sa

Fragment din romanul istoric
„O lacrimă pentru Maria Sa” de Florin Horvath

Pîcle cenuşii mai mătură cîmpia, trăgînd ostenite zdrenţele nopţii peste pînza cortului. Sub faldurile grele, Basta în cămaşă uşoară de zale, striveşte cu pumnalul o pară cărnoasă.

— În cîte sîntem azi, Beauri?

— Duminecă, nouăsprezece august, Excelenţă.

— Duminecă, hm, zi de odihnă, căpitane, nu crezi?

— Ba da, Excelenţă. Şi-ar fi păcat ca valahul să pornească la drum tocmai în zi de sărbătoare…

— Lasă, căpitane, nu te nelinişti. Am vorbit aseară şi cu Székely.

— I-aţi spus de hotărîrea consiliului?

— Spus. Dacă în dimineaţa asta vine, îl arestăm aici. Ar fi bine însă s-o ştim din vreme, căci de nu vine, urmează ca voi, dragii mei, în frunte cu Pezzen să-l aduceţi viu… sau mort!

— Excelenţă, în numele veneraţiei ce vă port, lăsaţi-mă pe mine să cercetez ce vrea valahul.

— Vrei să mergi în tabăra principelui?

— Cu voia voastră, Excelenţă. Mă leagă nişte datorii de onoare. Nu le pot lăsa neplătite.

— Bine… fie! Pe cine mai iei?

— Garda valonă, Excelenţă. Prea plecat şi umil, aduc mulţumirea cerului pentru bunătatea Excelenţei voastre.

Ochii lui Basta au clipit tăios, ş-apoi s-au stins în umezeala verzuie de guşter…

*

— Să trăieşti, Măria Ta!

— Şi voi, vitejilor. Unde-i banul, căpitane Rákoczi?

— În mijlocul oştenilor. Se îngrijeşte de strîngerea taberei.

În lungul cîmpiei, multe din corturi au fost deja ridicate. Sub udeala de ieri, pămîntul musteşte. Îngreunînd carele de povară. În tunică strînsă peste cămaşa ca spuma, Mihai încalecă cu ochii la oşteni. Dă pinten uşor şi Sultan se avîntă, apropiindu-l de Mihalcea.

— Să trăieşti. Măria Ta!

— Şi tu, Mihalceo. Vezi c-au venit şi zorii?

— Au venit, doamne dar au venit şi valonii.

Cu mîna streaşină, banul urmăreşte trapul săltat al călăreţilor ce se-apropie. În fruntea lor, iapa sireapă a lui Beauri aleargă în fuleuri largi, purtîndu-şi stăpînul împlătoşat ca pentru luptă.

— Oare ce-or vrea, Măria Ta?

— Ştiu eu? Poate gîndul bun l-o fi lăsat pe Basta să-i trimeată cu mine. Da' nu, îs putini, prea puţini pentru un ajutor ca lumea.

În calea veniţilor, Matei Peresith şi Ioan Raguzanul ies grăbiţi, urmaţi de-un pîlc de oşteni.

După cîteva momente de aprinse discuţii. Raguzanul se-apropie în trap uşor:

— Măria Ta, valonul întreabă dacă-l primeşti în serviciul Măriei Tale?

— De ce vrea asta, cum de i-a venit?

— Zice că a venit să facă întrebarea, dorind să te-nsoţească cu oaste mai multă în drum spre Făgăraş.

— Spune-i că n-are nevoie Măria Sa de prea mulţi oameni şi că avutul şi familia şi le cîştigă cu sabia, cu cîţi sîntem aicea. Mai spune-i că n-ar vrea Măria Sa să lipsească pe Excelenţa sa Basta de aşa oşteni de vază. Ne-om…

— Mihalceo!!

— Taie-mă, doamne, da' nu-i lua!

— Mihalceo. banule, nu mi-ai călcat niciodată pe suflet ca acuma…

— Iertare, Măria Ta. Iaca te las şi văd de oşteni. Fă cum crede cugetul tău, doamne…

— Cu ochii trişti, Mihai zăreşte două boabe mari lucind o clipită pe mustăţile moşului…

*

— Excelenţă, Excelenţă!

Din goana calului, Beauri descalecă vîrtej în faţa cortului, înţesat de oşteni.

— Ei, Beauri, ce veşti?,

— Nu vine, Excelenţă, sigur nu vine!

— Pricep, Vincenzo.

— La poruncă, Excelenţă.

— Să vină Pezzen şi ceilalţi. Cum am hotărît.

Parcă iviţi din umbrele iadului, cei chemaţi se preling în lungul cortului. Rosini, comandantul reiter-ilor, Schorfstein, comandantul pedestrimilor valone, Verlin de Liege, comandantul archebuzierilor şi în sfîrşit colonelul Pezzen, cu armură uşoară, maimarele lor.

— Domnilor, cred c-a sosit clipa. Ceea ce aseară era încă o părere, azi este un fapt dovedit. Mîna ce mi-a fost întinsă la Caşovia, adevereşte paloarea de atunci a valahului. Am aici scrisorile care dovedesc, de netăgăduit, intenţiile de ajutor cu Ibrahim paşa şi chiar cu Sigismund, izgonit din scaunul Transilvan.

— Ruşine, cum se poate?

— Să-l arestăm.

— Ba nu, la moarte!

— Staţi, staţi! Voind să plece spre Făgăraş, de fapt voieşte scaunul Albei Iulii. Cu alte cuvinte vrea să ne-nlăture şi prin noi puterea sacră a Majestăţii Sale Rudolf. A sosit, zic, ceasul să-l oprim. Îl vom aresta, aşa cum am hotărît.

— Aşa sa fie! Vocile se încalecă şi zarva zgudui cortul cutremurîndu-l pe Ioan Raguzanul care pică c-o solie cum nu se poate mai prost.

— Pe el. Arestaţi-l!

— Să nu se-ntoarcă la valah!

Încinşi de beţia puterii, căpitanii îl leagă cu mîinile lor de unul din stîlpii cortului.

Ca şi cînd n-ar fi fost acolo, Basta trece cu privirile otrăvite peste chipul Raguzanului şi se-apleacă la urechea lui Beauri:

— Dragă Jacob, aş dori…

— Pricep, Excelenţă — viu sau mort!

*

În umbra cortului Mihai, în faţa candelei, cu gîndurile duse.

— Măria Ta, Sultan e gata.

— Bine. Cît e ceasul, paharnice? Oh, tu eşti, comise? uimit ca Turturea e departe.

— Şapte dimineaţa, doamne. Banu' Mihalcea zice că-s gata oştenii.

— Bine, comise. Spune-i că îndată ce apare Raguzanu' plecăm.

— La poruncă, doamne.

Nechezat jalnic străfulgeră dimineaţa şi pologul cortului se zbate cumplit. Comisul sare, Mihai se-ntoarnă şi amîndoi descoperă în lumina palidă capul lui Sultan, mestecîndu-şi furios zăbala.

— Ce-i asta, comise?

— L-am legat, Măria Ta, afară la conovăţul de lîngă flamură.

Mîna voievodului se întinde mîngîios. Sultan nechează slab şi domnul înţelege că şi-a ros frîul, dorindu-l aproape.

— Şi tu, Sultan?

Calul îşi freacă botul de umăru-i stîng şi stînga domnului îi cuprinde gîtul, fremătînd de duioşie…

Spre cortul domnului se-ndreaptă fără trîmbiţi trei pîlcuri de oşteni, comandirii în faţă, călărind neguroşi. Căpitanul lefegiilor, Ioan Bekeny, priveşte nedumerit la oştenii tăcuţi şi descălecă în grabă, vînturînd pologul.

— Măria Ta, vin imperialii în rînduri de luptă.

— Lasă-i, căpitane. Ne-or însoţi în drum.

Rákoczi şi Peresith se privesc nedumeriţi şi Mihai iese în dimineaţa mucedă cu ochii în lungul cîmpului. La stînga Reiter-ii călări, la dreapta archebuzierii pedeştri în mijloc, pedeştri valoni şi la cîteva lungimi de cal, Beauri, cu încă vreo douăzeci, drept spre cort. Ai lui s-au tras în lături cu Mihalcea, ursin şi neguros ca o geană sură de stîncă.

— Bine aţi venit, vitejii mei ostaşi!

Dînd cu stînga pologul în lături, invită căpitanii cu gest scurt.

Sub pînza zbicită de ploaie intră Beauri cu încă vreo zece.

Pe măsuţa florentină, doi copii de casă umplu cupele adînci, retrăgîndu-se în fundul cortului. Ai lui de-a dreapta, pufnind în bărbi. Valonii în stînga. Beauri între domn şi stîlpul înalt. Înalţă cupa, surîzînd cu îngăduinţă.

— În sănătatea voastră, domnilor! Bea afund. Îşi simte umărul în pumnul valonului.

— Eşti prins!

— Baa!!

Stînga zvîrle cupa, ţîşnind după sabie. Rămîne în gol, bătînd aerul. Simte halebarda strivindu-i măruntaiele. Sabia lui Bekeny crestează pe Beauri. Verlin retează icnit. Vede capul lui Bekeny spînzurînd pe-un umăr.

— Trădaree!!

Rákoczi, cu ghearele înfipte în gîtul lui Sehorfstein. Grumazul îi sîngeră gîlgîit. Sabia lui Leca străpunge un valon şi fierul lui Rosini îi macină umărul. Apucă halebarda, icnind stins. O archebuză detună şi stînga îi cade ploaie, arzînd cumplit. Ochii se-npăienjenesc şi pămîntul se roteşte, scrîşnindui în măruntaie. Doamne, asta era clipa. Sculaţi-vă viteji din brazdele Guruslăului, să va vedeţi voievodul!…

Pe sub pologul învîrtejit, Sultan năvăleşte, muşcînd cu turbare. Se prăvale, furtună albă, într-o lance rînjită în plin.

Peste gîtul nobil, trupul voievodului lunecă frînt. O mînă meşteră retează cu hangerul dintr-o felie. Capul domnului, răsucit scurt, sare scrîşnit.

Dintre copiii de casă, spintecaţi de-a latul, comisul, deschis la piept, urlă a neputinţă. De sub lama lucie, picuri de sînge sărută albul calului, în timp ce barba şterge, ca o părere, o lacrimă stinsă în ochiul lui Sultan.

— Dă-mi-l!

Glasul lui Beauri zgîlţîie cortul în timp ce dreapta înalţă căpăţîna văduvită de gugiuman.

Dincolo de cort, armiile vuiesc cu strigăt mare şi archebuzele seceră lovind în plin. O scaldă de sînge umple cîmpia cu snopii trudiţi din trupurile celor ce au fost oştenii Măriei Sale. În goană turbată Mihalcea urlă spumegîndu-şi în balele furiei fluturarea bărbii. Roteşte sabia în tot ce-i stă în cale şi aşa, cu ochii de sînge, pare lup hămesit în hăituiala imperialilor.

În mîna valonului, sub razele ţîşnite dintr-un petec de albastru, ochiul lui Mihai se stinge cuminte. Capul domnului plînge cu boabe mari de sînge pe ţarina amorţită a ţării.

*

Sub sclipătul ostenit al stelelor, o umbră fugară se deşiră în lungul cîmpului. Pămîntul geme urgisit de iadul zilei şi al stîrvurilor uitate pe verdele adormit. Lîngă un foc în amorţire, oşteni stau de pază, leşuiti de duhoare. Umbra saltă binişor, ivindu-şi pletele lîngă para focului. Caută roată, cu ochi de sînge. Dincolo de vîlvătaia potolită, un cap descăpăţînat îşi lasă umbrele jucate sinistru de limbile focului. Se trage mai aproape.

Priveşte iar, cu gîtul cuprins de-o uscăciune seacă. Aşa cum stă, tupilat între două leşuri, poate desluşi silueta nobilă a calului, lungit nefiresc. De tarniţa înaltă sta capul sprijinit. „Măria Ta, doarme... Cum s-o fi putut petrece o asemenea mişelească hăcuire?...” Saltă într-un cot, cu obrazul dogorit de căldură. Capul domnului, capul cel frumos şi plin de bărbăţie, zace pămîntiu pe trupul amorţit al lui Sultan.

Un oştean fălcos cască, trosnindu-şi oasele şi aţipeşte iar, suspinînd toropit. Alţi doi, covrig, dorm încinşi de dogoare.

Umbra se prelinge cu fereală. Cu palmele arse de jale, ia căpăţîna, afundînd-o grăbit în desaga tărcată. De focul amorţit se-apropie un străjer.

— Ei, voi de colo!

Sar somnoroşi, căutîndu-şi armele cu grăbire.

— Vedeţi că vine un căpitan imperial. E la cotul drumului către moara părăsită.

— O vrea să ducă capul! Poate ne-o scăpa şi pe noi de paza asta încrîncenată.

— Săriţi!... Găbor, Istvăn... Pista, tu vezi ca mine sau am înnebunit?!

— Capul!... A dispărut capul!... Nu-i... Frecîndu-se miraţi, rămîn cu ochii holbaţi la tarniţa goală.

— O fi căzut în iarbă...

— Nu, nu-i şi pace.

— Asta-i cumplit. Semn ceresc. Atila, nu ţi-am spus io??

Culcată între leşuri, umbra doseşte desaga, lăţind poala tunicii peste lîna tărcată.

— Încălecaţi. Cătaţi în lungul cîmpului, l-o fi luat vreo jivină.

— Drept ai, ce mai stăm?!

Se-mprăştie care-ncotro, tropotind cîmpia adormită. În salturi scurte, umbra se topeşte în noapte, strîngînd desaga cu degete fierbinţi.

*

În ceas de seară, în umbra înmiresmată a livezii, poposeşte ostenit un călător. Îşi trage încet bidiviul pe sub poala prunilor grei de roadă şi cuminţeşte c-o vorbă hămăitul răguşit al zăvodului. Leagă calul şi ascultă atent tăcerea nopţii. Nimic nu clăteşte amorţirea dinspre drumul mare, doar adierea molcomă, foşnind frunzişul în largul ocolului. Urcă treptele grăbit. Bate uşor în lemnul uşii şi ascultă iar, încordat. Din fundul casei, paşi lipăie cu grăbire. Apoi alţii, îngreunaţi, se opresc şovăind.

— Cine-i?

Glas de femeie grijulie.

— Om bun, deschide iute.

Lemnul de stejar se dă în lături şi-n uşa largă Maria zîmbeşte cu cosiţa despletită. În spatele ei, moş Stoian c-un iatagan în cumpănire tresare îngrijorat.

— Ce-i, băiete, vă băturăţi iar?

— Ba. Ne bătu Dumnezeu, moşule, cum nu se poate închipui.

Maria îl trage de mînă şi-l aşază pe laiţa lungă, lîngă masă,

— Eşti rănit!

— Un fleac, Marie.

Cu stînga atîrnată într-un ştergar, Turturea leapădă surtucul ponosit. De sub tunica zdrenţuită scoate o desagă tărcată, aşezînd-o pe masă, sub ochii uimiţi ai celor doi. Suspină adînc, cu fruntea înnegurată şi rămîne mut pe laiţa înflorată.

— Ci spune odată, nu mă fierbe, băiete!

— Gătiţi-vă de drum. Pune în traistă, Mărie, cîte ceva de-ale gurii.

— Cum, unde să mergem? Măi băiete, te-or fi rănit rău. Vorbeşti de parcă eşti zăhăit. Mario, adă apă, scamă şi feşe curate.

— Staţi!

Bătrînul se cutremură. Măria păleşte. Ridicat cînd strigase, paharnicul cade frînt înapoi pe laiţă.

— Desfă desaga, moş Stoiene.

Cu degete-tremurate, bătrînul desface legătura. Băierile cad slobozite. Pe masa de brad, capul Măriei Sale îşi sticleşte ochii morţi sub fruntea pămîntie. Măria se-nchină ca la o vedenie din alte lumi. Moş Stoian cade în genunchi. Şoapta lui Turturea s-aude stins, gîlgîind în gura înecată; „Măria Sa Mihai-voievod. Atît a mai rămas."

Păşind ca în vis, Măria aduce o lumînare, lipind-o aprinsă cu două lacrimi de seu pe masa înfiorată.

În pîlpîirea gălbuie, gura domnului pare să rostească vorbe de iertăciune. Sticlind luminiţa firavă, ochii ce altădată au cutremurat mărimile imperiilor stau încremeniţi, la taifas cu veşnicia.

Strălucind sub albul vremii, pletele moşului tivesc barba într-o icoană de argint, priveghindu-l vie, pe ultimul drum…

Puţin după cîntatul cocoşilor. Luminîndu-se încet despre ziuă, Maria intră cernită, anunţîndu-i domol, în timp ce le pune ulcelele cu vin dinainte.

— Colăceii-s gata, coliva acuşi, din grîul cel nou.

— Mulţămim, Mărie. Adă cele trebuincioase să ne primenim.

— Apoi pe toate mi le povestişi, da' ce se alese de ban nu mi-ai spus-o.

— Cu toţi cei şaptezeci de ani ai lui, banul Mihalcea se trase întîi într-o moară părăsită, tăind tot ce-i ieşise piedică şi spumegînd de durerea Măriei Sale.

— L-au prins?

— L-au. Acu-i la Alba, la cheremul imperialului.

— Şi căpitanii?

— Cei mai mulţi răniţi sau morţi. Aga Leca şi comisul, cu Mihalcea la Alba. Cică-i trimite la Riga de la Praga, să-i desluşească trădările Măriei Sale.

— Ticălosul! Cum l-o mai răbda pămîntul?

— Aşa cum îi rabdă şi pe alții, moşule, şi mai ales pe ăla, slugoiul valon de-l răpuse pe Măria Sa. Da' aici matale nu-mi spusăşi una...

— Întrebi de portar? Da el, cum se află?

— Oleacă mai teafăr. Are zile, se vede. Da' nu ştiu ce-o face cînd o afla vestea...

— O să dea fuga, cum vor face şi alții, să se-ncredințeze şi să se-nchine Măriei sale Viteazu'.

Cu ochii pe chipul domnului, moş Stoian suspină:

— Mare ți-a fost sufletu', Măria Ta, şi crunt te-ai săvîrşit din viață... Mai bine mă lua pe mine Dumnezeu, şi-ai fi plinit gîndul şi-ai fi alinat noroadele aste surori...

Sfîrîindu-şi feştila, lumînarea se apleacă spre masă, tămîind aerul cu iz de ceară şi răşină de brad.

. . . .

În biserica mănăstirii Dealu, lume puțină mai stăruie între zidurile mărețe. Cîntările şi ruga preoților s-au sfîrşit de mult, doar aerul tămîiat şi lumînările fumegînde amintesc de slujba ce s-a mîntuit întru veşnica pomenire a celui ce fost-a prin ani: IO MIHAI VOIEVOD.

În umbra zidului, lîngă uşă, un oştean simplu stă cufundat în gînduri sau poate se roagă. Lîngă ei un fecioraş, încă crud, îşi boțeşte cuşmulița argintie într-o frămîntare cuminte.

— Spune-mi, tătuță, îi drept ce mi-o spus mie mama?

— Ce ți-o spus. fecioru' tatii?

— Că te-ai bătut de-ai adus capu' Măriei Sale aici.

— Drept, puiule. Aşa a fost.

— Atunci l-ai ştiut; spune-mi: fost-a aşa de viteaz cum povesteşte naşu' Anghelache?

— Viteaz, băiete, cum nu se mai află. Da' de-astea întreabă-l pe moşu' cînd oi ajunge acasă.



— Moşu' nu-mi spune şi-i beteag acum. Mai spune-mi matale cum a fost Măria Sa.

— Falnic şi drept. Şi iubitor de bărbăție.

— Da' de ce v-ați tăiat în atîtea războaie?

— A vrut să facă o țară mare. Să cuprindă în ea toți frații din dincolo şi de dincoace de munți. Pe cei ce i-au stat împotrivă i-a primit cu sabia, fără să ştie ce-i istovul.

— Da' cine i-o luat viața mai trăieşte?

— Trăieşte viermele şi încă-n cinstire. Îi mare căpitan de Făgăraş şi guvernatorul Braşovului.

— De cetățile astea am auzit. Da' călugărița de colo cine-i?

— Maica Teofana. Mama măritului voievod. S-o călugărit de durere.

— Acolo, sub lespedea aia, e capul Măriei Sale?

— Acolo. Hai mai aproape. În pronaosul umbros, lîngă lespedea mormîntului, maica Teofana priveşte cu ochi secați tot ce-a mai rămas

din feciorul ei cel drag — o inscripție meşteşugită pe o lespede de mormînt:

„Aici zace cinstitul şi răposatul capul creştinului Mihail, marele voievod, ce au fost domn țăriei Rumaneşti şi Ardealului şi Moldovei; cinstitul trup zace în cîmpii Tordei, şi cînd l-au ucis nemții, ani au fost 7.109, în luna august, 8 zile. Aceasta piatra o-u pus jupan Radu Buzescu i jupînița ego Preda”.

Mîna copilului tremură uşor şi din ochii adumbriți o boabă mare se prelinge încet spre colțul strîns al gurii.

— Ce faci, Mitruț, plîngi?

— Nu, tătuță. Ia, o lacrimă pentru Măria Sa.



HORIA ARAMĂ

VERDE AIXA

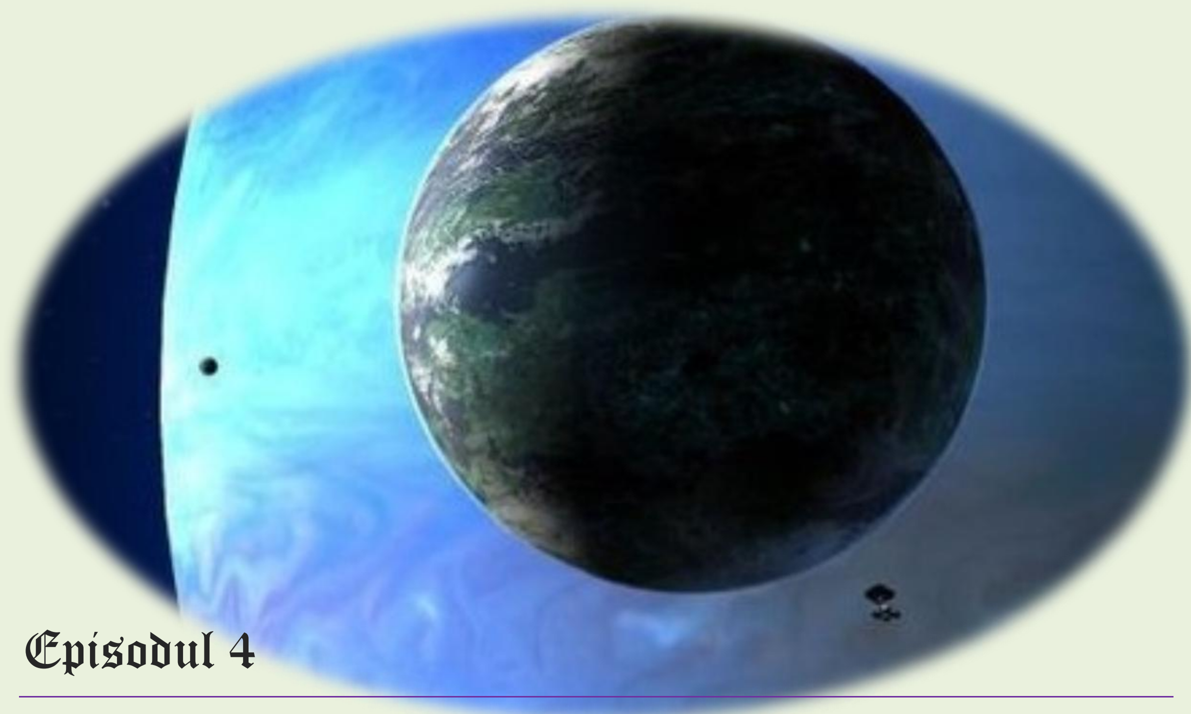
Aşa cum au făcut-o şi alte civilizaţii înaintea ei ....Omenirea caută în spaţiu resursele necesare pentru supravieţuire , ...

Mineralul preţios se află aici....Planeta, un bulgăre de clorofilă aruncat în spaţiu, se apără cu hotărîre ...Avatarul creat de ea îi va executa toate ordinele ?......

Nu, nu este un rezumat la scenariul filmului AVATAR, iar planeta nu este Pandora ci.. AIXA cea verde. Nuvela a fost scrisă de Horia Aramă şi publicată în 1976 în România la editura Albatros.

HORIA ARAMA

VERDE AIXA



Episodul 4

Urmare din numarul trecut.....

12

Prin ce contorsionată legătură de idei va fi ajuns Peir să-l învinovăţească pe Urun pentru accidentul din pădure nu se poate afla. Esenţial este faptul că încă pe cînd se grăbeau în ajutorul impetuosului căţărător în copaci, Peir se simţea gata să explodeze. Se stăpînise din răsputeri, încercînd să coopereze, să se dovedească eficient şi la locul său într-un moment atît de grav. Dar efortul de a se alinia în frontul uniform al grupului începea să-i fie nesuferit. Prea multă vreme acumulase în tăcere dovezile irefutabile ale incompetenţei comandantului şi îi suportase cu stoicism ifosele aristocratice. Se apropia de punctul de fierbere.

Îşi aminti că înainte de plecare psihologul bazei îl întrebase pe cînd se mai afla încă branşat la testomat dacă se simte în stare să accepte situaţia ori crede că, mai devreme sau mai tîrziu, va claca. Orgoliul îl determinase să proclame cu o convingere interioară care nu scăpase aparatelor că este plin de încredere în echilibrul său şi că, bun sportiv, dacă nu a învins, recunoaşte cu inima uşoară victoria celuilalt. Circuitele logice nu descifraseră mecanismul, ci se mulţumiseră să cîntărească sinceritatea şi intensitatea

sentimentului. Cu atît mai bine. Peir nu avea de gînd să rateze voiajul spre Aixa. Debarcat din echipaj, ar fi suferit ca un cîine. Orice amic ar fi putut gîndi la tot ce e mai rău, iar el nu ar fi putut explica situația decît rareori, niciodată complet, nicidecum convingător.

Lungul exercițiu al conviețuirii la bordul navei, în monotonia strivitoare a marşului cosmic sau în cele cîteva perioade critice, cînd individul pierea în fața primejdiei impersonale, a fost încununat de succes. În definitiv ce a fost mai greu a trecut. Pe Aixa este mai mult loc. Să-şi revină, să se reconcilieze cu sine înainte de a se dizolva definitiv în executantul amorf pe care l-a întruchipat cu efort.

Un singur prieten la bordul navei: Hay. Poate nu chiar un prieten. Un ins apropiat. Un om care, în înțelesul cel mai propriu al cuvîntului, ignorează tensiunea dintre el şi Urun. O figură destul de oarecare. Prea şters ca să fie un adept. Prea redus ca să reprezinte un aliat. Un băiat de treabă, foarte necesar în spațiu, întrucît expedițiile nu sînt nişte plimbări academice. Fără să fie un blazon, lipsa de strălucire nu figurează pe lista defectelor care duc la infamantul „inapt pentru Cosmos". Un mîncău relativ bonom, nu atît de lichea încît să-l compromită pe cel care-i adresează cuvîntul. Destul de onest atunci cînd e interesat şi neîntrecut în arta de a încasa. Comod, nu-i aşa? Un acolit ideal, fără pretenții.

Şi iată că, din senin, omul fără imaginație vede culori care nu există şi simte imboldul de a pune mîna pe o aripă de fantezie. Mai mult: pradă unui adevărat puseu de personalitate, se aruncă pe urmele iluziei, o caută ca un erou romantic, în sfîrşit cade în bătălia cu intangibilul.

Destul ca să te scoată din minți de vreme ce ai crezut că ştii ce e în stare şi, în mod abstract, fără nici un obiectiv, dar nu mai puțin hotărît, ai contat pe el. Nu e deloc liniştitor să-ți dai seama că de fapt nu cunoşti nimic despre unica persoană în care ai avut încredere deplină.

Tulburarea şi nesiguranța, întrebarea capitală: Hay va trăi sau...? Nu sînt de natură să facă din perechea de brancardieri Urun-Peir, alcătuită după capriciul întîmplării, o echipă. Şi dacă în ziua tristului eveniment şi în cele care i-au urmat grija pentru starea bolnavului a ocupat locul central în preocupările „abisalilor", odată Hay în afară de pericol, prietenul şi seniorul său a realizat că accidentul îl atinge întrucîtva pe el însuşi. La prima ocazie, nervii prea încercați au cedat şi ceea ce a rămas nespus de-a lungul întregii existențe a expediției a fost rostit într-o dimineață de proastă inspirație.

Criza lui Peir era încă în toi, acuzațiile mai plouau în dezordine asupra demnului Urun, care, oprit în vreme ce traversa poiana, asculta cu aerul că ia notă de un raport de rutină, cînd procurorul de ocazie şi-a dat seama de situația sa fără ieşire. Se afla mai dureros ca oricînd la cheremul superiorului său. Cu un Urun te cerți numai dacă acceptă şi adversarul. Prelungirea clipei de ezitare, în care comandantul părea să mediteze, cu o linişte asasină, dacă să dea sau nu curs inițiativei atît de lipsite de sens, a făcut ca pe colericul Peir să-l treacă toate năduşelile. Cele mai negre presimțiri i-au fost confirmate. Atacul violent, zgomotos a rămas fără nici un răspuns. După un suspens teatral, Urun a întins către Gror mîna lui elegantă, distinsă şi nesuferită, indicînd subalternului o însărcinare minoră, după care şi-a urmat drumul. Ignorat public, lipsit de sprijinul celorlalți, care nu uitaseră substanța incidentului, voise din răsputeri să se atomizeze acolo, pe loc. Din păcate, dorința nu i-a fost îndeplinită. Tremurînd de furie şi neputință, umilit, făcut una cu pămîntul, Peir a proferat, de formă, cîteva amenințări şi s-a grăbit să piară din ochii expediționa-rilor. Martorii au rămas o

secundă sau două locului, după care, clătinînd a nedumerire din cap, s-au împrăştiat la treburile lor.

În aceste condiții rămîne inexplicabil cum de nu a fost mai curînd observată absența îndelungată a lui Peir. Departe de a fi uitat, era mai prezent ca niciodată în mintea „abisalilor". Dorința oamenilor de a nu da însă, cel puțin deocamdată, față cu el a ținut locul amneziei. Dacă adăugăm că Hay, supus unui tratament intensiv, care dealtfel progresa uimitor, se afla mai toată vremea sub drog, devine poate şi mai limpede cum de au trecut două zile întregi pînă să se observe că Peir nu a mai fost văzut de nimeni din ceasul de tristă memorie al scandalului.

Dacă descoperirea a aparținut iscoditorului Neal, bunul Ainen este cel care şi-a luat sarcina de a-l pune în temă pe Urun. Spre mirarea lui, comandantul i-a declarat nu numai că este la curent cu isprava lui Peir, dar că intuieşte şi mobilurile care îl determină pe camaradul lor să se țină un timp la distanță. Fără îndoială că omul dă tîrcoale la două-trei sute de metri în pădure, fără a îndrăzni să se îndepărteze. Nu înțelege pentru ce l-ar incita s-o facă pornind cercetări cu surle şi trîmbițe. Într-o zi sau două îl vor vedea revenind cu simplitate printre ei. Cel mai potrivit ar fi să se treacă peste o întîmplare atît de nesemnificativă.

Omul zăpezilor a rămas destul de încurcat. Prea multă politică atunci cînd e vorba de un om. Jaap însă şi, alături de el, persoane atît de diferite ca Neal şi Gror l-au liniştit, exprimîndu-şi, dimpotrivă, admirația față de tactul şefului.

La căpătîiul lui Hay, Stracco dovedeşte o răbdare incredibilă. Robustul acrobat este departe de a fi un bolnav comod. Intre două doze de tranchilizant, care-i asigură liniştea necesară pentru ca vindecarea să decurgă rapid, iar sudarea femurului dublu fracturat să se desfăşoare corect, voinicul se alintă neistovit, alternînd plăcerile gastronomice cu alte capricii. Preocupat de buna digestie, nu a sesizat decît într-un tîrziu vaga confuzie a îngrijitorului său atunci cînd este întrebat de Peir. Dealtfel, imaginea bunului său prieten şi sfătuitor pare să se fi estompat odată cu trecerea zilelor, vidul fiind ocupat de calmul acestui Stracco, slăbănogul care, fără să fie obligat s-o facă, l-a cărat prin toată pădurea şi îl veghează ca o mamă.

Sfîrşeşte totuşi prin a afla, şi nu numai că Peir evită tabăra, ci şi pentru ce. Lăsat de Stracco de planton la căpătîiul bolnavului, Vrala îşi dă seama prea tîrziu că a vorbit mai mult decît ar fi fost indicat. Atunci cînd aude cele întîmplate, Hay sare literalmente din pat. Înțelege, în sfîrşit, atît absența protectorului său cît şi aerul încurcat, semifarsor-semicomplotist al celor pe care i-a interpelat în legătură cu acesta.

E limpede, mîndrul Peir nu putea să ierte o asemenea impertinență. Iar el, Hay, are o datorie. Vociferînd indefinit pe această temă, îl scoate din minți pe bietul Vrala, prea neexperimentat pentru a calma o criză de nervi. Aceluiaşi Ainen îi revine sarcina de a-l aduce la sentimente mai bune. Lîngă cuşetă a rămas, neatinsă, copioasa gustare a lui Hay.

13

Lovitură de teatru: cînd, a doua zi, Vrala, chestionat prin radio de Stracco asupra stării sănătății lui Hay, se apropie de cuşeta „bolnavului, o găseşte goală.

De astă dată e alarmant. Piciorul lui Hay s-a vindecat, dar o prudență elementară cere să nu fie solicitat prea tare. Pornind fără veste în căutarea lui Peir, Hay nu a putut decît să-şi improvizeze un baston.

Obştea e tulburată. Urun vede, neîndoios, în dezertarea lui Hay o continuare a conflictului în care este parte. Că acesta a plecat după amicul său Peir. că a făcut-o din loialitate e mai mult ca sigur. Dar se află oare grupul expediţionar în situaţia de a-şi permite luxul unei înfruntări care să-l împartă în fracţiuni? Oferă oare Aixa mijloacele de subzistenţă şi adăpost care să facă posibilă o despărţire?

— Cum, se indignează Neal, am şi uitat că ne aflăm pe planeta unde au dispărut şapte djn cei opt predecesori ai noştri? Pînă la proba contrară, putem considera că Aixa pur şi simplu i-a devorat. Şi atunci noi, preveniţi, cum procedăm? Ne dispersăm, dăm curs pornirilor elementare, ne lăsăm conduşi de ieşiri temperamentale, făcînd astfel jocul forţelor care ne înconjură şi ne pîndesc! În acest caz nu merităm decît blamul celor care ne-au încredinţat misiunea de a poposi pe Aixa.

Alţi „abisali" nu au talentul retoric al lui Neal, dar aceasta nu-i împiedică să fie îngrijoraţi. Jaap nu oboseşte să propună cui stă să-l asculte un raid pe urmele fugarilor. Urun însă e inflexibil. O nouă divizare a grupului nu poate servi nimănui. Ainen îşi descleştează şi el fălcile. Costumul lui Peir cuprinde şi un aparat de radio. Să fie lansat un mesaj. Propunerea se aprobă, se aplică. Inutil.

Stracco ascultă, reîntors din misiunea sa, detaliile afacerii. E limpede că istoria nu-i place deloc.

Modest şi în definitiv tolerat într-o comunitate care se conduce după legile ei, nu-şi face public punctul de vedere decît dacă e solicitat. Atunci însă tremurul glasului său, mai convingător decît logica celor spuse, transmite o nelinişte insuportabilă.

Intervenţia îşi face efectul. „Abisalii" se trezesc dintr-o dată smulşi din lumea obişnuinţelor pe care le-au purtat după ei de-a lungul spaţiului şi părăsiţi în singurătatea cu adevărat cosmică a planetei necunoscute. Aici, unde toate legendele, toate vorbele de clacă, toate absurdităţile şi superstiţiile pot în fiecare clipă să se dovedească realităţi îngrozitoare, aici şi-au găsit să se dezbine, să plece urechea la glasul micilor vanităţi, de o sută de ori puerile, aici, unde numai un echilibru extrem de precar dă omului posibilitatea de a supravieţui, aici, la graniţele imposibilului, unde numai nebunia lui congenitală l-a putut face să se hazardeze?

În cursul nopţii, ferestrele sînt blindate, intrarea blocată, un planton înarmat stă la pîndă. Măsurile par cu atît mai lipsite de sens cu cît nu sînt îndreptate împotriva unui duşman declarat. Nimeni nu a îndrăznit să se opună însă, atît e de necesară pentru liniştea celor din cabana de metal ideea că există cineva care veghează.

Lucrările în curs au fost abandonate. Abia dacă mai ies în poiană, şi atunci ochii fulgeră bănuitor spre desişul de un verde adînc.

Doar Stracco a mai trecut graniţa poienii. A făcut-o. Într-un fel, cu acordul comandantului. Acesta s-a opus, desigur, dar nu atît de ferm încît veteranul tereştrilor de pe Aixa să nu înţeleagă că, dacă se simte ispitit să încalce consemnul, are libertatea s-o facă. Slăbănogul a făcut înconjurul taberei la un kilometru de fruntariile ei fără a găsi nici un indiciu asupra celor dispăruţi.

Starea de asediu se prelungeşte vreme de cinci sau şase zile. În cele din urmă învinge nerăbdarea. Inactivitatea e un virus la fel de sîcîitor ca oricare altul. Mai întîi Ainen, apoi Jaap şi-au reluat obligaţiile. În a şaptea zi de la dispariţia lui Peir, lucrurile au revenit la normal, deşi la fiecare foşnet suspect mîinile se încleştează pe kaser.

Lipsa celor doi nu este de natură să fie uitată pur şi simplu. Revenind în baracă, expediţionarii tresar văzînd iarăşi cuşetele părăsite şi nu o dată se trezesc adresîndu-se, din obişnuinţă, celor absenţi.

O cercetare cu „sfîrleaza" pe o rază mare în jurul cabanei rezidenţiale, precum şi în celelalte luminişuri nu s-a dovedit mai edificatoare. A făcut-o Urun fără nici un însoţitor la bord, în permanent contact radio cu Ainen, pe care-l înconjura toată suflarea de pe Aixa. Glasul lui Urun descria cu precizie şi răceală peisajul binecunoscut care se perinda pe sub aparatul de zbor. Tradusă în limbaj de cifre şi unghiuri, priveliştea de o expresivitate fără egal se prefăcea în anatomia unui schelet. Pe ascultători nu i-a frapat însă estetica singulară a reportajului, iar fiorul în şira spinării pe care l-au simţit la încheierea lui puţin încurajatoare a fost pus pe seama eşecului misiunii. Concluzia se impunea de la sine: voluntară sau nu, plecarea celor doi era definitivă.

14

Fără această calitate, Urun ar fi un ins oarecare, foarte bine pregătit pentru misiuni spaţiale de tipul expediţiei pe Aixa, capabil să conducă o namilă ca „Abisal" oriîncotro şi s-o pună pe orice planetă care are o palmă de uscat, dar nimic mai mult. Urun are însă un al şaselea simţ. Prevenit de el, ştie atît de bine ce se petrece în mintea oamenilor încît niciodată nu rosteşte un cuvînt nepotrivit, care să rănească felul de a gîndi ori de a simţi al celorlalţi.

Datorită lui, revenirea la normal a vieţii pe Aixa s-a putut întreprinde fără declaraţii solemne. O înţelegere subterană i-a unit pe cei şapte în singura hotărîre indicată de bunul simţ.

Înfăţişîndu-se astfel, în toată vulnerabilitatea lor, acolo unde îi solicită activităţile începute, rămîn în alertă: nu e deloc sigur că nu se află pe un cîmp de luptă. O indispensabilă dedublare facilitează această performanţă. Sub haina cercetătorului paşnic, netulburat, fiecare poartă, ca pe o căptuşeală, un războinic decis, dacă va fi nevoie, să-şi apere pielea şi să nu-l menajeze pe inamic.

Mai multe zile, reluarea forajelor va pretinde un efort general. În consecinţă, cabana a fost lăsată fără pază, brigada cosmică deplasîndu-se şi lucrînd laolaltă. Lipsa unei santinele face necesară, la întoarcere, cercetarea minuţioasă atît a barăcii cît şi a terenului înconjurător. Aceste manevre nu au scos la iveală nimic neliniştitor, transformîndu-se după două-trei zile în exerciţii de rutină.



Iată însă că, într-o pauză de masă, Vrala, care sade pe sol sprijinit de trunchiul unui arbore, înalţă braţul

drept, arătînd fără o vorbă un punct la limita dintre pădure şi cer. Ceea ce îi determină pe cei prezenţi să ridice privirea spre zona indicată este expresia feţei lui Vrala. Tînărul pare că a văzut un demon.

Locul se află împotriva luminii, încît observarea lui nu este de la început edificatoare. Cîteva clipe mai tîrziu însă, obştea a încremenit. Undeva, la douăzeci-treizeci de metri înălţime, în vîntul uşor al amiezii flutură, la capătul unei crengi răşchirate, o zdreanţă de culoarea apusului de soare.

Neal a uitat să respire. Se simte smuls cu brutalitate din prezent, proiectat, fără veste, înapoi în ceasul nefast în care un spectacol identic a declanşat nenorocirile lui Hay. Un instinct îl îndeamnă să privească spre Stracco, tovarăşul şi martorul său. Acesta îşi muşcă buzele, copleşit, fără doar şi poate, de acelaşi stupid sentiment de vină. Nimic nu sugerează ce semnificaţie poate să aibă fîşia de ţesătură sfîşiată de vînt şi nimic nu vine să alunge ideea că, dacă ci ar fi fost mai receptivi, sărmanul Hay ar fi avut altă soartă.

Dealtfel este inexact că nu se ştie ce reprezintă mica flamură portocalie. O uniformă de aceeaşi culoare apare în inventarul fiecăruia. Încă nu se poate preciza cui a aparţinut combinezonul din care s-a desprins peticul descoperit şi ce caută acesta acolo unde se află. Pentru aşa ceva există însă oameni de acţiune. În două sau trei minute, Jaap şi Ainen doboară arborele cu pricina şi, totodată, obiectul incriminat. Este, într-adevăr, un fragment de costum, grav atacat de soare şi vînt, pe care se vede monograma lui Kox, al doilea om în echipajul „fabuloşilor".

Toţi sînt impresionaţi, dar paloarea lui Stracco bate recordul. Unicul supravieţuitor al nefericitului echipaj abia se ţine pe picioare. În curînd nu o mai poate face şi se lasă, discret, să alunece pe sol, căzînd, neaşteptat, într-un leşin. Din fericire nu l-a observat decît Vrala, pe care o inexplicabilă repulsie îl împiedică să se alăture cercului din jurul crîmpeiului de material. Călcîndu-şi pe inimă, se apropie totuşi de Stracco. Acesta îşi revine. Vrala nu e surprins de slăbiciunea lui. Înţelege sentimentele celui care a scăpat, deşi ar fi putut să se afle în locul lui Kox.

Îl ajută să se ridice. Stracco primeşte sprijinul fără un cuvînt şi se apropie de ceilalţi. La apariţia lui, toţi se dau deoparte. Cu degete uscate, omul apucă bucata de ţesătură pe care nimeni nu a atins-o încă şi pe care iniţialele camaradului pierit strălucesc discret. Orice întrebare ar fi de prisos. Zdreanţă portocalie refuză să-şi facă datoria de corp delict, refuză să vorbească. Sau mai degrabă vorbeşte într-o limbă pe care nimeni nu o înţelege.

Un văl se ridică însă de pe ochii „abisalilor". Dacă pînă acum cele întîmplate recent pe Aixa puteau să pară cuiva urmarea prozaică a vreunui conflict mai mult sau mai puţin personal, a unor împrejurări în limitele normalului, a devenit dintr-o dată limpede că aceasta a fost cu putinţă numai datorită complicităţii inconştiente a martorilor. Simpla prezenţă a bucăţii de mînecă pune deodată în lumina crudă a adevărului inconsistenţa oricăror subterfugii. Grupul de pe „Abisal" simte strînsoarea unui pumn de fier. Acum e limpede că Peir şi Hay sînt victimele aceloraşi forţe obscure care i-au exterminat pe „fabuloşi". Mai este limpede că ştiau asta dintotdeauna, că nici o clipă nu au făcut abstracţie de ameninţarea pe care o ascund cerul fără pată al planetei, candoarea pădurii nemărginite. Şi panica, o panică grea ca un beton lichid coboară în ei, înţepenindu-le membrele, împiedicîndu-i să fugă, să strige, să cheme în ajutor.

Rămas de pază, Gror şi-a expediat micile obligaţii matinale şi a ieşit la aer. Astăzi va rămîne singur pînă tîrziu. Ordinea a fost instaurată. Cabana beneficiază de pază armată. Duşmanul, oricine ar fi, nu are decît să poftească dacă ţine să primească o lecţie.

Cu mîinile în buzunare, Gror priveşte poiana ca un stăpîn. Tihnă şi pace. Omul ascultă liniştea duminicală animată de vîntul uşor, de viaţa nevăzută a vegetaţiei. În arbori suie ritmul senin al sevei care i-a făcut pe savanţii grupului să cadă pe gînduri. Pădurea pare un animal imens, dar blînd, supus, un urs domesticit, un gigantic urs cu blana verde, naiv şi neajutorat. Un tovarăş ideal pentru o zi de calmă destindere, binemeritată după atîtea emoţii. Perdelele verzi ale frunzişului, aproape opace, mari suprafeţe de globuri verzi taie în două, înconjură aria în centrul căreia sclipeşte baraca. Un tunel vertical, generos croit în substanţa pădurii, se îndreaptă, ca un obiectiv de lunetă, spre cerul alb-albăstrui.

Fără treabă, Gror simte imboldul de a lua legătura prin emiţătorul de buzunar cu grupurile de lucru. Din păcate nu are nimic de transmis.

— Ainen, tu eşti? Aţi luat probele alea sau nici n-aţi început încă? Nu-l lăsa pe Jaap să te ţină de vorbă, că ăsta cînd începe...

Rîde imaginîndu-şi mutra pe care ar face-o scandinavul dacă ar primi un asemenea mesaj.

— Hay? Aici centrala intergalactică. Ia spune tu: ce mîncăm astăzi? Să nu spui că nu mesteci ceva! Am ghicit?...

Din păcate, Hay se află în imposibilitate de a aprecia un spirit.

Nu are pe cine să sune. Revine spre baracă. Intră. Iese din nou cu gustarea pe care şi-a preparat-o din timp. Mănîncă şi bea fără să se aşeze. Cînd a terminat, zvîrle ambalajul în cutia de lîngă uşă. Apoi îşi freacă palmele una de alta, mulţumit de ceea ce are de gînd, şi se îndreaptă spre garajul gospodăreşte întocmit. Gror are aerul paşnic al unui fermier de odinioară. Cu gesturi molcome, fără grabă, ridică aripile tanchetei rămase acasă şi eliberează de sub elitrele impenetrabile terminalul maşinii de defrişat. Aduce din magazie o conductă flexibilă de metal şi o adaptează la ieşire. Lucrează îndelung, migălos, plin de răbdare. După care apasă butonul galben. Jetul de aer, ca o lamă de ghilotină, muşcă o felie adîncă în zidul pădurii, spre care este orientat. Retezătura cade plat, fără graţie. Gror aruncă o privire în jur, se propteşte zdravăn pe picioare în mijlocul poienii şi acţionează maşina. Deplasîndu-se circular, decupează în masivul forestier un motiv geometric. Jumătăţi de arbore se prăbuşesc în aşchii, nori de frunze bat aerul înainte de a se aşterne la pămînt.

O vreme, zgomotul trunchiurilor care se frîng, trosnetul crengilor spulberate acoperă şuierul aerului comprimat. Apoi vaierul pădurii se stinge. Tăcere. Dar un nou impuls înfige tăişul nevăzut în uriaşul gard viu. Cu un talent pe care nu şi l-a bănuit, Gror tunde artistic pădurea de pe Aixa. Făcînd această operaţie, este atît de fericit că-i vine să zburde. În focul inspiraţiei mai găseşte o clipă să se întrebe cum de nu a descoperit mai devreme plăcerea pe care o poate ascunde o asemenea ocupaţie nevinovată.

După o simplă combinaţie de drepte, Gror a trecut la o linie mai liberă. În curînd e destul de expert ca să încerce o broderie complicată. Îndrăzneşte. Insistă. Ratează. Dar nu se supără. Jocul e mult prea încîntător. Materia verde în care ţine să se exprime se arată la fel de ascultătoare ca lutul. Admiratorii micilor lui modelări din vremea şcolii erau puţini, dar constanţi. Poate în el a murit un artist.

Din păcate, căzăturile se aglomerează, împiedicînd realizarea finală a operei. Sînt

necesare măsuri energice de curățire a poienii. Gror le ia. Nu e omul care să lase lucrurile la mijloc.

Acum ştie ce vrea: o să facă o sculptură. O să ia arborele acela care se remarcă prin masivitate şi o să-i dea înfățişarea lui Stracco! Nu e prea greu, slăbănogul e croit din cîteva linii. Ce mutră o să facă atunci cînd se va întoarce văzîndu-se reprodus la scară!

Lucrul începe. Fără proiect. Fără o schiță măcar. De-a dreptul în marmură. Aşa, deşirat, rigid şi dezarticulat, cu capul prelung şi urechile infinite. Uşor stilizat, simplificat, caricaturizat. Mîna artistului nu e chiar atît de sigură. Totuşi opera prinde contur, încă o linie. Un retuş. Un punct pe i. Sfîrşit.

Dar figura se pierde în haosul dimprejur. Îndrăzneț, Gror eliberează fundalul. Decupează un semicerc vast. În centru apare totemul creat de el, o statuie într-o nişă. Terminalul jetului este animat de o mişcare ondulatorie. Tunse, crestele pădurii înfățişează creneluri de cetate, binecunoscute amatorilor de capsule cu poveşti pentru copii.

Revenind la prînz, Urun, apoi Jaap sînt izbiți de aspectul jalnic al poienii. Frumoasa linie care o delimita nu mai este decît o bîlbîială aberantă. O crestătură stîngace de ferăstrău vrea să amintească zidul de apărare al unei fortărețe. Lateral, într-un gol inform, o sperietoare scheletică zgîrie cerul. Munți albi de spărturi şi rumeguş blochează accesul.

— Gror, exclamă Urun, ce-i asta? Nici un răspuns.

— Gror, nu face pe nebunu'! Strigă Jaap, contînd pe forța convingătoare a limbajului familiar.

Urun escaladează movilele care depăşesc un stat de om şi se apropie de cabană. Pare intactă. Dar e pustie.

— Să aşteptăm, zice Urun. Nu poate să fie prea departe.

— Numai dacă nu a înnebunit, gîndeşte cu glas tare Jaap. Nu-mi place deloc ce a făcut aici.

Peste un timp, grupul e complet, dar Gror nu a apărut. Începe o muncă grea. Sfărîmăturile de lemn sînt scoase din luminiş. Un dispozitiv simplu le depune la vreo zece metri în pădure. Dislocarea se face cu mîna: s-ar putea ca Gror să fie dedesubt. Sînt mutate astfel cîteva tone de material lemnos. Nici urmă de Gror. Cei şase gîfiie, frînți de oboseală, cu umerii distruşi de neobişnuitul exercițiu, cu palmele îndurerate. Dar mai ales furioşi de neputință. Nu le place să se simtă depăşiți. Şi încă de ceva care se ascunde.

Urun îşi păstrează cumpătul. Împarte oamenii în echipe care pornesc prin pădure. Iarăşi'. După o zi de muncă. Pe jos. Pe nedefrişate. Lanternele puternice şi armele de buzunar li se lipesc de palmele asudate. Ainen cu Neal. Jaap cu Stracco. Urun a suit la bordul lui „Abisal*'. Face un control fulger. Nava e neatinsă. Revine la cabană, de unde va dirija cercetările.

Şase ore de căutări. Printre rădăcinile groase de un metru ieşind la suprafață numai ca să se întoarcă în sol. Pe sub ramurile joase ale arborilor care nu au avut şansa de a cuceri înălțimile şi s-au consolat cu spațiul orizontal de sub coroanele celor mari. Puternice, încîlcite. De neclintit. Peste trunchiurile celor căzuți. Fiecare pas cere un antrenament de alpinist. Din fiecare loc se deschid zeci de unghere care ar putea să-l adăpostească pe Gror, viu sau mort. Lămpile de buzunar cotrobăiesc atent, îndelung, obositor înainte de a se resemna.

E noapte tîrzie cînd Urun dă semnalul de încetare. Cele cîteva tentative de a pune

capăt cercetării în mod unilateral au fost reprimate cu hotărîre. Dacă la prima încercare grupul se descompune, nu rămîne decît să plece. Învinşi. Stigmatizați. Nu e cazul. Dealtfel, Urun nu va permite.

Revin pe rînd, frînți, traşi la față, cu îmbrăcămintea sfîşiată. Cînd nu privesc în gol, cîntăresc pe furiş starea de spirit a comandantului. Impenetrabil, Urun tace. Nu e nimic de spus. Dacă Gror a plecat şi ține să rămînă ascuns, cine îl va putea găsi în pădurea de dimensiunile unei planete? Aşteptarea este singura ieşire. O antisoluție.

Oamenii îşi trag sufletul. Încep să se schimbe, dornici de un ceai fierbinte şi un somn fără vise.

— Trei, se aude într-un timp glasul uscat al lui Neal.

Ainen ridică ochii de pe încălțămintea desfigurată.

— Ce spui? Îl chestionează placid.

— Număr, îi răspunde Neal în vreme ce se luptă cu o capsă înțepenită.

Va URMA.....



„Zbor pentru a-mi elibera mintea de tirania lucrurilor mărunte”

Antoine de Saint-Exupéry

„Poate fi descrisă în cuvinte magia zborului ? Nu cred !”

Michael Parfit

Aripi



„...pămîntul nu este în nici un fel pus în față cu cerul înghețat din care coboară avioanele noastre. E, simplu, altceva. Nu se pot alătura, cerul din care venim şi pămîntul pe care călcăm, şi asta naşte surd, dureros, înăbuşit, o nelinişte numai de noi ştiută...”

Doru Davidovici

„Piloții îşi marchează viața după numărul de ore de zbor... orice alt fel de timp nu este demn de remarcat.”

Michael Parfit



din volumul
„Inimi cât să cuprindă cerul patriei”
Cornel Marandiuc

Lightning-urile trec spre Poltava...

Tecuci. 22 iulie 1944. Grupul 9 Vînătoare.

Dimineață de vară care loveşte în oameni, în florile cîmpului, ricoşează pe tăblăria avioanelor, fuge spre fața munților aflați în zare.

Locotenentul Dobran presimte că ziua nu va aduce nimic bun, chiar aşa însorită cum se arată! îi visase pe prietenii săi, locotenenții Mircea Şenchea şi Chițu (Vasile) Gavriliu, fugind de americani, adăpostindu-se tocmai în casa din Ştefăneşti unde el, Dobran, copilărise; e ceva cu presentimentele astea, desigur.... Gîndeşte Dobran. Crede? Simte. Dar nu-şi împărtăşeşte visul şi îngrijorarea. Este un „locotenent tăcut”, Dobran. Tăcut, excelent zburător şi luptător însă. Un adevărat camarad în familia Grupului. Binevoitor față de subalterni, fără pretenții rigide de „cuvenite” lui, comandant de escadrilă în Grup. S-a dovedit un bun comandant de celulă ori patrulă, atent față de coechipieri; el coechipier altora, i-a păzit cu străşnicie pe cei în asigurarea cărora s-a aflat — Şerbănescu şi Bîzu Cantacuzino l-au preferat adesea ca umbră păzitoare, în aer... Poate şi pentru faptul că se „vîra în foc” numai chibzuind bine, lucid, dînd dovadă de calm, ştiut „sînge rece”. Fața sa mică, expresivă şi constituția longelină, o oarecare alură (şi nu numai alură) de ascet, i-au adus porecla de „fakir”. Era deci un „locotenent fakir” de 22 ani, cu „capul pe umeri”. Dar din „fakir” ajunsese acum, în urma epuizantelor lupte, la o „subțiere de scobitoare”, astfel apreciază medicii care hotărăsc să îl oprească de la zbor. Nu înțeleg ei, doctori, cine „de fapt” zboară şi luptă în spatele ochilor săi mult prea adînciți acum... doar ei par să mai fi rămas? Aceste recomandări şi cele ale comandantului de Grup, căpitanul Şerbănescu, nu-l conving. Tăcut — decolează, se plasează în preferata-i extremă stîngă a formației, iar acolo...

Ora 11.00. Fețele încordate ale piloților, în jurul stației radio. Formații puternice se apropie... dar pentru astăzi ordinul Flotei este clar: nu se decolează!

Americanii atacă la sol aerodroamele şi comunicațiile: Buzău, Ziliştea, Rîmnic... Se apropie de Focşani. Căpitanul Şerbănescu se frămîntă, nu ştie ce să facă, ce hotărîre să ia. Dar Şerbănescu întotdeauna cînd inamicul s-a aflat în aer, a făcut un singur lucru... Ezită încă o clipă, apoi aruncă scurt: „Piloții, la avioane!”

„G”-urile îi aşteaptă ca de obicei: motoarele încălzite şi tăiate, carlinga deschisă, paraşuta direct în scaun cu chingile pregătite, casca de zbor cu ştecherul cuplat în priză, mănuşile... „Nu decolați, domnule locotenent! E prea tîrziu, vă prind pe teren!” îi strigă Cătană, mecanicul, aplecat peste bubuitul „Deimler-Benz”-ului... „Opriți motorul, domnule locotenent!” Dobran mai mult înțelege decît aude, prin vacarm. Simte nu frică, ci gustul... mereu gustul amar al unui ciudat şi pustiitor gol lăuntric. Bagă motorul în plin şi decolează printre cei dintîi! Au noroc!... Sunt în cea mai dificilă poziție, abia în panta decolării, vulnerabili, dar Lightning-urile trec pe alături, îndreptîndu-se spre Iveşti. Acolo se află Grupul 5 Bombardament, „88”-urile româneşti, ceea ce desigur americanii şi ştiu, şi caută. Dobran este capul unui grupaj de 5 „G”-uri. Alături zboară Mălăcescu şi cei din Escadrila 48. La 2.000 metri se văd sticlind în soare, peste podul de la Cosmeşti, Lightning-urile; este fracțiunea primă din armadă, aparțin Grupului 1 Vînătoare—Foggia. „G”-urile ajung la 4.000, virează stînga alunecînd spre întîlnire. Vizibilitatea, extrem de redusă. Locotenentul pică la 3.000, se vede ceva mai bine aici... La Nord-Goleşti, Grupul interceptează vînătoarea americană — o primă formație de 12 Lightning- uri.

Dobran luptase pînă acum doar cu Mustang-uri. Îi pare ciudat Lightning-ul! Cele două fuselaje alungite, suple, strălucitoare. Cu ampenajul dublu, puternic, înalt. Cabina aerodinamică, ca o picătură alungită, încastrată între ele. Ştie însă: poartă în bot 4 mitraliere şi tunul... o întreagă artilerie neiertătoare! în luptă egală, la înălțime prielnică motorului „Deimler-Benz”, „G”-ul îşi poate adjudeca Lightning-ul. Trebuie să fie atent doar... Tocmai se alătură 3 „G”-uri. Pune motor, atacă primul. Surprinse, agitate, simțind trasoarele, Litghtning-urile prind să se disperseze. Greşeală! Brusc, unul face un looping şi, cu motoarele în plin, ia verticala pămîntului. Dobran „simte” trucul, îl urmează. Ajuns jos, americanul redreasează, pune încă motoare şi cap-compas 90. Nu este frumos să-ți părăseşti astfel camarazii... apreciază locotenentul, nu este frumos! Lightning-ul aleargă ca o nălucă. Amîndouă aparatele sunt cu burta „pe pămînt”, dar Dobran nu poate reduce distanța sub 200 metri ! Cel din față are manetele pe ultimii zimți! În retrovizor vede că îl urmează un camarad, mult în urmă însă. Americanul foloseşte fiecare cută a terenului, speculează fiecare copac, claie de fîn... Este cu adevărat „la firul ierbii”. Sare cele mai mici obstacole, la limita de viteză şi motoare. Încet, „22”-ul locotenentului cîştigă din distanță... Trage, obligîndu-l pe cel din față să vireze. Speculează tăindu-i virajele, apropiindu-se încă. Trasoarele trec peste american, este puțin prea sus încă! Goana nebună i-a depărtat mult peste Prut. Corectează, acum... apasă butonul tunului — nu pleacă nimic! Armează cu disperare. Degeaba! S-a rupt probabil banda, îşi spune. Tace şi mitraliera din stînga, doar cea dreaptă țăcăne fără convingere. Ceea ce simte este furie acum! Este atît de aproape de Lightning, încît îi

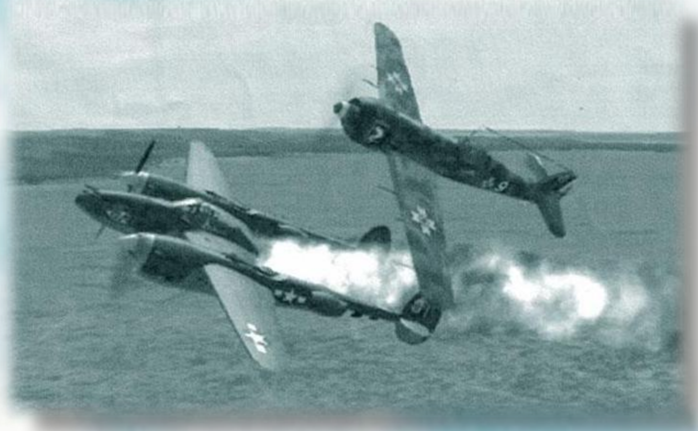
vede cele mai mici detalii. Pentru nimic în lume n-ar schimba locul cu pilotul american! Simte panica, sudoarea acestuia. Îl vede cum priveşte, repetat, înapoi, înregistrînd botul alb-negru al „G"-ului venind implacabil. Destin! Spirală - Tirbuşon al morții pentru el! Este fărîmă de viață atîrnată absurd între fuselajele metalice nesimțitoare! Neputîndu-se împotrivi! Şi el, Dobran, s-a simțit astfel adesea... Apasă din nou butonul tunului, trăgaciul mitralierelor: dreapta trimite o scurtă rafală luminoasă. Tace şi ea! Lightning-ul degajează dreapta sus în viraj violent. Me-ul îl urmează. Întunecînd vederea pilotului. Smulgîndu-i sîngele. Este din nou peste Lightning, cu 30 metri. Acesta pare uriaş. Dar fin. Subțire. Splendid. Strălucitor. Îi vede niturile trase drept, poate cu o fabuloasă maşină de cusut! Pe bot şi lateral, pe capota motorului stîng, număr de ordine, identitatea! Îl simte o clipă ființă, cum îşi simte şi „G"-ul. Vede, simte cum se dă „de ceasul morții", nereuşind să-i scape! Să-i scape? Nu-i poate face nimic! Iar americanul nu o ştie! Nu-i înțelege probabil tăcerea armelor! Dar trebuie făcut ceva! ÎI manevrează în intenția de a da şansă „G"-ului din urmă să ajungă şi să preia... Se pare că acesta nu înțelege. Forțează apropierea. Nistrul sclipeşte alături, s-au adîncit prea mult; pilotul Lightning-ului speră astfel în salvare. Dar este manevrat necruțător. Cele mai mici oscilații îi sunt anticipate, interzise... în sfîrsit, „Gu-ul din urmă este „în poziție", trage o rafală scurtă, degajează rapid; cum? De ce?! Nu face corecție, nu revine! Nu foarfecă aparatul din față, aflat la discreție, „pe tavă"! Îi strigă prin radio: „Stai în spatele lui şi trage!" Al doilea „G"-u nu revine însă. Dobran nu ştie cine ar fi... strigă din nou: „Care esti în „G"-u, revin-o şi trage în el!" Nu este auzit însă, al doilea „G"-u, cu recepția deranjată, surd, se pierde departe! Ce nebunie! L-a urmărit atît! L-a forțat, l-a ținut în cleşte atît, si acum... locotenentul degajează neputincios, Lightning-ul se mistuie spre viață peste întinderile promițătoarei zări. La aerodrom, are explicația: adjutantul pilot al celuilalt Messerschmitt, avusese impresia că se trage extrem de precis asupra-i. Din partea Lightning-ului! Că mitraliorul din spate al acestui avion... care mitralior nu există! Avionul fiind monoplas! întreg armamentul aflîndu-i-se în bot, fiind manevrat de pilot! Adjutantul îşi observase propria rafală țesută între Messerschmitt şi Lightning, aparent spre el îndreptată! Imagine de oglindă! Imagine a iluziei optice. A... temerii! Degajase! Şi era un bun manevrier, luptător, adjutantul! Neplăcut: iată, încă nu cunoşteau cu toții nici avioanele împotriva cărora se luptau.

Chițu Gavriliu, locotenent comandant de escadrilă, aşteaptă... Sus. La 3.000 metri. Manevrează. Priveşte. Pîndeşte roata care se învârte ameţitor în fața sa. O uriaşă roată! Ciudată. Strălucitoare. Bubuitoare. Vie. Amenințătoare. Ea însăşi amenințată acum! Soarele bate şi nu bate în ea prin aerul nesuferit de pîclos. Neprielnic locotenentului, prielnic astfel roții formate din avioanele Lightning. Acestea sunt avioane „înțelepte"! Alcătuiseră gigantica roată a caruselului, ştiind ca devin astfel invulnerabile „G"-urilor alături pînditoare. Cît? Cît însă? Cît poate dura rotirea în siguranță? Doar n-o să se rotească pînă îsi vor termina benzina... îşi spune Chițu Gavriliu, aşteptînd. Aşteptarea sa este sigură. Sigură de prada pe care o va smulge cînd formația americană, nevoită, va sparge rotirea ieşind pe o direcție de zbor! Desigur, spre Poltava. Desigur, cu motoarele

aruncate pe ultima putere a pistoanelor lor! Ştie locotenentul Gavriliu toate acestea, privind strălucitorul argint al roții suspendate în aerul pîclos, iritant. Aşteaptă cu răbdare destrămarea, ruperea ei.

Brusc, țîşneste prin fulgerătoare sfîşiere în aruncare rectilinie, uimitor, instantaneu, Lightning-urile gonesc ca mici puncte pe cer! Abia vizibile, înainte. Cum s-a întîmplat? Cînd? Cum de au reuşt? Cum au țîşnit? Fusese o nălucire roata aceea? Nu, nu a fost! Ieşirea americanilor din ea şi punerea „pe drum", s-a manevrat suplu, într-un perfect acord, sincronizare, măiestrie a piloților! Gonesc acum la puterea motoarelor pe direcția est-nord-est. Profitînd de pîclă.

Ultimul! Ultimul, apreciază Gavriliu. Acela, rămas mai în urmă! „G"-ul smuceşte înainte... Este îngrijorat. Va pierde Lightning-ul totuşi? Nu-l mai vede, pîcla îl înghite undeva, în față. Socoteşte însă că totul este doar o simplă problemă de corectă judecare: menține cap-compas 85°, direcția degajării americanilor. Împinge motorul pe overboust. După cîteva minute de zbor, în față îl desluşeşte din pîcle pe „răzlețul său"! Avusese dreptate! Raționase corect! Vine pe overboust sub 200 metri. Trage! Scurt. Exact însă. Lightning-ul sare brusc sus-dreapta, ia imediat foc. Se întoarce pe stînga, trece în vrie, se prăbuşeşte în apropiere de Cahul...



N-au avut nici o pierdere! Au doborît ei, 8 avioane. Opt Lightning-uri. Căpitanul Şerbănescu, Chițu Gavriliu, adjutantul Costică Goloiu... S-au întors toți. Plini de bucurie. Au uitat teama şi acel sentiment amar de gol, de impusă neputință în fața unui prea înalt, nimicitor val. Prea puternic, de nestăvilit! în fața unei copleşitoare forțe: nu prin ceea ce ea este, ci prin cît este! Au acum încredere, în ei, în avioanele lor. Ştiu acum şi cum sunt, şi ce pot ceilalți, adversarii lor. Ce pot aparatele acestora... Ştiu că Liberatoarele şi Fortărețele, cu jumelajele lor, cele 10 mitraliere grele de 12,7 mm (Liberator) sau 13 mitraliere (FlyingFortress), aflate în turelele electrice (ori hidraulice) nu iartă cînd îşi încrucişează tirul. Cînd țes nu pînză de rafale, ci spațiu, volum, un cub! Ciudat cubul acesta: văzut şi nevăzut! Dar în care te afli. Unde eşti element al alcătuirii sale de fum, lumină, flacără şi izbitură!... Ştiu că Lightning-ul, cu toată ciudățenia şi dimensiunile alcătuirii sale copioase, este un rapid manevrier, un „scuipător de moarte" bine înzestrat cu arme — uneori cu pulverizatorul tun „Oldsmobile" de 37 mm! Ştiu că Mustang-ul are o viteză superioară lor. Motorul său, avînd două trepte de restabilire a puterii la înălțime, este în deplinătatea forței şi manevrabilității între 8.000 şi 12.000 metri... unde „G"-urile lor nu pot urca. Iar unde acestea ajung, la 9—10.000 metri, se sufocă lipsite de putere. Ştiu că Mustang-urile nu au tunuri. Dar nu este o consolare, sunt neîmblînzite, eficiente cu cele patru mitraliere grele! Iar autonomia lor, timpul nedrămuit pe care-l pot risipi în

aer, le asigură libertate nestînjenită de îndelungată hărțuire. Şi mai ştiu: sunt multe! Multe întotdeauna! Săritoare unele pentru altele, păzind cu o ferocitate de buldogi bombardierele.

Se gîndesc, judecîndu-i pe adversari că şi ei, românii, ar proceda la fel ştiindu-şi camarazii sub amenințarea vînătorii adverse: instalați în asemenea structuri zburătoare, deasupra unui îndepărtat teritoriu inamic. Instalați între multele butelii de oxigen comprimat, exploziv, cu bombele amorsate, tonele de benzină ce-şi aşteaptă scînteia! Amestecați cu teamă şi nerăbdarea de-a se elibera. De a lepăda încărcătura de moarte aducătoare, mai apropiată lor adesea decît celor cărora le e destinată. Mai ştiu însă românii că aceste bombardiere trebuiesc împiedecate să-şi arunce încărcătura peste pămîntul, casele, viețile ştiute, dragi. Nu sunt sentimentali, ci lucizi şi imparțiali în judecata lor. Sunt drepți, hărțuiți, obosiți, copleşiți dar îndărătnici! Demni şi bravi. Neidentificați. Anonimii unui îndelungat efort şi duel, situați într-o dramatică inferioritate numerică. De neînchipuit! Şi ştiu că, această zi, 22 iulie 1944, este o incontestabilă victorie a Grupului lor — 9 Vînătoare!

Pendulul trece înapoi, spre însorita Italie...

Mica dar plăcuta popotă a Grupului se află situată, în Tecuci, pe Strada Mare, nu departe de cofetăria „cu fată frumoasă”, Lala. Trecuse dimineața de vară, soarele caută acum căldura țiglelor caselor, scotoceşte peste culmile şi prin văile munților, alunecă peste piatră, printre şopîrle adormite. Orăşenii se aciuiesc sub umbrare, în vecinătatea berii sau a unui bun vin rece, scos de prin mucegăite pivnițe. Pe aerodrom, linişte. Fatidica oră, cînd stația radio ține sub hipnotica-i ventuză piloții, a trecut. Oamenii... căci de-acum se pare că este totuşi o zi a oamenilor — ei vor rămîne simpli oameni şi nu piloți luptători — se pregătesc să plece în oraş pentru masa la popotă. Este ora 12.00...

Nu stația radio, ci un telefon, primit de la Centrul de informații, îi reține: nord-Bîrlad, cu direcția Tecuci, *20 bombardiere cvadrimotoare americane, însoțite doar de cîțiva vînători*! Avuseseră cu cîteva zile înainte victoria împotriva Lightning-urilor. Acum, această comunicare, peste spuma albăstrie a recentei biruinți, iată le aduce şi oferă din nou o nesperată şansă: 20 bombardiere slab însoțite! Socotesc... şi căpitanul Popescu Ciocănel o spune cu glas tare: pînă la Turnu Severin, la ieşire, unul nu va mai rămîne pe cer! Nu este vorbă aruncată în vînt! Ca aceşti experimentați vînători să le disperseze apoi să le atace pe rînd, doborîndu-le, este o clară posibilitat ! Realistă! Sunt bucuroşi, fericiți aproape. Va fi deci astăzi, cred ei, ziua cea mare a Grupului! Niciodată nu au avut parte de o pradă atît de uşoară, sigură...

Comandantul Grupului, căpitanul Şerbănescu, însoțit de căpitanul Cantacuzino, se află la Nicoreşti, chemați la Corpul aerian. Fiind cel mai vechi şi înalt în grad, prezent pe teren, căpitanul Popescu Ciocănel ordonă: „Tot Grupul în aer! Tot Grupul înseamnă: un căpitan, 4 locotenenți, un adjutant şef, doi adjutanți majori, 4 adjutanți şi 5 adjutanți aviatori stagiari... Toți buni piloți, buni manevrieri şi trăgători. Experimentați şi căliți în îndelungate lupte aeriene. Decolează direct din biute: căpitanul cu 6 „G"-uri după el, locotenentul Dobran cu alte 4, escadrila 56 cu 4 Messerschmitt-uri şi ultimele 3, din disponibilități. 17 aparate. Repezite ca unul singur. Cabrînd imediat. Nerăbdătoare. Cu motoarele în plin!

Au 2.500 pe altimetre cînd, lîngă Iveşti, văd, zburînd jos, rămăşițele unui „Junkers-88" al Grupului 5 Bombardament: este prețuitul căpitan Stroici, comandant de escadrilă, surprins într-un zbor tehnic. În jurul epavei, 5 avioane se învîrtesc în satanicul dans al execuției! Aşa fac ei... Locotenentul Dobran strigă prin radio: „Atac la sol, la Iveşti, Lightning-uri!" — „Am văzut!", răspunsul căpitanului.



Cu Mucenica în stînga şi Mălăcescu în dreapta, Dobran pică peste ele. În fața îi creşte vertiginos un Lightning. Trage! Ratează, are viteza prea mare!... Mălăcescu după el. Trage, la rîndu-i. Ratează şi el. Viteza... Pare-se că Lightning-ul are noroc... Nu, nu are! Adjutantul major Mucenica este prea experimentat — scade viteza manevrînd larg, vine axat perfect, din prima rafală trimite Lightning-ul să se sfarme la sol! Degajat energic, Dobran îi vede izbirea. Rapida şandelă îl aruncă abrupt sus, în... stupoare! Pare totul un vis rău! Întreg cerul este plin de americani: jos fornăie Lightning-urile, deasupra, unde a ajuns, pachete compacte de Mustang-uri, care îi aşteaptă! Nu trebuia să angajeze imediat lupta cu blestematul acela de Lightning! Nu trebuia!...

Locotenentul Şencnea decolează „în trombă"; „G"-ul său este deprins!... îl are pe adjutantul Moraru Iosif (Ioşca — după cum îi spune Şenchea, pronunțînd ca acasă, la Arad...) alături. Vede şi el Junkers-ul mistuindu-se la Iveşti, şi Lightning-urile. Îşi aminteşte recomandarea care li se făcuse: de a evita să angajeze vînătoarea inamică! Tocmai ceea ce aceasta urmăreşte, spre a-i ține la distanță de bombardiere! Perfect! Logic! Trebuie să ajungă la „prada cea serioasă!" Cabrează şi dispare în stratul norilor, gros de 300 metri. Spre jinduitele cvadrimotoare. Presupuse a se afla mai sus. Moraru alături, în dreapta sa. Țîşnesc peste nori între... roiurile de Mustang-uri! „G"-urile clar

profilate pe imaculata vată a cumuluşilor, le atrag fulgerător... „Tine-te de mine!” Cu Ioşca Moraru în spate, plonjează... Dedesubt, Lightning-uri! Vreo 50 de Lightning-uri deslănțuite! Cabrează! Din nou sus! Îl pierde pe Moraru, se aruncă în cel mai besmetic duel cu întreaga Americă!

Dînd de Mustang-uri, Dobran face o răsturnare rapidă. Nu-l vede pe Mucenica. Nu ştie dacă Mălăcescu îl urmează. Cade în spatele unui alt Lightning aflat (ciudat!) pe direcția inversă celorlalte. Îl prinde în vizor, se ține de el deşi ştie că 8 Lightning-uri tocmai se răstoarnă peste el! O rafală lungă cu tunul şi mitralierele! Din american ţîşneşte fum şi flacără. Ca un meteor o ia spre sălciile din lunca Siretului. Sub 600 metri, lansați în picaj, în spate cei 8... Să cabreze! Imposibil, sus sunt Mustang-urile! De picat, nu are unde. Simte cerul strîmt. Cît o cutie de pantofi abia! Messerschmitt-ul? O jucărie căzută de pe masă! Începe cea mai fantastică luptă de viraje a vieții sale! Comenzi disperat de iuți, brutale, îi strîng şi dilată inima... O să crape! Nu, nu crapă încă! Ciudat... îşi amineşte Lightning-ul pe care l-a fugărit sălbatic acum 4 zile! Nu are timp însă, pămîntul şi cerul schimbă diagonale fulgerătoare. Prin care el se repede, trece, derapează! Este clar... totul se termină acum! „Bang-bang”-urile proiectilelor tunurilor „Colt” îi răsună drept clopote. La adăpostul blindajului, se face „mic” în carlingă. Pică virat. Simte fum şi miros de ulei de motor „care gripează”... Nu mai este nimic de făcut, pentru avion înseamnă sfîrşitul! Trebuie să-l pună pe burtă... îşi spune, dacă mai ajung să-l pun jos! Ia foc imediat însă. Fumul îl înăbuşă. Îşi aminteşte de comandorul Sandru, în care s-a tras! De locotenentul Costin Georgescu, cu brațul amputat de rafale! Renunță să sară. Nu poate nici larga cupola, curentul de aer ar înteți focul. Dar nu vede. Abia dacă vede... Scoate flaps, să piardă viteza. Uşor înclinat, observă că primul dintre cei 8 este „călare” peste el... Noroc că nu mai trage, socotindu-l „terminat”! Jos filează la rasul pomilor. Gîdilă porumbul. Vede ca prin vis un cal alb undeva pe cîmp. Avionul nu vrea să se aştearnă, are încă viteză. Elicea taie în floarea porumbului. Larghează acum cupola, împinge manşa, elicea muşcă puțin pămînt. Trage, trage manşa... Un salt de 50—80 metri şi îl trînteşte placat! În sfîrşit... „G”-ul se învăluie în praf şi fum. Centurile îi despică umerii, capul o ia înainte hotărît să se smulgă de trup. Fața, o mască a desfigurării. Brusc linişte. „G”-ul ară încă o brazdă de pămînt, se opreşte proptit în bot. Din dreapta cabinei, de jos, urcă flacără albă. Creşte. Locotenentul ştie că este în limita timpului: consumase prea puțin din benzină, muniția aproape intactă! Totul va exploda! Îşi zboară centurile, răsuceşte şi plesneşte lacătul hamului de paraşută. E liber! Se smulge, sare afară. Paraşuta se agață revărsîndu-şi mătasa albă, care îi rămîne cuplată de stația radio... Să rămînă! Abia cîțiva paşi şi muniția explodează: ţîşnesc viu focuri bengale. Rachetele! Exploziile se întețesc în răpăit. „Me”-ul se învăluie în fum gros, în flămînde flăcări. El fuge. Aleargă. Se chirceşte sub scutul unui pom aflat la cîteva zeci de metri. Şi e timpul!... Explodează rezervorul de benzină. Vîlvătaia portocalie, sonoră, tivită cu negru, se duce ca o sondă spre cer!

Despărțit de locotenentul Şenchea, adjutantul Moraru prinde la 1.500 un Lightning. Cade peste el, trage. Îl urmăreşte cîteva secunde dar... chemați prin radio, de jos dreapta apar alții 3 în ajutorul celui următor. Ioşca Moraru a decolat cu Nr. 25. Dar „25” este un aparat mai greu, un „G-2”. Dotat cu două tunuri suplimentare, montate la aripi, în gondole. Acesta a fost aparatul lui Milu... cu adevărat un zburător şi luptător de elită; arma încredințată lui, mult mai puternică. Dar tunurile suplimentare dezavantajează avionul. Îl fac mai puțin, „fişneț”. Tocmai acum... într-o luptă unde inferioritatea numerică cere mobilitate şi viteză maxime! Cei trei... Rafală scurtă. „G-2”-ul scoate, lovit, sunet de grindină! Se smulge. Alunecă într-un nor protector. încearcă precipitat, simte motorul şi comenzile intacte. Manevrează. Atent acum... Prin spărturile cumuluşilor vede un buchet de vînători americani atacînd la sol autocamioane militare. Are soarele în spate, în avantaj! Cade peste ei! Trimite ultimului o rafală, revine la 700 metri, de unde ține sub ochi cerul de sus şi formația aflată jos. Pare a fi totul mulțumitor!... Se poate repeta deci „figura”. Fulgerător pică din nou asupra Lightning-urilor. De la 500 metri, în spatele lor, vede motorul oprit şi elicea pusă în drapel: este cel în care a tras înainte! Să mai aştepte... 400 metri! Încă puțin. La 300 pune tunurile pe motorul valid al Lightning-ului. Cel stîng! Totul creşte în vizor. Fumegă americanul. Fumegă bine. Trage lung! Jos, apa unui lac, pe mal grîu tăiat, aşezat în clăi; printre ele Lightning-ul rade pămîntul, învăluindu-se în praf şi fum! „G”-ul revine în rasmout peste apă... Lightning-ul stă proptit în pămînt, cu elicile scurse peste motoare, carlinga deschisă. Pilotul nu se vede. S-a ascuns? S-a tîrît? Şi-a tîrît viața, rănile, şansa, agonia?



Exact nu ştie unde se află. Zboară 10—15 kilometri cu cap-compas nord. Recunoaşte gara Rîmnicu Sărat. Îl încrucişează pe adjutantul Dîrjan, i se alătură. Pentru confirmarea doborîrii, revine cu acesta spre locul unde fumegă Lightning-ul. Iată-l!... Sticleşte în soare. Fumegînd încă, apoi în fața „G”-urilor ajunse sub 600 metri, explodează! Împrăştiind malul jos al lacului cu tăblării strălucitoare. Adjutanții virează, zboară spre Tecuci plan la plan, la rasul solului. Neaşteptat, semnale de avertizare, insistente, ale lui Dîrjan... Ce este? Ce vrea? Ce l-a apucat? se întreabă Moraru, văzînd punctele care se grăbesc spre ei din urmă: sunt băieții lor, doar camarazii care se întorc! Dar Dîrjan simte... Ştie. Îi cunoaşte pe americani!... Ascunzişul norilor şi halucinanta

acrobație îi desprinde cu greu de Mustang-urile rapide! Aterizează sub tortura avertizoarelor de „limită benzină”, care ard de suficient timp deja!

Chițu Gavriliu tocmai pică de la 5 la 4 mii metri. Încearcă un avion al cărui motor fusese revizuit. Are radioul deschis. Aude în căşti ordinele de adunare date de către căpitanul Popescu Ciocănel celor din Grupul 9, tocmai decolat. Surprins, cere lămuriri, i se răspunde că la 2.000 metri sunt Lightning-uri care atacă la Focşani. Avînd avantaj de înălțime, iar în memorie medalionul Lightning-ului doborît cu cîteva zile înainte, încrezător şi nerăbdător pune motor şi se avîntă! Spre a fi primul la festinul ce, iată, pare a se repeta... Ajunge la Focşani. Tocmai cad două Lightning-uri peste aerodrom, în atac. Ciudat... ciudat, remarcă Gavriliu: unul dintre ele pleacă brusc într-o mişcare dezordonată, către strivirea de pămînt. Ajuns jos însă... (deci nu este lovit!), revine alături de celălalt în traiectorie fermă şi împreună mătură cu rafale aerodromul! Redresează în cabraj, strălucind ca staniolul, țin o formație impecabilă de frați siamezi: unul puțin în urmă, cu planul întrepătruns imediat după aripa aparatului „cap”. „Splendid! Splendid! Şansa vieții mele!” bubuie sub casca de zbor euforia în capul locotenentului Gavriliu! Îşi imaginează efectul trasoarelor sale! Care vor pătrunde, tăind simultan ambele Lightning-uri! Exact prin aripile burduşite cu benzină! Ajunge sub 100 metri în spatele bimotoarelor. Fără a fi simțit! Este extraordinar! „G”-ul tremură accentuat în remourile celor din față. Îl struneşte. Îi are acum la 80 metri! De necrezut ! Îi şi vede explodînd într-o jerbă de lumină... degetele i se încordează spre a turti trăgacele electrice... zbang! Avionul smuceşte, lovit brutal se dezechilibrează. Fulgerător, degajează. Desigur, are americani în spate! Pune burta pe pămînt, pe overboust! Spre casă, spre Tecuci...

Vine dinspre sud, spre calea ferată. Este pe panta de aterizare, cînd motorul îl lasă! Prea jos, fără motor, fără timp? Riscă virînd şi pune Messerschmitt-ul pe roți totuşi! Într-un triunghi al naibii de scurt. Într-o mirişte flancată de porumb. Sare din avion, aruncă repede privirea sus, caută cele 5 Mustang-uri pe care le-a văzut, de departe, în zboru-i spre casă. Cerul este curat însă. Se linişteşte. Examinează aparatul. Vede ruptura de schijă în fuselaj, care a secționat şi rezervorul de benzină. Pierduse benzina... lăsînd-o pe cer! Ceea care i-a mai rămas, s-a terminat tocmai pe panta de aterizare. Tăietura arată „urît”. Cauzată de spargerea unui proiectil de antiaeriană! Chițu Gavriliu înțelege: trăgînd în Lightning-urile ce veneau peste ei, tunarii de aerodrom îl loviseră pe el! Avea doar aceeaşi linie de cădere ca americanii... O dublă greşeală, îşi spune: Lightning-urile scăpate neatinse, avionul său, amic, lovit! Locotenentul se mai gîndeşte că tocmai în această clipă putea fi o vîlvătaie zdrobită la picioarele tunarilor de pe Focşani!... I se aduce benzină, rezervorul este alimentat pînă la spărtură, face saltul de zbor spre aerodrom...

Fiecare este singur acum în halucinanta sarabandă: cele 16 „G”-uri dispersate sub enorma presiune de foc a celor peste 100 adversari! Locotenentul Şenchea alternează ieşiri si pătrunderi în nori, rafale trase la instantaneele treceri ale Mustang-urilor, cu cele bubuitor primite în trupul aparatului său! Cerul este curb, presărat cu drumuri de

moarte şi foc. Mugetul motoarelor şi cadența armelor de bord încleştează satele şi oamenii aflați jos sub o pîlnie strîmbă şi inegală care fuge peste pămînturi. Nedepăşind, pulsînd tunător pe 50—100 kilometri!... Este iar jos, sub Mustang-uri. Vede apărînd din nori, în picaj, la verticală, un „G"-u care intră într-un luminiş si dispare în pămînt! Este Economu. Adjutantul aviator stagiar Alexandru Economu! (Pe care îi vor scoate genistii din pămînt. După ce vor face un drum de acces prin pădure, pentru o macara. Avionul a ars înăbuşit în pămînt. A doua zi, cînd i-au agățat ampenajul de macara... şi părea că vor reuşi să-l scoată din groapa pe care o săpaseră, avionul s-a rupt în dreptul carlingii; din Economu rămînînd bucăți şi într-o parte şi în alta...) În caleidoscopul apocaliptic ce-i rulează în ochi, Şenchea vede un alt „G"-u, venind peste o grădină. La impactul cu solul ia foc! Cine o fi?... Lupta continuă. Pentru unii este o interceptare de decimare, de „curățire" şi achitare a unei polițe emisă recent, acum patru zile... Pentru ceilalți o gîtuită, sufocantă luptă nu pentru victorie acum, ci pentru viață! Pentru desprindere! Imposibilă însă! Tăvălugul zdrobeşte cu nemaiîntîlnită furie. Are de plătit cele opt vieți, pierdute aici. Spulberate de aceşti vînători ai Grupului „Şerbănescu"! Şi vor americanii să plătească! Au gîndit bine acest „aranjament" cu două nivele: sus Mustang-uri, jos Lightning-uri, între ele de ademenit Grupul 9 Vînătoare... pe care l-au şi prins! Este sinistru, demențial vaerul motoarelor! Nu mai există pentru ei nimic! Nici America, nici Românie, nici pămînt, nici cer! Există doar ei! Nici ei chiar! Rafalele! De tras! De sărit! Este... nebunie!

Cade peste Lightning-uri... Probabil a dezmembrat unul, cu o lungă rafală. Dar cine este dispus să plătească „confirmare", „convingere", cu „VIAȚA"?! Degajează din rafalele Lightning-urilor, traversînd printre cele ale Mustang-urilor! Nu există nici o ieşire din acest clopot în care rafalele te împing înapoi! Nu-l poți sparge! Nu-l poți părăsi! Evada... Sudoarea îi înmoaie bluza de zbor, sîngele i se întăreşte cumva. Face totul: loveşte comenzile, tunul, mitralierele! Cu o precizie înspăimîntător exactă, singura sigură! Mereu singura sigură! Cît? Cît încă? Motorul urlă înnebunit, înspumat. Fiecare şurub şi manetă, aparat al cabinei este viu şi diavolesc. Dement, clar, centrifugat la rupere! înregistrează fulgerător totul. Se întreabă cine poate fi cel căzut acum... acum... Marchează că a trecut exact o jumătate de oră de cînd luptă! Vede un nou avion doborît: este chiar „5 Galben" al său! Pe care zboară Dobran acum! îl vede şi pe Dobran, făcîndu-i, la fulgerătoarea trecere, semn. De sub copacul care îl adăposteşte. E viu, Dobran e viu! Dobran a scăpat! ... i se revarsă o umbră de uşurare în creierul chinuit...



Avionul i se mistuie alături, dar Dobran nu pleacă de sub pomul „vieții sale". Priveşte spre golul cerului, spre balonul albastrului spart, înnegrit de arsură. Spre sticla

amenințătoare, pe care moartea o răsuceşte în pocnet şi vaer măturînd brutal de pe ea, cu înfricoşătoare lovituri de palmă, oameni şi jucării mecanice. Vede un „G"-u picînd cu foc peste satul Barcea. Urmărit de un roi de Mustang-uri: patru dintre ele se rătoarnă peste Messerschmitt-ul incendiat, aflat pe panta aterizajului forțat şi toți patru, în fir, îl fulgeră cu rafale! „G"-ul pierde panta, se prăbuşeşte chiar în sat. Arzînd. Este Țurcanu! Adjutantul Pavel Țurcanu... Care moare groaznic. Carbonizat. De nerecunoscut. Un inform trunchi negru, umflat... Vede cum un alt „G"-u pică la verticală. Cu acel înspăimîntător urlet al motorului supraturat, scăpat din controlul manetelor. Cum intră în pămînt cu tunet! Economu... cel văzut de sus, de către Şenchea. Ion Dobran îşi spune că a avut noroc! Simte cum carnea, puțina carne a trupului său slab, se încrînceneazăl. Vede cum această retortă transparentă a morții se deplasează bubuitor mai în spre vest. Rupînd acolo aparate. Arzînd cerul. Desfigurînd oameni. Carbonizîndu-i...

Va cădea al patrulea, adjutantul Emil Bălan.

Apoi al cincilea, căpitanul Popescu Ciocănel.

Al şaselea, minunatul om care era adjutantul şef Ioan Mucenica.

Al şaptelea, adjutant stagiar Andrei Rădulescu.

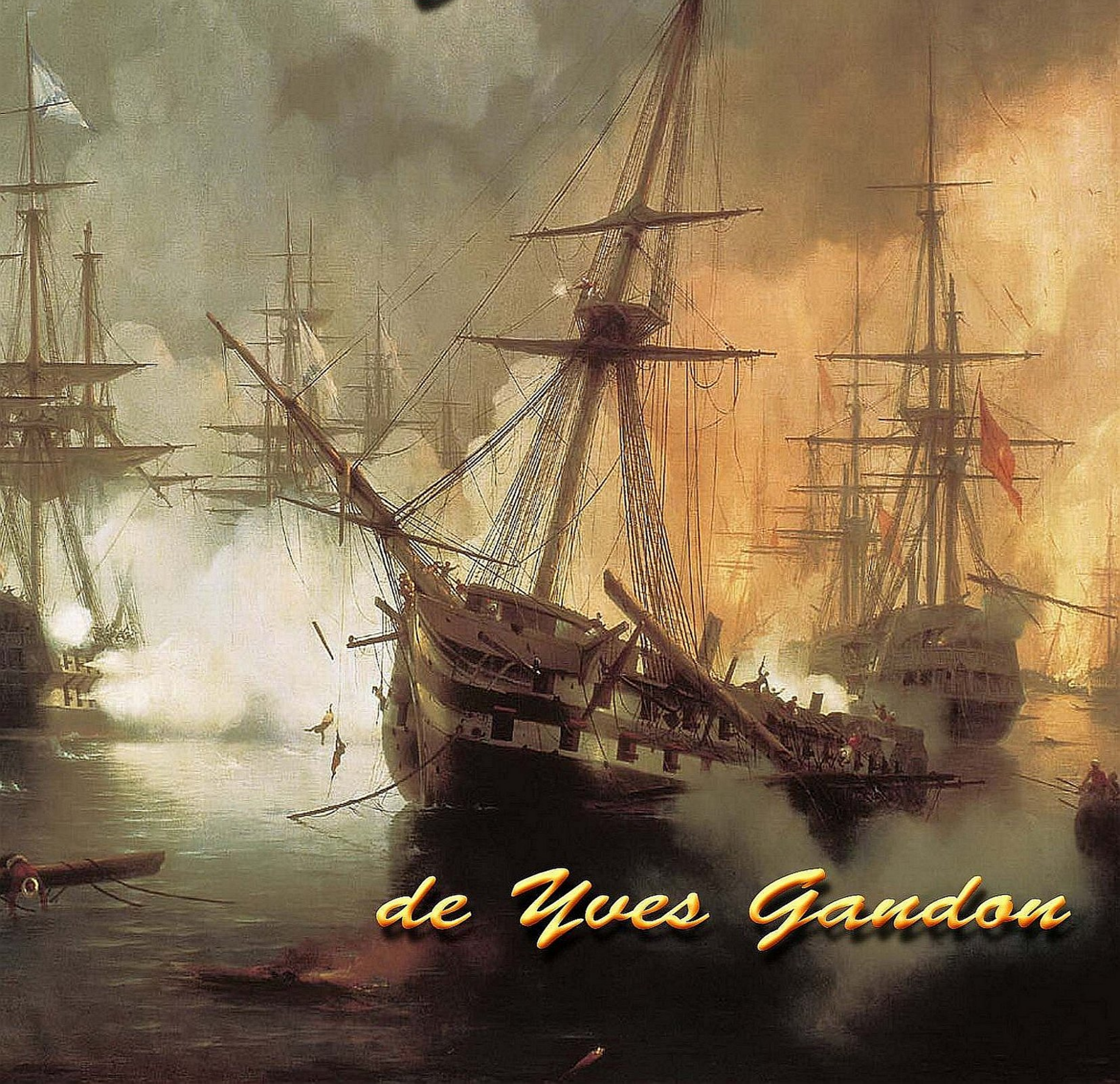
O roată a morții! Venită cu dinții dezveliți. Trecînd cu fierul ei greu peste trupurile lor. Strivind, ca în joacă, maşinuțele lor de zbor!... Mustang-urile dezlănțuite! Suverane prin mulțimea lor! Chemate la întîlnire deasupra Focşanilor. Tocmai din Italia. Venite de acolo spre a întîlni şi proteja Lightning-urile ce revin de la Poltava. Care plătiseră atît de scump întîia trecere... Este acum cea de a doua bătaie a pendulului american. De revenire. Puternică. Duşmănoasă. Necruțătoare. Răzbunătoare. Ceea ce înțelege încă locotenentul Dobran, sub acel pom dătător de viață: că repetarea unei astfel de lupte ar însemna sfîrşitul Grupului! Nu se poate lupta într-o astfel de inferioritate numerică! Zdrobitoare! Pierderile americanilor în această luptă (vor fi 11 avioane din cele peste o sută), nu înseamnă nici pe departe ceea ce înseamnă pentru ei pierderea a 7 din 17! Dar cine, în afară de ei, să înțeleagă aceasta? Doar ei. Cei aflați întotdeauna acolo sus! Nu în birourile din care se ordonă, se analizează şi... şi nu se simte! Este păcat, îşi zice: ne ducem astfel cu toții, rînd pe rînd! în această clipă şi a durerii, şi a lucidității, îşi mai spune că doar „norocul" îl va putea ajuta în viitor, să mai doboare fără a fi doborît. Şi cum doborît? Cu viață? Faptul că americanii l-au căutat cu rafalele lor şi după ce părăsise avionul, o epavă arzînd, îl îndîrjeşte însă. Deasemenea şi gîndul (de cîte ori venit în aceste zile?) că efortul american spre scurtarea războiului, şi prin misiunile de aici, înseamnă „a-i culege" pe aviatorii români de pe cer! Este... ca şi cînd mori spre a da viață altei vieți. Următoarea ție. Poate mai bună. Pe care o vrei, o întrezăreşti a fi mai bună. Mai împlinită decît a ta — cel ce astfel eşti transformat în preț, în jertfă! Poți trăi, şi încă mai mult, incontestabil mai mult, poți continua lupta ştiind acest adevăr? Iată, îşi spune, iată, se poate! Dar cine va ține seamă? De luptă, de înțelegere, de jertfă, de tot?!... Pentru că lor toți nu le rămîne acum decît îndîrjirea şi amărăciunea. Şi acel dram de speranță, fără de care cu adevărat nu s-ar putea zilnic lega în chingile aparatelor de luptă!

Sim, locotenentul Ion Simionescu, decolează printre ultimii. O şansă, o înghițitură mai puțin din amarul pahar întins în această zi Grupului! Primele minute, cele mai îndîrjite, şi ghemul central de foc al luptei îl ocoleşte, ceea ce îi „revine" sunt două Lightning-uri cu care, după cum o spune, „se dă în bărci" pînă spre Buzău, în „figura rîndunicii peste uliu" însă! (cum tot el o spune). Dar este cu totul altceva decît o joacă!... Pentru că un avion singur, fără coechipier, aflat în duel cu o celulă adversară bine sincronizată, dacă are o şansă... aceasta este nu aceea de a doborî, de a repurta victorie, ci de a scăpa cu viață! De a ieşi din înverşunata presiune! De sub puternicul atac la care este supus. De a ieşi nelovit. Numai un bun manevrier — cum este Sim — poate să li se sustragă acum cînd, îndîrjirea şi certitudinea de a doborî, sentimentul superiorității, îi fac pe cei doi vînători americani să insiste violent. Reuşeşte! Rupe lupta cu ei, în limită de benzină. Trece peste Ziliştea, unde prinde un Mustang singuratic aflat în căutarea formației sale. Nu-l poate ajunge şi angaja! Nu stă în obiceiul americanilor duelul de la egal la egal! Mustang-ul se pierde spre vest, prin plus de viteză, iar Simionescu aterizează după 80 minute de zbor, linştindu-i pe cei de pe aerodrom, care îl cred doborît.



on my six ...

Capitanul Lafortune



de Yves Gandon

YVES GANDON

Capitanul Lafortune

Traducerea:
Florica-Eugenia
Condurachi

Dupa romanul aparut la
Editura UNIVERS 1972

Titlul original:
Yves Gandon
Captain Lafortune
Plon, Paris 1970

CAPITOLUL 10

În următoarele două zile, Sosthène, care şedea acum la bord împreună cu mine, nu voi să coboare pe uscat. Din moment ce n-o putea întîlni pe Valérie, Santo Dominguo nu mai prezenta nici o atracție pentru el. După instrucțiunile domnului Fulminet, serviciul de zi trebuia asigurat de către unul din noi, pe rînd. De îndată ce am pus piciorul pe punte i-am atras atenția prietenului meu că din pricina acestei obligații întîlnirile noastre cu domnişoarele Cazenave deveneau problematice.

— Oricum nu poate fi vorba să lipsim de la următoarea, care de altfel se va petrece noaptea, îmi răspunse el.

Şi, pe loc îl rugă pe domnul Pigache să ne înlocuiască pentru cîteva ore în seara aceea, explicîndu-i că e în joc cinstea şi viața lui.

— Drace! răspunse locotenentul rîzînd, foloseşti cuvinte mari. Haideți, băieți, lucrurile trebuie bine făcute. La vîrsta voastră aveți dreptul să nu vă culcați o dată cu găinile. Fetele de pe-aici au o fire vulcanică şi într-adevăr ați fi dezonorați dacă nu le-ați onora pînă în zori. Nici nu vă aştept mai înainte, voinicilor.

Abia după ce i-am mulțumit secundului, Sosthène mi-a dezvăluit că întîlnirea noastră era fixată pentru ora zece seara, la răspîntia din apropierea „casei celei mari" de unde, în seara balului, după ce fusesem lăsați acolo de Eponine şi Valérie, am pornit-o şi ne-am rătăcit în crîng. Spre a ne feri de asemenea necazuri Valérie avea să agațe de ramuri, din loc în loc, nişte bucăți de pînză albă.

— Ia te uită! i-am spus, după cît se vede ai înaintat bine.

— Dar tu?

Felul abrupt în care îmi fusese pusă întrebarea nu m-a făcut să-mi pierd cumpătul. I-am mărturisit că Eponine era, ca şi sora ei, cea mai grațioasă făptură de pe pămînt,

dar, chibzuind mai bine, nu-i pretindeam să-mi acorde decît favoruri în care nu intra în joc viitorul.

— Aii! făcu el cu un aer absent.

Nu mi se părea prea dispus la confidențe mai amănunțite şi atunci am stăruit.

— Cît de departe ai ajuns, Sosthène? Suntem sau nu prieteni?

Acest dialog avea drept scenă coverta şi, la doi paşi lîngă noi, un matelot îşi fuma pipa.

— Vino cu mine, îmi spuse.

Şi mă duse în odaia noastră comună, unde îmi povesti pe un ton pătimaş discuția pe care o avusese în ajun cu Valérie. Era fără leac, era mort de îndrăgostit. Nu mai încerca să lupte împotriva unui simțămînt atît de puternic şi se hotărîse să împingă lucrurile pînă la capătul lor logic, căsătoria.

Văzîndu-mă gata să răspund, mă rugă să nu-l întrerup şi continuă. Fără îndoială, frumusețea celor două surori îl uluise pe dată şi fusese atît de nebun încît îmi declarase că, semănînd leit una cu alta, era gata să se însoare cu oricare din ele. Eroare! În ajun avusese revelația, la promontoriul Limonadei, cînd Valérie îl lovise de două ori cu cravaşa împletită din pielea unui monstru marin.

— Îți place să fii bătut...

Nu mi-am putut stăvili vorbele, dar lui nu-i ardea de glumă. Îmi aruncă o privire chiorîşă şi continuă ca şi cum nu m-ar fi auzit. După ce Eponine şi cu mine ne-am îndepărtat, Valérie se aşezase iarăşi, potrivindu-şi cu grijă rochia în jurul ei, ca o corolă, rochia ei galbenă ca lămîia. Astfel, aşezîndu-se la rîndul lui, nu putea decît să se țină la o oarecare distanță, care nu îngăduia nici o posibilitate de atingere între ei, şi rămase mut, tulburat, un timp destul de lung, fără să ştie din ce capăt să reia firul conversației. Tăcerea a fost ruptă de Valérie. Spera să nu-l fi supărat şi nu trebuia să i-o ia în nume de rău că avusese mîna cam grea. Cînd i se întîmpla să aducă astfel la ordine vreo slugă de culoare („sclavii ăştia sunt aşa de nepăsători, aşa de leneşi, dumneata nici nu poți să-ți dai seama!”) trebuia s-o facă cu oarecare forță, pentru a fi luată în serios. Urmase un rîs cît se poate de firesc şi vocea i se îndulci cînd îi declară pretendentului ei că povestirile din ajun o mişcaseră atît de mult, încît le visase şi noaptea.

Atunci îşi recapătă stăpînirea de sine, şi îi spuse că se simțea prea fericit dacă îi făcuse loc în gîndurile ei, în vreme ce ea îi umplea toate gîndurile lui. Îl privea în ochi, cu o expresie de aşteptare şi curiozitate, de parcă ar fi vrut să citească în el, aşa că îi dezvălui intențiile.

— I-am spus cît de bogată este familia mea şi că sunt unicul fiu la părinți, i-am jurat că, dac-ar primi să fie soția mea, mă voi supune tuturor dorințelor ei, fie că va vrea să trăiască la Santo Dominguo, sau în Franța. La sfîrşit am întrebat-o dacă îmi dă voie să-i vorbesc tatălui ei.

— Şi ți-a dat voie? Oftă.

— Da şi nu... Mi-a luat o mînă în mîinile ei, m-a strîns uşor, apoi m-a întrebat ce sentiment nutreşti tu față de sora ei.

— Şi ce i-ai răspuns?

— Că nu puteam să mă pronunț asupra acestui lucru, şi ea a spus: „Păcat!” Mi-am reînnoit cererea. Părea nehotărîtă, şi totodată încîntată. În cele din urmă mi-a mărturisit că ea şi sora ei erau, dacă nu logodite oficial, cei puțin făgăduite încă din copilărie fiilor unor plantatori prieteni cu părinții lor. Se temea ca nu cumva ruperea unei înțelegeri atît de vechi să nu creeze o situație cu atît mai delicată cu cît familiile aveau interese comune. M-am împotrivit spunînd că în inimile nobile dragostea are întîietate față de josnicele motive materiale şi că singura problemă care mă frămîntă este pe cine îl preferă ea, pe mine, sau pe prietenul din copilărie. A şovăit o clipă.

Am simțit cum îi tremură mîna într-a mea, şi mi s-a aruncat în brațe.

— Trebuie să te felicit?

— Nu te grăbi. Cît a durat îmbrățişarea mi s-a părut că învinsesem toate greutățile şi eram cel mai fericit om din lume. Dar am fost nevoit să revin pe pămînt. Valérie mi-a spus că înainte de toate trebuia să vorbească singură cu tatăl ei. Îmi va pleda cauza, cauza noastră, invocînd drepturile dragostei împărtăşite. La viitoarea noastră întîlnire voi şti ce-mi rămîne de făcut.

— Ceea ce mă intrigă pe mine, i-am spus lui Sosthène care rămăsese cu privirile pierdute, este acel „păcat!” în legătură cu sentimentele mele față de sora ei.

— Nimic mai limpede. Dacă ai fi vrut şi tu să te însori cu Eponine, ar fi putut pleda amîndouă, Valérie s-ar fi simțit ajutată, susținută. Nu uita că ele fac totdeauna front comun.

— Crede-mă că regret.

După această discuție cu inima deschisă, prietenul meu m-a prevenit că simte o mare nevoie de singurătate şi nu va părăsi corabia decît în ziua cînd i se va hotărî soarta. N-am aşteptat să-mi spună de două ori şi mi-am pus în gînd să petrec cele două zile pe care le aveam la îndemînă explorînd resursele Capului Francez. Să fim înțeleşi. Dacă intențiile mele nu mergeau pînă într-acolo încît să vreau a-mi lega viața de cea a Eponinei, nu însemna că tînjeam mai puțin după suspinele lăudate de domnul Fulminet şi care, chiar dacă excludeau dăruirea, nu erau totuşi mai puțin dulci. Nu voiam să stric perspectiva lor fericită prin deşănțate purtări grosolane, la care te îndemna fără să vrei moliciunea climei.

În ce-l priveşte, domnul Dufourneau nu îşi făcea asemenea scrupule. Îmi aminteam categorica sa profesiune de credință făcută în insulele Bananas, despre Venus cea neagră. Acum nu avea alte încurcături decît că nu ştia pe cine să aleagă mai degrabă. Or, în prima din aceste două zile în care Sosthène îmi lăsă deplină libertate de mişcare, domnul Dufourneau se întoarse la bord pentru a face noi provizii de ciocolată, şi am luat şalupa împreună cu el. În timp ce vîslaşii trăgeau la lopeți, îmi mărturisi că lăcomia negreselor întrecea orice imaginație şi se temea că nu va fi în măsură să le satisfacă pofta nesățioasă pînă în ziua cînd vom ridica ancora.

— Am adus cu mine douăzeci de livre, ca de obicei, îmi spuse. Aşa cum stau lucrurile, la viitoarea cursă va trebui să iau dublu. Cu toate acestea, dacă o jumătate de livră ți-ar fi de folos, cu mutrişoara dumitale cred că nu vei avea de întîmpinat nici o dificultate.

Am refuzat această ofertă generoasă. Continuă, făcînd cu ochiul:

— Mi s-a spus că ai fi insensibil la farmecele lemnului de abanos. E o chestiune de gust şi cred că îți vei schimba gîndurile. Ia seama că există ceva încă şi mai bun: mulatrele. Aspasia, Lais, cele mai mari curtezane din antichitate ar păli în fața însuşirilor acestor diavolițe. Dar ciocolata nu le e de ajuns. Brățări, coliere, cercei şi aur, dacă nu te superi, fără să mai vorbim de nervul războiului, mă rog, pretențiile lor nu cunosc nici o limită. Mai sunt şi fetele acelea pe care domnul de Colbert le-a scos din Ilopital General[1] pentru a popula Insulele şi care nu-s deloc modele de virtute. Nici de frumusețe, din nefericire. Dumneata ținteşti mai sus, ştiu, dar ai să-i îngădui unuia mai bătrîn să te pună în gardă. V-ați putut da seama că n-am fost invitat la Cazenave. Cine-i el? Băiatul unui măcelar care acum îşi pune guler tare! Se pare că nu sunt demn să fiu primit în casa acestui înalt personaj din pricina proastelor mele relații. Nevastă-sa, o

---

[1] *În secolul al XVII-lea creşterea îngrijorătoare a numărului de declasați din Paris a dus la crearea acestui Hôpital Général (1606—1657), care a fost desființat la începutul Revoluției Franceze.*

matroană mironosiță, se teme fără îndoială să nu-i răpesc fiicele. Sunt nişte minuni ale naturii, de acord, dar şi nişte draci de copii, şi de temut cu aerele lor de falsă cuminţenie. N-au decît optsprezece ani, dar pînă acum patru fîrţîngăi s-au bătut în duel pentru ochii lor frumoşi. Rezultatul: un mort şi un schilod. Ia-o mai domol, Lafortune; înaintează cu prudenţa unui indian.

Ajunsesem la cheu. Cu pălării de pai trase pe ochi, cîţiva negri, întinşi cît erau de lungi, dormeau ca nişte preafericiţi, descoperindu-şi cu nevinovăţie buricul. Îmbrăcate în stămburi uşoare, nişte negrese sporovăiau. În jurul părului lor creţ îşi înfăşuraseră mai multe batiste colorate, care semănau cu bonetele lansate la modă de ducesa de Fontanges, adaptate pe alt continent. Toate erau în picioarele goale.

Una dintre ele se apropie de domnul Dufourneau, unduindu-şi şoldurile şi spunîndu-i în grai stricat:

— Dom căptan alb, tu pretin drăguţ, tu guşti plăceri, io ronţi-ronţi şocolat.

Locotenentul o bătu pe obraz.

— Altă dată, Araminta. Acum am treabă. Ea se bosumflă şi el trecu mai departe.

— E o fată bună, îmi spuse, dar ar trebui să ştie că plăcerea constă în varietate. Araminta, da, aşa e numele ei. Stăpînii lor le pun tot felul de nume încîntătoare. Pentru bărbaţi, antichitatea greacă sau romană constituie o sursă bogată. Paris, Menelaos, Ahile, Neoptolem, toată Iliada e luată la rînd. Femeilor li se dau mai ales numele eroinelor din piese de teatru sau din romane. Marii noştri autori ar rămîne uimiţi să vadă cum arată văcsuite preţioasele şi prinţesele lor.

Locotenentul Dufourneau, atît de rece şi măsurat la bord, era acum destins şi prietenos. Îl simţeai în elementul său, reintrat în posesiunea demnităţii lui de bărbat, datorită acestor făpturi piuitoare care îl asasinau cu zîmbete provocatoare fără să le pese de obrazul lui ingrat.

Mă duse la hanul unde stătea, a cărui firmă *La bunul colon*, se legăna scîrţîind deasupra uşii şi reprezenta un alb care întindea unui negru, aşezat în genunchi dinaintea lui, o ramură de măslin. O orchestră, alcătuită din două tobe în care se bătea cu mîna, o bariza, adică o vioară cu patru coarde ciupite de executant ca o mandolină, şi un fel de şasiu de lemn cu clopoţei, numit *magoyo* — făcea un zgomot infernal. Ameţiţi de tafia, vreo zece mateloţi dansau ca nişte apucaţi chica, strîngînd talia unor negrese ale căror avantaje posterioare se legănau ca valurile pe vreme de furtună. Un mulatru bine legat, buzat, cu ochi boboşaţi şi urechi clăpăuge, spăla nişte pahare într-o copaie. La vederea noastră începu să rîdă cu gura pînă la urechi.

— Domnu' ofiţer îmi aduce un client?

— Nu, Ovidiu, îi răspunse domnul Dufourneau. Sublocotenentul Lafortune este un băiat destul de drăguţ, aşa încît n-are nevoie de serviciile tale. Dă-ne doar de băut din cea mai bună drojdie pe care o ai. Înţeles? Alături, desigur.

Alături, însemna în tripoli, căci deşi jocul era interzis în insulă, aflai de la colegul meu că la Capul Francez, existau vreo zece case de joc clandestine. Autorităţile închideau ochii, atîta vreme cît nu se isca vreun scandal, încăierare sau gălăgie care să tulbure linіştea nopţii.

După ce am străbătut un lung coridor întunecos, am pătruns în templul hazardului. În jurul cîtorva mese acoperite cu postav verde plin de pete de grăsime, nişte plantatori cu pălării mari, cîţiva oameni cu vază, sau care se pretindeau aşa, purtînd tricornuri, marinari în trecere şi alţi vlăjgani cu mutre dubioase jucau faraon, biribi, şeptic sau dă-decarul. Scuzi din Franţa, dubloni din Spania, guinee din Anglia, gurde (moneda din partea locului) se adunau în mormane repede pierdute şi făceau acel plăcut zgomot de lichid care contribuie şi el la beţia jucătorului. Momentele de tăcere bruscă

erau urmate de o ploaie de înjurături. Cei care pierdeau îşi înecau ghinionul în pahare de rachiu pline ochi, servite de două tinere negrese abundent decoltate.

Ovidiu îşi lăsase copaia şi venise să ne toarne de băut cu mîna lui. După ce umplu paharele se aplecă la urechea domnului Dufourneau şi îi vorbi destul de mult timp.

— Bine, Ovidiu, spuse locotenentul. Fă cum te pricepi mai bine.

Mulatrul ieşi. În vreme ce-i vorbea superiorului meu ierarhic, îl văzusem pe acesta schimbîndu-se la faţă.

— Ei, drăcie! ei, fir-ar să fie! şoptea el, bătînd darabana cu degetele pe masa la care ne aşezasem, ceva mai departe de jucători.

În sfîrşit se hotărî să-mi spună şi mie ceea ce aflase.

— Am să-ţi vorbesc foarte încet, Lafortune. Deschide-ţi bine urechile. E vorba de o poveste gravă. Noaptea trecută, unul din cei mai buni mateloţi ai noştri, gabierul Lamarche, a ucis un plantator care îl curăţase de toţi banii, şi pe care l-a acuzat că trişase. L-a pîndit la ieşirea din această speluncă şi l-a făcut chiseliţă în port. Probabil era beat. Oricum, a fost ucis un om şi guvernatorul din Santo Dominguo nu glumeşte cu criminalii. Dacă-l prind, va fi spînzurat. Ţine seama că victima se bucură de cea mai proastă reputaţie: un adevărat client al galerelor, pe jumătate escroc, pe jumătate pirat, care, pentru nişte fleacuri de greşeli şi-a omorît în bătaie mai mulţi sclavi, un nemernic care a dat de furcă tuturor vecinilor, dar care a ieşit totdeauna basma curată pentru că a ştiut cum să-i ungă pe slujbaşii administraţiei. Acest gen de canalie îl găseşti cu duiumul în Insule, unde drojdia societăţii află un teren ideal pentru a-şi face de cap în linişte. Deci, iată cine era mortul. E aproape sigur că a trişat, deci şi-a primit plata, fără să mai vorbim de cea pe care avea s-o ia pe lumea cealaltă. Bine! Dar ce facem cu gabierul nostru? Îl lăsăm să fie spînzurat? Nu, şi-aici intervine Ovidiu. Nici el nu e un sfînt. E un fost sclav, făcut vătaf. Stăpînul lui i-a făgăduit să-l elibereze prin testament. Stăpînul moare. Funcţiile pe care le-a avut Ovidiu i-au îngăduit să strîngă de-o parte ceva bani cu care şi-a deschis hanul ăsta. El a avut ideea să-i pună o asemenea firmă şi se pare că „bunul colon" pictat pe ea aduce întrucîtva cu fostul lui stăpîn. Oricum, e un semn mişcător de recunoştinţă. Ovidiu este un şmecher. Nu numai că a adăugat curînd la cîrciumă ceea ce vezi aici, dar mai face şi alte lucruri, printre care ascunderea unor lucruri furate nu-i cel mai neînsemnat şi...

Domnul Dufourneau se întrerupse, plimbîndu-şi privirile de-a lungul sălii unde zăngănitul banilor continua să se împletească cu înjurăturile şi pumnii izbiţi în mese. Îmi vorbi şi mai încet:

— Ai auzit vorbindu-se de negrii *scăpaţi*?

— Da, sunt cei care au fugit din robie şi trăiesc ascunşi prin munţi sau alte locuri ferite.

— Ei bine, Ovidiu are de-a face cu ei, închipuie-ţi. Face schimb de mărfuri, le dă de veste cînd află că se pregăteşte o expediţie pentru a-i prinde. În oarecare măsură este omul lor de încredere. Da, te vei întreba cum de-a putut comite imprudenţa de a mă pune la curent cu treburile lui ilicite. O, din pură întîmplare, cînd am trecut penultima dată pe-aici cu ocazia vînzării de negri şi în condiţii asemănătoare cu cele de azi. Un matelot de-al nostru, desigur luat de băutură, omorîse un vătaf alb pe care îl prinsese biciuind o negresă plină de vino-ncoace. Trebuie să-ţi spun că fata îi făcea ochi dulci marinarului şi vătaful era gelos pe el. Ucigaşul se refugiase la Ovidiu, care mă înştiinţează. De felul meu sunt indulgent cu crimele săvîrşite din patimă amoroasă. Dumneata ai sta cu braţele încrucişate dacă o femeie cu care te iubeşti ar fi biciuită în faţa dumitale? îl întreb pe Ovidiu dacă ştie vreo cale de salvare pentru omul nostru, făcîndu-l să scape de tribunal. Îmi răspunde că poate să-l treacă la *scăpaţi* care, dacă-s înştiinţaţi de un om sigur, îl vor primi bucuroşi pe un alb care a omorît un alt alb din pricina unei femei negre. Aşa am şi făcut. Ce s-a ales de matelotul meu la *scăpaţi*? Este

o altă poveste, dar iată că aventura se repetă, şi Ovidiu vine să mă prevină că e dispus să facă şi pentru al doilea ce a făcut pentru primul. După cum ţi-ai dat seama, l-am încurajat să meargă mai departe.

Ridică din umeri, îşi bău rachiul dintr-o înghiţitură şi îmi propuse să-mi încerc norocul la biribi. Ne-am aşezat la o masă. Într-o jumătate de ceas, el a pierdut douăzeci de pistoli, eu am cîştigat patruzeci şi ne-am hotărît să ne oprim aici. Voiam să-i înapoiez suma pierdută. Îmi spuse că ar însemna să-l jignesc.

— Nu stărui, dragă băiete. Am să te duc la *Ulise* unde îmi vei da de băut.

Ulise era patronul unei cîrciumi şi mai ordinare decît *Bunul colon*. Ne-am dus apoi la Rozalia, fostă pensionară la Hôpital Général, unde veneau cele de teapa ei care încercară zadarnic să ne stîrnească.

— Nu dau nici măcar o negresă pentru zece prăpădite dintr-astea îmi spuse locotenentul care, uitîndu-se la ceas, observă că venise tocmai ora unei anume Cleomena şi mă lăsă baltă.

Capul începea să mi se învîrtă, din pricina rachiului. M-am înapoiat pe corabie, unde l-am găsit pe Sosthène sprijinit cu coatele de copastie, privind fix înaintea ochilor. Am socotit de bună-cuviinţă să-i respect dispoziţia taciturnă.

A doua zi, renunţînd să mai cutreier amăgitoarele locuri zise de plăcere, am făcut o lungă plimbare călare în împrejurimile oraşului. Degeaba mă străduiam să admir natura luxuriantă, îmi lipsea o tovărăşie, şi am descoperit nu fără strîngere de inimă că îmi lipsea tocmai Eponine. Aş fi fost foarte mirat dacă vreo pithie de la tropice mi-ar fi prezis atunci că în această insulă încîntătoare aveam să gust ultimele clipe de fericire.

Veni şi cea de-a treia zi, mult aşteptată de Sosthène. Prietenul meu se plimba neîncetat pe punte, de la trinchet la artimon şi, spre sfîrşitul după-amiezii, îl văzui nu fără uimire urcîndu-se în mărul gabierului mare, unde rămase timp destul, de îndelungat.

— Ce dracu' ai căutat acolo sus? l-am întrebat cînd a coborît din vîrful prăjinii.

— Voiam să văd dacă se zăreşte golful Acul, îmi spuse el, cu chipul iluminat de o speranţă plină de voioşie. Nu l-am văzut însă decît pe domnul Pigache care vine spre noi cu şalupa. Deci vom putea pleca.

Bunul domn Pigache era într-o admirabilă dispoziţie, din puternicul motiv că omul care îl aproviziona de obicei îi adusese o balercă plină cu neîntrecutul rachiu curat din trestie de zahăr, păstrat pentru uzul său personal, pe care o mîngîia ca pe o fiinţă adorată. Preţiosul obiect a trebuit să fie urcat la bord cu mii de precauţii, care ne-au făcut să întîrziem şi Sosthène tropăia de nerăbdare.

În sfîrşit iată-ne călărind. Soarele stacojiu se scufunda într-o mare indigo şi o noapte înmiresmată de esenţe preţioase ne învăluia. Caii noştri înaintau cam încet, dar nu-i zoream, întrucît ne calculasem bine timpul. Lui Sosthène nu i se auzea gura. În ruptul capului nu i-aş fi tulburat gîndurile. Ce răspuns avea să-i dea Valérie? îmi simţeam inima strînsă ca într-o gheară de nelinişte, dar refuzam să văd în acesta o prevestire rea. Dacă răspunsul era negativ, cum va trece prietenul meu prin această încercare, în starea de exaltare în care se afla?

Luna plină se şi ridicase în înaltul cerului cînd am sosit la poalele movilei pe care trebuia s-o urcăm pentru a ajunge la „casa cea mare”. Pe la jumătatea urcuşului, sub frunzişul des, ne luarăm caii de căpăstru spre a-i feri să necheze, ceea ce ar fi dat de ştire celor din casă. Razele lunii, strecurîndu-se printre frunze, făceau pe pămîntul roşcat mici pete de argint.

În afara serilor cînd dădeau petreceri, Augustin şi Soledad Cazenave se culcau oare odată cu găinile? Era abia ora nouă şi jumătate, şi nici o lumină nu licărea la ferestrele casei lor. Înconjurarăm luminişul în inima căruia se afla locuinţa, avînd grijă să nu

scîrțîie prea tare nisipul sub tălpile noastre. La începutul drumeagului pe care mersesem cu Eponine şi Valérie în seara balului, Sosthène descoperi fără greutate o fîşie de voal alb, care părea smuls dintr-un văl de mireasă. Văzu în el o aluzie delicată a fetei, dar şi o prevestire bună.

Am numărat şase asemenea puncte de reper ingenioase, potrivit aşezate pînă la locul de întîlnire, unde ne-am pus pe aşteptat. Sosthène se tot învîrtea în jurul răspîntiei, ca un leu în cuşcă. Am pomenit oare mai înainte de orologiul încastrat în mijlocul frontonului casei? În ciuda depărtării, am auzit desluşit zece bătăi răsunînd în tăcerea desăvîrşită a nopții. Sosthène se opri din mersul lui de fiară nerăbdătoare.

— Au întîrziat spuse el.

Nu trecu un minut şi frumoasele noastre apărură într-un foşnet de mătăsuri. Atît cît ne puteam da seama la lumina palidă a lunii, purtau nişte rochii de un gri-deschis, peste care îşi puseseră o pelerină neagră cu capişon plisat. Îndată Valérie se aruncă în brațele lui Sosthène, pe cînd Eponine se limită să-mi întindă o mînă pe care am acoperit-o de sărutări şi pe care şi-o retrase iute.

— Trebuie să ştii, domnule, spuse ea cu o voce ascuțită, că nu mă aflu aici decît pentru a-mi însoți sora şi nu pentru a adăuga o nouă victimă listei dumitale de cuceriri. Din nefericire, eşti un om uşuratic, ceea ce nu ştirbeşte cu nimic meritele dumitale, sunt de acord, dar o fată cuminte nu trebuie să se încreadă în ele. Prietenul dumitale are o inimă mai simțitoare. Ştie mai bine decît dumneata să răspundă bătăilor ei. Nu se dă îndărăt în fața unor mari hotărîri, pentru a obține sufragiul celei pe care o iubeşte, şi Valérie îi aduce o veste care... Dar, mai bine ascultă ce vorbesc, fiindcă te va interesa, şi pe dumneata. Se auzi vocea lui Sosthène, care tremura uşor.

— Valérie, am deci dreptul să sper? Fata suspină.

— Soarta dumitale va depinde de bărbăția de care vei da dovadă, scumpe prietene.

O prinse în brațe, o ridică în sus şi începu să se învîrtă cu ea, ca un adevărat nebun ce era.

— În cazul ăsta, vei fi nevasta mea.

— Mai întîi dă-mi drumul, răspunse ea destul de sec, şi lasă-mă să-ți explic. Nu-i un lucru chiar atît de simplu.

0 lăsă pe pămînt şi ea începu explicația. Cu două zile în urmă a încercat să-l înduplece pe tatăl ei, omul cel mai sincer din lume, cel mai îngăduitor, cel mai hotărît să le facă fericite pe fiicele lui, cărora nu le refuzase nimic. Nu-i ascunse cele două întîlniri cu Sosthène, simțămîntul născut grabnic între ei, dorința lor comună de a-şi uni viețile. În sfîrşit vorbise şi despre averea armatorului din Nantes, ceea ce dovedea că pretendentul ei nu era un coate-goale care alerga după zestre, lucrul putînd fi lesne confirmat de căpitanul Fulminet.

Făcu o pauză.

— Valérie, spuse Sosthène, mă faci să fierb de nerăbdare. Ce a răspuns tatăl dumitale?

Ea clătină din cap, îi puse o mînă pe umăr şi îl privi în ochi.

— Te-am prevenit. Amîndouă avem încă din copilărie nişte novios[2], cum zice mama, şi pot chiar să-ți spun cum îi cheamă. Unul este Gilles Dugain şi celălalt Zacharie Pioux. Tata m-a ascultat cu mare blîndețe şi nu mi-a făcut nici o mustrare. A spus doar că, dacă aş fi fost liberă de orice promisiune, ar fi ținut bucuros seama de cererea dumitale. Din nefericire, şi-a dat cuvîntul şi socoate să nu şi-l poate lua înapoi.

— Deci totul e pierdut? strigă Sosthène. Şi pretinzi că tatăl vostru n-are altă grijă decît fericirea fiicelor lui? Ascultă-mă. Închiriez o corabie, te răpesc, şi ne căsătorim în

[2] *Logodnici (span.).*

Guadelupa, ajungem în Franţa şi dracu' să mă ia dacă bunul Cazenave, auzind aici pe insulă că fata lui este cea mai fericită femeie, n-o să ne trimită bine-cuvîntarea.

Valérie îl mîngîie uşor pe obraz şi spuse mai departe:

— Ai o imaginaţie bogată, Sosthène, dar te duce cam prea departe. Nu protesta! De altfel este şi ceea ce îmi place la dumneata. Să presupunem însă că sunt de acord cu planul dumitale. Un corsar englez, olandez, sau, mai rău încă, un pirat, se ia după coaja dumitale de nucă şi te înhaţă. Te pune în lanţuri, şi cere familiei să te răscumpere. Dar ce se întîmplă cu biata Valérie? Nici nu îndrăznesc să mă gîndesc. Nu, nu-i o cale prin care să mă legi de dumneata. Slavă Domnului! există şi alta mai eficace.

Sosthène îi prinse mîinile într-ale lui.

— Care?

— Credeam că ai înţeles, continuă ea cu acelaşi ton egal. Cel mai bun mijloc de a trece peste o piedică este de a o înlătura. Îl cunosc pe tata. Este inutil să te împotriveşti oricăreia dintre hotărîrile lui, odată ce-a luat-o. Este un om bun, dar încăpăţînat ca un catîr. Or, m-a lăsat să înţeleg limpede că n-are nimic împotriva dumitale, singura piedică în ochii lui fiind Zacharie.

— Zacharie?

— Da, Zacharie Pioux este acel novio al meu despre care ţi-am vorbit, al surorii mele fiind Gilles Dugain. Niciodată nu l-am iubit pe Zacharie, care nu este pentru mine decît un camarad. N-aş putea face cu el decît o căsătorie de convenienţă. M-am dus deci să-i spun ce se petrece în inima mea şi să-i cer să renunţe la mine.

— Valérie, spuse Sosthène sărutîndu-i pe rînd mîinile, eşti cea mai minunată făptură din cîte există pe pămînt şi toată viaţa mea nu va fi de ajuns să ţi-o repet într-una. Numai dumneata puteai găsi o soluţie pe cît de radicală, pe atît de curajoasă. Cum a primit lucrurile acel novio?

— Rău. Zacharie are mintea înfierbîntată. Tatăl lui s-a ocupat multă vreme de jaful pe mare, din care şi-a făcut averea, şi fiul i-a moştenit firea crudă. Pe scurt, Zacharie vrea să te omoare.

— N-are decît să vină! spuse Sosthène ridicînd din umeri.

— Tocmai că şi vine, continuă Valérie. Mi-a declarat că unul din voi — vreau să spun dumneata sau el — este de prisos, că se simte ofensat şi că neînţelegerea dintre voi nu poate fi curmată decît cu ajutorul armelor.

— Unde şi cînd, dacă nu te superi?

— Acum şi aici. Aşteaptă la capătul drumeagului să-i fac semn în cazul cînd îţi menţii părerea că mă vrei de nevastă.

— Mi-o menţin, spuse Sostene scoţîndu-şi sabia.

Un rîs zeflemitor şi totodată sardonic însoţi această declaraţie şi, pe loc, gîndul îmi zbură la duelul cu contele de Valbert, la consecinţele lui dezastruoase pentru mine, din pricina celor două surori, Line şi Trine. Situaţia prezentă avea asemănări tulburătoare cu cealaltă şi neliniştea pe care o simţeam mă îndemnă să intervin.

— Sosthène, îi spun, acum nu judeci la rece şi o chestiune ca asta nu se rezolvă în pripă. Dacă înţeleg bine, această aventură trebuie să se termine cu moarte de om.

— Şi cum ai vrea, dom'le să se termine? îmi răspunse el luîndu-mă de sus în glumă.

— De la început las la o parte ipoteza unei soluţii în defavoarea ta, i-am spus eu, ceea ce m-ar obliga să te răzbun. Dar, dacă îţi trimiţi rivalul pe lumea cealaltă, cam care crezi tu că va fi urmarea? Vei fi urmărit, arestat, condamnat — şi mi s-a spus că guvernatorul insulei, spre a ţine în frîu o populaţie prea neastîmpărată, ar fi fără milă în cazurile de moarte violentă.

— Nu domnule, spuse sec Valérie. Voi depune mărturie că prietenul dumitale era în legitimă apărare, că a fost provocat, atacat, şi îndrăznesc să cred că mărturia dumitale o va sprijini pe-a mea.

Eponine, care pînă acum nu deschisese gura, nu vru să se lase mai prejos şi se amestecă şi ea în vorbă, cu tonul cel mai firesc.

— Înţeleg, domnule Lafortune, spuse ea, că simţi o oarecare strîngere de inimă văzîndu-te scos în afara unei lupte devenită inevitabilă din pricina duioaselor simţăminte pe care sora mea a avut fericirea să i le inspire prietenului dumitale. Dar îngăduie-mi să observ că nu depindea decît de dumneata să fii parte activă, dacă pot zice aşa, în acest conflict însă dorinţa ce arde să se vadă împlinită printr-o legătură legitimă nu se naşte la comandă. De altfel, fii liniştit. Vei intra în joc: Gilles, acel novio al meu despre care ai aflat şi care nu este mai potolit decît Zacharie, va asista la duel. A fost cam indispus de avansurile pe care mi le-ai făcut în seara balului. Ştie că am fost împreună la Înşelătoare şi la Limonadă, şi vrea şi el să-ţi ceară socoteală cu mai multă furie decît Zacharie, deoarece înclină că creadă că intenţiile dumitale faţă de mine erau mai puţin curate.

Mi se urcă sîngele la cap.

— De minune! spusei, iată, dragul meu Sosthène, nişte copile primejdioase. Acum pot să-ţi împărtăşesc ce mi-a mărturisit domnul Dufourneau, care cunoaşte foarte bine această drăgălaşă lume exotică. Nevinovatele noastre mai au pînă acum pe conştiinţă un mort; şi un schilod, care au păţit-o bătîndu-se pentru ochii lor frumoşi. După cum se vede, ne-au hărăzit şi nouă aceeaşi soartă. Socot că ai înţeles şi deci o vei lăsa pe Valérie a ta în braţele irascibilului negustor de vite, îi vei face o plecăciune adîncă şi vei porni împreună cu mine în căutarea unei frumoase mai blînde.

Sosthène nu avu timp să-i răspundă, căci o voce se auzi în spatele fetelor.

— Domnilor sublocotenenţi, suntem la ordinele dumneavoastră.

Doi voinici laţi în umeri şi care erau amîndoi cu un cap mai înalţi decît mine, apărură din drumeagul la colţul căruia atîrna de o ramură voalul neprihănit.

-— Ne faceţi să aşteptăm prea mult, frumoaselor, spuse un glas mai aspru, care era al celui de-al doilea novio. Ne-am gîndit că domnii ăştia ar putea fi grăbiţi.

Două rîsete răutăcioase subliniară această provocare făţişă. N-am uitat nici azi cele două chipuri viclene, pe care, în lumina prăfuită a lunii pline, se putea citi ură şi sălbăticie. Fiecare din adversarii noştri avea în mînă o sabie de căsăpit, cu tăişul lat şi scurt. Am înţeles pe dată că vom avea de-a face cu adversari de temut.

Începutul a fost mai fulgerător decît mi-am putut închipui. Abia avusesem vreme să-mi scot sabia din teacă şi cel mai voinic din cei doi insulari se şi năpusti asupra mea. În clipa aceea m-am felicitat pentru exerciţiile cu sabia de abordaj pe care le făcusem împreună cu Sosthène pe puntea corăbiei noastre. Cunoşteam toate şiretlicurile. După ce îmi dădu orbeşte o cumplită lovitură, pe care am parat-o cu sabia, omul începu să se învîrtă cu iuţeală în cel mai bun stil al regelui Lolo, şi ar fi fost în stare să-mi zboare capul la cîţiva paşi, dacă n-aş fi avut prezenţa de spirit de a mă arunca înainte. Am simţit deasupra capului şuierul oţelului tăind aerul, dar adversarul meu mă atacase cu asemenea violenţă încît îşi pierduse echilibrul. N-am avut decît să-mi întind sabia, în care se înfipse ca un pui în frigare.

Se prăbuşi fără un geamăt. A trebuit să-mi proptesc piciorul în el spre a-mi putea scoate sabia şi a sări în ajutorul lui Sosthène. Dar era prea tîrziu. Auzisem un horcăit urmat de un gîlgîit îngrozitor. Vai! colegul meu zăcea la pămînt. Nu ştiuse, ca mine, să evite atacul ucigaşului şi sîngele îi ţîşnea în valuri din beregata tăiată. Şi iată că ucigaşul lui se năpusteşte asupra mea, cu sabia întinsă, gura strîmbată într-un rînjet sălbatic şi strigînd:

— Dacă tu crezi, marinar nenorocit, că-mi voi lăsa pielea în sabia ta, cum s-a întîmplat cu Gilles, te înşeli amarnic. Mai bine fă-ţi rugăciunea. Nimeni nu se poate lăuda pînă acum că l-a zgîriat măcar pe Zacharie Pioux, şi îţi făgăduiesc că nu vei fi primul.

N-aveam ce să-i răspund acestui descreierat. Toată atenţia mea, înzecită de voinţa fermă de a-mi răzbuna prietenul, era concentrată asupra celor mai mici gesturi ale lui, spre a-i strica jocul şi a-mi plasa lovitura. Bădăranul era pe cît de iute, pe atît de voinic. Astfel încît la atacul său brutal era gata să-mi scape sabia din mînă, încă de la începutul luptei.

Noaptea era apăsătoare. Pe chipul schimonosit a batjocură am văzut picuri de sudoare. Cea mai bună tactică era să-l sîcîi, pentru a-l obosi. Am început să sar la dreapta şi la stînga, să mă dau îndărăt, să mă învîrt în jurul răspîntiei, limitîndu-mă să fac pe grozavul, îndemnîndu-mi astfel adversarul să nu mă creadă în stare să iau iniţiativa. Făcusem o socoteală bună, întrucît, puţin cîte puţin, înaintînd mereu spre mine, Zacharie Pioux căpăta încredere în sine şi, convins că mă lichidează, mă umplea de înjurături care sfîrşiră prin a-i clătina stăpînirea de sine.

Cîte minute a durat acest dans al morţii? N-aş putea spune, căci pierdusem noţiunea timpului. Sudoarea picura din ce în ce mai mult de pe fruntea omului, îi curgea pe obraji, i se prelingea în bărbie. De două ori rămase descoperit şi aş fi putut prinde prilejul de a-l scoate din luptă. Dar gîtlejul însîngerat al lui Sosthène îmi poruncea să mă port la fel cu acest mizerabil. În sfîrşit, săvîrşi greşeala pe care o aşteptam. Vru să repete, în felul său, lovitura care i-a adus o tristă faimă baronului de Jarnac, în duelul cu domnul de La Chîtaigneraie. L-am provocat ţinînd dinadins garda sus. Se aplecă spre a-mi da o lovitură cumplită şi care, dacă n-aş fi prevăzut-o, mi-ar fi despicat fără greş tendoanele genunchiului drept. Nu mă nimeri, fiindcă am sărit repede în lături, şi sabia mea îi străpunse gîtul, ieşind prin ceafă.

Îşi primise răsplata şi îi venise şi lui rîndul să horcăie. Am alergat la Sosthène, am îngenuncheat lîngă el. Nu murise, dar asta nu însemna că mai avea mult de trăit. Aproape tot sîngele i se scursese prin cumplita rană, o spumă roşietică îi acoperea buzele şi faţa lui palidă ca ceara vestea apropierea sfîrşitului. I-am pus o mînă pe fruntea care începuse să se răcească. Se străduia zadarnic să rostească ceva, dar ochii i se dădură peste cap mai înainte ca vreun sunet să-i iasă din gură. Nu-mi mai rămînea decît să-i închid pleoapele şi, îndeplinind această pioasă îndatorire, un hohot de plîns mi se opri în gît.

O tăcere înspăimîntătoare se aşternu în urma înjurăturilor şi zgomotului de arme încrucişate. Cele două vinovate de această dramă erau la doi paşi de mine, strînse una într-alta, ca nişte vrăbii înfrigurate, şi mă priveau, cu ochii holbaţi de spaimă. Mă cuprinse o furie oarbă.

— Bravo, domnişoarelor, le-am spus cu voce de gheaţă, cred că sunteţi mîndre de opera dumneavoastră. Iată trei oameni morţi, victime ale crudei voastre frivolităţi. Ce mai aşteptaţi? De ce nu începeţi să dansaţi şi să vă învîrtiţi, cum aveţi obiceiul, în jurul cadavrelor astea, ca nişte făpturi fără inimă şi fără minte ce sunteţi? Dar mai bine nu, pieriţi grabnic din ochii mei, că altfel nu mai răspund de mine.

Nu lăsasem din mînă sabia plină de sînge. Amîndouă scoaseră parcă acelaşi ţipăt şi o luară la fugă.

Capitolul 11

Am rămas singur dinaintea celor trei morţi şi, pe cînd în faţa a doi adversari hotărîţi deopotrivă să mă ucidă, n-am avut nici măcar o clipă de slăbiciune, acum însă clănţăneam din dinţi. Cel care ar fi trebuit să fie victimă devenise, apărîndu-se din răsputeri, călău. Cine însă ar fi putut crede acest lucru, cînd toate aparenţele mă învinuiau? Curînd surorile Cazenave aveau să dea alarma, să asmuţească întreaga plantaţie împotriva mea. Urmărit, hăituit ca o fiară sălbatică, prins, aruncat în temniţă, voi fi tîrît în faţa tribunalului, voi avea să dau seama pentru două omoruri, şi deznodămîntul era lesne de prevăzut. Mai multe leghe mă despărţeau de *la Pélulante*, şi chiar dacă izbuteam să ajung pe corabie, domnul Fulminet, în ciuda prieteniei pe care o avea faţă de mine, va fi obligat să mă predea.

Deodată m-a fulgerat gîndul că fusesem foarte imprudent lăsîndu-le să fugă pe cele două mizerabile cochete, ale căror capricii perverse erau pricina nenorocirii mele. N-ar fi fost mai bine să le fi astupat gura cu hainele de pe ele, să le fi legat fedeleş, să le fi răstignit de un copac ţinîndu-le sub ameninţarea săbiei, pentru a fi cîştigat timp să fug? Ah! bine ne-au mai îmbrobodit fetele astea, pe Sosthène şi pe mine! Prietenul meu cel mai drag zăcea acum pe pămîntul rece, într-o baltă de sînge. Singura mea cale de salvare era să mă îndepărtez cît mai mult de plantaţia lui Cazenave şi să mă ascund într-un loc sigur. Dar ce adăpost puteam găsi pe insula asta, unde nu eram decît un străin în trecere?

O faţă lată, buzată şi hlizită îmi apăru deodată în minte, cea a mulatrului Ovidiu, patronul cîrciumii *La bunul colon*. Nu urma doar să ascundă la *scăpaţi* un ucigaş ca mine, pe gabierul Lamarche, acelaşi care a ucis frumuşel trei păgîni dintr-un singur foc de flintă, între Lisabona şi insulele Desertas?

Am pornit-o glonţ pe drumeagul unde se mistuiseră cele două surori. Trebuia să le prind din urmă pe aceste împieliţate şi, printr-un mijloc oarecare, să le împiedic a face rău, exact atîta timp cît aveam nevoie să dispar. Fugeam ca un nebun şi frunzele mă loveau peste faţă, crengile mă biciuiau.

N-am alergat prea departe. Abia făcusem jumătate din drum şi am fost silit să mă opresc. Eponine şi Valérie erau în faţa mea, una din cele două surori aplecată asupra celeilalte care, stînd pe pămînt, gemea şi îşi freca un picior. Cea care sta în picioare se ridică, se întoarse spre mine şi se trase înapoi, cu amîndouă mîinile ridicate înainte, într-un gest de apărare.

— Nu te atinge de mine, spuse ea. Din cauza dumitale Valérie şi-a răsucit glezna. Nu mai poate să meargă. Dacă ai fi un bărbat politicos ai duce-o pînă acasă.

— Ca să mă denunţi pentru vina de a fi ucis două brute care voiau să mă omoare?

Mai aveam încă multe de învăţat despre aceste făpturi drăgălaşe. Eponine, Eponine a mea, ale cărei sărutări mi se păruseră atît de dulci, continuă cu glas aspru:

— Morţii nu mai suferă. Dar Valérie suferă din vina dumitale şi are nevoie grabnic de îngrijiri. Dacă o duci pînă acasă, nu numai că îţi făgăduiesc să nu deschid gura despre cele întîmplate în noaptea asta, dar abia mîine voi trimite o sclavă de-a noastră la răspîntie, pasă-mi-te să caute o batistă de dantelă la care ţin şi pe care voi zice c-am pierdut-o plimbîndu-mă pe acolo. Toată lumea va socoti că ea a descoperit rodul faptelor dumitale. În ce ne priveşte, n-am auzit nimic, nu ştim nimic.

Tonul lipsit de orice emoţie cu care fuseseră rostite aceste cuvinte mă lăsă fără grai. Moartea celor trei bărbaţi, de care era direct răspunzătoare, avea pentru sensibila

Eponine mai puţină însemnătate decît glezna sclintită a surorii sale. Dar n-aveam de ales. Era mai bine să-mi iau riscul, luîndu-mi în acelaşi timp măsuri de siguranţă.

— Jură-mi, îi spun, pe mama dumitale că te vei ţine de cuvînt.

Ridică din umeri.

— Unde ţi-e capul? Nu înţelegi că este în interesul nostru să nu fim amestecate în povestea asta? Nu ne-a văzut nimeni ieşind din casă, nu ne va vedea nici intrînd. Vom spune că Valérie şi-a scrîntit piciorul făcînd un pas greşit în odaia ei.

— Jură!

— Dacă ţii atît de mult, jur.

— Pe capul mamei dumitale.

— Pe capul mamei mele.

— Şi sora dumitale trebuie să jure.

— Jur, murmură Valérie, gemînd într-una.

O ridicai în braţe şi ea mi le trecu îndată pe-ale sale în jurul gîtului. Ciudată poveste! Dacă, un ceas mai înainte, aş fi ţinut astfel strîns la piept şi oarecum în puterile mele această încîntătoare creolă, m-aş fi socotit cel mai norocos dintre muritori. Dar acum, cînd simţeam pe ceafă mîinile ei reci, cînd parfumul ei suav şi totodată pătrunzător îmi umplea nările, nu încercam faţă de ea decît dispreţ şi scîrbă. Tot mai gemea uşor. Mergeam cu paşi mari, dorind să scap cît mai repede de asemenea povară, şi Eponine se ţinea după mine.

În sfîrşit „casa cea mare” apăru albă toată în lumina lunii. Am lăsat-o pe Valérie în faţa uşii şi ea se sprijini de sora ei ca să poată merge şchiopătînd.

— Mulţumesc, domnule, spuse rece Eponine. Crede-mă că regret cele întîmplate.

Acesta a fost singurul discurs funebru pentru Sosthène şi cei doi novios.

Ce să-i răspund acestei inconştiente? Nimic. I-am întors spatele, ca să cobor în goană panta movilei. Calul meu şi-al lui Sosthène şedeau liniştiţi, aşa cum îi lăsasem. L-am dezlegat pe-al meu, apoi, gîndindu-mă mai bine, i-am dat drumul şi tovarăşului lui. Putea să se ducă unde dorea.

Ajuns la capătul costişei pe care, din prudenţă, o coborîsem la pas, am dat pinteni calului. Este nevoie să mai spun ce gînduri mă frămîntau? Nu se scursese nici măcar un ceas de cînd străbătusem acelaşi drum în sens invers, împreună cu Sosthène care tăcea, dar care avea inima plină de speranţă. În acest scurt răstimp, soarta mea îşi schimbase faţa. Cu peste un an în urmă şi în împrejurări tragic analoge, mă aflam expus aceloraşi primejdii, dar de data asta nu mă mai puteam bizui pe sprijinul unui tată. Ce făcea el oare în clipa asta, dragul marchiz despre care n-aveam nici o veste de cînd îl părăsisem? Se gîndea oare la fiul lui şi la neamul său care era ameninţat să rămînă fără urmaşi din pricina unei absenţe atît de prelungite, ce lasă frîu liber celor mai sumbre presupuneri? Ce făcea oare verişoara Apollonie care, în orice ocazie, lua atît de vajnic partea drăguţului ei văr? Mi-am stăvilit o lacrimă. Nu era momentul nici să visez, nici să mă înduioşez, ci să lupt pentru viaţă.

Am ajuns să văd primele case din Capul Francez. Mi-am lăsat din nou calul la pas. În spatele meu aud un zgomot de galop. Vor şi pune mîna pe mine? Nu era decît calul lui Sosthène, care desigur nu se împăca cu singurătatea şi, ajuns în dreptul nostru, îşi potrivi mersul după al calului meu.

Hanul *La Marinarul vesel* era la fel de întunecat ca şi celelalte case ale oraşului pustiu unde, din loc în loc, un felinar lumina slab cîte un colţ de stradă. Nici vorbă să scol din somn sclavul de la grajd. După ce am legat caii de un belciug fixat în perete, m-am îndreptat în grabă spre hanul *Bunului colon.* O geană de lumină se strecura pe sub uşă. Mi-am lipit urechea de un canat. Ultimii clienţi desigur plecaseră, deoarece nu

auzeam nici un zgomot. Am bătut de două ori. Lumina se stinse. Am mai bătut o dată şi uşa se întredeschise scîrţîind. Am recunoscut glasul lui Ovidiu.

— Tu eşti, Polidor?

— Nu, prietene, îi răspund, sublocotenentul Lafortune, pe care l-ai văzut alaltăieri cu domnul Dufourneau. Am să-ţi vorbesc.

— Intraţi, domnule ofiţer.

Închise uşa pe întuneric, apoi aprinse un fitil vîrît într-o sticlă şi îi văzui dinţii albi strălucind pe faţa cîrnă.

— La porunca dumneavoastră.

— Ovidiu, am ucis doi oameni albi: pe Gilles Dugain şi pe Zacharie Pioux. Înainte de asta, ultimul l-a ucis pe-un prieten de-al meu şi amîndoi voiau să-mi facă şi mie de petrecanie.

Faţa i se lăţi într-un rîs hohotitor.

— Bine aţi făcut, domnule ofiţer. Au rămas doi ticăloşi mai puţin. Nici un om din oraş nu-i înghiţea. Erau nişte oameni răi, care-i biciuiau pe negrii lor pînă-i omorau în bătaie. Atunci, vreţi şi dumneavoastră să vă duceţi la *scăpaţi*?

— Ai priceput, Ovidiu. Mai am vreme?

— Tocmai îl aştept pe Polidor. Este şeful unei bande din savana Gropii, un om care nu se lasă tras pe sfoară. I-am trimis vorbă pentru matelotul dumneavoastră. O să plecaţi împreună cu ei. La *scăpaţi* trebuie doar să staţi deoparte, fiindcă-s foarte iuţi la mînie, pot zice chiar un pic sălbatici. Ce să-i faci? Viaţa în savană nu-i uşoară. Cel mai bine pentru dumneavoastră ar fi să nu prindeţi rădăcini pe-acolo şi s-o ştergeţi cît mai curînd la spanioli sau la englezi: în Cuba, în Jamaica, în Porto-Rico, unde doriţi.

I-am strecurat în mînă cîţiva bani de aur.

— Domnul ofiţer e prea bun.

— Viaţa mea n-are preţ, şi tu mi-o salvezi. Ai ceva de scris?

— Cînd eram argat ţineam socotelile plantaţiei.

— Adu-mi aici tot ce-mi trebuie. Îţi voi încredinţa o scrisoare pe care i-o vei da mîine locotenentului Dufourneau.

— Domnul locotenent este în odaia lui. Vreţi să-l scol? Poate nici nu doarme, căci nu e singur şi nu şi-o pierde timpul degeaba.

Rîse din nou, îmi aduse călimara şi pana şi începui scrisoarea. Era scurtă. După ce povesteam cele întîmplate, îl rugam pe domnul Dufourneau să-mi ţină partea în faţa căpitanului Fulminet, pe care declaram că eram îndurerat să-l părăsesc, singura mea grijă fiind să-l scutesc, ca şi pe mine de altfel, de orice încurcătură cu guvernul insulei.

În timp ce scriam, Ovidiu sta în picioare lîngă mine, cu braţele atîrnînde. Am împăturit hîrtia pe care o strecură iute între cămaşă şi piele.

— Acum, spuse el, cu îngăduinţa domnului ofiţer, am să-l caut pe matroz. Polidor trebuie să vină îndată.

Se întoarse cu normandul meu, care rămase cu gura căscată cînd mă văzu.

— Aoleu! domnule Lafortune, aţi venit să mă înhăţaţi?

— Fii pe pace, Lamarche. Am intrat amîndoi în aceeaşi încurcătură, şi tu şi eu. Mă aflu aici doar spre a te însoţi la *scăpaţi.*

— Nu e cu putinţă!

— Asta-i adevărul curat, gabier. Vei afla totul mai tîrziu.

Ovidiu umplu trei pahare cu tafia şi închină în sănătatea mea. Tocmai sorbeam încet lichidul aspru cînd cineva bătu rar, de trei ori, la uşă. Era negrul Polidor care, văzîndu-mă, fu cît pe ce s-o ia la fugă. Ovidiu îl ţinu spunîndu-i ceva într-o limbă păsărească, un amestec de cuvinte scîlciate franţuzeşti, spaniole şi fărîme de dialecte africane, cu care nu mă obişnuisem încă.

Trebuie să spun că la prima vedere Polidor n-avea nimic comun cu blînzii negri inofensivi, cu care te poți întîlni fără teamă într-o margine de pădure. Făcea parte din neamul acelor sîngeroşi mandingo, care nu s-au putut lepăda de urîtul obicei de a-şi mînca semenii. Pot fi recunoscuți după dinții pe care şi-i pilesc cu grijă pentru a-i face mai ascuțiți. Polidor era un găligan vînjos, înalt, şi îmbrăcat doar cu o cămaşă şi un pantalon zdrențăros. Avea un cuțit agățat de curea, într-o teacă de piele. Pe măsură ce Ovidiu îi tot explica, cheltuindu-se în gesturi, vedeam cum i se desfac buzele într-o strîmbătură îngrozitoare, lăsînd să i se vadă dinții. În sfîrşit, începu să țopăie pe loc, îşi înclină de cîteva ori în fața mea capul creț şi îmi spuse:

— Io pretin bun la dom oficer.

După care dialogul dintre el şi Ovidiu continuă, şi acesta din urmă mă înştiința că Polidor era în al nouălea cer de bucurie că-i poate ajuta pe doi oameni albi, care, ucigînd alți oameni albi, țineau desigur, ca şi el, să-şi mărească numărul trofeelor.

Fără să discut acest punct de vedere personal, l-am bătut prieteneşte pe umăr pe căpcăun şi i-am întins sticla începută de tafia pe care o goli dintr-o sorbitură, de-am crezut c-o să-i iasă ochii din cap, apoi scoase un oftat mare.

Între timp, observația lui despre viitoarele fapte de care mă credea în stare îşi făcea drum în mintea mea. Lumea *scăpaților*, frații lui, nu era un loc tihnit. Desigur nu mă puteam gîndi cu sînge rece la perspectiva de a rămîne mai mult de cîteva zile în savană, în mijlocul sălbaticilor care trăiau din jafuri, dădeau foc plantațiilor şi săvîrşeau cu plăcere atrocități în care intra şi antropofagia. Şi iată că mă revedeam la promontoriul Limonadei şi o auzeam pe Valérie vorbindu-mi despre acel corsar francez care capturase şi adusese în port o navă engleză cu treizeci de tunuri. Imaginația mea broda pe acest dat plin de făgăduințe. Ştiam ce se petrecea într-un asemenea caz. Dragul domn Pigache îmi împuiase urechile cu astfel de poveşti. Căpitanul corsar nu lăsa decît un detaşament din echipajul său la bordul vasului capturat, în vreme ce-i negocia vînzarea. De ce n-aş încerca, împreună cu Polidor şi *scăpații* săi, să capturez la rîndul meu corabia engleză? Datorită lecțiilor domnului Fulminet, ajunsesem să fiu un navigator destul de bun pentru a lua comanda unei fregate. Lamarche, matelot excelent, putea să-i învețe pe negri manevrele. Le voi cere acestora din urmă să-i cruțe pe mateloții francezi rămaşi pe corabie. Vor trebui doar să-i împiedice a se împotrivi acțiunii noastre, pentru a-mi îngădui apoi să-i înrolez pe cei care se învoiau să mă urmeze. Nu vedeam nici o piedică să mă port la fel şi cu prizonierii englezi, adică aşa cum făceau căpitanii hoți de mare, care nu le cereau marinarilor decît să ştie manevrele, fără să le pese de țara unde văzuseră lumina zilei. Astfel, echipajul meu alb va fi egal în număr cu echipajul meu negru şi, la nevoie, va şti să pună *scăpații* cu botul pe labe dacă vor deveni prea turbulenți.

Toate aceste gînduri care se buluceau în mintea mea iscară deodată un altul, legat de domnul Pigache şi de amintirea discuției pe care o avusesem cu el pe puntea corăbiei, puțin după ce părăsisem meleagurile regelui Lolo. Îmi vorbise despre „negrofilia" sa şi despre republica Libertalia, unde negrii trăiau pe picior de egalitate cu albii şi unde echipajele corăbiilor erau bicolore. L-am întrebat atunci dacă, după părerea lui, negoțul cu negri n-ar trebui desființat, şi el mi-a răspuns, cu un accent plin de convingere, care mă tulburase: „Sper şi eu". Aceste nobile cuvinte treceau cu mult peste capul unui proaspăt sublocotenent, chiar dacă în mintea lui fusese înaintat la gradul de comandant al unei nave cu treizeci de tunuri. Ele puteau purcede de la suverani, regi şi prinți, care aveau în grijă cîrmuirea unor imperii. Dar nu puteam fi în oarecare măsură precursorul, cel care, dînd imbold marii mişcări de eliberare a negrilor, va fi ridicat de oamenii viitorului la rangul celor care aduc cinste speciei umane prin revolta lor împotriva asupririi? Luasem parte la vînzarea captivilor noştri. Afişele vorbeau despre ea că este

făcută în numele Regelui, al Legii şi al Dreptății. Ei bine, să zicem numai în numele Dreptății — care ar trebui s-o ia înainte Regelui şi Legii, îndemnîndu-l pe unul s-o abroge pe cealaltă — de ce nu m-aş ridica împotriva negoțului cu negri şi împotriva vînătorilor de negri? După ce aş deveni stăpînul primei corăbii care împarte dreptatea, voi captura prin abordaj instrumentele unui trafic ruşinos, îi voi elibera pe sclavi şi-i voi readuce pe pămîntul african. După modelul republicii Libertalia, aceştia vor constitui în Africa o republică liberă. Va fi instaurată o nouă Atena la umbra cocotierilor.

Eram încă la vîrsta cînd bați cîmpii şi treceam uşor peste piedicile pe care o lume în slujba nedreptății nu se va da la o parte să le ridice împotriva mea. Dar libertatea şi chiar viața mea erau legate de izbînda acestei îndrăznețe încercări. Nu mai puteam da îndărăt.

Mai rămînea să-i conving pe ciudații auxiliari pe care soarta mi-i dăruise. I-am înfățişat pe dată planul lui Ovidiu, făcînd să reiasă de la început că, fiind un prieten al negrilor, am visat întotdeauna la emanciparea lor. Primul pas de făcut era capturarea navei. Polidor va fi mai întîi credinciosul meu locotenent, apoi va comanda el însuşi un alt vas, pe care îl vom captura mai pe urmă. Aceste două succese le vor pregăti pe celelalte. Într-un viitor apropiat, vedeam o întreagă escadră, o întreagă flotă, ale cărei echipaje, formate din negri, vor impune, prin vitejia lor, mîndrelor națiuni ale Europei, abolirea sclaviei.

Negrii au o imaginație bogată şi trebuia să mă strădui să le-o înflăcărez. Polidor mă ascultase cu gura căscată, cu ochii lui mari învîrtindu-i-se în orbite şi, judecînd după atitudinea lui, fără să înțeleagă prea bine decît jumătate din ceea ce spuneam. Mă bizuiam pe Ovidiu pentru a-l lămuri. Mulatrul nu mi-a înşelat aşteptările. Cît timp am vorbit, l-am văzut de mai multe ori cum se bătea peste şolduri, cu chipul iluminat de o încîntare crescîndă, apoi cum prinse să sară pe loc ca o maimuță grasă.

— Ce zici, Ovidiu? l-am întrebat, îmi luă mîinile şi mi le sărută cu foc.

— Ah! domnule ofițer, strigă el, veți fi salvatorul negrilor. O să vă punem pe altare.

— Nu cer atît de mult. Aşa cum ți-am spus, nu vreau decît să slujesc dreptatea şi îi poți spune lui Polidor că, dacă primeşte propunerea mea, într-o bună zi va deveni rege în Africa.

— Rege! repetă Ovidiu extaziat.

Am înțeles că în ce-l priveşte cîştigasem partida. Îi revenea s-o cîştige şi el, la rîndul lui, cu Polidor, ceea ce şi începu îndată. Vorbea cu o repeziciune amețitoare, da din mîini şi îşi întrerupea din cînd în cînd torentul de cuvinte cu hohote de rîs.

În timpul acesta îl cercetam pe *scăpat*. La început ascultase într-un fel de uluire, cu chipul încremenit, lipsit de orice expresie. Apoi se însufleți încetul cu încetul, o lucire îi licări în ochi, buzele groase începură să tremure şi fu zguduit şi el de rîs. În sfîrşit, rosti cîteva cuvinte de neînțeles şi Ovidiu se întoarse spre mine cu o privire satisfăcută.

— Primeşte, spuse el.

Agitația lui Polidor mă făcuse să înțeleg mai înainte de a mi se spune. Arătîndu-şi mai departe dinții piliți, într-un rictus feroce, căpcăunul mă privea țintă, ca şi cum ar fi fost gata să mă mănînce şi alesese cu ce parte a trupului meu să-şi înceapă ospățul. Totuşi se mulțumi să mă convingă de devotamentul său față de cauza mea în termeni ciudați:

— Io rege! Io rege! ha! ha! Io pretin dom oficer. Io rege mare tăiat mult căpățîn.

Deci se şi vedea investit cu puteri regale, ceea ce în mintea lui însemna că se va bucura de privilegiul fundamental de a putea cosi capete cu nemiluita. Mă întrebam dacă o profesiune de credință atît de categorică nu l-ar fi descurajat pînă şi pe bunul domn Pigache, oricît de simțitor ar fi fost la nedreptatea de care suferea rasa neagră. Dar, la rîndul lui, imitîndu-l pe Ovidiu, scăpatul îmi săruta mîinile, țopăia de bucurie şi rîdea cu gura pînă la urechi. Era cucerit.

— Acum, spuse patronul *Bunului colon*, cred că n-ar trebui să mai zăboviți. De aici pînă la Groapă aveți de făcut şapte leghe.

— Încă o vorbă, Ovidiu, am spus eu, pe cînd „regele” proaspăt uns îşi continua dansul barbar. Trebuie să acționăm repede şi să nu lăsăm nimic la voia întîmplării, dacă vrem să cîştigăm. Pînă ne ducem în savană, pînă îi punem pe oameni la curent, pînă ne întoarcem — ar trece trei zile. Înainte de a ajunge la abordaj, trebuie să ştim cîți mateloți ocupă corabia engleză. Te duci şi te interesezi.

— Da, domnule ofițer. Nava se numeşte Victorious. Caraghios nume pentru o captură! Am văzut-o în port cu corsarul care o aducea, unul din Saint-Malo, dar nobil, cu numele *du Fresne* sau *du Chesne*.

— Bine! Fii atent, vom trece la acțiune noaptea, să zicem la ora unu. E momentul cel mai prielnic, cînd ofițerul de cart abia se mai poate lupta cu somnul. De cîți oameni dispune Polidor?

— De vreo cincizeci.

— Vei aduna, fără să dai de bănuit, bărcile necesare pentru a transporta toți aceşti oameni la bordul Victoriosului. Lopețile trebuie învelite în cîrpe, ca să nu se audă nici un zgomot cînd lovesc apa. Bărcile vor fi legate într-un loc cît mai propice, pe care îl vei alege tu, aşa încît să nu fie descoperite înainte de a le folosi. Noi vom sosi la ora unu noaptea în fața hanului tău. Vei sta în dosul uşii să pîndeşti cînd venim şi ne vei conduce în port.

— La ordinele dumneavoastră, domnule ofițer. Vă dau un sfat. Ar fi bine să luați nişte cai şi să vă duceți călare la savana Gropii. Polidor vine totdeauna pe jos, ține la oboseală, dar şapte leghe, oricum, e drum lung.

— Am lăsat doi cai în față la Marinarul vesel. Vom trece să-i luăm, unul pentru Lamarche şi cu mine, altul pentru Polidor.

— Care o să-l poarte pe diavol în şa, spuse Ovidiu în glumă, că doar se-nțeleg de minune.

Ce mai noapte a fost şi-atunci, din ce în ce mai înăbuşitoare şi umedă, prevestind furtună! Era întuneric beznă. Ca un negru arhanghel al iadului, Polidor ne deschidea drumul, care abia se zărea în umbra deasă. În spatele meu, matelotul, care se vede nu încălecase niciodată în viața lui pe un cal, mă ținea cu amîndouă brațele de mijloc, regretînd probabil coşul gabiei. Din cînd în cînd îmi şoptea cîte ceva la ureche:

— Şefule, credeți c-o scoatem la capăt?

— Gabier, mai bine roagă-te.

— Între noi fie zis, tuciuriul ăsta vă inspiră încredere? N-are dinți de om cumsecade.

— Dar cum vrei să-i aibă? Doar mănîncă oameni!

— Încîntat de-aşa tovărăşie.

— N-avem de ales. Ceilalți din banda lui sunt poate şi mai răi. Bagă-ți bine în minte, nu trebuie să arăți că ți-e teamă de ei, ci dimpotrivă, să le vîri lor frica-n oase.

— Înțeles. Luasem cu mine sabia de abordaj în ziua cînd l-am pocnit pe trişorul ăla. O mai am şi-acum şi ştiu să mă slujesc de ea.

— Nu totdeauna cu bună-ştiință, din nefericire pentru tine.

— Puneți-vă în locul meu. L-am văzut pe nemernic cum scotea o carte din manşetă. Un as de pică. Mi-a ras dintr-o dată toți pitacii. Am văzut roşu dinaintea ochilor. Şi-apoi tafia asta a lor te face să-ți pierzi mințile.

— Mai bine-i trînteai o mamă de bătaie să te țină minte toată viața şi-ți luai banii înapoi. Dar să lăsăm asta. Cînd vom ajunge la *scăpați* să nu te dezlipeşti nici un pas de mine. Nu cred că Polidor are de gînd să ne pună la frigare, dar paza bună trece primejdia rea. În doi ne putem apăra mai bine.

Drumul nu era decît o potecă desfundată, plină de hîrtoape. Caii se poticneau şi am fost nevoiţi să-i lăsăm la pas. După ce am mers mai multe ceasuri pe drum de şes, în marea tăcere a nopţii, îmi amintesc că am ajuns la un rîu, de firul căruia ne-am ţinut cîtăva vreme înainte de a-l trece printr-un vad. Apa ne ajungea pînă la genunchi. Abia ieşisem la mal şi, cînd s-o apucăm printre aracii înalţi ai unei plantaţii de cafea, pe care am simţit-o după miros, se porni o furtună straşnică. Aproape fără întrerupere norii erau zguduiţi de bubuituri furioase. În acelaşi timp începu să plouă cu găleata şi, în cîteva clipe, eram uzi pînă la piele.

La primul tunet, Polidor îşi opri calul. Ştiam că negrilor le era îngrozitor de frică de trăsnete, şi al nostru nu călca regula. Am descălecat şi l-am văzut clănţănind din dinţi şi ghemuit sub burta calului pe care şiroia apa. M-am străduit zadarnic să-l fac să înţeleagă că nu-i deloc apărat şi era mai bine să ne continuăm drumul pînă vom găsi un adăpost sigur. Căpcăunul cu statură de uriaş devenise mic, ca Degeţel din poveste, mort de frică. La lumina unui mănunchi de fulgere i-am zărit faţa pămîntie şi ochii înspăimîntaţi.

Nu se învoi să-şi părăsească adăpostul precar decît după ce vacarmul celest încetă şi în văzduhul răcorit nu se mai auzea decît darabana unei ploi de durată. Puţin după aceea terenul deveni şi mai accidentat, în faţa noastră se arcuiau spinări de dealuri şi, cînd începu să se crape de ziuă, intrarăm într-o trecătoare cu pereţi înalţi. Nu mai puteam înainta decît pe jos, ţinîndu-ne caii de căpăstru, din pricina vegetaţiei stufoase, alcătuită în mare parte din ienuperi şi opunţia. Deodată, doi diavoli mari şi negri, cu trupuri costelive acoperite de zdrenţe, ţîşniră în faţa noastră, unul înarmat cu o muschetă veche, altul cu un cuţit de casap. Păreau că vor să se năpustească asupra noastră cu gîndurile cele mai duşmănoase, dar Polidor ridică braţele strigînd:

— Ei albi bun, pretin la *scăpaţi.*

Cei doi se opriră locului, cu chipul brusc încremenit, apoi, ca împinşi de un resort, începură să se bîţîie de bucurie, ridicîndu-şi în sus armele şi scoţînd sunete nearticulate.

Foarte aproape de noi, pe jumătate ascunsă de o îngrămădeală de arbuşti, se deschidea o grotă naturală care era vizuina bandei. Un foc de lemne, deasupra căruia fumega un ceaun, ardea în faţa intrării. Ploaia se oprise. Cerul spălat de furtuna nocturnă era albastru ca floarea de ghinţură. Ieşind din peşteră unul după altul, negrii îşi sărbătoreau şeful. Ovidiu nu mă minţise. Curînd în jurul nostru se adunară vreo cincizeci, şi Polidor începu să le vorbească pe limba lui. Ascultau cu smerenie. Expresia nedumerită cu care i-a înzestrat natura se prefăcu într-o aţîţare apropiată de frenezie. Rînjeau, se răsuceau, îşi dădeau cu cotul şi îmi aruncau pe furiş nişte priviri despre care mă puteam întreba dacă nu traduceau o poftă abia reţinută de antropofagi înfometaţi.

Alături de mine, Lamarche părea că adoptase această interpretare şi îşi ţinea mîna pe mînerul săbiei, gata să-şi vîndă scump pielea. Dar Polidor îmi puse pe umăr o mînă prietenească şi rosti cu ton solemn:

— Ei pretini, io rege!

La care toţi *scăpaţii* strigară:

— Trăiască rege!

Apoi doi dintre ei îl ridicară pe umeri pe viitorul suveran, alţi doi îmi făcură şi mie aceeaşi cinste şi, cîteva minute în şir, n-au fost decît bătăi din palme, cîntece sălbatice şi ţipete, pe cînd purtătorii noştri se învîrteau alergînd în jurul focului.

Am petrecut două zile la *scăpaţi* care m-au înconjurat cu toate atenţiile cuvenite unui oaspete de seamă. N-am avut să mă plîng decît de pişcăturile ţînţarilor care bîzîiau în roiuri pe mlaştinile învecinate. În dimineaţa primei zile, o echipă de vînători aduse un porc mistreţ. După ce îl tăiară în două pentru a-i scoate măruntaiele, l-au pus la fript aşa cum fac vînătorii, adică străpuns de o frigare, sprijinită pe două crăcane mici.

Animalul cîntărea vreo două sute de livre. Mi s-a servit, într-o tigvă, o halcă uriaşă stropită cu o zeamă piperată, care este un sos făcut dintr-un amestec de grăsime, ardei iute şi zeamă de lămîie. M-a ars cerul gurii pînă seara.

A doua zi a fost închinată pregătirilor necesare expediţiei. Armamentul bandei era heteroclit. Vreo doisprezece oameni se făleau cu nişte muschete antice şi nişte flinte portative, mai mult sau mai puţin utilizabile, din cauza lipsei de muniţii. Alţii îşi ascuţeau cu răbdare pe pietre cuţitele lor de casapi, sau pur şi simplu nişte satîre. Cei mai puţin favorizaţi nu dispuneau decît de nişte reteveie dintr-un lemn tare ca fierul. I-am spus lui Polidor că aceştia din urmă vor fi cei mai indicaţi să-i reducă la tăcere pe ocupanţii corăbiei Victorious, pentru că puteau să le dea la cap fără să-i omoare. Păru mirat de asemenea clemenţă şi cu greu l-am făcut să admită obligaţia de a cruţa viaţa mateloţilor cu experienţă, care vor asigura manevra corăbiei şi îi vor învăţa pe *scăpaţi* meseria de marinar.

Înainte de a porni la drum, în după-amiaza celei de-a doua zile, am ţinut un consiliu de război, la care luară parte cei doi locotenenţi ai lui Polidor. Unul se numea Canga si celălalt Yaya. Canga, a cărui piele neagră bătea spre galben, era mai înalt chiar decît şeful său, şi pe faţa lui turtită, brăzdată de la tîmple pînă la gît de lungi cicatrice paralele, se putea citi cruzime. Faţa lui Yaya, neagră ca tuciul şi brăzdată de tăieturi oblice, vestea mai degrabă viclenie. Primul era de fel din Capul Mesurade, meleag vestit al antropofagiei, pe cînd cel de-al doilea se trăgea din rasa mîncătorilor de cîini, aranda.

Lamarche, care, urmîndu-mi sfatul, şedea tot timpul lîngă mine, asista şi el la colocviu, clar restul bandei primise poruncă să se ţină la o parte. Avea să treacă printr-o oarecare emoţie. Polidor începuse într-adevăr să explice cum se va desfăşura atacul corăbiei Victorious. Canga şi Yaya, împinşi de temperament spre soluţii radicale, nu puteau vedea decît un masacru al întregului echipaj. Era o grea sarcină pentru Polidor să-i facă să înţeleagă, aşa cum si el însuşi înţelesese destul de greu, că nişte albi pot scăpa de la moarte fie şi din motive mai convingătoare. Or, negrii din Santo Dominguo n-au pierdut obiceiul african de a-şi întări spusele cu ceea ce lingviştii numesc cuvinte imitative. Aşa făcea şi Polidor, care la un foc de puşcă adăuga neapărat un bum, la o lovitură de bîtă un bim, la un pocnet de bici un harş-harş, fără să mai vorbim de buf care însoţeşte o cădere, nici de bîldîbîc nedespărţit de o alunecare.

Această cascadă de onomatopee, punctate de o gesticulaţie delirantă, îl înfricoşa pe gabier. Cum nu înţelegea nici o boabă din jargonul creol, îşi vîrî în cap că bum şi bim însemnau tot atîtea ameninţări faţă de preţioasa lui existenţă.

— N-am să mă dau bătut, şefule, îmi strecură el la ureche.

Şi îşi scoase sabia din teacă.

Polidor, care îşi terminase discursul, îl privi uluit. Fără îndoială, povestea ar fi luat o întorsătură rea dacă nu i-aş fi poruncit gabierului să-şi vîre arma la loc, adăugind pentru urechile *scăpaţilor*:

— El bun matelot, şi el ştie face bim bim.

Cei trei negri pufniră în rîs, în timp ce gabierul meu, ruşinat, îşi vîra sabia în teacă, cu obrajii în flăcări.

La puţină vreme după aceea, coloana se punea în mişcare, în capul ei Polidor călărea ţanţoş împreună cu mine, iar Canga şi Yaya încheiau marşul.

Calculasem bine timpul de care aveam nevoie să ajungem la Capul Francez. Noaptea senină, peste care plutea o imensă lună roşie, ne înlesnea acţiunea. Am ajuns în faţa Bunului colon aproape la douăsprezece şi jumătate noaptea. Aşa cum ne înţelesesem, Ovidiu şedea la pîndă. Mă informă îndată că detaşamentul de la bordul Victoriosului nu era alcătuit decît din doisprezece mateloţi.

— N-o să vă dea prea mult de furcă, domnule ofițer, cu atît mai mult cu cît nava este ancorată la o bună distanță de corsar. Ați venit tocmai la țanc. Mîine era să fie predată unui grup de plantatori, care au cumpărat-o pentru negoțul lor şi printre care am aflat că se numără şi bunul dumneavoastră prieten, domnul Cazenave.

Această veste mă făcu să-mi sară inima din piept. Iată cum puteam să-mi iau revanşa.

L-am bătut pe umăr pe Polidor.

— Nainte, pretine!

Nu trebuia doar să mă obişnuiesc a le vorbi *scăpaților* pe limba lor?

Capitolul 12

Am ticluit lucrurile de minune. Ovidiu a făcut o treabă bună. Şase bărci erau pitite sub rădăcinile cocîrjate ale paletuvierilor de pe malul unui golf mic din apropierea portului. În ele s-au urcat fără zgomot cei cincizeci şi doi de *scăpați*, Lamarche şi cu mine. Într-adevăr era un spectacol ciudat. La lumina pudrată a lunii, negrii se împingeau şi se îngrămădeau nouă cîte nouă în bărcile înguste, fără să scoată un cuvînt! Unul dintre ei, făcînd un pas greşit, căzu în apă, de unde ieşi îndată, şi bîta lui Canga îi readuse cu străşnicie la ordine pe cei care rîdeau.

Ovidiu nu uitase să înfăşoare lopețile în cîrpe, aşa cum îi cerusem. Intrau în apa liniştită ca într-o baie de ulei. Singurul lucru care îmi dădea de gîndit erau bărcile prea încărcate, date pe mîna unor vîslaşi lipsiți de experiență, care puteau să le răstoarne în orice clipă.

Luasem comanda flotilei, aşezîndu-mă în barca din față împreună cu Polidor, Lamarche, care nu voia să se despartă de mine, şi şapte dintre cei mai buni *scăpați*. Canga şi Yaya comandau următoarele două bărci. Trei, printre care a noastră, urmau să atace Victoriosul la babord, şi altele trei, cu cei doi locotenenți, la tribord.

Nu voiam să mă gîndesc cît de îndrăzneață era această operațiune, nici, mai ales, la urmările ei, în cazul unui succes pe care refuzam să-l pun sub semnul îndoielii. Procedam cu sînge rece, concentrat cu totul în jurul celor ce aveau să se întîmple. Pentru prima dată săvîrşeam ceva ca şef. Eram pe deplin conştient de răspunderea care apăsa pe umerii mei. Trebuia să acționăm repede şi fără zgomot. Victoriosul se zărea acum limpede, ambosat în două ancore, departe de bătaia tunurilor corsarului, care era o caravelă din Dunkerque, uşor de recunoscut după greement[3] şi după cum se ținea pe apă, deşi căpitanul său era din Saint-Malo, după spusele lui Ovidiu. Ceva mai departe vedeam arborada[4] fină a corăbiei noastre, *la Pélulante*, care în curînd avea să-şi întindă pînzele spre Nantes — vai, fără mine! Gîndul mi se întoarse la domnul Dufourneau. Oare Ovidiu îi înmînase mesajul meu? Mulatrul nu-mi spusese nici o vorbă. E drept că si eu uitasem să-l întreb despre lucrul acesta care îmi şedea pe inimă. Cum va socoti purtarea mea căpitanul Fulminet? Dar acum zarurile erau aruncate. Fie ce-o fi!

În afara fanalului mare de la pupa, care lucea slab, nici o lumină nu trăda un semn de viață pe masa întunecată şi înaltă a Victoriosului. Nu mi-am putut stăvili un tremur cînd barca noastră se lovi de coca lui burduhoasă. Eu am azvîrlit primul ganci, Lamarche îmi urmă pilda şi *scăpații* se cățărară în urma noastră pe punte.

---

[3] *Totalitatea arborilor, vergelor, velelor şi manevrelor unei nave eu pînze.*

[4] *Totalitatea arborilor (catargelor), cu vergele lor.*

Nu mi-aş fi închipuit niciodată să fie atît de uşor să pui mîna pe o corabie. Numai doi oameni şedeau de veghe, sau, mai bine zis, dormeau iepureşte, unul la timonă, altul pe puntea din faţă. L-am doborît pe primul lovindu-l în ceafă cu minerul săbiei. Canga îşi roti reteveiul pregătindu-i aceeaşi soartă celui de-al doilea. Nouă mateloţi erau cufundaţi într-un somn fără vise, în dormitorul lor. A fost de ajuns să-i dăm jos din hamacuri pentru a le spune că din temniceri se prefăcuseră în prizonieri. Nouă şi cu doi, unsprezece. Unde era al doisprezecelea? Acesta, amator de băuturi tari, avusese nefericita idee de a forţa uşa cambuzei ca să şterpelească o sticlă de tafia. Tocmai ieşea printr-un tambuchi să se urce pe punte şi să guste, pasă-mi-te în pace, sub bolta cerului înstelat, rodul găinăriei sale, cînd dădu nas în nas cu Yaya, care pretinse, după aceea, ca luase drept armă fatala sticlă. Oricum ar fi fost, cuţitul lui de casap ţîşni ca un fulger, retezînd capul nefericitului care întregea duzina de oameni, singura victimă din abordajul nostru.

Nu ne rămăseseră mai mult de patru ceasuri din noapte pentru a ieşi în larg şi a fi departe de orice primejdie. Dacă, înainte de ivirea zorilor, nu lăsam Capul Francez la cîteva leghe în spatele nostru, corsarul, foarte probabil sprijinit de *la Pélulante*, va porni pe urmele noastre şi nu aveam prea multe şanse să scăpăm de el, cu un echipaj cum era al meu. *Scăpaţii* şi începuseră să se vînture de colo pînă colo pe navă, scoţînd strigăte guturale. Dacă nu izbuteam pe loc să-i ţin în mînă, partida era dinainte pierdută.

Am reuşit să-l conving pe Polidor despre necesitatea de a-i aduna pe toţi, în vreme ce eu voi face pregătirile pentru ridicarea ancorei. Dar cum să pornim? Vîntul nu bătea aproape deloc şi pentru a desfăşura pînzele pe verge era nevoie de mateloţi adevăraţi. N-aveam decît o singură soluţie: cei unsprezece prizonieri trebuiau să se învoiască să lucreze sub comanda mea.

Echipajele navelor corsare, ca şi ale celor ce se ocupau de negoţul cu negri, n-au fost niciodată alcătuite din sfinţi. Nu există ca vreunul dintre aceşti navigatori să nu aibă pe conştiinţă o încăierare terminată cu uciderea unui om, sau altă încălcare a legii şi a moralei de toate zilele.

I-am cerut lui Lamarche să mă urmeze, cu sabia în mînă. Polidor, Canga şi Yaya se ţineau în urma noastră, gata să înăbuşe orice încercare de răzvrătire. Am tras zăvorul de la uşa camerei unde erau închişi cei unsprezece şi am intrat înăuntru, cu pistolul în mînă. Un felinar afumat, agăţat de tavan, răspîndea o lumină firavă în această hrubă unde, la prima privire aruncată, am avut marea surpriză de a nu vedea pe nimeni. Ah! corsarii noştri ştiau să se împrăştie ca potîrnichile şi aveau poate în căpăţînile lor tari mai multă filozofie decît toată cabala lui Aristotel! Nu se lăsau doborîţi de valurile vieţii, cunoscînd nestatornicia norocului şi zicala „după ploaie, vreme bună”. Nu-i vedeam deci şi, totuşi, erau acolo.

Avusesem ideea năstruşnică de a-i trezi brusc, şi bieţii oameni nu-şi făcuseră somnul. O sănătoasă apreciere a evenimentelor îi îndemnase să-şi reia poziţia de „culcat” în hamacuri. Unii dintre ei încropiseră chiar un puternic cor de sforăituri.

Am izbucnit în rîs. În spatele meu, şefii *scăpaţilor* îmi ţinură isonul. Nu-mi mai rămînea decît să-i readuc pe neînfricaţii adormiţi la sentimentul disciplinei.

— Drepţi! strigai eu după vechea formulă a tuturor armatelor de uscat şi de pe mare.

Am însoţit această comandă cu un foc de pistol tras în direcţia tavanului.

Bravii oameni! Într-o clipită erau în picioare, buimăciţi, frecîndu-se la ochi şi înjurînd ca nişte apucaţi.

— Linişte! am continuat, cu pistolul îndreptat spre ei. Am început să le vorbesc astfel:

— Ați înțeles prea bine, domnilor, că am fi putut să vă ucidem. Suntem cinci contra unu. Dacă mai răsuflați încă este pentru că am nevoie de voi şi sper că ne vom înțelege. Nu depinde decît de bunăvoința voastră să vă continuați serviciul la bordul acestei nave. Doar că veți asculta de un alt comandant. În privința celor care au de gînd să refuze, trebuie să-i previn cinstit că fără zăbavă vor fi aruncați rechinilor ca hrană, cu o ghiulea de picioare. Care dintre voi este mai mare în grad?

— Eu, spuse un diavol înalt, cu o claie de păr roşie ca para focului, făcînd un pas înainte.

— Cum te cheamă şi ce serviciu îndeplineai la bord?

— Sunt Matineu Grosbois, boțman.

— Mai sunt cu tine şi alți meşteri?

— Doi, domnule căpitan: Jacques Dufour, maistru cîrmaci zis şi „Manilla", fiindcă a vîslit doi ani pe galerele regelui înainte de a-şi lua tălpăşița.

Arătă cu degetul un bărbat cam blond, scund şi îndesat, cu mutră de vulpe şi ochi de purceluş înfundați în orbite.

— Şi Onesime Caille, maistru velier, zis „Rupe-Cuie", fiindcă taie o caia în dinți, fără sforțare.

Acesta era un haidamac brunet, pe jumătate pleşuv, cu muşchi puternici sub tricoul vărgat.

Am aflat cu bucurie că restul detaşamentului cuprindea trei gabieri, doi tunari, un timonier, un bucătar şi un călăfătuitor. I-am anunțat că solda tuturor va fi dublată şi, în afară de aceasta, vor avea dreptul să-şi ia partea lor din capturi. În concluzie, cei care preferau să hrănească peştii din golf n-aveau decît s-o spună pe loc.

— Pe legea mea, domnule, spuse Grosbois, dacă nu ne faceți făgăduieli gogonate şi, ca urmare, n-o să fim plătiți în monedă calpă, vă puteți bizui pe mine şi pe băieții mei, fără nici o grijă.

Un mîrîit de aprobare se făcu auzit şi eu am continuat grabnic:

— N-o să vă căiți, prieteni, şi, pentru a ne pecetlui înțelegerea, vă dau fiecăruia cîte cinci pistoli.

— Ura! strigară cei unsprezece.

Am trecut îndată la distribuire, binecuvîntîndu-l în cugetul meu pe excelentul domn Dufourneau care îmi înlesnise generozitatea, datorită celor patruzeci de pistoli cîştigați la Ovidiu.

— Şi-acum, am spus după ce am isprăvit, vom ridica ancora. Dacă vîntul binevoieşte să sufle în pînze, atunci înainte de ivirea zorilor vom fi destul de departe spre a nu putea fi ajunşi din urmă.

Mi-am pus o mînă pe umărul lui Lamarche.

— Vă prezint un neîntrecut gabier. Îl veți judeca văzîndu-l la treabă. Nici el nu ştie ce-i frica şi cu toții împreună vom face lucruri mari. Veți afla mai multe mîine. Acum, toată lumea la manevre!

În vreme ce oamenii apucau fie o haină, fie un centiron, Grosbois se apropie de mine să-mi spună ceva la ureche.

— O vorbă, căpitane. Puteți să-mi spuneți şi mie ce caută la bord negri ăştia care ne-au sărit în cîrcă?

— I-am angajat să facă parte din echipaj, boțman. Anunță-ți oamenii că trebuie să-i învețe meseria sub controlul tău.

Grosbois căscă ochii mari de uimire.

— Credeți că nişte negri...

— Destul cu întrebările. Vei înțelege, cînd va sosi momentul.

— La ordinele dumneavoastră, căpitane, dar trebuie să vă spun că în cală avem douăzeci şi cinci de englezoi prizonieri, tot ce-a mai rămas dintr-un echipaj de nouăzeci de oameni. Cum s-ar spune, i-am scărmănat bine.

— Ne vor fi de folos. O să mă ocup de ei mîine. De bună seamă, Grosbois îşi înțelegea din ce în ce mai puțin căpitanul pe care soarta i-l impusese. M-am întors spre Polidor şi, arătîndu-i pe cei unsprezece cu un gest larg, i-am spus:

— Toți mateloți pretini, pornesc corabia. Tu, Canga şi Yaya spune la *scăpați.*

Rîzînd şi arătîndu-şi din nou dinții, cei trei negri se supuseră. Grosbois şi începuse să dea ordine, iar oamenii se şi cățăraseră pe grijele.

Era aproape ora două noaptea cînd se porni briza de uscat. Am poruncit să se dezafurcheze şi vasul se urni spre nord-nord-vest, cu toate pînzele desfăşurate, în direcția insulelor Bahamas. Cînd se crăpă de ziuă, Capul Francez era departe în urma noastră. Pe la ora prînzului am trecut pe lîngă insula Tortue, şi un vîrtej de vînt, stăvilit apoi de înseninarea cerului, ne-a făcut să ne schimbăm direcția, luînd-o spre Canalul Vîntului[5], situat între insulele Santo Dominguo şi Cuba. Am trimis după cei douăzeci şi cinci de englezi, prizonieri în cală. Din fericire, vorbeam destul de bine limba lor. La început le-am ținut acelaşi discurs care, noaptea, primise atît de repede asentimentul francezilor. Toți ofițerii lor fuseseră ucişi în încăierarea cu corsarul, în afară de căpitan care era reținut la bordul navei învingătoare.

După un scurt sfat între ei, un vlăjgan la fel de roşcovan ca şi Grosbois mi-a comunicat acordul lor. Se numea David, era maistru tunar şi mă înştiința că Victorious are în pîntecele sale destule ghiulele şi butoaie cu praf de puşcă pentru a scufunda o întreagă escadră. Înțepat, l-am corectat că Victorious încetase să mai existe şi nava de sub comanda mea se va numi de acum înainte *le Fulminant*. (Numele, omagiu celui care mă învățase abecedarul navigației, îmi trecu tocmai atunci prin minte.)

— *The scheme promises well* [6], răspunse flegmatic englezul.

Da, povestea începea bine. Prin alăturarea supuşilor blestematului Wilhelm de Orania aveam sub ordinele mele un echipaj de treizeci si şapte de albi, care îmi îngăduiau să-i țin la respect pe cei cincizeci şi doi de negri.

Mai rămînea să le dezvălui acestor franco-englezi marele meu proiect pentru eliberarea oamenilor de culoare şi misiunea pe care o avea, din propria mea voință, *le Fulminant*, primul vînător al neguțătorilor de negri. Evident, o vorbire întemeiată doar pe principii de umanitate nu era potrivită pentru aceşti oameni care trecuseră prin multe. Mateloți pe nave cu borduri înalte, pînă mai alaltăieri în slujba suveranilor lor respectivi, ieri pe corăbii de comerț, mîine poate hoți de mare, cum să-i faci să priceapă că negrul este la fel cu albul şi că voiam să ridic națiunile civilizate împotriva negoțului cu negri?

M-am gîndit că cel mai cuminte lucru era să-i aduc încetul cu încetul pe ei înşişi la această idee. Gabierul Lamarche şi tunarul-şef David, pe care avusesem grijă să-i pun la curent, le arătară deci compatrioților lor că negrii de la bord, formînd majoritatea şi fiind nezdruncinați în hotărîrea lor, care este şi a mea, funcția noastră va consta în esență să vînăm navele care făceau negoț cu negri, fie că veneau din Africa încărcate cu „lemn de abanos”, fie că se întorceau în Europa pline cu mărfuri din Insule. În primul caz, îi vom elibera pe captivi, debarcîndu-i în locurile cele mai propice, cu precădere în Jamaica, în munții căreia se refugiaseră numeroşi *scăpați*, în al doilea caz, vom pune mîna pe încărcătură şi valoarea acesteia, preschimbată în bani solizi, va fi echitabil împărțită între membrii echipajului.

---

[5] *Strîmtoarea Windword.*

[6] *Ticluirea e plina de făgăduințe (engl.).*

Indiferența cu care au fost primite aceste explicații n-ar fi trebuit să mă mire. Francezi ca şi englezi, le păsa mai puțin de calitatea adversarului, decît de profitul pe care aveau să-l obțină de pe urma capturilor. Poate nici nu prea luau în serios vestea că ne vom limita atacurile la navele transportînd negri. Nu era doar o himeră să pretinzi a deosebi o corabie care făcea trafic cu negri, de o navă de comerț cu încărcătură nevinovată, dar totuşi înzestrată cu tunuri, sau chiar de un vas pirat?

Oricum, sarcina mea de căpetenie, şi de a cărei reuşită depindea tot restul, consta în a face astfel încît albii şi negrii să trăiască în bună înțelegere. În acest scop, după ce vorbisem cu Polidor, am atribuit misiunea de a-i instrui pe *scăpați* celor mai capabili dintre albi în a-i învăța manevrele.

Aceşti oameni în afara legii care, de luni de zile, dacă nu chiar de ani întregi, trăiau în păduri ca fiarele sălbatice, dovediră de îndată multă bunăvoință în săvîrşirea unei munci noi pentru ei. Îi vedeam cum aleargă pe verge, cum se cațără pe arbori cu o voioşie contagioasă. Cambuza era bine chivernisită cu merinde: carne sărată, orez, boabe de porumb, nuci de cocos, ciorchini de banane. Rațiile erau distribuite fără zgîrcenie şi puteam face o reconfortantă paralelă între foamea veşnic neastîmpărată a captivilor de pe *la Pélulante* şi pofta sănătoasă a negrilor noştri liberi.

Am navigat timp de o săptămînă în marea Caraibilor, fără să se fi produs nici un incident. Nu voiam să cad în vreo ispită. Înainte de a mă lansa în marea aventură, era necesar să-mi țin oamenii strîns în mînă, pentru a nu trece la acțiune decît sigur de reuşită.

Prilejul s-a prezentat la două zile după ce depăşirăm capul Carcasse, vîrful cel mai de vest al insulei Santo Dominguo. Lamarche, de la postul său de veghe, mi-a semnalat sub vînt o navă care arbora pavilion spaniol. După părerea gabierului meu, avea toate aparențele unei corăbii care făcea trafic cu negri. Am hotărît pe dată să-mi încerc norocul.

În curînd aveam să aflu că era vorba de nava Santo Francisco de Asis venind din La Coruna şi îndreptîndu-se spre Nombre de Dios. În toată cariera mea de marinar, n-am avut o întîlnire pe mare mai plină de neprevăzut.

Cercetînd-o cu luneta, am constatat de îndată că nu încerca să facă nici o manevră ca să iasă din calea noastră. Aşa că ne apropiarăm repede de ea. Am pus să se tragă o salvă de tun, virînd în acelaşi timp cu murele la babord[7] pentru a-i tăia calea, căci venea cu vînt de pupa.

Pe măsură ce vedeam în lunetă cum se măreşte greementul ei, luam măsuri. Cu o arboradă mai puțin bogată decît *le Fulminant*, dar, dacă judecai după numărul sabordurilor, avînd aproape tot atîtea tunuri, dispunea de mijloace destule pentru a purta cu noi o luptă egală. Astfel, îndată ce am ajuns la distanța potrivită, am comandat să se descarce tunurile. Salva i-a retezat arboretul gabierului mare şi i-a rupt arborele artimon. Aveam prilejul să-mi fac o idee înaltă despre destoinicia tunarilor mei englezi comandați de maşter David.

Mă aşteptam la o ripostă, şi oamenii mei se grăbeau să încarce din nou tunurile, cînd am avut surpriza de a-l vedea pe spaniol cum îşi coboară pavilionul. Era cu putință să se predea fără luptă? Din prudență, am dat ordin albilor şi negrilor să stea ascunşi, cu armele în mînă, pînă în clipa abordajului, pentru a se ține la adăpost de salvele muschetelor.

Pentru mine marea problemă era să ştiu cum aveau să se comporte *scăpații.* Avusesem grijă să le reamintesc, prin intermediul lui Polidor, că trebuiau să cruțe viața

[7] *Expresie care arată că nava primea vîntul din stînga.*

oricărui adversar care ridica braţele în sus. Dar, puşi în faţa unor albi ajunşi la mîna lor, vor şti să-şi înfrîneze instinctele sîngeroase?

Am trecut la abordaj şi mirarea mea deveni uluire. Nu numai că nu eram primiţi cu nici un foc de armă, dar pe puntea lui Santo Francisco de Asis nu erau decît doisprezece oameni cu mutre răvăşite şi care ne priveau, cu ochii holbaţi, încremeniţi ca nişte statui, asemeni unor condamnaţi la moarte care se oferă, fără să clipească, securii călăului.

Importanţa momentului era prezentă în mintea mea. De ceea ce avea să se întîmple depindea întărirea sau slăbirea autorităţii mele asupra echipajului. Astfel am vrut să pun primul piciorul la bordul ciudatului bastiment, sperînd prin aceasta să evit orice vărsare de sînge.

În ciuda iuţelii, n-am fost decît al doilea. Canga, uriaşul scăpat, mi-a luat-o înainte şi, cu o singură lovitură de măciucă, crăpă capul primului spaniol întîlnit în cale. Rău a făcut, căci un al doilea îşi scoase îndată pistolul de la brîu şi i-l descarcă în mutră. Uriaşul se prăbuşi. A fost semnalul masacrului. În cîteva clipe, scăpaţii mei îi exterminară pe toţi supuşii Majestăţii Sale Catolice, cu excepţia unuia singur, pitit după arborele mare şi pe care îl apăram cu trupul meu. Dar ei se şi îngrămădeau în tambuchi căutînd noi victime.

— *Muchas gracias, senior*[8], spuse cel pe care îl salvasem, scoţîndu-şi pălăria cu boruri largi, împodobită cu o pană de papagal galbenă şi roşie. *Soy el cirujano.*

Oricît de slabe erau noţiunile mele de spaniolă, am înţeles că aveam de-a face cu chirurgul de la bord, un Taillebois de pe Santo Francisco de Asis, şi mi-am cerut scuze că nu-i puteam vorbi decît în franceză. Îmi răspunse curtenitor că se născuse la Gerona, dintr-un tată castillan şi o mamă catalană, şi studiase timp de trei ani la ilustra Universitate din Montpellier. Astfel că putea să vorbească fără greutate limba mea maternă. Adăugă că se numeşte Antonio Montemor de Oca.

Nişte ţipete ascuţite, care puteau fi la fel de bine semne de mînie sau gemete, ieşeau din adîncurile calei unde se înghesuiseră negrii mei, pe cînd albii cercetau coverta şi celelalte părţi ale navei.

— Dacă trebuie să vă fiu recunoscător pentru că mi-aţi salvat viaţa, domnule, continuă chirurgul, fiţi la fel de bun cu mine şi spuneţi-mi de ce negrii domniei-voastre au masacrat într-un chip atît de sălbatic nişte oameni care îşi arătaseră limpede intenţia lor de a nu opune nici o rezistenţă?

I-am răspuns că masacrul se produsese împotriva voinţei mele şi că eram la fel de îndurerat ca şi el.

Mi-a mulţumit încă o dată şi mi-a adus la cunoştinţă că spaniolii ucişi sub ochii mei erau, împreună cu el, tot ce mai rămăsese dintr-un echipaj de optzeci de oameni decimat de scorbut şi de febră pulridă. În privinţa captivilor pe care Santo Francisco de Asis trebuia să-i debarce în Noua-Grenadă, de la două sute, cît erau la plecarea din Africa, numărul lor scăzuse la vreo cincizeci, din pricina aceloraşi afecţiuni, la care se adăugaseră bubele rele, tenia şi boala din Siam, căreia spaniolii îi spun vomita negro. De altfel mureau încă zilnic, şi în fiecare dimineaţă alte cadavre erau aruncate în mare.

— E corabia morţii, domnule.

Şi chirurgul, scoţîndu-şi pălăria cu mîna stîngă, se închină grav cu cea dreaptă.

Între timp, gălăgia care venea din cală creştea. Dintr-un tambuchi ieşi Polidor, cu gura strîmbată într-un rictus care îi dezveleai dinţii piliţi, ţinînd sub braţ un cadavru, pe care îl aruncă la picioarele mele ca pe-un balot. Totodată mă înştiinţa pe limba lui stricată că şi alţi prizonieri îşi dăduseră sufletul şi, spre a-i răzbuna, se cuvenea, să fie

[8] *Foarte, mulţumesc, domnule (span.).*

spînzurat şi ultimul spaniol. Zicînd acestea, îl arătă cu degetul pe nefericitul chirurg. Cu mare greutate l-am făcut să priceapă că pe navă bîntuia ciuma şi numai acest senior, mare vrăjitor alb, era în stare să-l salveze, pe el şi pe frații lui, de o boală care nu se lipea decît de negii. După ce a înțeles, se potoli şi, smulgîndu-şi părul din cap, rugîndu-se şi implorînd, se aruncă la picioarele celui a cărui moarte o ceruse.

Scăpații, care se urcau unul după altul, cu noi cadavre, rămîneau cu gura căscată văzîndu-l pe şeful lor temut în genunchi dinaintea unui om alb. Polidor se ridică şi începu să turuie nişte vorbe care iscară spaima în ochii lor.

Cîteva clipe după aceea, morții din cală erau aruncați peste bord şi captivii rămaşi în viață, goi, jigăriți, năuciți, cu pielea cenuşie şi scorojită, se clătinau pe punte. Chirurgul dădu din cap.

— Ați fi bine inspirat dacă i-ați arunca şi pe ei în apă.

M-am mulțumit doar să-i transport în cala corăbiei mele. Cala tot cală rămîne, dar cel puțin nu mai şedeau în lanțuri. Cum, pe de altă parte, merindele mai mult sau mai puțin stricate de pe Santo Francisco de Asis păreau mai degrabă menite să taie pofta de mîncare, am hotărît să le las la bord şi toată prada noastră s-a redus la două butoaie cu vin de Alicante, zece cu praf de puşcă şi vreo sută de flinte şi muschete. Nu-mi mai rămînea decît să-i urmez sfatul chirurgului, care mă îmboldea să dau foc navei blestemate.

Antonio Montemor de Oca şedea lîngă mine pe duneta *Fulminantului*, în vreme ce toate tunurile de la babord au tras ghiulele înroşite în foc asupra corăbiei de negoț cu negri, între timp părăsită de ocupanți. Se lăsase noaptea şi multă vreme a ars pe mare ca o torță gigantică, înainte de a se scufunda. Scăpații, încîntați de spectacol, au rîs, au țopăit şi au bătut din palme pînă ce corabia s-a dus la fund.

Am petrecut o parte din noaptea următoare stînd de vorbă cu senor Montemor de Oca. La scurt timp şi cu încuviințarea sa i-am spus „sefior Antonio”. Era un bărbat de vreo patruzeci de ani, înalt şi slab, cu obrazul măsliniu şi ochi de cărbune. Purta mustață şi barbişon după moda spaniolă şi avea cele mai civilizate purtări. Am simțit dintr-o dată că ne simpatizăm.

La început i-am explicat prin ce nenorociri cu totul independente de voința mea devenisem căpitan pe *le Fulminant*. L-am auzit de mai multe ori exclamînd Hombre şi nu ştiam ce înțeles să-i dau. Doream să-l fac să-mi împărtăşească vederile, deoarece, pe de o parte, ne lipsea un chirurg la bord, şi, pe de altă parte, dacă primea să îndeplinească această funcție, aş fi avut şi eu un om pe măsura mea cu care să stau de vorbă.

Cînd am isprăvit povestirea şi după un ultim Hombre, senor Antonio strîmbă din nas şi îmi spuse:

— Ai pornit-o rău, domnule. În fond te-ai osîndit singur la piraterie. Şi ştii la fel de bine ca şi mine că pirații îşi sfîrşesc cariera aninați de ştreang. Poți accepta cu inima uşoară o soartă atît de neplăcută?

Am protestat pe loc că nu eram de aceeaşi părere şi am trecut la partea a doua din expunerea mea. Existau oare două dreptăți pe lume, împărțite după culoarea pielii? Cu ce drept omul alb îl aducea în sclavie pe omul negru şi îl trata ca pe un animal? în sfîrşit, cine putea afirma cu certitudine că Dumnezeu nu era negru?

— Of! of! gemu senor Antonio. Am mers mai departe.

— Nu sunt şi nici nu voi fi un hoț de mare. Vreau numai să-i scot pe negri din sclavie şi nu voi ataca vreodată decît corăbii care fac negoț cu negri.

Îl văd şi-acum pe spaniol cum s-a încruntat, m-a privit o clipă în tăcere, apoi s-a bătut peste şold.

— Dacă înțeleg eu bine, căpitane, te-ai hotărît să inversezi termenii. După ideile dumitale generoase, negrii ar avea de-acum înainte dreptul să-i captureze pe albi, chiar

să-i şi măcelărească, aşa cum nu s-au sfiit să facă cei din echipajul dumitale pe Santo Francisco.

— Senor Antonio, am răspuns eu calm, îți spun încă o dată că acel masacru a fost săvîrşit împotriva ordinelor mele formale. După cîte ştiu, colonii n-au făcut niciodată prea mare caz de viața negrilor, pe care îi socot nişte ființe inferioare. De ce nu crezi că cruzimea stăpînilor le poate stîrni sclavilor dorința de a se răzbuna? Nu pierd nădejdea că îi voi face pe scăpați să devină mai umani, că îi voi converti, dacă pot spune aşa, la religia omeniei.

— Pe sfîntul Iacob, iată o religie care duce al dracului lipsă de sfinți, darămite de martiri. Dă-mi voie să-ți spun că nu pari croit să fii papă.

— Cred că glumeşti, domnule doctor, şi greşeşti. N-am altă dorință decît să grăbesc instaurarea dreptății. Să nu mai existe nici tirani, nici sclavi, ci toți oamenii din lumea asta să fie egali.

— Bueno. Credeam că am de-a face cu un hoț de mare, şi cînd colo descopăr un făuritor de vise găunoase. Eşti tînăr, căpitane, şi tinerețea are darul de-a se răzvrăti împotriva ideilor primite, ca şi cînd înaintea ei nu s-ar fi săvîrşit nici un lucru bun. Am făcut şi eu la fel, şi n-am de ce să mă laud pentru asta, nu, deloc. Încă de pe vremea cînd studiam la Montpellier, mă pasiona cercetarea şi puneam sub semnul întrebării toate materiile de învățămînt. Pe scurt, exercitîndu-mi profesia cu conştiință, ajunsesem mai ales la convingerea că practicarea fără discernămînt a luării de sînge era fatală pentru cea mai mare parte a pacienților, pe care îi aducea în stare de slăbiciune. Confrații mei întru Hipocrate mă socoteau un nebun, cu atît mai periculos, cu cît bolnavii mei se vindecau mai des decît ai lor. Într-o bună zi, ținînd sfat cu mai mulți dintre ei despre cazul unui înalt personaj aflat pe patul de moarte, am fost singurul de părere să nu i se ia sînge. Familia îmi cîntă în strună şi a doua zi bolnavul muri. Pe loc, bunii mei confrați, coalizați împotriva mea, au răspîndit pretutindeni că cu eram răspunzător de această moarte. Nici cel mai mare medic din lume nu are putința să vindece un incurabil. Asta n-a împiedicat însă ruinarea reputației mele. Un singur bolnav dus la groapă a făcut să fie dați uitării toți cei pe care i-am vindecat. Eram pe punctul de a mă însura cu fiica unui corregidor[9]. Logodna a fost ruptă şi nu mi-a mai rămas altceva de făcut decît să mă îmbarc ca chirurg la bordul unei nave de comerț, Sania Cruz, care a fost scufundată de un corsar englez în largul insulei Curacao. Am scăpat cu viață ca prin minune şi am continuat să mă vîntur pe mare cu Ave Măria, care s-a dus la fund ciocnindu-se de recife în rada lui Puerto Rico. Santo Francisco, negutător de negri improvizat, căci spaniolii se ocupă rar cu asemenea comerț, n-a avut o soartă mai fericită. Zece ani de navigație, trei corăbii pe fundul oceanului, dar iată-mă încă în viață.

— Şi ai perseverat în ideea de a nu lua sînge?

— Nu mi-am schimbat părerea.

— Deci nu erai un om care făurea vise deşarte, ci un precursor. Nici eu n-am altă ambiție şi mi-ar plăcea dacă ai rămîne alături de mine. Trebuie sa ştii însă că nu te voi reține împotriva voinței dumitale şi nici că aş avea intenția să-ți pretind bani pentru a-ți răscumpăra libertatea. Sclavii pe care i-am salvat din lazaretul dumitale plutitor vor fi debarcați în Jamaica. Dacă doreşti, n-ai decît să debarci o dată cu ei.

— Mă voi gîndi, amigo[10].

După cîteva zile de la această discuție, sclavii eliberați de pe Santo Francisco de Asis erau depuşi cu şalupa pe coasta de est a insulei Jamaica. Deşi li se dăduseră cele

---

[9] *Judecător (span.).*

[10] *Prietene (span.).*

mai bune îngrijiri, încă zece dintre ei muriseră la bordul *Fulminantului* şi nu mai rămăseseră decît douăzeci, toţi arătînd destul de rău. Chirurgul îi însoţise pe uscat şi îi urasem mult noroc. Totuşi n-am fost mirat din cale-afară văzîndu-l că se întoarce împreună cu cei doi mateloţi francezi care conduseseră şalupa.

— Am izbutit oare să te conving? l-am întrebat, întîmpinîndu-l pe punte.

— Mi-ai stîrnit interesul, mi-a răspuns el zîmbind. În plus, am înţeles, cred, că aveţi nevoie de un chirurg. Şi-apoi, îmi place aventura.

Va urma...



Expediții și Exploratori

Thor Heyerdahl

1914 - 2002



Thor Heyerdahl a fost un etnograf şi explorator norvegian cu realizări ştiinţifice în zoologie şi geografie. A devenit celebru datorită Expediţiei Kon-Tiki în care a navigat 4.300 mile (aproximativ 7.000 km) din America de Sud până în Insulele Touamotu.

1938 - Fatu Hiva	-	Hunt for Paradise
1947 - Kon-Tiki	-	The Kon-Tiki Expedition: By Raft Across the South Seas
1955 - '56 - Rapa Nui	-	Aku-Aku: The Secret of Easter Island
1969 - '70 - Ra	-	The Ra Expeditions
1978 - Tigris	-	The Tigris Expedition: In Search of Our Beginnings

Expedițiile RA

CAPITOLUL V

PRINTRE CĂLUGĂRII NEGRI LA IZVOARELE NILULUI

Ca să construieşti o barcă de papirus ai nevoie de papirus. Eu aveam nevoie. Unde să-l găsesc? În Tchad, lacul din deşert? Dar nu era nici o arteră care să ne ducă din inima Africii în lumea înconjurătoare, nici rîuri, nici şosele, nici drumuri de fier. Aveam nevoie de mai multă trestie decît puteam obține cu o caravană de cămile. Constructorii de bărci puteau să fie aduşi, desigur, cu avionul, dar nu şi atîta trestie ca să poți construi o ambarcație. Nu avea rost nici chiar numai să ne gîndim la a transporta trestii din mlaştinile de la Bol pe aeroportul de lîngă capitală.

În Egipt? Desigur. Faraonul zace în mormîntul său cu bărci din papirus pictate pe pereți de piatră. Piatră şi trestii. Piatră în deşert şi trestii pe malurile Nilului. Şi mîl care se revarsă peste malurile fluviului în scurgerea sa din munții Etiopiei. Țăranii îşi bazau existența lor pe mîl, pescarii îşi făceau bărcile din trestie şi faraonul exploata piatra pentru nevoile vieții viitoare. Pe hîrtia făcută din trestie de papirus scribii egipteni au scris capitole din istoria timpurie a omenirii. Piatra a fost transportată pe papirus şi barca de papirus a fost imortalizată pe piatră. Floarea de papirus apărea din cînd în cînd în arta Egiptului antic. Era simbolul național al Egiptului de Sus şi în mitologie ea a fost unită cu floarea de lotus a Egiptului de Jos, de omul-pasăre, Horus, fiul regelui-soare, Ra, cînd întregul Egipt s-a unit într-un regat.

Ca să construieşti o ambarcație din balsa trebuie să faci ceea ce au făcut incaşii, să pătrunzi în pădurile umede ale Ecuadorului în căutarea arborilor viguroşi plini de sevă din junglă. Ca să construieşti bărci din papirus trebuie să faci ceea ce au făcut oamenii faraonului, să te duci în marile mlaştini cu papirus de pe malurile Nilului şi să tai tulpini proaspete. Cînd un faraon voia să construiască o barcă nu avea probleme speciale. Îndemînaticii lui constructori ştiau aproape totul despre papirus după experiența dobîndită de generații. Forța de muncă era nelimitată şi materialele de construcție se strîngeau în cantități uriaşe chiar la porțile palatului. Mlaştinile cu papirus de pe ambele maluri ale Nilului se întindeau de la țărmul Mediteranei, pe multe mile, în deşertul egiptean.

Dar aşa era atunci!

— Nu mai creşte papirus în Egipt acum — m-a asigurat Georges Sourial. Georges era un scufundător egiptean şi cunoştea Nilul ca nimeni altul.

— Este foarte multă piatră dacă vrei să construieşti o piramidă, dar papirus nici pentru un cărucior de jucărie — a adăugat el conducînd aproape de mal barca cu motor în care ne aflam, ca să vedem mai bine.



Pe Nil se vedea un şir nesfîrşit de vele şi de catarge alunecînd pe apă în sus şi în jos, printre palmieri, maluri nisipoase şi cîmpuri cultivate, dar nici măcar un fir auriu de trestie de papirus nu-şi întindea capul stufos peste mal ca să se oglindească în apa maronie. Papirusul a dispărut din Egipt cîndva, în secolele trecute. Nimeni nu ştia de ce. Zeii luaseră înapoi unul dintre cele mai vechi daruri ale lor, ca şi cum le-ar fi smuls

pur şi simplu din rădăcini. A rămas foarte multă piatră moştenită, în munți şi piramide, năpădită însă de mîl, a cărui înaintare a fost oprită în spatele uriaşului perete de beton al barajului de la Assuan. Cînd papirusul a dispărut de pe malurile Nilului, ultimul meşter egiptean în construirea bărcilor din papirus a pierit şi el pentru totdeauna.

Cu cămila sau cu calul, cu maşina, cu trenul şi cu barca am călătorit în amonte şi în aval pe pitorescul curs al Nilului. Am fost oaspeți ai unor vechi nave de pescuit şi comerciale bătute de vreme.

Am stat pe punți cenuşii, arse de soare, mîncînd pîine arabă şi înghițind brînză din lapte acru, ruptă cu mîna direct din bucată numai ca să scoatem vreo informație de la pescarii zdrențăroşi care nu şi-au pus niciodată pantofi în picioare şi rareori li s-a întîmplat să petreacă o zi pe pămînt, pentru că soțiile, copiii, animalele domestice şi toate acareturile lor erau la bord. S-au născut pe bord. Barca de lemn cîrpăcită toată şi cu un cort deasupra era casa pescarului de pe Nil, satul lui, lumea lui. Am aflat o mulțime de lucruri despre felul cum pot sta înghesuiți oamenii laolaltă, desfăşurîndu-şi toate activitățile vieții zilnice pe o punte cu o suprafață pe care cu greu te puteai mişca; am învățat cum se găteşte mîncarea la un foc deschis, într-un vas de lut, pe o punte inflamabilă, cum se păstrează proviziile de hrană sub un soare arzător, într-o barcă deschisă. Dar dacă cineva avea să afle unele lucruri despre papirus, aceştia trebuiau să fie pescarii, care le-au învățat de la noi. Nu văzuseră o floare de papirus, nici măcar mica tufă plantată, în onoarea turiştilor, la fîntîna din fața scărilor muzeului din Cairo. Nu văzuseră niciodată interiorul unui mormînt de faraon. Nu auziseră niciodată de la strămoşii lor că o astfel de barcă a fost folosită pe Nil; ştiau însă despre nişte ambarcații de scînduri ca ale lor.

Dar Nilul este lung. De la îndepărtatele sale izvoare din Etiopia şi Uganda el străbate întreg teritoriul Sudanului, întinzîndu-se de-a lungul Egiptului. Acolo, în lacurile de la izvoarele Nilului, papirusul a supraviețuit şi se spune că încă se mai dezvoltă ca în îndepărtatul lac Tchad.

Vechile popoare civilizate trebuie să fi călătorit departe, în lung şi-n lat, pentru că unii dintre vechii faraoni care au domnit în Egipt s-au născut în îndepărtata Etiopie, unde izvorăşte Nilul Albastru. Dar în evul mediu lungul curs al Nilului a fost dat cu totul uitării, iar izvoarele sale legendare se presupunea a fi în misterioşii şi tainicii Munți ai Lunii[1], pînă cînd italienii şi portughezii au redescoperit cursul superior al fluviului, cînd europenii începuseră să călătorească din nou, pe vremea lui Columb. Apoi oamenii moderni au aflat, pentru prima dată, că Nilul Albastru izvorăşte din lacul Tana, care se întinde în masivul central al Etiopiei, mult deasupra nivelului mării[2] .

În comparație cu faraonii, noi eram dezavantajați pentru că trebuia să ne ducem chiar la izvoarele Nilului după papirus, ori Nilul este al doilea fluviu al lumii, ca

---

[1] Montes Lunae figurează pe o hartă a lui Ptolemeu din secolul I en, reprezentînd lumea cunoscută atunci şl luînd locul Muntelui de argint, *Argyros*, al lui Aristotel care, de altfel, nu erau alții decît Munții Kenya şi Kilimanjaro cu platoşele lor veşnice de zăpadă.

[2] Tentative de descoperire au fost numeroase, dar se poate spune ca cele mai importante date au fost stabilite în secolul al XlX-lea, cînd John Speke descoperă lacul Nyansa (Victoria) în 1858, socotit pe atunci izvor al Nilului, iar în 1864 Baker descoperă spre vest lacul Albert (Luta Nizige), pe care îl consideră al doilea izvor al Nilului. Cel de-al treilea izvor cunoscut, de fapt, primul, în 1768 a fost stabilit de James Bruce, care a ajuns atunci în podişul etiopian, la lacul Tana, cunoscut ca izvor al Nilului Albastru. În 1935, Burkhardt Waldecken determina cele mai îndepărtate izvoare ale Nilului pe muntele Kikisi din Ruanda, la Kasumo.

lungime[3]. Papirusul creşte şi în Maroc şi în Sicilia, dar nu în cantități suficiente pentru a se construi bărci. Sudanul era cuprins de o serie de mişcări interne şi autoritățile îi suspectau prea mult pe turişti ca să dea o viză cuiva, care pur şi simplu spunea că vine doar să construiască o barcă din papirus. Etiopia, pe de altă parte, îşi deschidea larg porțile turismului, aşa că noi am aterizat cu avionul în capitala țării, Addis-Abeba, situată în inima semețului şi anticului imperiu, la 3000 m deasupra nivelului mării, pe un platou muntos, verde, smălțuit cu flori sălbatice, galbene.

Tovarăşul meu de călătorie, italianul Tosi, operator de film proaspăt inițiat în această artă, era slab, şi cu un cap mai înalt decît cei mai mulți dintre noi, aşa că am avut dificultăți cu introducerea lui în taxi-avionul care urma să ne ducă la lacul Tana. Bagajul său conținea în cea mai mare parte sticle de spray — insecticid. În curînd ne năpusteam ca o barcă pe valuri în rafalele de vînt de deasupra piscurilor acoperite cu iarbă ale Etiopiei. Sub noi se aşterneau colibe pitoreşti, rotunde, din iarbă, împrăştiate în grupuri pe coamele şi vîrfurile munților. Peisajul semăna cu un teren de golf ondulat, colorat în toate nuanțele de verde. Apoi s-a schimbat în masive muntoase şi chei sălbatice şi adînci, prin care curgeau torente înspumate. Curînd zburam deasupra cursului superior al Nilului cu apă roşiatică-brună, nevoită să curgă printre stînci abrupte şi să descrie în adîncimea îngustelor chei meandre sălbatice, grandioase hieroglife ale naturii, arătînd că bătrînul rîu şi-a croit drumul, încă din cele mai îndepărtate vremuri, chiar prin stînca muntelui, erodînd-o cu neînduplecații dinți ai timpului şi vărsînd milioane de tone de rocă din relieful muntos al Etiopiei, sub formă de noroi amestecat cu mîl, spre cîmpiile pustii ale Sudanului şi Egiptului. Încă de pe vremea faraonilor, Nilul a cărat fără încetare, la vale, din munții Etiopiei, mîlul ca să hrănească lanurile de grîne din Egipt. Albia adîncă a Nilului a scris o istorie; prin ea a venit solul fertil în care a înmugurit una dintre primele şi cele mai vitale culturi ale lumii.

Gîndurile noastre s-au curmat brusc. Deodată avionul se îndrepta vertiginos către stînci. Pilotul trase cu putere de manetă şi capătul uneia dintre aripi aproape că a şters vîrfurile arborilor de pe malul unui meandru al cheilor. Nilul dispăru; zăream doar stîncile şi vîrfurile copacilor. În aceeaşi clipă un bubuit asurzitor se auzi din toate părțile acoperind în întregime zgomotul motorului avionului. Am simțit stomacul lipindu-mi-se de şira spinării şi m-am agățat de scaun, ținîndu-mi răsuflarea, în timp ce cheile Nilului apărură brusc în fața noastră într-un haos infernal. Uriaşul fluviu se zbătea de-a curmezişul atîrnînd înspumat, ca un puternic perete vertical, în fața parbrizului. Mase enorme de apă se scurgeau peste stînci, în față, din lături, deasupra, dedesubt, vertical, orizontal, clocotind, tunînd, bubuind şi aburind. Soarele dispăruse de după prăpăstiile ce ne înconjurau. Pilotul făcu o nouă manevră şi ne-am agățat iarăşi pe locurile noastre, în timp ce eleroanele, ajutate de un puternic curent de aer, ne zmuciră în sus, unde am trecut printr-un splendid curcubeu pictat pe cerul albastru. Apoi am plutit grațios peste marginea căldării înspumate în care se rostogoleau şuvoaie enorme



[3] Conform datelor geografice Nilul este cel mai lung fluviu de pe glob avînd o lungime, împreună cu Kagera, de 6.690 km, cu un bazin de 2 900 000 km^2.

ce se prăbuşeau în adîncimile de sub noi. Atins parcă de o baghetă magică, Nilul se întindea din nou orizontal sub aripile noastre, dar la un nivel superior, cu o altă înfățişare leneşă, miloasă, liniştită, pe un platou verde, scăpat din strînsoarea de chingă a cheilor şi stîncilor. Aveam perspectiva unor dealuri ce păreau că se rostogolesc, a unei ape strălucitoare şi a vegetației tropicale veşnic verde.

Vreți să o mai vedeți o dată? — întrebă pilotul şi, fără să mai aştepte răspunsul, înclină avionul pe partea sa şi descrise o buclă înapoi, în jos, spre aceeaşi prăpastie, producîndu-ne aceeaşi emoție puternică, în timp ce ne scufundam în cheile clocotitoare.

Cascada Tissisat, spuse pilotul vioi, cînd urechile noastre începură să audă din nou. Toată lățimea Nilului cade din înaltul acestui platou. Triburile locale numesc cascada Tis-Abbay. Abbay este numele pe care i-l dau ei Nilului, iar Tis-Abbay înseamnă „Nilul care fumează”.

Întorcînd capetele, am putut vedea că acolo unde întreaga lărgime a rîului înceta brusc să mai existe, se ridica un abur fin din straturile joase, purtat de un curent de aer, în înaltul cerului fără nori, ca fumul uriaş al unui foc de tabără.

Nu mult după aceea am aterizat la Bahas-Dar şi, cîteva minute mai tîrziu, filmam de pe pămînt aceeaşi prăpastie urlătoare. Aceasta era linia despărțitoare a două lumi sau o lume pe două niveluri. Ştiam că undeva, chiar în fața noastră, existau oameni care încă vîsleau în bărci din papirus ca pe vremea faraonilor. Speram să găsim aici cantități nelimitate de papirus, pentru că era numai o zi de mers pe jos de la cascada Tissisat pînă la izvorul Nilului, din lacul Tana. Ne aflam în legendarii Munți ai Lunii, cum li se spunea în evul mediu.

Cînd am ajuns la izvoarele fluviului se apropia noaptea. Iată şi lacul Tana, liniştit, în alternări de argintiu şi negru, reflectînd ca o străfulgerare norii intimați ai serii, siluetele munților şi vîrfurile arborilor. Se mişca ceva în golf; umbre lungi ale unor creaturi ce înotau parcă cu cozile îndoite în sus alunecau încet, încoace şi-ncolo, peste fîşia argintie. Erau invizibile în umbra reflectată a pădurii, dar aveau contururi foarte precise cînd se iveau în lumină. Şase bărci din papirus alunecau fără țintă prin locul în care lacul Tana curgea între doi pinteni de pădure şi începea să ia încet, încet forma Nilului, în trecerea lui liniştită către cascada Tissisat. În fiecare barcă stăteau una, două sau trei siluete, fiecare ținînd de la mijloc prăjina sa subțire şi scufundîndu-i capetele alternativ, de o parte şi de alta a îngustei ambarcații, aşa cum se vîsleşte pe un caiac zvelt. Poate că pescuiau în brațul fluviului sau se destindeau la sfîrşitul zilei jucîndu-se în vîrtejurile neastîmpărate care marcau izvorul Nilului. Ceva mai jos, o barcă din papirus cu un singur om pe ea era dusă prin înspumatele cascade, primejdios de aproape de căderea cea mare de apă, dar omul cel negru din ea îşi strunea cu dibăcie micuța ambarcație, ieşind din spuma albă şi întorcîndu-se spre lac, învăluită în umbra țărmului mai liniştit.

Munții Lunii. Munți ale căror piscuri se ridică spre lună. Aşa trebuie să li se fi înfățişat peisajul exploratorilor din evul mediu care îi urcau dinspre Marea Roşie sau dinspre cîmpiile Egiptului. Lacul Tana[4] se întinde la 1830 m deasupra nivelului mării şi munții care-l înconjură ating o înălțime de 3600—4300 m. Suprafața lui este aşa de întinsă că nu poți vedea malul celălalt. Locuința călugărilor negri era chiar pe lac. Ei trăiesc în larg pe insule cu vegetație luxuriantă, de junglă şi secole de-a rîndul singura legătură cu lumea exterioară au fost bărcile din papirus.

Chiar şi de la distanță se putea face la acea oră tîrzie o remarcă interesantă. În timp ce bărcile din papirus de pe lacul Tchad aveau pupa dreaptă, ridicîndu-se numai în față

[4] Cf. Mic atlas geografic, are o suprafață de 3150 km^2, adîncimea maximă de 14 m şi altitudinea de 1 830 m.

într-o elegantă provă arcuită, acest tip care a supraviețuit la izvoarele Nilului a păstrat forma vechilor bărci egiptene. Şi prova şi pupa se ridicau mult deasupra nivelului apei, iar pupa era arcuită într-o volută caracteristică bărcilor egiptene antice. În amurgul liniştit de la izvoarele Nilului această privelişte era ca o viziune apărută pe apă, descinzînd, prin ani, către paşnicele zori ale istoriei.

Cînd ultimele raze ale soarelui au dispărut de după vîrfurile îndepărtate ale copacilor, lumina a început să pălească încet, cuprinsă de întuneric. Munții şi lacul s-au cufundat în beznă. Adierea uşoară a nopții aducea un uşor şi plăcut miros de mirodenii şi o suflare blîndă de veche taină ce dăinuieşte de cînd lumea; o adiere dinspre acele insule, unde calendarul nu se schimbă şi evul mediu supraviețuieşte încă, ocrotit şi păstrat de călugării care, de nenumărate generații, au transmis tradiționalul lor mod de viață. Deşi pe insulele lor cresc arbori uriaşi de junglă, călugării nu s-au apucat niciodată să construiască canoe sau bărci din trunchiurile lor. Strămoşii lor au vîslit în bărci de papirus, din antichitate pînă în evul mediu şi acum, în era nucleară, ei continuau să vîslească liniştiți. Venisem să învățăm de la călugări şi voiam să profităm de cunoştințele lor în construirea bărcilor din papirus şi nimeni altcineva nu ştia mai bine decît ei cum să găsească trestia în cantități suficiente pentru a ne satisface nevoile. Oare cine au fost meşterii care i-au învățat pe călugări? Legăturile dintre cele două țări de la extremitățile Nilului nu s-au mărginit în vremurile de demult doar la schimburi de bărci din papirus şi la faraoni comuni. Creştinismul şi-a făcut, de asemenea, drum, din Egipt în Etiopia, cu o mie de ani înainte ca lunga hibernare a evului mediu să-l facă pe om să uite de primele contacte dintre locuitorii de la gurile Nilului şi cei din ținuturile muntoase, de la izvoare. Încă din anul 330, cu cîteva secole înainte ca creştinismul să se extindă în nord, spre Europa, credința creştină coptă s-a răspîndit din Egipt în Etiopia.

Primii creştini s-au stabilit atunci în vechiul regat al Axum-ului, departe, pe înălțimile munților Etiopiei, la nord de lacul Tana. Mai tîrziu, mulți dintre ei au plecat spre sud şi apoi spre insulele ascunse de pe marile lacuri Tana şi Zwai, ca să scape de persecuție din cauza credinței lor. Călugării negri care s-au ascuns pe lacul Tana au venit aici cu şapte sute de ani în urmă şi au recrutat noi generații, ducînd cu bărcile lor din papirus, tineri de pe țărm, pe insule.

Pentru a-i putea întîlni pe călugări şi a ne da seama de cantitățile de papirus de pe lac am închiriat o barcă cu motor, ruginită, care remorca o barcă din papirus. Două astfel de bărci din metal fuseseră aduse pe lacul Tana de un italian dornic de distracții, care le folosea pentru a se lua la întrecere cu bărcile din papirus ce transportau grîu de pe micile debarcadere pînă la cele două mari piețe din nordul şi sudul lacului.

Pe prima insulă pe care am sosit, arborii uriaşi din junglă creşteau pînă la marginea apei, iar rădăcinile lor se întindeau în palisade şi ciudate împletituri, pînă departe în apă. Ne-am croit drum printre tulpini cu barca uşoară din papirus şi am sărit pe țărm, sub frunzişul pădurii. După primul trunchi de copac se afla o potecă unde ne aşteptau doi călugări, nemişcați, ca şi cum am fi venit la comanda lor. Erau înfăşurați în pelerine lungi pînă la glezne, cu glugi deschise, dar în picioarele goale şi aveau fețele negre cu bărbi negre. Ei au indicat cu un gest elegant drumul, în sus pe deal, spre altarul din vîrf. Acolo, proptite de zidul însorit, stăteau bărci mici din papirus şi legături de papirus uscat adunate în snopi. Biserica era situată pe cel mai înalt loc, arătînd ca o variantă mai mare a locuințelor simple ale călugărilor, împrăştiate pe colinele mai joase. Totul e circular, cu pereți din țăruşi drepți şi groşi şi cu acoperişuri conice din paie. Cineva bătea într-o lespede de piatră atîrnată ca un gong, care scotea un sunet adînc, melodios. Cîțiva călugări mergeau încet. Erau semeți şi arătoşi, ca cei mai mulți dintre etiopieni,

cu pielea neagră, cu trăsături ferme, nas coroiat, bărbi ascuțite negre, şi foarte puțini arătau subnutriți şi nepăsători. Printre ei vedeai băieți tineri, bărbați în plinătatea forțelor şi bătrîni gîrboviți, cu bărbi albe. Păreau însă năpăstuiți de sărăcie, înfăşurați în pelerine simple, cu picioarele goale sau cu sandalele desfăcute. Ei mîncau doar din ceea ce recoltau de pe micile lor petice de pămînt, şi peşte din lac. Se rugau, cîntau şi meditau.

Simțeam că sîntem bine primiți. Aici puteam obține cu siguranță informații prețioase. Doi bătrîni cu turbane, şi-au scos tobele din piele, în formă de butoi şi au început să bată în ele cu palmele, cîntînd cu voci joase, răguşite, o melodie bisericească veche, complet necunoscută, care trebuie să le fi fost transmisă de către cele mai vechi comunități creştine din Etiopia. Aşa au cîntat poate strămoşii lor ecleziastici, cînd au venit vîslind pe lac în primul lor exod din regatul Axum.

Insula se numeşte Covran Gabriel, şi îngerul Gabriel cu sabia scoasă a fost primul care ne-a întîmpinat cînd călugării ne-au condus în biserica lor acoperită cu paie. E pictat de mărimea unui uriaş, înconjurat de credincioşi colorat îmbrăcați, care decorează fiecare fațadă a altarului central, un fel de altar ce umple centrul bisericii de la podea pînă la tavan, lăsînd numai o trecere circulară în jurul lui, cu uşi care duc în toate direcțiile. Toate bisericile coptice de pe lacul Tana sînt la fel. Aici se poate vedea întreaga istorie a Bibliei transformată într-o schiță colorată, călugării confirmînd ceea ce sugerează stilul lor naiv: anume că picturile aveau o vechime de două sau trei sute de ani, altele fiind poate chiar mai vechi. Am văzut reprezentată scena în care faraonul se „îneca” cu armata egipteană în Marea Roşie, iar deasupra apei apăreau doar căştile cavalerilor şi armele lor.

Am fost invitați cu bunăvoință să intrăm, după ce ne-am dat jos pantofii, iar cînd am ieşit afară duceam cu noi cîteva sute de purici care postiseră timp îndelungat în vechile covoare din biserică. Eu am scăpat uşor, dar gesturile caraghioase pe care le făcea operatorul de film indicau că duşmanul avansase deja de pe picioare la subsuori şi apoi în păr. A fugit către barcă unde, spre groaza călugărilor, a executat un număr de striptease nu tocmai discret, cu un flacon de insecticid. Pînă atunci eu tocmai scosesem de la călugări puținul pe care îl aveau de spus despre calitățile plutitoare ale papirusului. În ciuda faptului că aceste bărci de papirus reprezentau pentru locuitorii din insule ceea ce însemnau caii sau cămilele pentru călăreții din deşert, totuşi nici unul dintre ei nu a încercat vreodată capacitatea de plutire a unei bărci pentru o durată mai mare de o zi. După ce o folosesc, ei o trag întotdeauna pe țărm şi o ridică pe uscat, pentru că altfel începe să absoarbă apă. Papirusul îmbibat cu apă nu se scufundă, ne-au spus călugării, dar îşi pierde întreaga capacitate de plutire şi de transport. Cu cît este mai mare barca, cu atît va pluti mai mult, dar nu avea rost să se construiască bărci mari, pentru că sînt prea greu de tras la mal, pe uscat. Aşadar, după vizita asta nu ştiam mult mai multe lucruri. Următoarea insulă pe care am sosit se numeşte Narga. Este netedă şi papirusul creşte în toate golfurile ei, ceea ce îi determină pe călugări să-şi reînnoiască bărcile în mod regulat.



„Papirusul putrezeşte”, ne-au spus ei. „Trebuie să construim bărci noi cel puțin o dată pe an, chiar dacă le uscăm după fiecare folosire”. Într-un turn vechi de piatră stătea un călugăr solitar care n-a scos nici o vorbă. Nici nu s-a mişcat. Turnul fusese construit de împărăteasa Mentuab cu 250 de ani în urmă, iar călugărul s-a aşezat acolo, în vîrful turnului deschis doar de cîțiva ani, jurîndu-se că nu se va mai urni de acolo tot restul vieții. Frații lui, călugării de pe pămînt, priveau la silueta profilîndu-i-se pe fondul norilor călători.

Ne-am grăbit către insula vecină, care se contura pe cer cu dealurile ei împădurite. Este cea mai sfîntă dintre toate insulele de pe lacul Tana, Daga Stefano, insulă atît de sfîntă încît nici o femeie, nici chiar împărăteasa, nu poate pune piciorul pe ea. Ultima care a încercat a fost puternica împărăteasă a Etiopiei, Mentuab, care a fost însă politicos îndepărtată cînd, cu două secole şi jumătate în urmă, a sosit cu întreaga ei curte pe o barcă mare din papirus şi a încercat să debarce.

Insula are cea mai luxuriantă şi mai frumoasă vegetație de pe lac. Am observat între vîrfurile copacilor de pe creastă un acoperiş de iarbă cu o cruce pe el. Un călugăr zdrențăros, cu un elefantiazis destul de grav la scroturi, stătea de pază la singurul loc de debarcare pe insulă; un şir de bărci mici din papirus erau sprijinite vertical, de copacii din spatele lui. Plini de curiozitate şi de nerăbdare am sărit pe stîncă şi am păşit pe țărmul insulei sfinte. Călugărul ne-a dat voie să studiem bărcile şi nu ne-a oprit cînd am pornit-o pe drumul larg, noroios, ce ducea către creastă. Arbori uriaşi de junglă, colibe de paie, călugări. Plecăciuni tăcute, murmure de rugăciuni, mătănii. Papirus? Toți arătau în aceeaşi direcție, către suprafața apei. Acolo. Acolo creştea în cantități nelimitate. De acolo şi-l strîngeau şi ei. Capacitatea de plutire? Opt zile. Două săptămîni. Dacă nu se scufundă încărcînd-o prea tare, putrezeşte şi se strică în valuri în mai puțin de două săptămîni. Papirusul trebuie să fie ținut uscat. Să fie tras pe țărm. Nici ei nu ştiau mai multe.

N-am intrat chiar în templu. Arăta dărăpănat, cu pereți ovali din piatră, bambus şi paie. Dar în spatele lui se afla o colibă din piatră, ca o grotă, plină de relicve sacre. Doi călugări zîmbitori ne-au invitat în întuneric, într-un fel de cameră a ororilor. Grămezi de cranii albe, cruci vechi şi haine sfinte ce au aparținut prelaților morți. Cea mai mare avere erau două coşciuge de sticlă acoperite cu stofă. Pînza era îndoită la un capăt şi lumina slabă arăta mumiile stafidite ale celor patru vechi împărați etiopieni îmbălsămați care stăteau întinşi, cu brațele încrucişate pe piept, trecuți în eternitate pe insula sfîntă. Cortegiul funerar trecuse cîndva pe furtunosul lac Tana cu aceste mumii puse pe bărci din papirus, aşa cum mumiile faraonilor fuseseră duse cîndva în procesiuni tăcute, în jos pe Nil, pentru înmormîntare.

După ce am ieşit la lumina zilei i-am uimit pe călugări, redîndu-le vocile la un magnetofon mic. Acum toți voiau să vorbească. Toți voiau să cînte. În scurt timp se aflau cu toții pe treptele largi cîntînd liniştiți, în cor, vechi imnuri copte. M-am ghemuit în fața lor, înregistrîndu-i. Lîngă mine stătea operatorul de film cel înalt, aplecat peste aparatul de filmat. Deodată s-a auzit un urlet şi o înjurătură atît de puternică, încît acul indicator al magnetofonului s-a dus pînă la capăt, înainte de a se întoarce şi a se opri la zero. Călugării rămăseseră încremeniți cu gurile căscate şi cu ochii mari de uimire. În spatele meu operatorul se lansase într-un dans sălbatic de război. Dădu cu piciorul în trepied şi-şi trase cu furie cămaşa, după care începu să tragă de cureaua pantalonilor.

— Opreşte-te! i-am şuierat îngrozit. Şi eram într-adevăr furios. Ai înnebunit?

Vorbele mele n-au avut nici un efect. Pantalonii au căzut la pămînt în nişte mişcări frenetice, în timp ce italianul gesticula apucîndu-se de şold cu amîndouă mîinile.

— O viespe! a urlat, o viespe în pantalonii mei!!!

Nu mi-a fost uşor să-l iert pe fotograf pentru impresia dezastruoasă pe care a lăsat-o pe Daga Stefano, chiar dacă suferea adevărate torturi şi nu a putut să şeadă cînd am ajuns înapoi în barcă. Nu mai rămăseseră mulți călugări să ne spună „la revedere”, cînd m-am întors către trepte, dar acei care mai stăteau acolo ne mulțumeau cu sinceritate pentru mica contribuție pe care le-am oferit-o ca mulțumire pentru ajutorul dat şi totodată ca iertare pentru nepoliteța operatorului meu.

Vizitele la călugări ne-au lăsat impresia generală, neplăcută, că cel mai important element în construirea bărcilor din papirus era să fie făcute atît de mici, încît să poată fi trase din apă la uscat, după o zi de folosire. Acesta nu putea să fie cu nici un chip un program potrivit pentru traversarea Atlanticului. Pentru a fi aduse mai uşor pe țărm, toate bărcile de trestie mai mari de pe lacul Tana erau, de fapt, construite din două părți, fiecare dusă la mal separat. O barcă subțire în formă de scoică, cu prova şi pupa arcuite în sus, şi în interiorul acestei carene un fel de saltea groasă de papirus, doar să umple spațiul gol. Bărcile negrilor buduma de pe lacul Tchad erau mult mai robuste. Era de fapt o diferență ce merita să fie luată în considerare: călugării de pe lacul Tana au pus accentul pe construirea unor bărci din papirus uşoare fără să modifice modelul general, vechi de secole, în timp ce negrii buduma de pe lacul Tchad s-au concentrat mai ales asupra capacității de transport şi rezistenței ei.

În drum spre celălalt mal al lacului Tana am trecut pe lîngă nişte insulițe joase, acoperite cu tufe, unde vreo şase hipopotami, care umblau prin apă, se scufundau şi reapăreau în jurul nostru. Echipajul de pe barcă ne-a spus că aceste animale urăsc bărcile din papirus şi le răstoarnă cînd au prilejul, pentru că de pe astfel de bărci erau vînați cu harpoanele din vremuri imemoriale. Era un lucru pe care-l auzeam tot timpul şi în Ciad, şi în Etiopia. Am împins barca din papirus în larg, goală, dar hipopotamii şi-au ridicat doar capetele, cercetător, în jurul ei, au sforăit, au suflat şi au privit-o curioşi.

În îndepărtata extremitate de sud-vest, țărmul lacului Tana se ridica numai cu puțin deasupra nivelului apei şi aici, am găsit, în sfîrşit, mlaştini întinse cu papirus. Echipajul ne-a spus că această regiune era nesigură din cauza bandiților. Unii se numesc „luptători pentru libertate”, ne-a spus Ali, comandantul bărcii cu motor. De fapt, ei sînt numai nişte pungaşi obişnuiți — a adăugat el. Te lasă în pace doar atîta timp cît eşti dispus să plăteşti. Unul dintre cei mai răi care a dominat locul timp de 23 de ani şi a omorît 29 de oameni a fost împuşcat recent de autorități — ne-au explicat oamenii. Ei nu mai aveau nici un fel de probleme, pentru că Ali plătise tributul.

Am ajuns la un punct, în mlaştinile fără sfîrşit, unde un curent mîlos se scurgea printre tulpinile de papirus şi se îndrepta spre lac ca o dîră lată roşiatică-brună făcută de un penel. Aici trebuie să fi fost intrarea vreunui pîrîu. De fapt era un mic afluent, a cărui gură fusese ascunsă de trestia deasă pentru că se varsă în lacul Tana, locul de izvorîre a Nilului, el este numit „Nilul cel mic”. Fel şi fel de păsări stăteau liniştite printre tulpinile înalte. De obicei, „Nilul cel mic” este atît de puțin adînc că nu poate fi navigabil pentru bărcile cu motor mai mult de cîteva sute de iarzi, dar acum nivelul apei era neobişnuit de mare şi am mers peste cinci mile în susul îngustului rîu roşu, pînă la un sat cu colibe rotunde şi acoperişuri din paie. Acestea erau locuințele tribului abaydar, ai cărui bărbați şi femei stăteau îngrămădiți pe mal privind la barca de metal. Ali ne-a spus că numai această barcă de metal şi încă una mai mare puteau fi găsite pe lacul Tana. Amîndouă aparțineau stăpînului său, italianul de care am mai pomenit, şi nici una dintre ele nu făcuse o călătorie pe acest rîu mai înainte.

Cîteva bărci mici din papirus au fost luate de lîngă pereții colibelor şi aduse spre noi, fie vîslind, fie împingînd cu prăjinile. Cele mai mici erau simple plute de forma trompei unui elefant, aşa cum mai văzusem înainte şi care am aflat că se numesc *koba*. Ele erau făcute şi folosite întocmai ca şi cele de pe lacul Tchad, de pe lacul Titicaca, din Peru şi din Insula Paştelui. O variantă puțin mai mare, pe care putea sta o singură persoană, se numea *marotcha*, în timp ce bărcile obişnuite, făcute din două părți, pentru doi sau mai mulți vîslaşi, se numeau *tanqua*. Cea mai mare tanqua pe care am văzut-o avea nouă oameni la bord, dar am auzit că erau multe care duceau chiar şi două sau trei tone de grîu pe lacul Tana. Uneori cîte o tanqua era lăsată în voia valurilor şi stătea în apă mai mult de o săptămînă, înainte ca echipajul să ajungă din nou la țărm cu grîul care uneori încolțea. Oamenii din tribul abaydar credeau, ca şi călugării, că după două săptămîni o tanqua este complet îmbibată de apă şi că se va scufunda. Bordajul carenei unei tanqua era atît de subțire, încît barca se ondula ca un vierme pe valuri.



Suspiciunea mea era confirmată: chiar dacă forma unei tanqua de pe lacul Tana se apropia din punct de vedere estetic de cele ale vechilor bărci egiptene, acesteia îi lipsea rigiditatea şi rezistența, care caracterizau *kaday*-urile de pe lacul Tchad. Soluția urma să fie aducerea papirusului pe lacul Tana, de constructori din Ciad şi folosirea picturilor murale din vechiul Egipt, ca model pentru reconstruirea unei bărci antice.

Regiunea de dincolo de sat era nepopulată. Eram singuri pe țărmul mlăştinos cînd un etiopian deosebit de impresionant s-a ridicat deodată în fața noastră din desişul de trestii. Purta o pelerină fără mîneci şi ducea pe umăr o suliță, ca pe o undiță. Cu ținuta lui chipeşă, cu barba neagră, ascuțită şi cu un profil cu trăsături ferme, semăna cu un împărat, iar cînd băiețelul său a ieşit dintre trestii, cu un coş pentru peşti atîrnîndu-i pe spate, ne-am dat seama că şi el era tot atît de pitoresc şi, entuziasmat, i-am luat pe amîndoi şi i-am aranjat pentru cîteva prim-planuri cu papirus. I-am dat bărbatului un bănuț, ca mulțumire, şi tocmai cînd voiam să mă sui în barcă din nou, etiopianul zîmbi cu subtilă condescendență şi, politicos, arătă că vrea să ne însoțească. Astfel, modelul fotografului şi fiul său au devenit parte din mica noastră expediție făcută în aval şi printre mlaştinile cu trestii, spre lac. O dată ajunşi acolo, amîndoi ne-au mulțumit politicos şi erau gata să se ducă pe țărm cînd Ali, foarte agitat, m-a făcut să-mi scot portmoneul din buzunarul de la spate. Apoi, cu îndrăzneală, a scos din el o bancnotă etiopiană, echivalentă cu un salariu pe o săptămînă, şi i-a dat-o bărbatului cu barbă, care s-a întors din drum, zîmbind şi făcînd o plecăciune elegantă înainte de a dispărea cu băiatul său printre trestii, tot aşa de discret precum apăruse.

„Ăsta este cel mai mare tîlhar din această parte a lacului, mi-a explicat Ali ruşinat. Întotdeauna îi dau ceva ca să-l îndulcesc”.

În noaptea aceea s-a dezlănțuit asupra noastră o adevărată rupere de nori. Am legat barca de un copac, pe mal, iar mica tanqua din papirus am pus-o deasupra capetelor noastre, drept acoperiş. Tunetul bubuia aşa cum numai el poate bubui cînd norii sînt la mică distanță de apă şi zgomotul asurzitor, însoțit de fulgere, arăta că furtuna era chiar deasupra capetelor noastre. Trăsnetul a lovit şi lacul, şi pădurea. Am văzut o flacără însoțită de o bubuitură, am simțit un suflu puternic şi un copac uriaş căzu spintecat pe

țărm, aproape de locul unde ne adăpostisem. Ploaia venea în valuri ca jetul unui furtun de grădină. Toate lucrurile noastre pluteau prin barcă împreună cu peştele pescuit în timpul zilei. Fotograful dormea. Pe o astfel de vreme nu era nevoie să stea de veghe cu insecticidul lîngă el.

Departe, în sudul Etiopiei, valea Riftului curge cînd spre nord, cînd spre sud, între două lanțuri muntoase, în direcția Kenyei. Geologii au arătat că această vale, la fel ca şi Marea Roşie, a luat naştere prin deplasarea lentă spre vest a Africii timp de miliarde de ani. O serie de lacuri mari se întind ca un şir de mărgele în josul acestei largi văi muntoase. Pe unul dintre ele, şi anume lacul Zwai, se construiesc bărci din papirus. În josul văii există un excelent drum pentru maşini, iar celelalte lacuri sînt stațiuni de odihnă cunoscute de turiştii din capitalla țării, Addis-Abeba, care-şi petrec week-end-ul aici, vînînd, pescuind sau făcînd baie.

Dar ei nu vin la lacul Zwai, cel mai frumos dintre ele. Nu vin, pentru că nu este nici un drum pînă la el, şi apoi aici creşte papirusul, care adăposteşte melcii ce găzduiesc larvele de bilharzia. De aceea nu-ți poti băga nici măcar piciorul în acest frumos lac.

În Addis-Abeba am întîlnit doi suedezi care au putut să ne spună cîte ceva despre acest lac şi insulele lui locuite. Unul citise despre locuitorii de pe insule pentru că era etnograf, celălalt fusese chiar pe malurile lacului pentru că trăia în Etiopia şi se îndeletnicea cu prinderea păsărilor; înarmați cu provizii şi cu echipament de tabără, am părăsit baza noastră din capitală cu un jeep închiriat şi am mers pe drumuri foarte bune, bune, mai puțin bune şi în cele din urmă pe drumuri îngrozitoare, pînă cînd am găsit un loc de dormit pentru noapte, la un misionar suedez ospitalier, sus, în vîrful munților, de la est de valea Riftului. Cu un profesor etiopian descurcăreț, Aseffa, ca interpret şi un tînăr negru galla care „ştia drumul” am pornit cu jeepul a doua zi dimineața spre lacul Zwai. O viroagă adîncă, săpată de un torent înspumat, închidea toate drumurile de acces înspre cîmpiile întinse dintre noi şi lac. Ca să ajungem acolo a trebuit să ne luptăm 15 mile înspre sud, pe un drum de pămînt îmbibat cu apă, ce se afla în construcție. Apoi am părăsit drumul, am trecut un pod de piatră impresionant şi am continuat 30 de mile spre nord-vest fără vreun drum sau urme de roți. Mergeam după poteci înguste, pe urme de animale şi prin luminişuri, printre copaci răzleți, cînd pe un drum, cînd pe altul şi tot timpul trebuia să ne dăm jos şi să mergem înaintea jeepului ca să găsim o trecere. „Ghidul” nostru stătea nepăsător, fără să scoată o vorbă şi în puținele dăți cînd a indicat ceva ne-a condus greşit. Nu erau animale sălbatice, doar multe movile ce indicau morminte şi deseori am văzut negri galla vînînd prin pădure cu lancea pe umăr şi cu cîinele după ei. Un băiat s-a speriat cînd ne-am îndreptat spre el să-l întrebăm de drum şi a ridicat sulița ca să se apere, după care a luat-o la fugă, cît l-au ținut picioarele, dispărînd printre tufele rare de acacia.

Era după-amiază tîrziu cînd am ajuns pe un promontoriu înalt, stîncos, ce dădea spre lacul Zwai şi de unde aveam o splendidă perspectivă asupra malului estic şi a două dintre insulele mai îndepărtate. Putea fi văzută o colibă micuță din lemn şi un cort mare: clinica misiunii suedeze. Sora medicală trimisă de centru se afla în vacanță în Suedia, dar un paznic din tribul galla locuia acolo cu familia sa, într-o colibă de iarbă, lîngă cortul pe care ne-a dat voie să-l folosim. De ambele părți se vedeau mlaştinile cu trestie întinzîndu-se spre nord şi spre sud de la poalele promontoriului; sub noi soarele în amurg strălucea pe un punct galben ce părea că se mişcă pe lac; o mică barcă din papirus îşi croia drum către casă pe cea mai apropiată insulă.

S-a întunecat repede, aşa cum trebuia de altfel să se întîmple la numai 8° de la Ecuator. Apoi a început spectacolul. Maimuțele discutau în copacii dimprejur.

Hipopotamii s-au tîrît pe țărm şi s-au dus clefăind în culturile de porumb ale băştinaşilor. Urletele şi gemetele unui număr crescînd de hiene se auzeau din ce în ce mai aproape. Departe, departe pe lac se auzeau tobe. Din cort puteam vedea luminile focurilor de pe insule. Aseffa ne-a spus că copții celebrau preludiul la marea lor sărbătoare Maskal. M-am tîrît afară să privesc spectacolul şi m-am izbit de două siluete negre, cu lănci, ce stăteau în picioare, aproape invizibile, chiar în fața uşii cortului. Era paznicul din coliba de iarbă, cu o rudă, care ne-a întrebat dacă n-am vrea să vedem hienele. Găsiseră un catîr mort şi acum erau foarte preocupate să mănînce pe săturate. Ne-am tîrît într-un tufiş. În fața noastră se auzeau gemete, chelălăituri, mîrîituri şi lătrături. În jur, prin tufe, se vedeau din toate părțile ochi de hienă, atenți, strălucind ca nişte luminițe. Cînd am aprins lanterna, totul a dispărut, fără să auzim sau să vedem ceva, ca la atingerea unei baghete. Numai catîrul zăcea acolo însîngerat şi sfîrtecat. Am stins din nou lumina şi am aşteptat. Din nou au strălucit toți ochii, pereche cu pereche, de toate părțile şi bestiile au început să urle, să geamă şi să roadă. Am auzit tropăituri printre tufe şi crengi. Am aprins din nou lumina. Nu mai rămăsese decît o jumătate de catîr; fusese împărțit în două şi toată partea posterioară dispăruse fără urmă. Am căutat peste tot prin tufele cu urme de sînge, dar jumătate din trup şi amîndouă picioarele din spate dispăruseră pentru totdeauna în noapte.

De dimineață am coborît pînă la lacul cu papirus. O parte din cîmpul de porumb de la poalele stîncii fusese călcat în picioare de un singur hipopotam care mîncase sute de ştiuleți în timpul nopții. Vecinul era ocupat cu alungarea maimuțelor, care voiau să pună stăpînire pe resturile lăsate de uriaş. Departe, pe suprafața apei, puteam vedea bărci mici din papirus apropiindu-se dinspre insule. Acolo unde aşteptam noi, se făcuse un culoar printre trestii, spre un mic loc de debarcare, pe malul nesigur, mlăştinos, pentru că de acolo o potecă îngustă ducea spre lac. Am aşteptat cu o secure, o frînghie şi două crengi, pe care le-am curățat cu uşurință — fiecare ramură fiind groasă cît un braț de om şi avînd de două ori înălțimea lui — pentru că ne făcusem un plan şi acum aşteptam doar ca bărcile să vină la țărm.

Iată-le. Erau deosebite de cele ale călugărilor de pe lacul Tana şi mai apropiate de bărcile de pe lacul Tchad, cu pupa tăiată şi numai cu prova curbată în sus, dar destul de mici. Nu era loc în ele decît pentru o persoană.

Primele două care au sosit veniseră de pe insule să facă schimb cu negrii galla de pe țărm. Unul avea bere de grîu de culoare cenuşie-cafenie într-o cană de lut şi în coaja uscată a unui dovleac. Celălalt avea peşte proaspăt. Curînd a venit şi al treilea şi a început să tragă barca de papirus pe țărm. L-am oprit. Ne-am oferit să le cumpărăm produsele şi nu peste mult timp am şi închiriat cele trei bărci mari. Le-am pus una lîngă alta şi le-am legat cu frînghia noastră, întărite cu cele două crengi rezistente pe care le-am prins în cruce. Acesta era planul nostru de bătaie. Ştiam că nu există alt mijloc de a ajunge la insule. Pentru că acolo trăiau oamenii lacului, singurii care aveau bărci pe lacul Zwai, şi care dintr-un vechi obicei le făceau aşa de mici, încît nici un nepoftit neîndemînatic de pe țărm nu le putea folosi pentru a intra cu forța pe insule în refugiul lor vechi de secole.

Oamenii de pe insule nu erau înrudiți cu negrii galla care trăiau în jur, pe țărmurile lacului. Negrii galla erau tipic africani şi trăiau exclusiv din agricultură şi creşterea vitelor. Ei aveau picioarele bine înfipte pe pămîntul Africii şi n-au încercat niciodată să construiască bărci sau plute cu care să pornească pe apă. Dar populația lacustră îşi baza existența pe bărcile din, papirus, pentru că ei nu numai că-şi cultivau pămîntul, dar erau şi pescari şi negustori. În ciuda pielii lor negre, aceşti oameni erau departe de a



fi un tip negroid. Ca cei mai mulți etiopieni, aveau trăsături ferme, frumoase, cu profile care aminteau de locuitorii pămînturilor biblice. Ca şi călugării de pe țărmul nordic al lacului Tana, ei migraseră din regiunile aflate în apropierea izvoarelor Nilului şi, asemenea lor, au adus cu ei arta construirii bărcilor din papirus cînd s-au izolat pe insulele îndepărtate. Între anii 1520 şi 1535 ei şi-au început lungul drum de-a lungul văii Riftului unde s-au stabilit pe insulele de pe lacul Zwai cu toate comorile lor religioase şi cu vechile manuscrise coptice, care trebuie să se mai afle încă acolo, pentru că în ciuda celor patru secole de ostilități între populația lacustră şi galla de pe țărm, nici unul dintre aceşti neîndemînatici locuitori n-a reuşit să invadeze vreodată insulele. În ultimii ani duşmănia a dispărut, schimburile au devenit hotărîtoare şi cîteva familii de pe lac s-au mutat pe țărm; dar conform tradiției nu a fost construită pe lac nici măcar o barcă în care să se poată urca mai mult de un pasager în afară de vîslaş. Este aşa de puțin loc chiar şi pentru un singur pasager pe firavul mănunchi de trestie, încît dacă nu stai liniştit ca un şoarece, balansîndu-ți picioarele întinse sau stînd cu ele în apă pînă la genunchi, de o parte şi de alta a mănunchiului, la prima mişcare barca se răstoarnă.

Iată de ce ne-am uitat cu satisfacție la opera noastră abia terminată: o plută stabilă formată din trei ambarcații legate între ele. Am strîns echipamentul şi tocmai voiam să ne suim în bărci şi să ne îndreptăm spre insulele ispititoare cînd l-am observat pe unul dintre oameni preocupat să desfacă nodurile şi să tragă barca la mal. El i-a explicat lui Aseffa că venise de pe insulă să strîngă lemne pentru focul ce urma să fie aprins la sărbătoarea lor, Maskal, dar acum şi-a amintit că era un lemn mai bun în altă parte. Un salut politicos şi a plecat grăbit cu cea de-a treia parte, atît de necesară micii noastre plute.

Era tîrziu după-amiază cînd am reuşit să căpătăm o altă barcă de la un om al lacurilor ce vîslea de-a lungul țărmului aruncîndu-şi năvodul. Ori de cîte ori trăgea năvodul scăpărau parcă picături argintii. Am cumpărat tot ce prinsese, douăzeci şi unu de delicați peşti *tulumu*; am fript pe tăciuni cîte unul pentru fiecare şi restul i l-am dăruit pescarului. Tîrgul se încheiase şi pentru închirierea bărcii şi de data aceasta ne-am grăbit să plecăm îndată ce pluta a fost gata. Plutea minunat cu trei oameni şi cu echipamentul de filmat cocoțat pe ea; aşa că şi Aseffa a îndrăznit să se tîrască cu mare grijă pe plută, ca să ne folosească ca interpret.

Malul din jurul nostru era acoperit cu tufe mici, dar nu puteam vedea nici urmă de papirus. Apa era învolburată, iar noi vîsleam cît puteam de repede pînă ne-am îndepărtat de țărm îndeajuns ca să zărim ivindu-se în față dealurile înverzite ale celei mai apropiate insule. Ne-am apropiat atît de mult încît vedeam clar pitoreştile colibe rotunde, din paie, printre frunzişul de pe țărm. Apoi de după un promontoriu a apărut o bărcuță din papirus care se îndrepta direct spre noi. Stînd călare pe mănunchiul de papirus şi vîslind cu picioarele adînc scufundate în apă, am fost surprinşi să vedem un om grav, într-o atitudine demnă, îmbrăcat într-un fel de uniformă kaki. A lovit uşor barca şi s-a oprit încet chiar în fața noastră. Omul ne-a dat să înțelegem, prin Aseffa, că ar fi un fel de şef al insulei, pe nume Tadecha, şi că dorea să ne vadă documentele înainte de a ne lăsa să debarcăm. Cu o persoană oficială atît de vioaie cocoțată pe un mănunchi de papirus, cu spatele ud şi cu pantalonii de la uniformă băgați în apă pînă la genunchi, aspectul ceremoniei era fără îndoială comic. Aseffa m-a întrebat dacă am vreun document: era bun orice. Am scos din buzunarul de la cămaşă o hîrtie a Ministerului de Externe norvegian, scrisă în franceză, pe care intenționam s-o folosesc în Republica Ciad. Aseffa nu ştia o boabă franțuzeşte, dar a citit cu voce tare şi cu sentiment, stînd în picioare pe plută, o tiradă lungă în dialectul galla, din care nu am

înțeles decît numele împăratului Haile Sellassie, care se auzea mai tot timpul. Ce-a născocit Aseffa ştiau doar el şi şeriful, dar apriga persoană oficială şi-a ridicat mîna într-un gest confuz de salut, şi-a întors ambarcația uşoară şi a dispărut spre promontoriul de unde apăruse, în timp ce noi ne îndreptam, pe drumul cel mai scurt, spre cea mai apropiată dintre insule, spre insula acoperită de iarbă.

Era o insulă fermecător de frumoasă, de un verde luxuriant, cu pajişti şi cîmpuri de porumb întinse pe coastele dealurilor. Băieți goi puşcă pescuiau în gol şi nişte femei cu veşminte din țesături lucrate de mînă coborau spre locul de debarcare purtînd căni pe cap; un bărbat se urcă pe un dîmb ducînd pe umeri o delicată bucată din papirus, în timp ce pui de găină şi nenumărate alte păsări cu pene frumos colorate zburau încoace şi-ncolo. Pe creasta dealului un mănunchi de colibe ca nişte căpățîni de zahăr formau un sătuc bine aranjat. Aveau învelişuri înalte, conice, din paie, iar pereții scunzi erau făcuți din inele de piatră, şi pe jumătate din lemn, lipite cu lut şi vopsite cu modele simple. De fiecare casă erau sprijinite, ca să se usuce la soare, cel puțin una şi deseori două sau trei bărci din trestie cu prova arcuită. O pereche de oameni drăguți şi politicoşi, soț şi soție, ne-a făcut semn să ne apropiem şi ne-a oferit o cană cu *aidar* sau bere de porumb, proaspăt preparată. Pe bărbat îl chema Dagaga şi pe femeie Helu. Coliba avea o podea de lut bătătorit, netedă, curată, şi în ea se aflau un scaun pentru țesut şi nişte căni enorme din ceramică, închise bine, cu un conținut necunoscut. Vase de bucătărie din coji de dovleac uscat şi cîteva unelte făcute în casă atîrnau de grinzi; patul era din fier şi perna, aceeaşi bucată de lemn curbat pentru odihna gîtului folosită şi în Egiptul antic. Dagaga şi Helu erau nişte oameni fără griji; aveau doar strictul necesar, dar timp din belşug ca să se bucure de el. N-aveau frigider, dar nu plăteau nici taxe pentru electricitate. Nu aveau maşină, dar nici o viață agitată. Ceea ce ei nu aveau, nouă ne-ar fi lipsit, dar lor nu. Aveau numai ceea ce le trebuia. Numai acele lucruri pe care noi încercăm să le obținem în vacanțele mult dorite, departe de preocupările zilnice. Cînd, în viitorul apropiat, lumea modernă va ajunge şi aici, ei vor învăța multe de la noi, dar noi nimic de la ei, ceea ce este o tragedie pentru amîndouă părțile, pentru că noi cei care avem mai multe, pretindem că sîntem mai înțelepți, mai fericiți. Aşa să fie oare?

Stăteam filozofînd în uşa colibei, în timp ce frumoasa Helu cu ochi inteligenți îşi servea grațioasă oaspeții necunoscuți. Cu pielea ei de culoare închisă, cu trăsăturile feței aspre şi cu buze înguste avea ceva nobil în ținuta ei. Dagaga, cu un copil în brațe, era vădit încîntat să ne poată oferi bere şi porumb prăjit, fierbinte. Avea un gust extraordinar de bun. Priveliştea care ți se oferea din uşă privind spre dealurile înverzite era neasemuit de frumoasă. Mi-ar fi plăcut să stau acolo întins şi să mă bucur de jocul culorilor pe lac, în lumina asfințitului, cînd ultimele bărci de papirus se întorc acasă. Deodată am văzut un fulger la orizont însoțit de bubuitul unui tunet. Se adunau nori negri. Echipamentul de filmat! Şi cînd te gîndeşti că toate lucrurile noastre sînt împrăştiate prin cort de cealaltă parte a lacului! Dacă voiam să ajungem la celălalt țărm înainte ca furtuna să se dezlănțuie, trebuia să ne grăbim. Soarele coborîse. Privindu-ne ceasurile de la mînă ne-am înspăimîntat. În casa pe care o părăseam nu exista nici un ceas pentru că timpul era un element care lipsea şi deci nu era nevoie să fie măsurat. Am alergat cu paşi mari pe deal în jos şi ne-am îngrămădit pe pluta noastră formată din trei bărci de papirus. Curînd insula se îndepărta, alunecînd în spatele nostru, contururile ei pierzîndu-se în umbra amurgului. Ultimul lucru pe care l-am văzut înainte ca primele picături de ploaie să ascundă întreaga privelişte au fost cîteva puncte pale de lumină, sus pe creastă. Prietenii noştri, locuitori ai lacurilor, stăteau la adăpost în colibele lor calde, aprinzînd liniştiți feştilele lămpilor cu petrol.

A doua zi era sărbătoarea coptă Maskal, cea mai importantă zi a anului, cînd toți etiopienii creştini celebrează ceea ce ei numesc „descoperirea adevăratei cruci". De pe dîmbul pe care ne aflam puteam vedea focuri mari pe insulă. Ne gîndisem să ne ducem din nou să-i întrebăm pe oamenii lacurilor cîteva lucruri în plus în legătură cu experiența lor în construirea bărcilor din papirus, dar am fost dezamăgiți. Nici măcar un singur locuitor din insule nu s-a arătat pe lac, în barcă de papirus, în ziua aceea; a doua zi am văzut numai una sau două bărci de pescuit stînd la distanță, în mijlocul lacului. Probabil că şeful impusese aceasta pentru a evita o nouă vizită.

Ne-am încărcat jeepul şi am pornit-o către casă. Călătoria de întoarcere a fost simplă. Deşi turna cu găleata, puteam distinge încă urmele noastre. Cînd aproape întreaga cîmpie se afla în urma noastră, am zărit un alt jeep printre copaci.

Mergea pe vechea noastră urmă, dar venea spre noi. Era plin de etiopieni cu pielea neagră, dintre care unul, mare cît un uriaş, îi întrecea pe ceilalți cu o jumătate de cap, după cum am observat cînd ne-am dat jos şi am dat mîna cu ei. Tunica lui elegant brodată era ascunsă de o barbă albă stufoasă, ce-i atîrna pe piept şi de o cruce mare, coptă, ce i se bălăbănea pe pîntece. Aseffa a sărutat crucea şi ne-a explicat că acest uriaş amabil era cel mai mare prelat al bisericii etiopiene, episcopul Luke. Acum se afla în drum spre lacul Zwai ca să-şi viziteze drept-credincioşii, oamenii de pe lac. El ne-a spus, binevoitor, că avea un mijloc special de transport pe insulă şi că i-ar face plăcere să ne primească pe Devra Zion, cea mai importantă dintre insule, dacă ne-am întoarce săptămîna următoare. Trebuia să ne apropiem de lac din partea cealaltă a văii, unde se afla o colonie de leproşi, care avea o barcă mică din material plastic.

Înapoi la Addis-Abeba. Jeepul a fost încărcat cu echipament nou şi, cîteva zile mai tîrziu, eram pe drumul turistic din sud, care duce de-a lungul malului vestic al văii Riftului. De aici ne-a fost uşor să ajungem la marele lac, dar aceasta era o zonă în care nu existau nici papirus, nici insule. Colonia de leproşi era închisă, cu obloanele trase. Un negru galla, cu elefantiazis la un picior, care stătea pe trepte, ne-a spus că barca de material plastic era la Addis-Abeba pentru a fi reparată. Nu exista nici o altă ambarcație pe lacul Zwai, în afară de micile bărci din papirus, *yevella*, pe care le aveau numai locuitorii lacurilor.

Am încercat să mergem cu jeepul spre nord, pe țărm. Imposibil. Spre sud am dat de o potecă, de-a lungul unei fîşii de iarbă ce ducea la o şcoală a unei mănăstiri. Aceasta era de asemenea închisă şi părăsită. Mai departe drumul era blocat de un rîu adînc ce se transforma în cascade periculoase. Un călugăr somnoros şedea înfăşurat în pelerină pe malul acoperit cu iarbă, privind la hipopotamul care moțăia cu capul jumătate scos din apă, la umbra giganților arbori de pe celălalt mal.

Barcă? Nu era nici una. Nimeni nu voia să facă bărci pe acest mal unde fuseseră răniți aşa de mulți hipopotami de vînătorii din bărcile de papirus. Un european şi cîțiva locuitori din insule fuseseră înecați de hipopotami cu un an în urmă. Drum pentru maşină? Nu exista nici unul. Cel puțin pe partea aceasta a lacului.

Ne-am înapoiat pe drumul principal şi am mers mai departe spre sud, de-a lungul şoselei turistice. Într-o porțiune lărgită a apărut lacul Langana; piatră şi pietriş, fără insule, fără papirus, fără bilharzia, cu piscine pentru înot, hoteluri turistice, bere şi răcoritoare.

O firmă îşi lăuda o barcă din material plastic. Ne-am dus să o închiriem şi să o luăm pe lacul Zwai. Regrete. Şi barca aceasta era în Addis-Abeba, la reparat. Înapoi pe drumul principal. Noapte şi rupere de nori. Am găsit adăpost în satul Adamitullu. O femeie galla avea o magherniță de scînduri unde vindea bere şi clătite etiopiene umplute cu

condimente picante şi carne. În camera din spate erau două cămăruțe mici din scînduri şi fier zimțuit, pentru dormit; o groapă adîncă în pămînt era pentru necesitățile zilnice, iar un butoi cu apă şi o canistră goală pentru oricine dorea să se spele.

Fotograful a crăpat puțin uşa şi a băgat prin ea un braț în care avea o sticlă mare de flit. După ce a redeschis uşa, a scos afară o întreagă colecție de insecte moarte. S-a culcat în aşternut cu sticla de flit în mînă. Cît despre mine, după ce am găsit un negru galla căruia i-am dat o lanternă să păzească jeepul şi după ce am curățat camera de tot ce era în ea, cu excepția scheletului gol al patului de fier, am aprins pe podea un foc cu tămîia dată de gazde, ce a mocnit toată noaptea răspîndind nori de fum dulce-mirositori şi care au scos afară, pe fereastra deschisă, toate creaturile cu şase picioare. Curînd după asta am auzit în camera de alături o înjurătură şi un urlet. Fotograful s-a năpustit afară pe uşă şi a dispărut în noapte. De dimineață zăcea cocoțat pe lucrurile din jeep, ghemuit şi complet mîncat de ploşnițe. Ne-a spus că nu închisese nici o clipă ochii, pentru că un negru ciudat ținuse toată noaptea o lanternă aprinsă îndreptată asupra sa. La rîndul lui, paznicul mi-a raportat cu mîndrie că el fusese acela, deoarece avusese mare grijă ca acest tip înalt, care fugise din pat în toiul nopții, să nu profite de vreun prilej ca să fure ceva din jeep.

Paznicul era o adevărată descoperire. Tribul lui locuia lîngă capătul sudic al lacului şi ne-a asigurat că am fi ajuns uşor acolo dacă ar fi venit şi el cu noi. Cu ghid şi cu interpret am început să ne hurducăim din nou printre tufişuri şi să străbatem zone cu vegetație puțină pînă cînd am ajuns spre sud, pe cursul aceluiaşi fioros pîrîu, care ne stăvilise drumul cu o zi înainte. Trunchiuri încovoiate de copaci, acoperite cu piatră şi cu pămînt, fuseseră aruncate peste torent ca un pod pentru animale; pe aici am izbutit să trecem şi noi cu jeepul, centimetru cu centimetru. Apoi am luat-o pe poteci, prin vaduri de pîrîuri, prin luminişuri de păduri, prin cîmpuri argiloase cu porumb, dintr-un idilic sat galla, în altul. Mile întregi s-au ținut după noi copiii din sat, care alergau şi ne făceau bucuroşi drum printre tot felul de obstacole făcute de om şi umpleau gropile adînci cu pietre şi ramuri de copaci. Peisajul era variat şi frumos, iar păsările, tot atît de exotice ca într-un parc zoologic. Triburile galla din sudul lacului Zwai îşi trăiesc viața lor proprie, în lumea lor, fără să ceară nimic, fără să primească nimic, fără să aibă nevoie de ceva. Viața lor este complet netulburată, nereținută, nedezvoltată, necoruptă. Sînt oameni ce trăiesc limitîndu-se doar la pămînt, nici unul dintre ei nefiind tentat măcar să construiască vreo barcă pe plajă.

Pînă la amiază am mers atît de mult, încît am reuşit să vedem cea mai mare insulă de pe lac. Dealurile ei verzi sînt mai înalte decît oricare dintre crestele ce se înalță de-a lungul țărmului. Curînd, doar un canal larg avea să ne mai despartă de Devra Zion, unde se presupunea că este episcopul Luke. Am ajuns într-un sat galla, pe un platou deschis. Nici un locuitor nu avea barcă, dar toți ştiau că episcopul Luke se afla pe insulă. El fusese dus pe un *obolu* foarte mare, acesta fiind numele pe care locuitorii de pe insule îl dau unei bărci din papirus lărgită în mod special prin legarea unor mănunchiuri mai scurte de trestie, de fiecare parte. Ceea ce văzusem pînă acum erau ambarcații obişnuite, atît de înguste, încît se răsturnau la cea mai mică mişcare neatentă. În limba locuitorilor de pe lac ele se numeau *shafat*, dar populația galla le numeau *yevella*.



Le-am mulțumit pentru informație şi am luat-o

în jos, pe un drum abrupt cu poteci şerpuite, pînă la țărm, unde am strigat pînă cînd un locuitor curios de pe insulă a venit vîslind, de-a curmezişul canalului, în mica sa *shafat*. Erau mai puțin de două mile de la limba de pămînt pe care ne aflam, pînă la insulă. L-am trimis pe om înapoi să spună că avem o invitație de la episcopul Luke şi că ne trebuie un *obolu*. Nu mult după aceea fotograful şi interpretul se aflau cu un vîslaş în barca largă, din papirus, a episcopului. Eu am călătorit pe un shafat obişnuit, spate în spate cu un băştinaş ce ținea echilibrul bărcii de papirus cu vîsla sa şi care m-a sfătuit să stau cu picioarele întinse şi să nu-mi apăs spatele de al lui, ca să nu ne răsturnăm. Aparatura de filmare a fost dusă de un al treilea băştinaş pe propriul său shafat.

Papirusul din shafat-ul nostru era legat neglijent cu bucăți de scoarță de copac care se dovedeau a fi vechi şi aproape putrede. Pe la jumătatea drumului, am încercat să mă sprijin cu mîinile de papirusul ambarcației ca să mă ridic puțin, deoarece mi se părea că am alunecat prea jos în apa plină de bilharzia şi două dintre legăturile de scoarță de copac s-au rupt, iar întregul shafat a început să se desfacă. Vîslaşii de pe toate cele trei bărci au intrat într-o alarmă serioasă, urlîndu-ne ordine de neînțeles şi strigînd unul la altul în limba lor. Apoi au început să vîslească în formație, apropiat unul de altul, pentru cazul în care ni s-ar desface barca. Noi încercam să ținem trestiile împreună, cu brațele şi picioarele. A fost uşor să ne dăm seama că dacă ne scufundăm, era inutil să încercăm să ne suim în celelalte bărci, care s-ar fi răsturnat imediat. Insula, care ni se păruse atît de apropiată, ne-a apărut deodată infinit de departe, iar eu stăteam nemişcat ca o stană de piatră, cu picioarele atîrnînd de o parte şi de alta a bărcii, ca să împiedic ruperea şi a altor fîşii de scoarță. Simțeam fundul pantalonilor cufundîndu-mi-se tot mai adînc în apa călduță, terenul de vînătoare al perfizilor viermi. Poate că şi porniseră la atac, prin subțirii mei pantaloni kaki. Rareori ți se pare atît de lung un răstimp de douăzeci de minute.

Zilele shafat-ului nostru s-au sfîrşit cînd am tras epava de papirus pe iarba mult aşteptatului țărm; dar acum ne aflam pe pămînt, pe Devra Zion şi asta însemna mai mult decît lipsa de confort. De la centura de trestii se întindeau către dealuri fîşii de iarbă, ca într-un parc cu arbori mari şi bătrîni. Mai departe, în interior, stînci bătute de vreme se ridicau ca nişte stîlpi sculptați asemenea teraselor unui castel în ruină, acoperite cu vegetație luxuriantă, formată din plante cățărătoare, cactuşi şi arbori ciudați. Am plecat, mergînd în pas vioi pe o potecă de piatră mai mult bănuită, fără să vedem alt semn de viață, în afara maimuțelor şi a păsărilor țipătoare. Am înconjurat o bună parte a regiunii sudice a insulei, fără să întîlnim cîmpuri cultivate, colibe sau oameni, cînd ne-am trezit stînd la marginea unei stînci, privind în jos spre o vale adîncă, în formă de potcoavă. Acolo jos se întindea o mlaştină verde acoperită cu papirus şi cu alte soiuri de trestie, prin care mişunau păsări şi maimuțe cu coada lungă.

Pe un banc de nisip uscat, lîngă țărmul lacului, l-am văzut pe episcopul Luke dirijînd vreo douăzeci de băştinaşi care construiau o casă neobişnuită. În timp ce ne apropiam, ni se părea ca o colivie de păsări uriaşă, cu două etaje, făcută din ramuri proaspăt tăiate. Episcopul, care ne-a salutat cu un amestec de cordialitate şi de uimire, ne-a explicat că peste cîtva timp, cînd lemnul va fi acoperit cu lut, aceasta va fi o casă în care băştinaşii vor putea să-şi primească oaspeții. Ne-am uitat cu atenție la mlaştina din această vale nelocuită şi dezolantă. Dintr-un izvor fierbinte, care curgea şi se vărsa în lac la o oarecare distanță, se ridicau aburi.

Episcopul era vădit grăbit să-şi desfacă pachetul cu mîncare, insistînd, spre stinghereala noastră, să mîncăm singuri cei mai buni biscuiți şi fructele pe care le adusese pentru el. Totodată ne-a explicat cu o nerăbdare ascunsă că, îndată ce vom

mînca, va trebui să plecăm înapoi, pentru că era primejdios să rămîi noaptea pe lac, din cauza hipopotamilor. I-am explicat că am vrea să dormim pe insulă. Practic, e imposibil, ne-a asigurat episcopul şi, deşi politicos, se vedea bine că era hotărît să scape de noi, vorbindu-ne mai aspru.

Cărțile de pergament? Oare nu le putem vedea?

Episcopul a consultat în grabă un om înalt, slab, cu ochii inteligenți, cu nasul ascuțit şi cu o barbă subțire, ascuțită. Au dat din cap aprobator. Urma să-l însoțim pe omul cel înalt, cîte doi, pînă la templu şi apoi să mergem direct în bărci. Ne-am luat rămas bun în grabă, dar din toată inima.

Noul nostru ghid cu picioare lungi mi s-a prezentat ca Bru Machinjo, căpetenie a tuturor locuitorilor de pe lac, care numărau cam 2 500 de persoane stabilite în cele cinci insule ale lacului Zwai. Cu căpetenia Bru în față şi cu un şir de băştinaşi în spate păşeam cît puteam de repede pe coasta dealului, în sus, printre bolovani şi arbori semănînd cu nişte cactuşi, şi am ajuns în sfîrşit, clătinîndu-ne pe picioare şi înşirați unul după altul, pe ultima milă ce o mai aveam de străbătut pînă în vîrful cel mai înalt al insulei. Peisajul s-a deschis într-o privelişte magnifică asupra lacului, asupra insulelor, spre țărm şi spre munții din depărtare. Sub noi, cam la 300 m deasupra nivelului lacului, am observat acoperişurile rotunde, din paie, ale unui sat construit pe coasta dealului. Deasupra noastră era o colibă mică din lemn, pătrată, vopsită în albastru şi verde. Bru ne-a spus că este noua mănăstire, în care locuieşte episcopul Luke în timpul vizitelor sale. Am fost lăsați de un călugăr să intrăm înăuntru unde am găsit, pe un raft de lemn nelustruit din camera goală, amestecate, o grămadă de manuscrise vechi şi de cărți făcute din pergament, îngălbenite de vreme, legate şi nelegate, aruncate în dezordine, la întîmplare. Bru ne-a explicat mîndru că au fost aduse de strămoşii acestor locuitori în lunga lor migrație din nord, cu multe secole în urmă. Am scotocit la întîmplare în grămadă şi am scos cea mai mare carte. Paginile erau cam de o jumătate de metru înălțime, din piele de capră prelucrată, minunat decorată cu picturi reprezentîndu-i pe vechii părinți ai bisericii în pelerine colorate şi cu picioare deosebit de subțiri. Numai textul în sine era o operă de artă, cu scrisul etiopian, de neînțeles, pictat în ornamente delicate şi cu decorațiuni în negru şi roşu. Orice bibliotecă din lume ar fi închis această lucrare sub sticlă, ca pe o comoară de neînlocuit.



Călugărul a scos două farfurii mai vechi de argint, gravate pe partea interioară cu sfinții apostoli, aduse de asemenea în timpul migrațiilor. Aici ni s-a dat de înțeles că trebuie să mergem la locul unde am debarcat, pentru că soarele coborîse la orizont. Doream să rămînem cu orice preț noaptea acolo şi, în mod voit, am amînat plecarea.

Am propus să trimitem un shafat pînă la jeep să aducă mîncare şi saci de dormit. Imposibil. Nici un băştinaş nu se încumeta să meargă prin întuneric. Trebuia să dormim pe țărm, cu băştinaşii galla şi să venim din nou a doua zi.

De data asta eram într-adevăr curios. Ce trebuia să se întîmple aici, dacă nici un străin, cu excepția episcopului, nu era primit să doarmă pe insulă. Era în amurg. Am mormăit ceva fotografului şi, în dezordinea plecării, cînd toți s-au împrăştiat fugind în jos pe deal, m-am ascuns pe după o lespede de piatră. Am stat acolo pînă cînd tot grupul care o luase la fugă în jos a dispărut. Se făcuse linişte. Doar vîntul murmura printre vîrfurile copacilor. Stăteam singur, cu sentimentul că mă aflu pe acoperişul Africii. Departe, jos, am observat cele două bărci de papirus ale noastre îndepărtîndu-se de insulă, în timp ce umbrele înserării coborau pe pămînt. Uriaşul lac a înghițit soarele în timp ce suprafața apei strălucea ca metalul încins înainte de a se fi răcit, devenind albastră închis, apoi neagră, în timp ce întunericul se întindea de pe țărm în sus, peste pădurile fără margini, peste deal, peste vale, într-un val nesfîrşit, spre sfîrşitul lumii. Africa noaptea. Nu mai puteam vedea acoperişurile rotunde, din paie, ale satului aflat jos sub mine. Nu vedeam nimic. Am ascultat un extraordinar de modulat iodler amestecat cu melodia unui cor religios, ce venea de undeva din sat. Era prea întuneric ca să mă pot mişca. Trebuia să stau pe loc şi să înregistrez impresiile cu urechile şi nasul. Lilieci. Un foşnet prin iarbă. Deodată am simțit o mînă pe umăr. Era căpetenia Bru, care m-a luat de braț tăcut şi mi-a făcut semn să-l urmez. Mă ținea într-o strînsoare prietenească şi mă ducea ca pe un orb, în jos, pe o potecă invizibilă, printre bolovani şi terase stîncoase. Nu vorbeam, pentru că nu aveam o limbă comună. Interpretul se dusese înapoi, dincolo de canal şi nu mai exista o altă ființă umană pe întreaga insulă cu care să pot schimba un cuvînt. Căpetenia cunoştea fiecare pas de drum şi de aceea am ajuns jos nevătămat. Era clar că, rămînînd printre locuitorii insulei, urma să fiu tratat ca un oaspete de vază.

Am trecut pe lîngă primele colibe, ca nişte stupi, şi am continuat să coborîm încă cîteva terase pînă la coliba adunării, care era mai mare decît celelalte. Prin uşa joasă se vedea lumină, şi mi-am dat seama că de aici venea cîntecul acela deosebit. Bru m-a tras înăuntru printre membrii mai vîrstnici ai tribului, care şedeau lîngă uşă pe scaunele joase, scobite şi pe bucăți de lemn. Feştila unei lămpi cu petrol ardea într-un vas, aruncînd pe pereții rotunzi, de lut, umbrele uriaşe pîlpîinde ale oamenilor din jur. Mai departe, înăuntru, stătea un şir de femei tinere, cu veşminte largi, albe, care se aplecau ritmic şi băteau din palme, în timp ce una îşi modula vocea în acel melodios iodler, iar celelalte cîntau monoton, fără acompaniament. În lumina difuză din spatele nimfelor îmbrăcate în alb, am observat nişte vase rotunde, atît de mari, încît în fiecare ar fi încăput uşor doi oameni adulți. Într-un cuptor de lut mocnea focul, dar sub acoperişul înalt, rotund, sprijinit de un par cu ramuri ca spițele unei umbrele nu se vedea fum. Împreună cu cel mai în vîrstă dintre ei, un adevărat Moise, cu o barbă lungă, albă, Bru şi cu mine ne-am aşezat în mijlocul unui semicerc de bărbați, pe nişte scaune elegant sculptate, unde ne-a fost adusă o măsuță acoperită cu un capac de răchită lucrat în stilul vechi etiopian. Sub copac se aflau nişte bucăți enorme de *wat*, un fel de spumă de cauciuc, aşezate în două straturi, pe care erau puse bucăți de peşte prăjit. Un praf, semănînd cu cel de cacao, care făcea ca piperul să aibă gust de zahăr, era pus în mijloc, într-o grămadă, unde bănuiam că trebuia să bagi bucățelele pe care le rupeai. Am fost invitați cu toții să ne spălăm pe mîini înainte de a ataca masa comună cu degetele. În timpul acesta, Bru a rupt cele mai bune bucăți şi le-a pus în fața oaspetelui său necunoscut. Într-o clipă gazdele mele au făcut dintr-un musafir nepoftit, mut, un oaspete de onoare. În timp ce corul de femei continua să cînte fără întrerupere, legănîndu-se, ciudații psalmi, un bărbat tăcut a mers roată umplînd toate cănile cu bere dulce de porumb şi apoi cu un rachiu din zahăr, foarte tare. Deoarece celor mai mulți

dintre bărbați li s-au dezlegat limbile, ei s-au întins la vorbă într-un schimb de monologuri solemne, pe limba lor. Am stat mut ca un lemn, pînă ce mi-am amintit de magnetofonul care îmi atîrna pe umăr. Mai întîi au fost momente de adevărată consternare cînd corul femeilor a început să cînte cît putea de tare, tocmai atunci cînd acestea tăceau, iar bărbații s-au înecat pur şi simplu, pentru că s-au auzit vorbind, cînd ei de fapt beau. Seara fusese salvată; magnetofonul era ventrilogul meu, conversînd cu toată lumea, pe limba lor şi izbucnind în hohote de rîs, ca şi cum ar fi înțeles toate glumele şi tot ceea ce se cînta şi se spunea în coliba în care eram adunați.

În cele din urmă, cel mai bătrîn dintre ei s-a ridicat în picioare, anunțînd astfel că a sosit vremea să se încheie petrecerea. Mai întîi au ieşit toate femeile, în şir una cîte una, cîntînd în cor, cu voci tremurate, ca nişte bufnițe noaptea şi din întuneric, sunetele de bufniță se întorceau la noi singuratice, pînă cînd femeile au dispărut în colibele lor. Căpetenia m-a luat de braț şi m-a dus în casa lui, care era întocmai ca şi coliba rotundă din care plecasem, dar mai mică. La lumina slabă a lămpii de petrol am observat că cineva strîngea grămezi de haine, ducîndu-le afară, ca eu să pot folosi singurul pat din colibă. N-avea rost să refuz. Bru şi-a aşezat oaspetele pe patul care semăna cu cele ale faraonilor din muzeele din Cairo: o ramă de lemn pe picioare, ce ținea o plasă din fîşii de piele împletite. Bru împreună cu familia şi-au scos afară rogojinile şi bucățile de lemn pentru sprijinit ceafa, ca să se ducă să doarmă pe duşumea, în altă colibă, după care a întins pe pat piei curate şi o pătură lucrată în casă, făcîndu-mi semn să mă aşez. Mi-am scos bocancii mari pentru junglă, în timp ce căpetenia s-a dus la căpătîiul patului şi i-a spus fiului său să aducă un lighean şi să-mi spele picioarele. După ce mi le-a spălat cu grijă şi mi le-a şters, băiatul a făcut o plecăciune adîncă şi mi le-a sărutat; apoi lui şi celorlalți li s-a spus să părăsească coliba.



Îmbrăcat complet, dar cu picioarele goale, curate, m-am rostogolit în pat unde stăteam întrebîndu-mă de ce oare Bru şi cu soția sa mai murmurau încă la căpătîi. Se sfătuiau, cu voci abia şoptite, şi se uitau la oaspetele lor din pat, ca şi cum n-ar fi fost siguri că mă simt bine sau ar mai fi trebuit să facă ceva.

Apoi am văzut că nu erau singuri. La capătul celălalt al patului, în întuneric, stătea în picioare încă o siluetă neclară. Lampa cu petrol ardea atît de slab în spatele stîlpului ce sprijinea acoperişul, încît era greu să-i disting contururile. Era o femeie tînără. S-a întors abia perceptibil, dar cum lumina slabă ardea în spatele profilului ei, am putut vedea că era frumoasă. Trebuie să fie una dintre fetele lui Bru. Au stat acolo mult timp, toți trei, apoi părinții s-au închinat şi au dispărut pe uşă. Lampa de-abia mai lumina şi o clipă n-am fost sigur dacă ființa de la căpătîiul patului mai era acolo sau nu. I-am văzut din nou silueta. Stătea în picioare aproape fără să respire. Ce urma să se întîmple acum ? Mă aflam în patul căpeteniei, fiul său îmi spălase picioarele şi acum fata lui stătea ca un înger păzitor lîngă pat. În clipa aceea am auzit vocea fotografului, departe în linişte nopții. Mă striga. Nu i-am răspuns, ca să nu rup vraja. Dar fotograful nu voia să renunțe şi strigătele s-au apropiat, pînă cînd l-am văzut stînd în uşă cu Bru şi cu soția acestuia. Mi-a spus că fusese îngrijorat de soarta mea, şi că împreună cu interpretul au

vîslit înapoi pe insulă în *obolu*-ul episcopului. Au fost serviți şi ei cu bere de porumb şi cu bucăți de peşte, iar pe podea au fost aşternute alte piei pentru noii veniți.

A doua zi am rămas tot oaspeții căpeteniei tribului şi cu ajutorul interpretului am descoperit ceea ce voiam să aflăm. Papirusul din lacul Zwai creştea de-a lungul unui țărm atât de inaccesibil, încît nu ar fi fost convenabil să-l transportăm de aici în cantități mari. Mlaştinile din jurul lacului Tana erau deci singurul răspuns. Dar noi am mai aflat şi altceva de la aceşti băştinaşi. *Shafat*-urile şi *obolu*-urile lor se asemănau cu bărcile de papirus din Ciad, Mexic şi Peru mai mult decît *tanquas*-urile de pe lacul Tana, care erau construite de rudele lor etiopiene. Locuitorii lacului construiau bărci din papirus, deşi exista lemn de construcție pe lac şi era mai uşor de obținut decît trestia. Faptul că nimeni din întinsa regiune Galla, aflată în jurul lacului, nu ne-a transportat pînă la insule, a dovedit că nu-i era dat oricui să construiască bărci din papirus, chiar dacă locuia pe acelaşi lac. Arta construirii bărcilor din papirus a fost importată pe lacul Zwai; nu era o inovație locală, ci o moştenire de la strămoşii care au venit aici de la izvoarele Nilului, întocmai cum se întâmplase şi cu călugării de pe lacul Tana. Aparent, barca din papirus are un fel anume de a urma cu perseverență populațiile ca parte componentă a tradițiilor lor.

Dar locuitorii de pe lacul Zwai aveau, din păcate, aceeaşi experiență ca şi călugării de pe lacul Tana. Papirusul trebuie să fie uscat zilnic, după folosire. Dacă un *obolu* sau un *shafat* este lăsat să plutească pe apă, el devine nefolosibil după opt, zece sau cel mult paisprezece zile.

M-am înapoiat în Egipt frămîntat de nenumărate îndoieli.

Merita oare să fac tentativa de a traversa Atlanticul ?



Va urma ...

polițist din Epoca de Aur



Mircea Popescu

Secretul Elizei Dornescu

CAPITOLUL II

Încă 24 de ore

A doua zi, dimineață, maiorul Dan Tomescu se trezi mai devreme ca de obicei. Se gîndi imediat la faptul că numărul bănuiților se mărise. Oricare din cei trei specialişti de la institut putea fi în legătură cu unul din cei implicați în „cazul Eliza Dornescu". Sau numai Daleş. Sau poate nici unul... Din păcate, Eliza era paralizată, în stare de amnezie şi de la ea nu se putea afla nimic. Apelase deja la un medic specialist, pe care îl şi pusese în legătură cu doctorul Antoniu, pentru a afla dacă starea actriței era determinată de vreun drog.

Lăsase un om de pază în apartamentul Elizei Dornescu peste noapte, deşi era aproape sigur că nimeni nu-l va mai vizita. I se raportase că nu se întîmplase nimic deosebit.

Îi telefonă lui Davidescu şi acesta îi confirmă că pictorul Aliman – care dispăruse de la atelier mai înainte ca locotenentul să-i ia interogatoriul – n-a mai apărut. Soția pictorului declarase că acesta nu se întorsese noaptea trecută acasă şi nici nu dăduse vreun semn de viață. Adăugase că era pentru prima oară cînd se întîmpla aşa ceva.

Ajungînd la birou, maiorul Tomescu înțelese că toată noaptea colonelul Manea nu se clintise de acolo: faimoasa sa scrumieră era plină cu resturile a trei pachete de țigări.

Afişînd un surîs care încerca zadarnic să acopere oboseala, colonelul îi întinse nişte foi de hîrtie, pe care se aflau scrise părerile sale. Apoi, tot surîzător, îl rugă să verifice ipotezele pe care le-a formulat, bineînțeles, dacă era de acord cu ele.

La puțin timp după aceasta, maiorul Tomescu îşi chemă subalternii şi stabili un plan de acțiune, respectînd întocmai indicațiile colonelului.

*

„Ce s-a întîmplat cu Lia?" întrebarea răscolea cu insistență gîndurile, din ce în ce mai alarmate şi mai confuze, ale inginerului Daleş. Aproape că nu mai putea să continue cercetările, deşi ştia bine că lucrarea trebuia să fie isprăvită în cel mai scurt timp.

Gînduri şi întrebări fără răspuns, care vin şi pleacă, şi iar revin, ca apa ce se răsuceşte neputincioasă, veşnic strîmtorată de stînci, în vîrtej!

Îi revin în minte bărbatul necunoscut din apartamentul Liei, fuga lui desperată, pe scări, întîlnirea neaşteptată – ca într-un film bine regizat – cu inginerul Munteanu, care l-a ajutat să scape de toate întrebările ce-i măcinau întreaga fiinţă. Apoi, goana maşinii prin noapte, pe asfaltul umed şi alunecos. Ce l-a determinat pe inginerul Munteanu să facă acest gest? O fi vrut să-l îndepărteze, cît mai mult şi mai repede, de locul nefericirii sale, să-i potolească spaima zugrăvită pe chip? Într-un tîrziu inginerul Munteanu oprise maşina, răsuflase greu şi în linişetea nefirească nu se mai auzise o vreme decît zumzetul ştergătoarelor de pe parbriz. Ajunsese acasă la Daleş. În semn de recunoştinţă şi înţelegere, şi-au strîns mîinile, fără cuvinte, fără nici un fel de explicaţii.

A deschis încet uşa de la intrare. Peste tot, lumină. Şi căldură... Maria, soţia lui, citea o carte. Răsuflase uşurat. Dar noaptea gîndurile negre i-au împînzit visele şi spaima i-a tulburat liniştea. Şi pînă în zori l-a tulburat aceeaşi întrebare obsedantă, fără răspuns: „Ce s-a întîmplat cu Lia?”

*

— Cine e această Catrina Dornescu? Ce ştim despre ea? îl întrebă Dan Tomescu pe locotenentul Mareş.

— Nu cunoaştem prea multe, tovarăşe maior. Vreţi să o chemăm şi să-i luăm un nou interogatoriu?

— Nu. Mai întîi mă interesează cît mai multe amănunte din viaţa ei. De aceasta te vei ocupa tu. Sper să aflăm lucruri interesante. O să te duci la Biblioteca Academiei imediat.

— La Biblioteca Academiei?

— Da. Vei răsfoi colecţiile vechi de ziare din vremea cînd Catrina Dornescu era steaua teatrului de revistă.

— Nu prea văd legătura cu ceea ce urmărim noi...

— Mareş, e un fir aproape invizibil, ştiu, dar dacă vom cunoaşte biografia Catrinei, s-ar putea ca acest fir să capete consistenţă.

— Am înţeles, tovarăşe maior. Să ştiţi, adăugă surîzător Mareş, dacă din toată povestea asta iese un volum reuşit, mă duc cu el la editură să-l public.

— Bine! Poate n-o să uiţi şi o să-mi dai şi mie o carte cu autograf. Şi acum, la treabă! În ceea ce mă priveşte, doresc să refac itinerarul locotenentului Davidescu din dimineaţa trecută. La amiază ne revedem cu toţii. Deocamdată, Munteanu, Daleş şi Anca Rodan lucrează în incinta institutului şi, dacă vreunuia din ei i se face chef de plimbare, am avut grijă să le asigur însoţitori...

*

Dan Tomescu opri maşina în apropierea teatrului muzical şi intră în barul lacto-vegetarian.

— Bună dimineaţa! Văd că nu prea aveţi muşterii la ora asta! se adresă el individului care moţăia după tejghea, dar acesta nu-i răspunse decît cu un mormăit nedesluşit. Ce gustare aţi putea să-mi pregătiţi? continuă Tomescu, fără să se sinchisească de faptul că individul, ignorînd cele mai elementare reguli comerciale, nu se grăbea să-şi servească clientul.

— Încă n-am primit marfa, se hotărî acesta să-i explice.

— Aşa? Aşa care va să zică? lungi intenţionat cuvintele maiorul, căutînd să cuprindă cu privirea cît mai mult spaţiu din local.

„Aici a dispărut într-un chip misterios Catrina. Oare nu s-a înşelat locotenentul Davidescu?”

Din cîte îşi putea da seama, localul nu oferea posibilitatea unei ascunzători. Dealtfel, Davidescu menționase în însemnările sale că a cercetat peste tot, chiar şi încăperea strîmtă din spatele tejghelei, ascunsă de o draperie, şi că nu găsise acolo decît nişte lăzi metalice de ambalaj. Altă ieşire nu mai exista.

„Aşadar, Catrina Dornescu trece prin zid!” îşi spuse maiorul.

Îl salută pe responsabil şi ieşi în stradă. Clădirea vecină era a teatrului muzical. Privind cu atenție, maiorul îşi dădu seama că ceva tot îi scăpase din vedere lui Davidescu. Între cele două clădiri, ascunsă după o colonadă enormă, se afla o intrare discretă, pe care o descopereai numai la o examinare atentă.

Maiorul împinse uşa masivă, cu resort metalic, şi se trezi în fața unor trepte de marmoră acoperite în întregime cu un covor albastru, pufos, care estompa de minune orice zgomot.

Coborî scara în spirală şi ajunse pe un palier. În dreapta se afla o mică garderobă, iar în față, o uşă de stejar. Încercă să o deschidă, însă fără succes. Pe uşă se afla prinsă o firmă din placaj lustruit, pe care cineva zugrăvise o dansatoare şi scrisese alături, cu litere de-o şchioapă, „Intim-bar – deschis de la orele 20 la 2.”

„Deci e posibil ca aici să se fi ascuns Catrina Dornescu în cazul cînd a văzut că e urmărită.” „În orice caz, îşi răspunse Dan Tomescu, voi vizita şi eu acest local, care, după firmă şi după intrarea discretă promite să fie nu numai intim, dar şi interesant... Acum următorul drum am să-l fac la teatru.

Cu un simplu salut maiorul Tomescu trecu mai departe, către birourile administrației, spre stupefacția portarului, obişnuit să-şi vămuiască clienții.

Directorul teatrului, un bun amic de-al său, îl invită să ia loc şi-i oferi o țigară. Părea foarte dispus să stea de vorbă, dar pentru maiorul Tomescu timpul era prețios. Aşa că – încercînd să stăvilească dorința directorului – îi explică scopul vizitei sale, rugîndu-l să păstreze o discreție desăvîrşită asupra celor discutate.

Directorul nu ştia însă nimic din ceea ce i se întîmplase actriței. Aşadar, altcineva se interesase în ajun la telefon, în convorbirea cu Roşca, despre actrița Lia Dorna. În orice caz, un om dinafara teatrului, deoarece aici se ştia că actrița îşi luase un concediu medical.

— Sîmbătă dimineața, cînd se repeta noul spectacol, Lia Dorna a venit la mine în birou şi mi-a spus că nu se simte bine. Cum premiera urmează să aibă loc mîine seară, am preferat să suspend ultimele pregătiri şi s-o trimit la medic. La prînz s-a întors cu un certificat medical prin care i se interzicea orice activitate timp de trei zile, adică duminică, luni şi marți. De abia mîine ar urma să se prezinte la teatru. Şi acum îmi spui că Lia e paralizată... Ce mă fac, dragul meu? Gîndeşte-te că biletele pentru premieră şi pe următoarele şase zile, sînt vîndute pînă la ultimul loc. În definitiv, nu înțeleg ce legătură poate să aibă accidentul Liei Dorna cu tine?

— Asta nu te interesează deocamdată...

— Să ştii că Lia e o femeie cinstită, pe care n-o cred capabilă de vreo mîrşăvie.

— În orice caz e mai bine să nu te grăbeşti să pui mîna în foc, pentru că sînt oameni pe care nu-i cunoaştem niciodată. Tu o judeci din punct de vedere profesional, ca actriță, şi nu mă îndoiesc de capacitatea ei. Dar în rest ce ştii despre Eliza Dornescu?

Maiorul Dan Tomescu îşi părăsi grăbit prietenul, nemulțumit de puținele lucruri pe care le aflase. Se întoarse la birou, unde aştepta rezultatul analizelor efectuate de către specialistul trimis să se consulte cu doctorul Antoniu.

Într-un raport scurt, acesta îi comunica faptul că reuşise să descopere ce anume a determinat starea specială a actriței. Maiorul citi şi reciti raportul cu înfrigurare, dar şi cu mulțumire, deoarece bănuielile lui se confirmau.

„Analizînd amănunțit – scria specialistul –, am constatat pe lîngă urma de cafea şi o cantitate infimă dintr-o otravă foarte puternică, de proveniență străină, al cărui efect constă în amnezie şi paralizie totală, vreme de trei-patru zile, după care se produce decesul. Cu aproximație, accidentul – încercarea de sinucidere sau crima, pentru că eu nu pot defini ceea ce s-a întîmplat – s-a petrecut alaltăieri, duminică, între orele opt şi douăsprezece noaptea, după cum a precizat şi doctorul Antoniu.

Antidotul nu îl avem în țară, dar într-un timp relativ scurt ne va sosi şi sper că vom putea interveni la vreme pentru salvarea vieții victimei.”

Acum maiorul respiră mai uşurat.

Plecă spre policlinică şi procedă exact ca locotenentul Davidescu, adică aşteptă la rînd, ca orice pacient. Cînd intră în cabinet constată cu surprindere că înfățişarea doctorului nu mai corespundea descrierii locotenentului Davidescu; parcă îmbătrînise peste noapte. „Oare o iubeşte atît de mult pe Eliza? se întrebă maiorul, în vreme ce-l studia cu atenție. Pare foarte afectat de cînd a aflat despre starea gravă a actriței.”

— Tovarăşe doctor, o să mă iertați pentru că vă întrerup din activitatea dumneavoastră.

Doctorul avea o înfățişare obosită. Îl privi trist.

— Ați venit tot pentru povestea aceea?

— Da.

— Am declarat tot ceea ce ştiu.

— Sînt convins. Cred în sinceritatea dumneavoastră, dar poate vă mai amintiți unele amănunte care ne-ar fi extrem de folositoare. E posibil ca din momentul cînd ați aflat neplăcuta veste şi pînă acum să fi reflectat asupra unor situații peste care atunci, în momentele de durere ce v-au cuprins, ați trecut sau pur şi simplu le-ați uitat.

— Cînd ştiu că viața ei este în pericol, nu mă mai pot gîndi la nimic altceva. Aş vrea s-o văd. Asta-i tot ce doresc acum.

— Încă nu e momentul. Dar îndată ce va fi posibil...

— Pentru ce? Pentru ce nu mă lăsați s-o văd? îşi ieşi din fire doctorul Bănescu. Vreau s-o văd! Măcar o dată s-o mai văd vie.

Doctorul rămase tăcut vreme îndelungată, crispat, strîngînd neputincios pumnii, cu ochii închişi, aplecat peste biroul său, ca un om sfîrşit, pentru care viața fără ființa iubită nu mai are nici un rost.

Într-un tîrziu îşi reveni, aprinse o țigară, după ce îi oferise mai întîi maiorului. Acesta refuzase politicos şi continua să-l privească.

— Vă rog să-mi iertați ieşirea de adineauri, dar nu-mi mai pot stăpîni nervii. Ce doriți să mai aflați de la mine?

— Tovarăşe doctor, dacă insist, este pentru că vreau să descopăr o urmă cît de mică... Lucrurile sînt mult mai complicate decît par la prima vedere. Nu mă gîndesc la faptul că şi dumneavoastră ați putea fi bănuit...

— Dar cum credeți că eu, care o iubesc nebuneşte pe Lia, aş fi în stare să-i produc un rău cît de mic?...

— Ați recunoscut că duminică între orele şapte şi nouă seara vă aflați în apartamentul Elizei Dornescu, nu-i aşa?

— Întocmai. Acesta-i adevărul adevărat!

— De asemenea, ați declarat că actrița era acasă, deoarece în acea duminică nu avea

spectacol.

— Lia mi-a spus acest lucru încă de sîmbătă, la prînz.

— Ştiaţi că în realitate ea îşi luase un concediu medical de trei zile?

— Nu mi-a spus. Am observat că nu era în apele ei, dar nu m-am gîndit că ar putea fi bolnavă.

— V-aţi dus acasă la ea invitat de actriţă?

— Mai întotdeauna duminica o petreceam împreună. Fie că mergeam la prînz la vreun restaurant, fie că o vizitam acasă, în orice caz era ziua în care de obicei ne întîlneam. Nu lăsam să treacă o duminică fără să ne vedem.

— S-a întîmplat ceva deosebit în ultima duminică petrecută împreună?

— Ştiind că Lia e liberă toată ziua, i-am propus să ne plimbăm dimineaţa în afara oraşului.

— Aveţi maşină?

— Da.

— Şi cum a răspuns invitaţiei dumneavoastră?

— Spre surprinderea mea a refuzat. Nu mi-a dat nici un fel de explicaţie…

— S-a mai întîmplat şi altă dată?

— Nu-mi amintesc. Tocmai de asta am fost surprins.

— Sînteţi gelos?

— Mărturisesc că da. Acesta-i adevărul. Există un anume Remus Aliman, pictor decorator. De cînd a cunoscut-o se ţine scai după ea, deşi e căsătorit.

— Şi actriţa a răspuns acestei pasiuni?

— Nu. Adică nu cred. Tot ceea ce vă pot spune e că într-o bună zi am dat peste pictor în cabina ei. Sînt cam iute la mînie şi, deşi am pretenţia că-s bine crescut, m-am repezit la el, l-am luat de guler şi l-am dat pe uşă afară.

— Ce-a spus Eliza?

— Mi-a reproşat că sînt violent şi exagerat de gelos. Trebuie însă să mă înţelegeţi…

— Vă înţeleg! Acum aş vrea să vă pun cîteva întrebări mai delicate.

— Am să încerc să vă răspund.

— Mai existau şi alţi bărbaţi în viata Elizei Dornescu?

— Nu, tovarăşe maior. Categoric nu! Această întrebare mi-a pus-o dealtfel şi tovarăşul locotenent.

— Cunoaşteţi un inginer pe nume Daleş?

— N-am auzit niciodată de el, răspunse doctorul, fără ezitare.

— Îmi puteţi preciza cum aţi petrecut duminică seara în apartamentul Elizei?

— Bineînţeles. Am discutat despre noi, despre proiectele noastre de viitor. Am ascultat muzică la radio. Cam atît…

— Aţi declarat locotenentului Davidescu că pe la opt un bărbat a sunat la uşă. Nu ştiţi cine era?

— Nu. Dar m-a intrigat faptul că Lia s-a întors în cameră foarte tulburată. Cît am stat împreună după aceea a fost neliniştită, agitată. Credeam că din cauza oboselii. V-am mai spus, nu mă gîndeam că ar putea fi bolnavă, n-am ştiut şi nici nu mi-am dat seama.

— Poate că nici nu era…

— Poate. Cred că vizita acelui bărbat i-a dat un şoc psihic. Se plimba prin cameră, fumînd ţigară după ţigară.

— Fuma?

— Rar. Cînd era nervoasă sau extenuată de efort. Pretindea că ţigara o linişteşte.

Avea obiceiul să poarte cu ea o tabacheră de argint, dăruită de un admirator. O purta mai mult în chip de talisman, ştiţi cum sînt unii actori, un pic superstiţioşi.

— Obişnuia să consume cafea?

— Da. Destul de des. Eu o rugam să nu mai bea atîta, dar avea o adevărată slăbiciune pentru asta.

— Şi dumneavoastră?

— Normal. Una-două pe zi.

— În seara aceea aţi băut?

— Da. După vizita individului acela Lia a preparat două cafele.

— N-aţi văzut, s-a spart vreo ceaşcă?...

— Nu. Poate după plecarea mea. În orice caz, îmi amintesc bine, ceştile de cafea, ca şi farfurioarele pentru gustări, au rămas pe măsuţa din dormitor, pînă cînd am ieşit din apartament.

— Vă mulţumesc, pentru toate amănuntele pe care mi le-aţi dat!

Maiorul Tomescu se înclină uşor şi părăsi cabinetul.

*

Tînărul înalt, cu părul blond-roşcat, fuma nervos, ţigară de la ţigară, urmărind pe fereastra camerei picăturile de ploaie dese, cernute ca prin sită, ce se prelingeau pe pietrişul din faţa pridvorului, spre grădina înţesată de crizanteme.

Oare cît va mai sta ascuns aici? Cît va mai tremura pînă şi la zgomotul ce-l fac obloanele zgîlţîite de vînt sau la trosnetul scîndurilor sub greutatea propriilor săi paşi?

A petrecut o zi şi o noapte înspăimîntătoare în camera asta cu miros de levănţică, ce îi pătrunde în nări, în pori, obsedant, pînă la saturaţie... E nedormit, zgribulit de frig şi de teamă.

Pentru ce a fugit? De ce s-a ascuns aici?...

N-ar fi trebuit să fugă. Poate că ar fi fost mai bine să se fi dus la miliţie, să fi explicat că nu e vinovat, să fi povestit totul... Numai că Ioana, soţia lui, ar fi aflat lucruri pe care nu trebuia să le ştie niciodată. Ar fi făcut în mod sigur o nouă criză, poate fatală. Ioana avea un sindrom astenic depresiv. În ultima vreme se simţea tot mai rău. Acum, desigur, intrase în panică... Totuşi aici era greu să fie găsit. Îşi luase o serie de măsuri de precauţie. Nu făcuse focul în sobă, ca să nu se vadă fumul ieşind din coş. Oricine ar trece prin apropiere ar crede că locuinţa e părăsită. Dealtfel i se spusese că totul nu va dura mai mult de trei-patru zile şi că apoi se va putea întoarce acasă. Aprinse încă o ţigară. A cîta pe ziua de azi? Trebuia să fie aproape de amiază. Stomacul îl chinuia. În bucătăria de alături erau destule provizii, dar simţea că nu se putea atinge de nimic...

Şi ploaia asta măruntă, obsedantă, monotonă, care nu mai înceta!

*

Soţia pictorului Remus Aliman întredeschise uşa, privind oarecum speriată către bărbatul înalt şi vînjos care îi surîdea cu atîta amabilitate.

— Doamna Aliman?

— Da, domnule.

— Sînt maiorul Dan Tomescu.

— Poftiţi, vă aşteptam! şi îl invită să ia loc pe canapeaua din hol.

Locuinţa soţilor Aliman era intimă şi atrăgătoare. Din hol, o scară interioară de stejar, ducea către o cameră spaţioasă – dormitorul şi atelierul pictorului. La parter, în dreapta şi în stînga, un alt dormitor şi o sufragerie, despărţită de hol prin perdele grele

de catifea albastră. Se vedea cît de colo că soții Aliman aveau o predilecție pentru această culoare. Pereții, mobila, covoarele, vazele, toate erau albastre.

— Doriți o cafea?

— Nu, mulțumesc, doamnă, sînteți amabilă, dar nu obişnuiesc la ora aceasta.

— Ştiți, eu v-am chemat... Soțul meu n-a venit astă-noapte acasă. Trebuie să mă ajutați să-l găsesc. Vă implor!

— Vă rog să fiți liniştită. Aveți încredere în noi.

Maiorul îşi dădu seama de starea femeii şi nu speră să afle mare lucru de la ea. Era agitată şi nervoasă; nu-şi găsea locul. Chipul îi era palid, cu trăsături regulate, dar aspre; părea o imagine vie a portretelor zugrăvite de Modigliani. Ochii îi erau lipsiți de expresie, cenuşii şi încercănați. Mîinile lungi, cu degete scurte, căutau cu febrilitate să-şi facă de lucru; îndepărtau o scamă imaginară de pe un fotoliu, mutau o vază dintr-un loc într-altul, răsuceau inconştient în jurul gîtului un lănțişor de aur. Apoi, alte gesturi febrile, cu acelaşi neastîmpăr, şi jocul acesta absurd se prelungea, fără speranța de a se sfîrşi.

„O să fie cam greu, dacă nu imposibil, să pot discuta cu ea”, gîndi maiorul.

— Domnule ofițer, rupse femeia pe neaşteptate tăcerea. Unde se află soțul meu? Nu cumva s-a sinucis? Sau poate că a fugit?

Se ridică de pe fotoliu, ignorînd în acele momente prezența maiorului în cameră.

— Nu trebuia să-mi facă una ca asta! Nu trebuia! scînci ea, ca un copil, oprindu-se în fața şemineului din marmură şi fier forjat, aşezat sub scara interioară.

Deşi uneori frazele nu aveau nici o legătură între ele, ea continua să vorbească, mărturisindu-şi dorințele şi durerile.

— Sînt tînără! Sînt încă tînără! Mi-a spus că-s frumoasă, că am un profil de efigie, grecească. Dar el ştia bine că nu sîntem potriviți, că nu sîntem făcuți unul pentru altul. Şi, atunci, de ce? De ce m-a adus aici, unde-i totul albastru, atît de albastru? Cînd eram copil, părinții îmi îndeplineau toate gusturile. Ce bine-i să fii copil! Şi tînăr. Tinereții nu i se poate refuza nimic. De ce am venit în casa asta albastră? Aici totul mi-e străin şi vrăjmaş. N-am linişte. El spune că sînt încă frumoasă. Atunci de ce-a fugit de mine? Unde s-a ascuns? Sau poate că e bolnav... Dar dacă e cu ea? Poate că acum sînt împreună. Oare e atît de frumoasă? Şi eu am fost tînără, frumoasă. Şi încă mai sînt tînără. Dar aici totul e albastru, albastru...

Ioana Aliman se prăbuşi în fața şemineului, plîngînd în hohote înăbuşite. Fără îndoială, era bolnavă de nervi.

Ce putea alege maiorul Tomescu din spovedania unei femei care părea să-şi fi pierdut rațiunea? Şi totuşi cîteva cuvinte i-au reținut atenția. Ioana Aliman se plîngea de o rivală. O femeie mai frumoasă şi mai tînără decît ea. Fără îndoială că era vorba de Eliza Dornescu. Aşadar, soția pictorului o cunoştea pe actriță. Dar ce anume ştia despre ea?

Se apropie de Ioana, îi sprijini brațul şi o aşeză uşor pe canapea.

— Doamnă, liniştiți-vă! Doriți un pahar cu apă?

Femeia deschise ochii. Îl privi lung, mirată, ca şi cum abia atunci l-ar fi văzut pentru întîia oară.

— Cine eşti dumneata? Cum ai pătruns în casa mea?

— Sînt maiorul Tomescu. Am venit la chemarea dumneavoastră. Vă amintiți?

— Iertați-mă! Doream să-mi aduceți soțul...

— Asta e şi dorința noastră. Aş vrea să ne ajutați.

— Eu? Cum să vă ajut eu?

— Cine-l cunoaşte mai bine pe Remus Aliman decît soția lui? Vorbeați despre o femeie frumoasă...

— Am spus eu asta?

— Da! O cunoaşteți pe Eliza Dornescu?

— Cum? Şi dumitale ți se pare că e mai frumoasă decît mine? se repezi femeia, furioasă.

— Nu, nu, nu! căută să o liniştească maiorul.

— Toți bărbații sînteți la fel. Vi se pare că altă femeie e mai frumoasă, mai bună şi mai deşteaptă decît soțiile voastre... De ce îmi aminteşti de Eliza? Şi Remus îmi amintea toată ziua de ea!

— Vreau să aflu unele lucruri în legătură cu Eliza Dornescu. Poate vom reuşi să descoperim unde se află soțul dumneavoastră.

— Eliza?... Eliza e moartă!...

Pentru o clipă, maiorul Tomescu rămase stupefiat.

— Cine v-a spus acest lucru?

— Cum cine? Chiar soțul meu.

— Cînd?!

— Mi-a telefonat. Ieri dimineață. Mi-a spus: „Ştii Ioana, ea e moartă. De-acum înainte o să te linişteşti. Eliza Dornescu nu mai există."

— De unde cunoştea el acest lucru?

— Nu ştiu.

— Nu v-a spus?

— Nu. Dar dacă totul e o minciună? Dacă sînt acum împreună?

— E imposibil.

— De unde ştii dumneata?

— Vă rog să mă credeți pe cuvînt. Mai mult nu vă pot spune, dar sînt sigur că Eliza Dornescu şi soțul dumneavoastră nu sînt împreună.

— Atunci ce s-a întîmplat cu Remus? De ce n-a venit acasă? înțelegeți, domnule maior, o iubea! Veniți, veniți vă rog cu mine în camera soțului meu! şi Ioana se repezi pe scara interioară.

El o urmă imediat. Fără îndoială, Remus Aliman se arăta un pictor deosebit de talentat. Pereții erau acoperiți în întregime de tablouri sau schițe pentru decoruri de teatru, unele mai frumoase ca altele, rod al unei imaginații fecunde. Tablourile erau pictate cu o paletă coloristică foarte vie şi variată, deşi, bineînțeles, predomina culoarea albastră.

Ceea ce atrăgea atenția de la prima vedere era faptul că majoritatea tablourilor reprezentau aceeaşi femeie. Țăranca culegînd rodul bogat al viței de pe arac, muncitoarea aplecată cu dragoste asupra strungului, femeia revoluționară de la 1848, purtînd cu mîndrie tricolorul în fruntea maselor, zecile de portrete, toate, toate erau... Eliza Dornescu.

— Vedeți? murmură înfiorată Ioana. O iubea, o iubeşte, o va iubi întotdeauna. Chiar dacă a murit, ea va trăi mereu. Îmi vine să dau foc, să ard tot...

— Nu veți face una ca asta.

— Aveți dreptate! La ce bun? Chiar dacă aş preface tablourile în scrum şi cenuşă, ea va rămîne mai departe în inima lui. Şi inimii nu poți să-i dai foc...

Rămaseră amîndoi nemişcați, fiecare cu gîndurile lui.

— Doamnă...

Maiorul Tomescu îndrăzni cel dintîi să tulbure tăcerea. O strigă uşor, de cîteva ori,

pînă ce femeia se hotărî să-i răspundă.

— Ce vreți să mă mai întrebați? V-am spus tot ce ştiu şi mai ales tot ce mă doare: Durerea unei femei mult mai în vîrstă decît bărbatul ei...

— Doamnă, nici dumneavoastră nu puteți să vă dați foc inimii. Vă promit că voi face totul pentru a-l găsi pe soțul dumneavoastră.

— Văd că eu nu am reuşit să vă ajut cu nimic, cu absolut nimic.

— Vă înşelați. Am aflat un lucru deosebit de prețios. Nici nu vă puteți imagina cît de mult valorează acest lucru pentru mine.

*

— Tovarăşe maior, pînă acum nu s-a întîmplat nimic deosebit în sectorul meu! îl întîmpină Davidescu de cum ajunse în apartamentul actriței.

— Nici măcar un telefon?

— Absolut nimic. Linişte deplină.

Maiorul se uită la ceas.

— Ar fi trebuit să sosească. Nu i s-a comunicat ora?

— Ba da.

— Ce au raportat oamenii care au urmărit-o?

— Situația e neschimbată. De ieri de la prînz nu s-a mişcat din casă.

Dan Tomescu se opri în fața dulapului cu îmbrăcămintea actriței. Deschise larg uşile şi fluieră uşor, în semn de mirare.

— Ia priveşte, Davidescule! Ai numărat, din curiozitate, poşetele Elizei Dornescu?

— Nu! Dar, într-adevăr, sînt cam multe.

— Ai zice că are o slăbiciune deosebită pentru ele. Uite, îți spun eu cîte sînt; douăzeci şi patru.

— Formidabil! exclamă, cu uimire sinceră, Davidescu. Dar cum de le-ați numărat atît de repede?

— Pe mine nu mă miră numărul poşetelor. Altceva mi se pare ciudat!

— Ce anume?

— Că nu am găsit, nicăieri, o tabacheră de argint.

— Mă iertați, nu vă înțeleg!

— O tabacheră de argint, dăruită de un admirator. Am aflat asta de la doctorul Bănescu.

— Eliza Dornescu fuma?!!

— Uneori. Avea însă o tabacheră pe care o considera drept talisman. Nu se despărțea de ea niciodată. Şi totuşi...

— Tabachera a dispărut?

— Exact! Şi aş da orice să ştiu în mîinile cui se află acum...

Davidescu ar fi dorit să ştie de ce îl interesa pe maior atît de mult tabachera de argint a Elizei, dar soneria de la intrare le întrerupse conversația. Locotenentul se grăbi să deschidă uşa. Era Catrina Dornescu.

— Poftiți, luați loc, doamnă! o îmbie maiorul, observînd uimirea şi nehotărîrea bătrînei. Vă aşteptam, reluă el, după ce Catrina se aşeză pe un fotoliu. Desigur, sînteți mirată de prezența mea. Nu mă cunoaşteți şi aş putea spune că nici eu nu vă cunosc pe dumneavoastră...

Volubilitatea maiorului Tomescu părea s-o indispună pe Catrina. Nu scotea nici un cuvînt. Davidescu se retrăsese cu discreție.

— V-am invitat, doamnă, pentru a vă spune că nepoata dumneavoastră este victima

unei gelozii din partea unui amic de-al ei. N-am avut încotro şi a trebuit să vă invit din nou aici. Ştiu că vă e neplăcut să revedeți locul acesta şi să vă reamintiți nişte lucruri care v-au îngrozit. Dar, vă repet, sînt obligat. Vom încheia un proces-verbal şi cu asta am terminat „cazul Eliza Dornescu".

Catrina se uită nedumerită la maior.

— Ce vreți să spuneți? Ce-i cu Eliza?

Maiorul Tomescu nu-i răspunse. Se prefăcea că priveşte pe fereastră.

— Eliza a fost otrăvită.

— Otrăvită?! De cine?

— Asta am vrea să ştim şi noi. Trei oameni pot fi bănuiți, dacă nu cumva vinovatul se ascunde în umbră. Pînă una-alta, împotriva unuia dintre ei avem o probă evidentă: fuga. Dar îl vom găsi.

— Despre cine vorbiți?

— Cred că ați auzit de pictorul Remus Aliman.

Catrina nu răspunse numaidecît. Pe fața ei se întipări surpriza.

— Da. Venea cîteodată pe aici.

— Cînd l-ați văzut ultima oară?

— O, e destul de multişor de atunci! Dar... Îl credeți capabil să săvîrşească o asemenea crimă? Şi pentru ce-ar fi făcut-o?

Maiorul remarcă faptul că bătrîna devenise dintr-o dată mai vorbăreață.

— V-am spus: din gelozie. Dumneavoastră aveți vreo altă bănuială?

— Eu nu cred că e vorba de o crimă.

— Atunci?

— Nu ştiu. Ați spus că Eliza a fost otrăvită. Dar dacă s-a otrăvit?

— E rîndul meu să vă întreb: Pentru ce ar fi făcut-o? O actriță în plină glorie, admirată, tînără, cu un viitor de invidiat...

— Poate dintr-o deziluzie sentimentală. Deşi nu pot să cred că ar fi fost capabilă să... Nu, nu! O cunosc prea bine.

— De furt nu poate fi vorba!

— Desigur. Nu lipseşte nimic din casă. Am declarat şi domnului căpitan Roşca.

— Deci obiectele prețioase, banii sînt la locul lor. Poate că totuşi lipseşte ceva...

— Ce anume?

— Un obiect la care Eliza Dornescu ținea foarte mult...

— Nu înțeleg! Eliza nu avea pasiunea obiectelor. Şi, în definitiv, dacă ați stabilit că e vorba de o crimă pasională, nu văd de ce trebuia să dispară neapărat ceva din casa asta?

— Cunoaşteți faptul că nepoata dumneavoastră purta în poşetă, permanent, o tabacheră de argint?

— Da. Era un dar primit de la un admirator de-al ei.

— Tabachera a dispărut. Nu cumva ştiți ce s-a întîmplat cu ea?

O clipă, numai o clipă, privirile lor se întîlniră. Răspunsul ei fu neaşteptat:

— Tabachera Elizei e la mine.

Dan Tomescu rămase cîteva momente descumpănit. Catrina îşi deschise poşeta neagră, mare, aproape cît o servietă, şi scoase dinăuntru tabachera, pe care o întinse maiorului. Poftiți, vă rog, să vă serviți! Sau poate nu fumați?

Îşi aprinseră amîndoi cîte o țigară. Fumul se înălță alburiu către tavan.

— V-aş ruga să-mi predați tabachera, îi ceru maiorul, privind-o insistent pe bătrînă.

— Cu plăcere. Dacă vă face trebuință...

— Peste cîteva zile v-o restitui.

Acum Dan Tomescu ar fi dorit să rămînă singur. Un gînd îi trecea prin minte: dorea să revadă paginile primului interogatoriu luat de căpitanul Roşca.

*

— Copii! Nu mai avem mult şi sîntem gata! exclamă, satisfăcut, inginerul George Munteanu.

Anca şi Vicenţiu tresăriră. Preocupaţi de cercetările pe care le efectuau, nu auziseră cînd inginerul intrase în laborator.

— Iată formula care ne mai lipsea, rosti el, emoţionat de importanţa momentului. Vom isprăvi la timp lucrarea! şi flutură o hîrtie cu zeci sau poate chiar sute de însemnări. Aproape nu-mi vine să cred cît de simplă era formula finală. Nu ne rămîne decît să efectuăm probele, dar aş propune să luăm o pauză înaintea ultimului asalt. Ce părere aveţi?

Explozia de bucurie a inginerului Munteanu nu părea să-i entuziasmeze prea mult pe colaboratorii săi.

— Tocmai vroiam să dau un telefon, se scuză Anca.

Se ridică de pe scaun şi părăsi încăperea, cu mersul ei caracteristic, demn şi mîndru. George Munteanu privi în urma ei, pînă ce Anca închise uşa, apoi se întoarse spre asistent, care, lăsînd lucrul deoparte, îşi cuprinsese tîmpla între palme; părea total absent de la cele ce se petreceau în jurul lui.

— Dragul meu, iartă-mă că îndrăznesc să-ţi tulbur gîndurile. Sînt îngrijorat de starea în care te afli. Aseară m-am abţinut să-ţi pun vreo întrebare, deşi cred că între noi tăcerile nu-şi au rostul. Să nu mă iei drept un indiscret, ci numai prietenul care în dorinţa de-a te ajuta îţi întinde o mînă sinceră şi e dispus să te asculte şi să te sfătuiască.

Vicenţiu continua să tacă. Îl stima pe George Munteanu, îl considera un mare savant, un om de ştiinţă capabil să realizeze invenţii deosebit de importante, chiar mai importante decît noua formulă a proceselor electrice în materie vitroasă.

Îl preţuia şi ca prieten. Ieri seară poate că îl salvase de la un dezastru. Dar din momentul acela, al întîlnirii lor neaşteptate, îl cuprinseseră în mod ciudat unele îndoieli. În definitiv de ce se afla George Munteanu în apropierea locuinţei Elizei? O cunoştea? Îl urmărise? Cum de apăruse tocmai atunci? Pentru, ce nu-l întrebase absolut nimic? Ştia de legătura dintre el şi Lia? Erau atîtea întrebări cărora nu le putea găsi nici un răspuns, dar mai ales îl enerva această coincidenţă bizară. Totul îi apărea haotic. Nu reuşea să-şi ordoneze ideile într-o înlănţuire logică. În schimb, instinctiv, simţea un fel de îndepărtare neaşteptată faţă de George Munteanu.

Poate de aceea acum, la toate insistenţele acestuia, nu găsise puterea să răspundă şi se refugiase într-o tăcere absolută.

*

— Spune-mi Mareş, întrebă pe neaşteptate maiorul Dan Tomescu, după un scurt răgaz, ai mai aflat ce va în legătură cu laboranta?

— Ne-am mai întîlnit o dată, la o cofetărie. Ştiţi, profit cît mai mult de pe urma faptului că am fost colegi de liceu şi că ea păstrează cele mai bune amintiri despre mine. Chiar îmi caută prietenia şi, aflîndu-se într-o stare de depresiune psihică, prezenţa mea o linişteşte. Mai mult decît atît: pretinde că simte nevoia să-şi destăinuiască amărăciunile unui om care i-a dovedit, în trecut, multă înţelegere.

— Şi acel om eşti tu?

— Da. Am aflat astfel, destul de uşor, multe amănunte din viața intimă a Ancăi Rodan.

— Sînt fapte care ar putea să ne intereseze?

— Cred că da. Spre exemplu, laboranta şi inginerul Munteanu s-au cunoscut astă-vară, la Mamaia. La început relațiile dintre ei erau mult mai apropiate decît într-o simplă camaraderie. Pe neaşteptate, inginerul s-a îndepărtat de Anca, ba chiar a dispărut de lîngă ea, ca şi cum n-ar mai fi locuit amîndoi în aceeaşi stațiune, în acelaşi hotel...

— Probabil a apărut o altă femeie...

— Chiar aşa!

— Nici nu-i greu de presupus. Inginerul, deşi e la o vîrstă destul de înaintată, păstrează o vioiciune şi un aer de cuceritor simpatic, uşor de remarcat de la prima vedere. Spune-mi, cunoşti cumva şi numele femeii care i-a luat locul Ancăi Rodan?

— Da! După întoarcerea în Bucureşti Anca a aflat, nu ştiu de unde, că inginerul Munteanu a fost văzut pe litoral cu o femeie frumoasă. Perechea aceasta, atît de interesantă şi admirată, apărea de dimineață şi pînă seara în stațiunea Saturn. Abia atunci şi-a explicat Anca Rodan dispariția inginerului din viața ei intimă.

— Bine, dar tot nu mi-ai spus numele femeii...

Mareş rîse, bucurîndu-se dinainte de efectul pe care-l va produce numele ce urma să-l rostească.

— Poate chiar actrița Lia Dorna, adică Eliza Dornescu.

— Eliza Dornescu îl cunoştea pe inginerul George Munteanu? murmură Dan Tomescu.

Se întoarse cu spatele către Mareş, apropiindu-se gînditor de fereastră. Într-un tîrziu se adresă locotenentului:

— Aparent sînt patru oameni care ar fi avut un interes oarecare – să zicem, gelozia – pentru a o suprima pe actriță: inginerul Munteanu, inginerul Daleş, pictorul Aliman şi doctorul Bănescu. Ce ştim despre fiecare în parte? Inginerul Munteanu: o cunoaşte la mare, probabil că-i face curte, dar nu mai apare în viața actriței la reîntoarcerea în Capitală. Pictorul: e îndrăgostit de Eliza. Acest lucru este confirmat de doctor, de Catrina, de portarul de la teatru şi chiar şi de soția pictorului. Doctorul Bănescu este, se pare, cel mai serios pretendent. E burlac, a salvat-o de la moarte în urmă cu ani de zile, o iubeşte cu pasiune, dar e şi cel mai gelos, cel mai irascibil dintre ei. Despre tînărul inginer Vicențiu Daleş nu ştim decît că a apărut în viața Elizei Dornescu, dar nu am aflat încă adevăratele lui sentimente pentru actriță. Cît despre Eliza, în afara faptului că îi acorda multă atenție şi prietenie doctorului Bănescu, nu cunoaştem ce sentimente nutrea față de ceilalți trei. Acum, dragă Mareş, iată şi întrebarea: Care dintre cei patru era interesat să atenteze la viața actriței?

— Dacă excludem ipoteza unei crime din gelozie, rămîn doar doi: inginerii Munteanu şi Daleş.

— Perfect! Să analizăm deci o ipoteză. Să presupunem că Eliza Dornescu e agent de spionaj, în vreme ce inginerul Munteanu e inventatorul lucrării care-i preocupă pe spioni. Ce interes ar avea să-şi vîndă invenția prin actriță? De ce n-ar face-o singur, direct?

— Pentru că în ultimul timp n-a avut ocazia să plece în străinătate.

— În schimb, actrița a efectuat cel puțin un turneu pe an peste hotare.

— Exact! Mai departe putem presupune că la un moment dat se iveşte o neînțelegere între ei şi atunci inginerul caută să o lichideze.

— Nu e rea logica ta, Mareş, dar ce se întîmplă cu restul lucrării, cu partea finală a descoperirii? Dacă Eliza Dornescu constituia legătura dintre inginer şi spionii din afară, dacă ea transmitea mesajele, cine o va face acum, tocmai în momentul cel mai important, cînd lucrarea e aproape terminata?

— Poate că, direct, chiar inginerul. Aflîndu-se la sfîrşitul lucrării, nu mai are nevoie de intermediar şi îl exclude.

— Dacă presupunerile tale sînt întemeiate, logic ar fi să-l împiedicăm pe inginerul Munteanu să transmită partea finală a lucrării şi, în consecință, agentul dinafară să nu aibă posibilitatea să-şi execute misiunea. Dar pe baza căror dovezi putem face treaba asta? Cine l-a văzut în preajma Elizei Dornescu astă-vară la mare? Anca Rodan nu ți-a divulgat nici un nume. Şi, chiar dacă o va face, constituie acest fapt o acuzație? Desigur că nu! Arestarea inginerului, să zicem, şi nu numai a lui, ci şi a celorlalți doi colaboratori, o putem face sub un pretext oarecare. Dar atunci cine mai termină lucrarea? Riscăm, e adevărat, dar – lăsîndu-i pe toți bănuiții să-şi vadă de treabă mai departe – e aproape imposibil ca adevăratul vinovat să nu încerce să-şi ducă pînă la capăt acțiunea. Şi de ce nu am presupune că există chiar mai mulți implicați? Îl uiți pe Daleş, pe Anca Rodan?

— Bineînțeles că şi ei ar putea fi bănuiți.

— Din informațiile culese de locotenentul Davidescu, tînărul inginer a cunoscut-o pe actriță înaintea lui Munteanu. Mai mult decît atît, astă-vară a fost şi el la mare.

— Împreună cu soția, nu uitați!

— Asta nu are nici o importanță. Nu ştim dacă au fost înțeleşi dinainte, dar e posibil şi aşa ceva.

— Desigur.

— Nu e exclusă nici ipoteza că Munteanu şi Daleş au lucrat împreună!

— Întîlnirea lor de aseară, în fața casei Elizei Dornescu, confirmă parțial această ipoteză.

— Da! Există însă o întrebare. Ce căutau amîndoi aici? Dacă ei sînt autorii tentativei criminale, sau chiar numai unul dintre ei, de ce au revenit după săvîrşirea infracțiunii? Nu le era teamă că vor fi prinşi? Oare sînt atît de naivi ca să nu-şi închipuie că locuința va fi supravegheată?

— Poate căutau ceva.

— Ce anume?

— Un corp delict. Chiar dumneavoastră ați constatat lipsa unui obiect.

— Te referi la tabachera asta? Prezintă ea vreo importanță deosebită? Vezi bine că nu poartă nici o inscripție, nici o monogramă, nici cel mai mic indiciu. Cine i-a dăruit-o actriței? De ce se afla la mătuşa ei? Iată întrebări la care n-am răspuns încă. Un lucru ar merita, cred eu, să fie aflat: de ce ținea actrița la tabachera asta în mod deosebit?

— Probabil că persoana care i-a dăruit-o îi era foarte apropiată.

— Te referi la doctorul Bănescu? Ce l-ar fi împiedicat să declare că el i-a cumpărat-o?

— Încîlcită afacere! exclamă Mareş.

Maiorul Tomescu surîse.

— Cel puțin, tu ai o misiune mai plăcută... Fiindcă veni vorba. Ce ai aranjat pentru după-amiază cu Anca Rodan?

— Cred că iar mă plimbă pe la croitoreasă şi prin magazine.

— Ce-ar fi să-i propui să mergeți astă-seară la un bar?

— La bar?!

— De ce nu? Dansați, vă mai destindeți puțin şi... poate că întîlniți şi ceva lume cunoscută.

— Am înțeles, tovarăşe maior. Mergem şi la bar, dar la care anume?

— Îmi place de tine, Mareş, că înțelegi foarte repede despre ce e vorba. „Intim-bar” se află chiar în clădirea teatrului muzical. Cum merge cu „biografia” Catrinei Dornescu? adăugă el după o scurtă tăcere.

— Pînă în prînz v-o aduc, tovarăşe maior. Sînt sigur că ne va clarifica multe lucruri.

*

Femeia deschise uşa şi privi mirată spre bărbatul din fața ei. Nu-l cunoştea. Nu-l mai văzuse niciodată.

— Sărut mîinile, doamnă. Sînteți soția pictorului Aliman?

Ea răspunse doar printr-o uşoară înclinare a capului şi un suspin făcu să-i tresalte pentru o clipă pieptul.

— Soțul dumneavoastră e acasă?

— Nu, domnule.

Încercă să închidă uşa, dar nu izbuti. Bărbatul îşi proptise piciorul în deschizătură.

— Ce doriți? întrebă Ioana Aliman, înspăimîntată.

— Să stau puțin de vorbă cu dumneavoastră.

— Nu vă cunosc. Cine sînteți?

— Un vechi prieten al lui Remus. Un coleg de liceu. N-aveți cum să mă cunoaşteți.

— Vă rog să reveniți cînd va fi soțul meu acasă.

Fără să înțeleagă prea bine de ce, simțea că o cuprinsese frica. O indispunea bărbatul mătăhălos, cu ochelari fumurii acoperindu-i jumătate din față, şi mai ales o neliniştise gestul lui, prin care o împiedicase să închidă uşa.

— Nu, doamnă! insistă necunoscutul. Doresc să vă vorbesc. Dar nu aici! şi o împinse cu un gest hotărît.

Luată prin surprindere, Ioana făcu cîțiva paşi îndărăt, fără să opună nici cea mai mică rezistență. Necunoscutul răsuci cheia în broască, apoi o strecură într-unul din buzunarele impermeabilului cu care era îmbrăcat.

— Să nu vă fie teamă! Nu vi se va întîmpla nimic. Dar cu o condiție! adăugă el. Vă veți aşeza cuminte pe acest fotoliu. Să stați liniştită! Dacă încercați să strigați sau să telefonați, îmi voi schimba atitudinea.

Ioana se aşeză ca hipnotizată în fotoliu. Simțea că nu poate să se opună şi, chiar dacă ar fi făcut-o, îşi dădea seama că ar fi fost zadarnic. Individul era puternic şi părea decis să-şi ducă la împlinire, cu orice preț, ceea ce îşi propusese.

— Vă e rău? o întrebă el.

— Nu! veni răspunsul mecanic.

— V-am spus totuşi să nu vă fie teamă. Am să vă aduc un pahar cu apă.

Străbătu holul, admirînd mobilierul.

— Unde e baia?

— Acolo!

Ioana ridicase brațul, fără vlagă, indicînd necunoscutului uşa care dădea spre baie. În treacăt, acesta luă un pahar de pe o măsuță şi dispăru în baie, lăsînd uşa întredeschisă. Îl auzi cum deschide robinetul. Pentru cîteva momente era deci singură. Privi cu desperare în jurul ei. Telefonul se afla la cîțiva paşi, dar nu reuşea să se ridice. Parcă îi turnase cineva plumb în picioare. Necunoscutul se întoarse în cameră. Se opri în fața ei şi îi întinse paharul. Ioana încercă să-i vorbească, să-i spună ceva, dar nu

reuşi. Simțea cum îi zvîcneşte cu putere inima. Deodată ceva, ca un vîrtej, îi răscoli fulgerător mintea. O amețeală tulburătoare. I se părea că necunoscutul se îndepărtează de ea, din ce în ce mai mult şi mai repede, pînă ce se transformă într-un punct mic, cît flacăra unei brichete. Apoi luminița aceea dispăru brusc; o învălui o negură cumplită, înspăimîntătoare, sumbră.

Ioana Aliman întinse mîinile în gol, cîteva clipe, apoi se lăsă moale, fără viață, pe speteaza fotoliului, cu bărbia proptită în piept. Leşinase.

Necunoscutul înjură zdravăn. La aşa ceva nu se aşteptase. Se aplecă şi îi pălmui obrajii. Ioana nu se trezi. Bărbatul părea furios şi mai ales încurcat. Îşi dădea seama că femeia nu era decît leşinată, dar nu-i convenea situația. Mai încercă de cîteva ori şi nu se potoli decît atunci cînd Ioana deschise ochii.

— Ce s-a întîmplat? murmură ea, încercînd să-şi aducă aminte cine era bărbatul care îi oferea un pahar cu apă.

Nu apucă să-şi răspundă la întrebările ce o chinuiau. Bău, inconştientă, cîteva înghițituri. Necunoscutul o ajută să se ridice. Făcu cîțiva paşi prin cameră. Simțea că-şi revine. Totuşi un fior îi străbătu corpul. Apoi, încă unul. Frisoanele se înmulțiră. Se sprijini de măsuța telefonului. Ridică involuntar receptorul, căutînd să-şi amintească numărul de telefon al miliției. Auzi în receptor tonul, dar nu mai izbuti să formeze numărul dorit. Se prăbuşi brusc pe parchet, tîrînd după ea, în cădere, telefonul.

Necunoscutul îşi scoase tacticos ochelarii fumurii, pe care îi vîrî în buzunar, alături de cheia de la intrare, şi îşi puse în mîini o pereche de mănuşi subțiri. Se apucă de treabă, cu repeziciune, fără să mai arunce vreo privire spre femeia care zăcea pe parchet.

*

— Cred că am făcut o treabă bună, izbucni Mareş, surîzător, cînd intră în biroul maiorului. Noroc că ştiu să stenografiez, adăugă el şi răspîndi pe masă cîteva zeci de foi de hîrtie.

— Într-adevăr, te-ai ținut de cuvînt. Am impresia că ai reuşit să scrii romanul pe care mi l-ai promis.

Maiorul Tomescu răsfoi cu mult interes însemnările, apoi rosti:

— Cred că e momentul să ascultăm biografia Catrinei Dornescu. Aşadar, Mareş, te ascultăm!

Îi invită pe căpitanul Roşca şi pe locotenentul Davidescu să ia loc pe scaune.

— Cu aproape patruzeci de ani în urmă, fotografia Catrinei Dornescu apăruse pe neaşteptate în ziare – începu Mareş lectura însemnărilor sale. Cronicarii teatrali se întreceau în a prezice tinerei actrițe o carieră promițătoare. Dar, spre surprinderea tuturor, Catrina refuzase contractele deosebit de avantajoase în țară, atrasă de faima teatrului liric din Viena. Într-o frumoasă seară de mai avusese loc premiera spectacolului muzical care avea în fruntea distribuției pe Katy Dorn. Fusese ceva nemaipomenit. Vienezii o aplaudaseră la sfîrşitul spectacolului minute în şir. Ovațiile nu mai conteneau. Pe firmamentul teatrului de revistă apăruse o nouă stea strălucitoare: Katy Dorn. Ziarele bucureştene menționaseră şi ele, la loc de cinste, evenimentul. Doar Katy Dorn nu era alta decît Catrina Dornescu, fiica plaiurilor dîmbovițene. Cîteva turnee în alte părți ale lumii îi măriseră faima, îi adăugaseră noi lauri la cununa de aur a gloriei. Revenise la Viena după alte succese tot atît de răsunătoare. Apoi o nouă ştire împînzi ziarele: Katy Dorn urma să se mărite cu un român. Un tînăr student sărac, al cărui nume era păstrat de actriță în cel mai desăvîrşit secret. Toate stăruințele ziariştilor

pentru a descoperi cine era fericitul fuseseră zadarnice. Nu numai numele, dar şi persoana tînărului erau învăluite în mister. Poate că pînă la urmă ziariştii ar fi dezlegat, cu iscusința lor profesională, taina aceasta, care interesa lumea, atît de avidă după noutăți senzaționale, dacă o altă ştire, sinistră, nu şi-ar fi făcut loc în coloanele ziarelor: trupele fasciste invadaseră Austria. Nori negri acopereau cerul Europei. Căsătoria lui Katy Dorn nu mai interesa pe nimeni. Vreme îndelungată ziarele nu mai scriseseră nici un rînd despre actriță.

Locotenentul Mareş făcuse un rezumat uşor romanțat al însemnărilor sale, aşa cum îi plăcea dealtfel întotdeauna să-şi prezinte rapoartele. Maiorul Tomescu şi ceilalți ofițeri îi urmăriseră cu interes povestirea. Desigur, nu-i fusese uşor să se descurce în maldărul de ziare al bibliotecii. Totuşi o făcuse cu pricepere şi entuziasm. Acum însă urma finalul, pe care totdeauna, conform unui vechi obicei, Mareş îl lăsa în „suspense”. Odată îndeplinit şi acest „ritual”, locotenentul continuă relatarea:

— Răsfoisem ziar după ziar, dar nimic! Între 1938 şi 1944, Catrina-Katy dispăruse din viața teatrală, ca şi cum abandonase scena pentru totdeauna. Într-un săptămînal de critică teatrală şi cinematografică, care apăruse doar în vreo cinci numere, se publicase o notiță a unui reporter oarecare. Am să v-o reproduc exact:

„Joi seara, aflîndu-mă la «Melody-Garden», am fost martorul unei surprize, care a încîntat pe toți cei prezenți. La un moment dat, patronul acestui binecunoscut şi apreciat local de distracții al lumii mondene bucureştene ne-a atras atenția că la una dintre mese se află o celebră vedetă a teatrului muzical din anii premergători războiului: Katy Dorn. Vă imaginați efectul cuvintelor sale! Majoritatea celor de față auziseră despre această strălucită ambasadoare a teatrului românesc, dar poate că nu o văzuseră niciodată, întrucît cariera de aur a actriței se desfăşurase exclusiv în străinătate.

La solicitările insistente ale publicului, Katy Dorn, acompaniată de orchestră, a cîntat două din melodiile ei de succes, la modă cu ani în urmă.

Solicitîndu-i un scurt interviu, actrița a refuzat să-mi destăinuie proiectele sale de viitor. Am aflat însă de la distinsul patron al localului că domnia-sa intenționează să o relanseze pe Katy Dorn pe una din marile scene bucureştene. Voi reveni că amănunte într-unul din numerele viitoare.” Aici se termină articolul, aici se sfîrşesc şi însemnările mele, încheie Mareş, aşteptînd observațiile maiorului Tomescu.

— Probabil că reporterul n-a mai revenit întrucît revista nu a mai apărut, nu-i aşa?

— Exact, tovarăşe maior. Nici o altă publicație n-a mai semnalat, existența persoanei care ne interesează. Şi să ştiți că am cercetat amănunțit toate publicațiile vremii!

*

La ora trei după-amiază, bucuros că descoperise formula finală, inginerul Munteanu schimbă desfăşurarea programului. El îngădui colaboratorilor săi doar două ore pentru masă şi îi rugă să revină la institut pentru efectuarea probelor de laborator.

*

Maiorul Tomescu şi echipa lui se pregăteau pentru acțiunile de după-amiază. Nici unul dintre ei nu avea chef de mîncare.

— La ora cinci am întîlnire cu Anca Rodan, îşi aminti subit Mareş.

— Iar eu trebuie să-mi iau în primire omul, surîse Davidescu, amintindu-şi de inginerul Daleş.

— George Munteanu va fi urmărit de căpitanul Roşca, decise maiorul, gîndindu-se că el trebuia să fie liber, ca să poată acționa în orice moment oriunde va fi nevoie. Ascultase

cu atenție comunicările transmise prin radio: Catrina Dornescu a stat toată dimineața în casă, cu excepția intervalului de timp în care se deplasase la apartamentul Elizei, la chemarea lui. Doctorul Bănescu nu s-a clintit de la policlinică. Inginerii şi laboranta au terminat lucrul şi se pregăteau de plecare. Numai despre pictorul Remus Aliman nici o ştire.

Dan Tomescu reținuse părerea colonelului Manea, după care găsirea pictorului ar însemna dezlegarea multor taine. Parcă îl îndemna ceva să mai treacă o dată pe la casa lui Aliman. Îi părea rău că nu-i solicitase soției pictorului îngăduința de-a cerceta în amănunțime locuința. Poate că ar fi reuşit să descopere un indiciu, oricît de mic, care să-l conducă la locul unde s-a ascuns Aliman. Dar dacă pictorul nu mai e în viață? Dacă a fost suprimat pentru că ştia prea multe? Curios părea faptul că Aliman îi vorbise soției lui de „moartea?” Elizei Dornescu. De unde cunoştea el acest lucru? Categoric, pictorul era amestecat, direct sau indirect, în această acțiune de spionaj. Dar dacă Ioana Aliman ştia mai multe decît îi mărturisise? Dacă era şi ea un pion în această afacere? Atunci n-ar fi exclus ca şi viața ei să fie în pericol. Instictiv, maiorul Tomescu formă numărul de telefon al familiei Aliman. Dar în receptor se auzi doar sunetul caracteristic unui telefon deranjat. Încercă de cîteva ori, cu acelaşi rezultat. De la „deranjamente” i se comunică, după verificare, acelaşi lucru: telefonul este deranjat.

„Oare unde să fie Ioana Aliman? se întrebă maiorul, neliniştit. Ce-ar fi să trec pe acolo?”

*

Opri maşina pe o stradă apropiată. Restul distanței îl parcurse pe jos. Nori negri împînziseră cerul şi pe neaşteptate se dezlănțui o ploaie deasă, cu stropi mari şi reci, care amenințau să se transforme în lapoviță.

Se opri, oarecum nehotărît, în fața uşii de la intrare. Apăsă pe butonul soneriei. Din casă, nici un răspuns. Mai sună o dată, insistent. Apoi încă de cîteva ori. Se întoarse la maşină. Îşi propuse să trimită neapărat pe cineva care să supravegheze atît casa, cît şi pe Ioana Aliman.

În acel moment primi comunicarea prin radio: Catrina ieşise în oraş şi se îndrepta în direcția Teatrului muzical.

*

Anca Rodan îl aşteptase pe Mareş în apropierea institutului, la locul stabilit pentru întîlnire. Locotenentul fusese punctual. Spre dezamăgirea lui, Anca îl înştiințase că va trebui să lucreze în laborator pînă mai tîrziu. Plimbarea cu maşina trebuia amînată.

— Îmi promiti? o întrebă Mareş.

— Ce?

— Că la ora zece seara, dacă vei termina lucrul şi nu vei fi prea obosită, ai să mă însoțeşti.

— Unde anume?

— Într-un local unde ne vom distra de minune, spuse Mareş cu gîndul la propunerea maiorului Tomescu de a face o vizită discretului „Intim-club”.

— Bine! Dacă nu voi fi prea obosită…

Din prevedere Mareş nu-şi părăsi postul de observație. Peste drum de institut se afla un „Expres”, unde putea servi o cafea fierbinte. Cînd intră, la una din măsuțe, îl zări pe locotenentul Davidescu. Se aşeză alături şi – prefăcîndu-se absorbit de lectura unui ziar – urmări cu atenție pe fereastra localului ce se petrecea afară. Ştia că acelaşi lucru îl

făcea şi colegul lui. Ploaia se întețise. De-abia trecuse de ora patru, dar se şi lăsase întunericul. Lumina lămpilor de neon străbătea cu greu prin perdeaua de apă. Totuşi de aici, de la fereastra unde se instalaseră, se putea zări, destul de bine, poarta institutului. După despărțirea de fostul ei coleg de liceu Anca Rodan se întorsese în laborator. Prezența lui Davidescu în apropierea institutului îi indica lui Mareş că şi inginerul Daleş se afla înăuntru. Înseamnă că Anca şi Vicențiu au renunțat să prînzească. Numai inginerul Munteanu a plecat să mănînce.

*

„Catrina Dornescu îşi continuă drumul; a intrat în bufetul lacto-vegetarian de lîngă Teatrul muzical”, i se comunică maiorului Tomescu. Nu peste multă vreme Catrina „iese din bufet cu o sacoşă plină cu borcane de iaurt”. Aşadar, povestea de care se temea maiorul nu s-a mai repetat.

— Unde se duce bătrîna? întrebă maiorul.

— Mai mult ca sigur că acasă!

Maiorul e nedumerit: pentru ce Catrina a ieşit după cumpărături tocmai pe ploaia asta torențială? Era absolut necesar?!

*

„Inginerul Munteanu a părăsit restaurantul. Nu a luat legătura cu nici o persoană. Cît a stat în restaurant, a mîncat, a răsfoit apoi un ziar şi atîta tot.”

Ploaia se întețeşte. Plouă torențial, ca în mijlocul verii, fenomen rar pentru o zi de noiembrie. Şuvoaiele de apă spală grăbite trotuarele.

Maiorul Tomescu aprinde o țigară şi cere legătura cu postul plasat în fața casei pictorului Aliman.

— Raportați care e situația!

— Neschimbată!

— Nu a venit nimeni?

— Absolut nimeni.

— S-a aprins vreo lumină în casă?

— Nici una, tovarăşe maior.

— Ați verificat cu strictețe?

— De trei ori am înconjurat clădirea. Nici un semn de viață. Locuința pare pustie.

— Trebuie să facem o vizită la domiciliul familiei Aliman!

— Am înțeles!

Maiorul Tomescu obține imediat legătura cu procurorul de serviciu. Situația din casa lui Aliman i se pare stranie. Oare a dispărut şi soția pictorului? La telefon, mereu acelaşi semnal: „deranjat”.

*

„Între timp doctorul Bănescu a plecat cu maşina sa de la policlinică, oprind în fața imobilului unde locuieşte Catrina Dornescu.”

— Bătrîna a ajuns acasă? întrebă maiorul.

— Încă nu.

— Dar doctorul?

— Nu a coborît din maşină.

*

Inginerul George Munteanu creează momente de stupefacţie: „A oprit maşina chiar în apropierea sediului Ministerului de Interne. Şi-a aprins o ţigară. Nu lasă impresia că ar aştepta pe cineva. Mai degrabă pare că se gîndeşte.”

*

„Bănescu s-a întîlnit cu Catrina. Bătrîna a fost vădit surprinsă cînd a dat ochii cu doctorul. Acesta a invitat-o în maşină, dar ea a refuzat şi amîndoi au intrat în casă.”

Minutele se scurg repede şi de nicăieri nu intervine vreo ştire menită să clarifice, cît de cît, presupunerile şi întrebările, să risipească îndoielile, să destrame încordarea.

Maşina maiorului Tomescu se îndreaptă către locuinţa soţilor Aliman. Ploaia a mai slăbit. În schimb, s-a înteţit frigul.

Însoţit de doi subalterni, maiorul încearcă din nou, fără succes, soneria. Sunetul ei răzbate dinăuntru, distinct, în gol, fără răspuns. În baza ordinului procuraturii se forţează uşa. Maiorul pătrunde în interiorul casei, pe care o vizitase chiar în aceeaşi dimineaţă. Înăuntru e întuneric. Lanternele sfredelesc în beznă şi în lumina lor se conturează trupul unei femei, întins pe parchet, cu faţa în jos, cu o mînă crispată pe receptorul telefonului căzut alături.

*

Doctorul Bănescu fixează îngîndurat un punct nedefinit de pe tavanul garsonierei Catrinei Dornescu. Abia stinge o ţigară şi aprinde alta.

— Eram dator să vă fac această vizită, înţelegeţi? se adresează el Catrinei, fără s-o privească. Am impresia că-mi ascundeţi ceva. Dacă e aşa... ar fi groaznic, adaugă doctorul după o pauză.

Bătrîna îl priveşte cu surîsul ei ironic şi compătimitor.

— Nu înţeleg. Eu..., ce să-ţi ascund dumitale?

— Tocmai asta e că nu ştiu ce mi se ascunde, dar am aşa, un fel de presimţire, că ceva nu e în regulă...

— Ce-ar putea fi mai mult decît ştim cu toţii?

— Dumneavoastră sînteţi sigură că Eliza mai e în viaţă?

De data aceasta Bănescu o priveşte pe Catrina drept în ochi, sfredelind-o cu privirea sa întunecată.

— Cei care conduc ancheta m-au asigurat că trăieşte. Şi asta mi-e suficient.

— Dar putem fi siguri că lucrurile stau chiar aşa? Ce s-a întîmplat cu Eliza? Nu ştim absolut nimic. Iar eu, ca medic, aflînd de simptomele Elizei, sînt nu numai alarmat, dar chiar îngrozit!

Doctorul se ridică greoi de pe scaun. Calcă apăsat, cu mîinile la spate, măsurînd camera în lung şi în lat. La un moment dat se opreşte să-şi mai aprindă o ţigară. Profitînd de pauză, întinde acuzator braţul spre bătrînă, căreia surîsul i-a îngheţat pe buze.

— Ştiţi ce am făcut aseară?

Vocea doctorului e de-a dreptul tunătoare. Parcă ar fi un procuror, rostindu-şi concluziile în faţa completului de judecată.

— Ştiţi ce am făcut aseară? repetă el, aproape mecanic, făcînd-o pe Catrina să tresară. Un fior de spaimă îi străbate corpul fiindcă Bănescu, aşa cum e în momentul de faţă – dezlănţuit, agresiv –, pare capabil să dărîme tot ce se află în jurul lui. Mă ascultaţi?

— Da! murmură Catrina. Bineînţeles că te ascult.

— Am răsfoit toate tratatele de medicină din biblioteca mea. Am căutat să aflu, cît mai repede posibil, ce i s-a întîmplat Elizei. Ei bine, vă imaginați la ce concluzie am ajuns?

Ochii doctorului Bănescu parcă ard, ca ai unui bolnav cuprins de friguri. Catrina nu-i mai poate suporta privirea agresivă şi răscolitoare, de aceea se preface că e preocupată să aranjeze o broderie de pe masă. Totuşi îl întreabă, poate din politețe, poate din teamă:

— La ce concluzie ai ajuns, doctore?

— Nepoata dumneavoastră a fost otrăvită.

Cîteva minute în cameră domneşte o tăcere apăsătoare. Catrina nu mai poate rosti nici un cuvînt. Doctorul Bănescu are acum o privire fixă, stranie.

— Cine dracu a putut face o asemenea mîrşăvie? urlă el, în vreme ce pumnul, greu ca o măciucă, se abate cu furie nestăpînită peste masă, făcînd-o să tremure din toate încheieturile. Cine?

Întrebarea rămîne fără răspuns. Catrina pare descumpănită şi înfricoşată.

— Vrei să-ți fac o cafea? Poate te mai linişteşti.

— Nu. Vă mulțumesc. Nu-mi trebuie nimic. Ascultați, doamnă, se repede el, înconjurînd masa şi apropiindu-se de fotoliul pe care stă ghemuită, ca un arici, bătrîna. Eu n-am să mă las pînă nu aflu ce s-a întîmplat, după plecarea mea, în apartamentul Elizei. Ştiți, duminică am fost la ea, între şapte şi nouă seara, ca de obicei. Eliza era neliniştită. Bănuia sau presimțea ceva. Dar ce anume? Nu mi-a spus nimic. Sînt convins că dacă-mi spunea de ce-i neliniştită nu se întîmpla nimic, iar eu l-aş fi strîns de gît pe criminal cu mîinile mele. Cine a avut interesul să scape de ea? Cine a atentat la viața ei... şi de ce? O femeie atît de frumoasă, atît de bună, nu putea să aibă duşmani. E la mijloc o taină pe care eu n-o cunosc. Însă ceea ce ştiu cu siguranță acum e faptul că Eliza a fost otrăvită cu o otravă care produce amnezia, paralizia şi, în cele din urmă, moartea.

Catrina îl priveşte îngrozită.

— Moartea? murmură ea, ca hipnotizată. Simte că nu se mai poate stăpîni. Imaginea Elizei îi revine obsedantă, exact ca atunci cînd a descoperit-o pe parchet. O cuprinde un tremur nervos şi izbucneşte într-un plîns fără lacrimi, un hohot înăbuşit, spasmodic, în vreme ce buzele ei nu mai contenesc să repete fără încetare „Moartea, moartea, moartea...”

*

Inginerul George Munteanu opreşte ştergătoarele parbrizului nu numai pentru că ploaia a încetat, dar şi pentru că țăcănitul lor monoton şi uniform îl enervează, nu-i dă posibilitatea să gîndească asupra celor ce are de făcut. Dar parcă nici acum, cînd a scăpat de această obsesie, nu-i vine vreo idee. Aproape că nu-şi dă seama cît timp a trecut de cînd se află acolo. În sfîrşit, mai mult din instinct decît din rațiune, se hotărăşte să se întoarcă la institut.

Parchează maşina la locul obişnuit, răspunde la salutul portarului şi străbate cu paşi rari, apăsați, aleea care duce spre laborator.

Anca Rodan şi Vicențiu Daleş lucrează cu febrilitate la ultimele probe. Aproape că nici nu l-au observat cînd a intrat înăuntru. Tuşind discret, le atrage atenția. Cei doi îl privesc curioşi, puțin nedumeriți.

— Ce s-a întîmplat? îi întreabă George Munteanu. Ceva nu-i în regulă?

— Întocmai! exclamă Anca, vădit tulburată. Am impresia că...

— Îndrăzneşte! o încurajează George Munteanu, cu blîndeţe.

— Finalul lucrării e greşit formulat. Altfel nu-mi explic…

— Tu ce părere ai, Vicenţiu?

Inginerul Daleş confirmă tacit, printr-o uşoară înclinare a capului, părerea laborantei.

— Am încercat mai multe probe, dar fără nici un rezultat.

— Nu înţeleg de ce, interveni Vicenţiu. Cred că pe undeva s-a strecurat o greşeală.

— Asta înseamnă că va trebui să verific din nou finalul lucrării, răspunde, liniştit şi zîmbitor, inginerul Munteanu.

Anca şi Vicenţiu schimbă între ei o privire semnificativă, pe furiş. Li se pare, pe bună dreptate, complet nefirească atitudinea lui. De ce-i atît de calm tocmai cînd momentul cel mai important al lucrării a fost ratat?!

— Vă puteţi duce acasă! conchide George Munteanu. Eu mai rămîn să fac verificările necesare, să revăd calculele. Mîine dimineaţă vom relua experienţele. Să vedem unde-i eroarea…

— Eu cred că ar fi bine să rămînem lîngă dumneavoastră, intervine Anca.

— Nu, mulţumesc, nu e nevoie. Lăsaţi-mă să verific singur…

Zîmbetul pe care-l afişează pare enigmatic pentru cei doi colaboratori, care totuşi se hotărăsc să părăsească institutul.

*

Ioana Aliman a fost transportată de urgenţă la spital. Maiorul Tomescu studiază cu atenţie încăperile, în vreme ce colaboratorii săi cercetează posibilitatea existenţei unor urme sau indicii cît de vagi. Agresorul, dacă a existat vreunul, se pare că a lucrat perfect. N-a lăsat nici o urmă. Cineva emite ipoteza unei sinucideri. Ioana suferă de astenie avansată. Maiorul Tomescu nu ţine seama de această presupunere. El cunoaşte prea bine stilul agresorului: Ioana Aliman se găseşte în aceeaşi situaţie cu Eliza Dornescu. Oare aceasta cunoştea mai multe lucruri decît i-a mărturisit lui? Deţinea vreun obiect sau o informaţie deosebit de preţioasă pentru adversar?

Ceea ce-l intriga pe maior era faptul că absolut toţi bănuiţii se aflau, la ora presupusei agresiuni, sub control. Nici unul dintre ei n-a scăpat vreun moment de sub urmărire: Catrina, doctorul Bănescu, inginerii Munteanu şi Daleş, Anca Rodan. Doar pictorul Aliman rămînea… Adică tocmai el să fie agresorul? Dar dacă Remus Aliman e autorul ambelor agresiuni, cine e complicele lui din institut, omul care îi furnizează datele lucrării secrete conduse de inginerul Munteanu? Vrînd, nevrînd, acest complice va trebui să-l întîlnească pe pictor, pentru a-i procura ultimele formule. Numai dacă nu cumva şi pictorul Remus Aliman a avut aceeaşi soartă cu a soţiei sale şi a actriţei!

Deocamdată maiorul Tomescu se hotărăşte să-i facă o vizită directorului institutului, pentru a se interesa de mersul lucrărilor. Mesajul cifrat al spionilor, captat de posturile de recepţie, era clar: „Miercuri seara, la ora douăzeci şi două, vom fi în posesia întregului material.”

Şi era marţi, ora optsprezece…

*

În drum Vicenţiu Daleş se opreşte la cafeneaua mică, intimă şi cochetă, din apropierea locuinţei. Aşa procedează ori de cîte ori doreşte să se gîndească nestingherit. Acesta e locul lui favorit. Ca de obicei, cere barmanului o cafea mare şi un coniac mic. Stă la o măsuţă cît mai retrasă şi e fericit că gîndul îi poate zbura departe, cît mai

departe... Revede un chip drag, un buchețel de flori, apoi o potecă întortocheată, urcînd, prin spatele unei grădini mici, către o căsuță de basm... Simte în nări mirosul de levănțică proaspătă, în vreme ce pe dinaintea ochilor flăcări jucăuşe dansează în gura sobei. Parcă aude trosnind vreascurile, parcă le vede transformîndu-se în jar scînteietor, apoi prinde în mîinile lui zdravene mîini mici, delicate, şi le mîngîie în neştire, pînă cînd totul se învăluie într-o ceață cenuşie şi opacă...

Vicențiu Daleş achită consumația şi părăseşte cafeneaua abătut, cu mîinile în buzunare, cu gulerul paltonului ridicat şi cu pălăria lăsată pe frunte. Merge, drumeț singuratic, prin ploaia transformată acum în lapoviță, cu obrajii şfichiuiți de răutăcioasele ace de gheață. Şi gîndurile îi ajung iar la căsuța din capătul potecii întortocheate, obsesie fără de scăpare, şi nu ştie nici el de ce simte îndemnul de a merge acolo cît mai repede cu putință. Poate că Lia îl aşteaptă, dornică să-i explice ce s-a întîmplat sau poate că vor sta în linişte, fără nici o explicație care să tulbure tăcerea fericitei lor regăsiri. Oricum, mîine, imediat ce se va termina lucrarea, va pleca într-acolo, fiindcă presimțirea nu-l poate înşela: Lia îl aşteaptă.

Cînd deschide uşa, acasă, lumina îi risipeşte brutal visurile. Într-un colț al dormitorului, soția croşetează un pulover şi ascultă transportată transmisia unui concert simfonic. Aproape că nici nu-şi dă seama de prezența lui.

*

Telefonul sună prelung. Ofițerul de serviciu ridică imediat receptorul.

— Cu maiorul Tomescu, vă rog.

Vocea de la capătul firului e a unei femei agitate.

— Maiorul Tomescu nu e aici. Cine îl caută?

O ezitare, apoi, în loc de răspuns, o întrebare:

— Cînd îl pot găsi?

— Nu ştim, doamnă. Vă rog să reveniți.

— E ceva foarte urgent.

— Spuneți-mi mie şi îi voi transmite cît mai curînd cu putință.

— Nu, nu pot. E ceva personal. Nu cumva ştiți unde-l pot găsi?

Răspunsul negativ al ofițerului o nemulțumeşte pe femeie, care închide receptorul, fără nici o altă explicație.

*

Maiorul Tomescu stă de vorbă cu directorul institutului, un bărbat tînăr, volubil, plin de amabilitate şi bunăvoință.

— Conform înțelegerii cu tovarăşul colonel Manea, am alertat sfîrşitul lucrării, pretextînd că aşa s-au primit dispoziții din partea ministerului.

— Şi care e rezultatul?

— Chiar adineauri am vorbit cu inginerul Munteanu. Spre surprinderea mea, spunea că s-ar putea să nu isprăvească lucrarea. Spun spre surprinderea mea, întrucît alta a fost atitudinea lui de ieri, cînd mi-a promis că mîine la ora trei ne vom prezenta cu toată lucrarea gata la minister. Pe de altă parte, la ora prînzului inginerul Daleş mi-a mărturisit că lucrarea e aproape terminată. Inginerul Munteanu le prezentase rezultatul ultimei experiențe, deci finalul lucrării, susținînd că totul e în perfectă regulă. Mai tîrziu, efectuîndu-se probele de laborator, rezultatul a fost negativ. Nu ştiu ce să mai cred!

— Considerați că inginerul Munteanu întîrzie finalul lucrării în mod intenționat?

— Pentru ce ar face-o?

— Depinde ce rol joacă el în toată afacerea asta.

— Ce-i de făcut? Vă pot fi de folos cu ceva?

— Da, în cazul cînd ați reuşi să-l determinați, într-un mod oarecare, să termine totuşi lucrarea în timpul convenit. Înțelegeți, pentru noi e foarte important ca „mesajul” să fie transmis la ora fixată. Cît despre inginerul Munteanu?... Prelungirea asta inexplicabilă... S-ar putea însă tot atît de bine ca el să nu fie implicat şi în acest caz, dintr-un motiv sau altul, să nu se poată termina lucrarea la vreme. Dacă aşa stau lucrurile, situația n-ar mai conveni celor bănuiți – inginerului Daleş sau laborantei Rodan –, care fără îndoială că trebuie să transmită materialul la ora fixată.

— Vă înțeleg, tovarăşe maior. Dumneavoastră credeți că unul dintre cei trei salariați ai institutului, dealtfel singurii care cunosc în amănunțime lucrarea, e în legătură eu spionii?

— Aproape este imposibil să fie altfel.

— Ați spus „aproape”!

— Niciodată nu trebuie să excludem, măcar în proporție de unu la sută, şi o altă posibilitate, care însă ar răsturna logica. Dar oricare ar fi situația şi oricine ar fi vinovatul, netransmiterea materialului la termenul convenit ar putea să-i alarmeze pe spioni, dacă n-au fost anunțați în prealabil. Ei ar lua alte măsuri, ceea ce ne-ar încurca toate planurile. Iată de ce este important ca finalul lucrării să fie isprăvit neapărat mîine, aşa cum s-a stabilit!

— Dar aceasta nu depinde de mine sau de dumneata, ci numai de inginerul Munteanu şi de colaboratorii săi.

— Din păcate, aşa e! Desigur, nu putem forța inspirația unui om în rezolvarea unei invenții. Ca atare nu ne rămîne altceva de făcut decît să aşteptăm ca lucrurile să se desfăşoare de la sine. Ne veți informa în permanență asupra mersului lucrării. Este absolut necesar să cunoaştem momentul sfîrşitului real al ultimei experiențe.

Sfîrşitul în numărul viitor..

CU MULT TIMP ÎN URMĂ,

ÎNTR-O GALAXIE ÎNDEPĂRTATĂ..

DUPĂ O MIE DE ANI DE PACE, REPUBLICA GALACTICĂ SE FĂRÂMIŢEAZĂ. PE CORUSCANT, ÎN INIMA SPAŢIULUI CIVILIZAT, LĂCOMIA ŞI CORUPŢIA SE RĂSPÂNDESC ÎN SENAT, DINCOLO DE PUTEREA CANCELARULUI SUPREM DE A LE COMBATE.

SUNT VREMURI CARE PUN LA ÎNCERCARE TĂRIA TUTUROR CELOR CARE SE LUPTĂ PENTRU UNITATEA REPUBLICII – NIMENI ALŢII DECÂT CAVALERII JEDI, CARE DE MULT TIMP SUNT SINGURA SPERANŢĂ A REPUBLICII DE A PĂSTRA...

...PACEA ŞI DREPTATEA...

DAVE WOLVERTON

RENAŞTEREA FORŢEI

Volumul - 1
Seria JEDI APPRENTICE

Traducere si adaptare din limba spaniola: Adi deTracia
FOILETON-TRACIA MAGAZIN

După volumul
DAVE WOLVERTON
RISING FORCE

Continuare din numarul trecut...

CAPITOLUL 8

Obi-Wan visa că era în templul Jedi, mergînd printre hărţile stelare. Ridică mîna atingînd steaua mai apropiată de Bandomeer, una ce avea două lumini mari roşiatice lipsite de strălucire. Apăru o hologramă şi un mare maestru, ce era mort de foarte mult timp, anunţă:

— Bandomeer, locul unde vei muri dacă nu te vei proteja.

Se deşteptă în infirmerie şi văzu că în braţe avea înfipte ace cu tuburi de ser şi medicamente, iar o mască de oxigen îi acoperea faţa şi nasul. Timp de o clipă crezu că încă visează. Qui-Gon Jinn era lîngă patul său, în picioare. Ţinea o mînă, mare şi rece, pe fruntea sa. Atunci înţelese că nu era un vis.

— Ce... Cum...? murmură el.

Qui-Gon îşi retrase mîna şi se dădu un pas înapoi.

— Încearcă să nu vorbeşti, spuse pe un ton hotărît. Ai avut febră mare, dar am avut grijă de tine. Rănile tale erau destul de grave şi medicii nu ştiau ce să mai facă să te vindece.

— Eşti tu cu adevărat? întrebă Obi-Wan, încercînd să îşi pună un pic de ordine în gînduri.

Qui-Gon surîse. Era pentru prima dată cînd Obi-Wan îl vedea rîzînd, şi înţelese că nu era totuşi aşa de rece şi distant.

— Da, sînt eu cu adevărat, răspunse el.

— Şi ai venit să mă îngrijeşti? întrebă Obi-Wan plin de speranţă.

Nu ar fi trebuit să pună întrebarea aşa de direct, dar mintea lui slăbită de boală visa că pentru el venise cavalerul Jedi pînă aici.

Qui-Gon clătină din cap.

— Şi eu călătoresc spre Bandomeer. Am de îndeplinit o misiune dată de Senatul Galactic. Numai că misiunea mea nu are nimic de a face cu misiunea ce ţi s-a dat ţie.

— Dar încă suntem împreună, spuse Obi-Wan, ai putea să mă înveţi...

Din nou Qui-Gon negă din cap.

— Nu, Obi-Wan, nu sunt aici pentru asta. Destinele noastre sunt diferite. Acum este momentul să începi să cunoşti persoanele cu care vei lucra. Trebuie să uiţi de mine.

Trebuie să ajuți într-un mod diferit față de cel de cavaler Jedi. Şi asta este la fel de onorabil.

Cuvintele, spuse fără răutate sau aroganță, îl loviră pe Obi-Wan direct în adîncul sufletului. Părea că de fiecare dată cînd se ivea o mică speranță, era numai ca să se transforme imediat în deziluzie.

Era clar că, deşi întîmplarea făcuse să fie amîndoi în aceeaşi navă, Qui-Gon nu dorea să aibă de-a face cu el. Dacă bîrfele erau adevărate, Obi-Wan sau oricare alt elev de vîrsta lui, erau pentru Qui-Gon, doar o amintire dureroasă a padawanului pe care îl pierduse. Nu se putea lupta cu trecutul lui Qui-Gon.

Îşi ascunse amărăciunea, şi trecînd peste slabiciunea fizică, încercă să îl privească direct în ochi.

— Înțeleg, spuse Obi-Wan.

Uşa salonului se deschise puțin. Apăru un cap triunghiular iar doi ochi strălucitori priviră în salon. Cînd privirea intrusului întîlni privirea lui Obi-Wan uşa se închise. Obi-Wan se întoarse spre Qui-Gon.

— Aveți dreptate. Misiunea mea trebuie să fie singura preocupare pe care să o am. Eu…

Se opri cînd văzu uşa deschizîndu-se din nou şi un alt chip se ivi. Obi-Wan încercă să se ridice sprijinindu-se în coate.

— Hai intră, îi strigă intrusului.

Un Arcona trecu pragul uşii. Era cu mult mai mic decît majoritatea celor din specia lui, iar pielea îi bătea spre verde nu spre gri.

— Nu vrem să deranjăm….

— Nu face nimic, răspunse Obi-Wan cu amabilitate.

— Ni s-a spus că o vom găsi pe Clat'Ha aici. Este o problemă ce trebuie rezolvată. Şi am auzit că un tînăr a înfruntat un hutt într-o mare bătaie şi a supraviețuit, spuse arconarul lent. Noi am dori să îl vedem pe marele erou. Nu vrem să deranjăm. Putem aştepta afară.

Se întoarse spre uşă. Obi-Wan privi peste umărul arconanului să vadă cine mai este cu el, dar apoi îşi aminti că arconanii vorbesc la plural despre ei înşişi. Petrecîndu-şi toată viața în colonii, nu înțelegeau noțiunea de ființă la singular.

— Cred că ar fi cazul să îți spun versiunea corectă, spuse Obi-Wan. În primul rînd nu a fost o mare bătaie. Huttul m-a prins şi m-a strangulat pînă am leşinat. Nu sînt un mare erou.

— Dar ai supraviețuit şi asta nu este puțin, observă Qui-Gon.

— Exact, spuse arconarul, făcînd cîțiva paşi. Hutti ne îngrozesc aşa de tare. Tu ai demonstrat că ai curaj şi forță. Noi admirăm asta. Pentru noi eşti un erou.

Căutînd ajutor, Obi-Wan se întoarse spre Qui-Gon. Ştia că nu îl putea convinge pe Arcona să-şi schimbe opinia despre el. Qui-Gon era întors într-o parte încercînd să îşi ascundă surîsul.

— Bine, aşează-te şi spune-ne cine eşti, rosti Obi-Wan. În locul ăsta am nevoie de toți prietenii ce mi i-aş putea face.

— Numele nostru este Si Treemba, spuse arconarul aşezîndu-se. Ştim că numele tău este Obi-Wan Kenobi. Ar fi o mare onoare pentru noi să fim prietenii tăi.

Uşa salonului se deschise încet şi Clat'Ha intră cu o expresie preocupată înăuntru.

— Bine că eşti aici, îi spuse lui Si Treemba.

Arcornarul începu să se ridice.

— Noi…, începu el să zică.

Clat'Ha îl întrerupse şi se întoarse înspre Qui-Gon.

— Avem o problemă, spuse ea cu nervozitate. Cineva ne-a umblat la echipament. Tînărul Arcona a descoperit asta într-o inspecție de rutină. Avem trei maşini de foraj de tip Arcona şi pe toate trei le-am găsit sabotate.

— Ce s-a întîmplat?

Si Treemba făcu un pas înainte.

— Termostatele ce supraveghează temperatura carcaselor perforatoarelor au fost furate, domnule. Iar miezurile reductoarelor au fost „aranjate” să nu facă contact.

— Ce înseamnă asta? întrebă Obi-Wan.

Qui-Gon se gîndi puțin apoi răspunse:

— Perforatoarele Arcona sunt maşini ce perforează straturile de stîncă, iar fricțiunea dintre rocă şi carcasa maşinii face ca temperatura acesteia să crească mult. Fără termostate, sistemul refrigerant nu porneşte, iar cu reductoarele sabotate, conducătorul nu o poate opri. Maşinăria va funcționa pînă ce, din cauza căldurii, se va distruge. Toți cei dinăuntru ar muri.

— Excelent, spuse Clat'Ha impresionată. Cred că ştim cine este responsabil.

O voce stridentă ce vorbea în huttă, răsună de partea cealaltă a uşii.

— *Sie batha enbeechee ta Jemba?* Vorbiți cumva despre mine, despre Gran Jemba?

Huttul de afară era cu mult mai mare decît cel cu care se înfruntase Obi-Wan. Hutti puteau trăi sute de ani şi niciodată nu încetează să crească, nici în lungime, nici în circumferință. Acesta avea o gură aşa de mare că puteau intra în ea trei oameni deodată. Enorma lui față şi ochii uriaşi ocupau tot spațiul uşii.

— Da, spuse Qui-Gon direct, vorbim despre tine Gran Jemba. Intră înăuntru, bineînțeles dacă poți.

Jemba se retrase.

— Acum mulți ani aş fi putut să trec printr-o gaură aşa de mică, Jedi, spuse Jemba. De ce nu ieşi tu afară? Şi Jemba se mai retrase un pic.

Qui-Gon se duse pînă la uşă, în fața huttului.

— Da, eşti acuzat că ai sabotat maşinăriile arconarilor.

— Aaargh! replică Jemba, dîndu-se un pas înapoi.

Îşi duse o mînă în dreptul inimii superioare, gest ce pentru un hutt reprezenta inocența.

— Niciodată! Îți jur, Jedi, nu am făcut asta. Arăt eu ca o creatură care se furişează pe aici sabotînd maşinăriile altor persoane?

Evident, Obi-Wan nu îl credea în stare pe hutt de aşa ceva, şi fu pe punctul de a bufni în rîs gîndindu-se la imaginea huttului furişîndu-se.

— Bineînțeles că nu cred că ai făcut-o tu personal, spuse Qui-Gon, dar cineva din echipa ta ar fi putut să o facă dacă îi ordonai.

— Aaargh! Aaargh!

Jemba se întoarse în jurul cozii precum un şobolan, şi din nou îşi puse mîna în dreptul inimii superioare.

— Aceste acuzații mă rănesc. Nu ştiu nimic despre aceste lucruri. Uită-te în inima mea, Jedi, şi ai să vezi că nu mint. De ce toată lumea gîndeşte că sînt o persoană rea, doar pentru că sînt hutt? Eu sunt doar un onest afacerist.

— Termină odată, spuse Clat'Ha evident enervată.

Tînăra înaintă pînă în fața huttului şi îşi aşeză mîinile pe centură, chiar lîngă locul unde era aşezat pistolul laser ce îi atîrna pe piciorul stîng.

— Bineînțeles că a fost unul dintre ai tăi.

— Jur că nu ştiu nimic despre asta, răcni Jemba.

Clat'Ha vru să scoată pistolul. Qui-Gon ridică mîna oprind-o.

— Înțelege, spuse Jemba încruntîndu-se, oamenii aceştia spun asta ca să îmi facă rău. Ura lor irațională față de mine e cunoscută de toți. Au cerut autorităților miniere să

interzică accesul Offworld pe Bandomeer. Acum, cu aceste acuzații, față de mine şi față de angajații mei, încearcă să găsească o cale legală pentru a mă îndepărta de aici.

— Nu contează dacă legal sau nu, țipă Clat'Ha furioasă. Ce vreau este să pleci.

— Exact! Spuse Jemba.

Enormul hutt îl privea rugător pe Qui-Gon.

— Vezi cu ce mă înfrunt? Cum poate un hutt lupta cu ura asta irațională?

— Scuză-mă Jemba, spuse Clat'Ha cu voce veninoasă, dar nu e nimic irațional în a urî un asasin mincinos, manipulator şi nelegiuit.

Enormul hutt îşi manifestă indignarea.

— Nici nu am ajuns pe Bandomeer, spuse Jemba, şi această femeie vrea să mă discrediteze în fața autorităților miniere. Vrea să le păcălească. Uite cum vorbeşte cu mine. Nu are pic de respect.

— Poate nu te respect, Jemba, replică Clat'Ha, dar este clar că nu eşti acuzat pe nedrept. Minciunile tale sunt patetice şi nimeni nu te crede.

Jemba scoase un strigăt şi porni spre Clat'Ha. Huttul lovi în tocul uşii, ce începu să se deformeze din cauza presiunii. Si Treemba, terorizat, şuiera şi se ascundea lîngă un perete. Huttul putea răsturna întreaga infirmerie.

Clat'Ha îşi scoase arma, dar Qui-Gon înaintă cîțiva paşi şi o apucă de mînă. Apoi privi fix în ochii huttului. Obi-Wan simțea cum valuri de forță umpleau infirmeria.

— Destul, spuse Qui-Gon liniştit.

Jemba se opri din împinsul uşii. Huttul ştia că nu va putea să o prindă pe Clat'Ha. Qui-Gon o privi lung. Tînăra coborî încetişor arma şi o puse în tocul de pe picior. Obi-Wan admiră abilitățile lui Qui-Gon. Simți o strîngere de inimă. Erau atîtea lucruri ce ar fi dorit să le învețe de la Jedi.

— Acum, spuse Qui-Gon împăciuitor, să analizăm din nou situația. Maşina a fost sabotată. Fără îndoială că voi doi insistați în pozițiile voastre. Nu există vre-un mod de rezolvare a situației care să nu implice o declarație de război?

Qui-Gon îi privi pe fiecare pe rînd.

— Sunt sigur că asta nu o doriți niciunul.

— Jedi, spuse Jemba, tu te consideri un om drept, dar cînd un om şi un hutt se ceartă, chiar şi cei mai drepți dintre oameni se întorc împotriva mea.

Vocea huttului era veninoasă.

— Dacă război doreşte, îl va avea. Iar dacă o vei ajuta, îți jur că te voi zdrobi ca pe o fructă putredă. Poziția ta de Jedi nu te va ajuta.

Amenințarea plutea în aer. Hutul vorbea serios şi era dispus să omoare pe oricine i-ar fi stat în cale.

Niciodată nu cunoscuse Obi-Wan pe cineva atîta de plin de răutate. Obi-Wan se gîndi că este uşor să se rezolve situația. Huttul era vulnerabil, înghesuit fiind în micul coridor din fața infirmeriei. Qui-Gon putea să scoată sabia laser şi să-l taie pe hutt în două.

Dar Qui-Gon se limită să clatine afirmativ din cap.

— Mulțumesc că mai atenționat, spuse el.

Jemba părea că este satisfăcut, şi după cîteva momente se întoarse şi plecă. Clat'Ha scoase un lung suspin.

— Bun. Totul a ieşit bine, murmură ea şi apoi ieşi în grabă pe uşă. Trebuie să-mi anunț oamenii. Dacă ăsta nu e război, atunci e ceva foarte apropiat. Imediat o rupse la fugă pe hol.

Qui-Gon clătină cu tristețe din cap.

— Aici există o ură prea puternică. Nici unul nu ascultă.

— Nu înțeleg, spuse Obi-Wan. De ce ai lăsat huttul să plece? Poate ca nu este vinovat de cea ce este acuzat acum, dar sunt sigur că este vinovat de multe altele.

— Da, este vinovat, recunoscu Qui-Gon. Dar Clat'Ha ştie să se apere şi singură. Noi, fiind Jedi, trebuie să luptăm numai pentru cei ce nu se pot apăra singuri.

— Oricum, dacă el a sabotat forezele, ar fi putut să o facă doar cu ajutorul unuia dintre acoliții săi. De ce nu îl cauți pe cel ce a făcut-o? Întrebă Obi-Wan.

Qui-Gon îi răspunse:

— Pentru că dacă a făcut-o unul dintre muncitorii lui Jamba, ar avea probleme mari cu autoritatea minieră. Ar fi expulzat pentru întotdeauna de pe Bandomeer. O ştie şi el, aşa că nu doreşte ca cineva să dovedească asta.

— Ah, spuse Si Treemba. Şi Clat'Ha cred că ştie acest lucru. Dacă cineva ar dovedi că unul dintre muncitorii ei a încercat să îl încrimineze pe Jamba, autoritățile miniere ar fi la fel de furioase.

—Dar nu poate să fie aşa de dificil să se descopere cine a sabotat forezele, spuse Obi-Wan emoționat.

Qui-Gon îşi frecă pleoapele.

— Aceasta nu este problema ta, spuse el. Dacă vei începe să răscoleşti nava căutînd termostatele, vei avea parte numai de probleme. Stai departe de această chestiune şi mai ales, stai departe de partea de navă unde este Offworld. Încă nu eşti recuperat de tot Obi-Wan.

Spunînd asta, Qui-Gon se întoarse şi ieşi pe uşă. Obi-Wan aşteptă cîteva secunde şi apoi se ridică din pat.

— Dar Jedi ți-a spus că nu eşti vindecat de tot! țipă Treemba îngrijorat.

— Si Treemba, spuse liniştit Obi-Wan, ce dimensiune au termostatele astea?

— Nu sunt mari.

Si Treemba arătă cu ajutorul mîinilor o distanță de vre-o opt centimetri.

— Nu sunt prea greu de ascuns.

— Dacă noi am găsi aceste termostate am şti cine a făcut-o, continuă Obi-Wan.

— Asta e adevărat, Obi-Wan, îşi dădu Si Treemba acordul.

Apoi se opri şi scoase un sunet straniu.

— Îmi cer scuze, dar cînd tu te referi la „noi”...

— Mă refer la mine şi la tine, spuse Obi-Wan.

— Ah, răspunse Si Treemba. Culoarea pielii ce îi bătea spre gri se decoloră vizibil.

— Trebuie să mergem în partea de navă ocupată de Offworld.

— Ştiu asta, răspunse Obi-Wan liniştit.

Cunoştea riscurile, iar Qui-Gon îi ceruse să nu se implice, numai că el nu era ucenicul lui. Nu avea onoarea de a fi obligat să îl asculte.

Fără îndoială că Qui-Gon nu aprecia valoarea viitoarei sale profesii dar, era încărcat de valorile morale ale educației Jedi. Ştia că va fi întotdeauna de partea dreptății.

— Da Si Treemba, Clat'Ha este puternică, dar Jemba este foarte puternic în partea lui de navă. Este atît de rău şi de nemernic încît sigur nu se va opri de la nici o mîrşăvie. Fără îndoială, cineva trebuie să-l oprească. Este atît de simplu şi totodată atît de dificil să faci asta. Dacă nu vei dori să mă ajuți, înțeleg. Rămînem în continuare amici.

Si Treemba înghiți în sec.

— Te însoțesc, Obi-Wan, spuse el.

Va urma.....

numărul 6 - August 2011



http://proiectvirtual1.blogspot.com/



http://proiectvirtual5.blogspot.com/







SCOPUL NOSTRU ESTE SĂ ÎNCERCĂM SĂ READUCEM PLĂCEREA DE A CITI.

NU ÎNCERCĂM SĂ PREJUDICIEM AUTORII SAU EDITURILE, CI DOAR SĂ READUCEM ÎN MEMORIA CITITORILOR, SAU ÎN CAZUL TINEREI GENERAŢII SĂ ÎI AJUTĂM SĂ DESCOPERE ROMANE, AUTORI, COLECTII, CE SUNT UITATE ŞI CARE PROBABIL AR DISPĂREA ÎN NEANT FĂRĂ AJUTORUL NOSTRU.